

Rhaglen Gyflawn

CABINET

CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD	Dydd Mawrth, 3ydd Tachwedd, 2020
AMSER	1.00 y.h.
LLEOLIAD	Cyfarfod Rhithiol
PWYNT CYSWLLT	Annes Siôn 01286 679490 cabinet@gwynedd.llyw.cymru

AELODAU CABINET CYNGOR GWYNEDD

Aelodau	
Dyfrig L. Siencyn	Arweinydd
Dafydd Meurig	Dirprwy Arweinydd, Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant
Craig ab Iago	Aelod Cabinet Tai
Gareth Wyn Griffith	Aelod Cabinet Amgylchedd
Nia Wyn Jeffreys	Aelod Cabinet dros Gefnogaeth Gorfforaethol
Dilwyn Morgan	Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc
Gareth Thomas	Aelod Cabinet Datblygu'r Economi a Chymuned
Ioan Thomas	Aelod Cabinet Cyllid
Catrin Wager	Aelod Cabinet Prifffyrdd a Bwrdeistrefol
Cemlyn Rees Williams	Aelod Cabinet Addysg

RHAGLEN

	Eitem	Cyflwynir gan	Swyddog	Tud.
1	YMDDIHEURIADAU			
2	DATGAN BUDDIANT PERSONOL			
3	MATERION BRYD			
4	MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU YSGOL ABERSOCH	Cyng / Cllr Paul Rowlinson		3 - 153
5	COFNODION CYAFARFOD A GYNHALIWYD AR 13 HYDREF 2020			154 - 164
6	ADRODDIAD BLYNYDDOL CYDRADDOLDEB	Cyng / Cllr Nia Jeffreys	Delyth Williams	165 - 213
7	COD YMDDYGIAD STAFF	Cyng / Cllr Nia Jeffreys	Eurig Williams	214 - 219
8	PENODI TRI SWYDDOG YMGYSYLLTU CYMUNEDOL I GYNORTHWYO GYDA'R GWAITH SYDD YN DEILLIO O'R PANDEMIG	Cyng / Cllr Gareth Griffith	Dafydd Wyn Jones	220 - 224

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	3 TACHWEDD 2020
Aelod Craffu:	Cynghorydd Paul Rowlinson, Cadeirydd Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Swyddog cyswllt:	Vera Jones – Rheolwr Democratiaeth ac Iaith
Rhif Cyswllt:	32267
Pwnc:	Cyfeiriad yn ôl i'r Cabinet gan y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi - Penderfyniad y Cabinet ar 15/09/20, Eitem 5: Ysgol Abersoch.

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Fod y Cabinet yn ail ystyried ei benderfyniad i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch, yn sgîl penderfyniad y Pwyllgor Addysg ac Economi ar 08/10/20 i gyfeirio'r mater yn ol i'r Cabinet. Gofynnir i'r Cabinet ystyried a ddylid gwneud gwelliannau i'r penderfyniad ai peidio cyn mabwysiadu penderfyniad terfynol

---

RHESYMAU DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Yn unol ag Adran 7.25 ch o gyfansoddiad y Cyngor:

“Os yw'r Pwyllgor Craffu yn dal i bryderu am y penderfyniad ar ôl ei ystyried, yna caiff ei gyfeirio'n ôl at y sawl a wnaeth y penderfyniad i'w ailystyried, gan amlinellu'n ysgrifenedig natur ei bryderon neu gyfeirio'r mater at y Cyngor Llawn. Os caiff ei gyfeirio at y penderfynwr, bydd ef/hi yn ei ailystyried o fewn 15 diwrnod gwaith clir arall, gan wneud gwelliannau iddo ai peidio, cyn mabwysiadu penderfyniad terfynol.”

CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

CEFNDIR

1. Galwyd penderfyniad y Cabinet, Eitem 5: Ysgol Abersoch, cyfarfod 15/09/20, i mewn i'w graffu gan y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi. Y penderfyniad hwnnw oedd: –

“Rhoddwyd caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen”.

2. Gwnaethpwyd hynny yn unol ag Adran 7.25 o gyfansoddiad y Cyngor gan y Cynghorwyr Paul Rowlinson (Cadeirydd y Pwyllgor Craffu), Dewi Roberts ac Elwyn Jones o fewn y gofynion a'r amserlen angenrheidiol.
3. Nodwyd y rhesymau am alw mewn, hynny yw'r agweddau o'r penderfyniad ystyrir dylid eu craffu, fel a ganlyn:

“Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg nid yw'n bosib cynnal cyfarfodydd yn yr ffordd arferol ac mae'n amhosib cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai sydd â diddordeb cryf yn y fater. Mae hefyd yn amhosib cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus. Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod. Felly roedd parhau gyda'r broses yn yr amgylchiadau hyn yn annheg i'r ysgol a'r gymuned. Yn ôl cynrychiolwyr yr ysgol, nid yw hi wedi ei chofrestru fel Ysgol Gwledig a chodwyd y cwestiwn pam. Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad”.

4. Cynhaliwyd cyfarfod y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar yr 8fed o Hydref, 2020. Penderfynodd aelodau'r Pwyllgor craffu i gyfeirio'r mater nol i'r Cabinet am ystyriaeth bellach am y rhesymau canlynol:

Bod y pwyllgor craffu yn parhau i bryderu am y sefyllfa, ac felly'n cyfeirio'r mater yn ôl i'r Cabinet i'w ail-ystyried am y rhesymau canlynol:

- Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg, nid yw'n bosib' cynnal cyfarfodydd yn y ffordd arferol, ac mae'n amhosib' cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai unigolion sydd â diddordeb cryf yn y mater. Mae hefyd yn amhosib' cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus yn y gymuned i drafod ac ymateb i'r ymgynghoriad.
- Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod, ac mae'n parhau i fod i ffwrdd. Gan mai'r pennaeth parhaol sy'n gwybod orau am sefyllfa'r ysgol, byddai parhau gyda'r broses tra mae hi'n parhau i fod i ffwrdd yn annheg i'r ysgol a'r gymuned.

- Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad.
-

UNRHYW YMGYNGHORIAD A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Penderfynodd y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi alw tystion gerbron y Pwyllgor i ateb cwestiynau. Holwyd Cadeirydd ac Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Mae'r adroddiad yn olrhain y broses a ddilynwyd yn dilyn cais i alw penderfyniad gwreiddiol y Cabinet i mewn o dan rhan 7.25 o'r Cyfansoddiad. Penderfynodd y Pwyllgor Craffu Addysg AC Economi y dylid cyfeirio y mater yn ôl i'r Cabinet er ail ystyried y penderfyniad a gymerwyd ar y 15fed o Fedi 2020. Yn unol a'r darpariaethau y Cyfansoddiad mae'r penderfyniad yma wedi ei atal rhag cael ei weithredu hyd y bydd y drefn galw mewn wedi ei chwblhau. Mae'r Pwyllgor Craffu wedi nodi y materion roeddynt am i'r Cabinet roi sylw iddynt.

Mae'n ofynnol I'r Cabinet rhoi ystyriaeth gofalus i farn y Pwyllgor Craffu am y penderfyniad ac oes angen gwneud gwelliannau a'i pheidio Fodd bynnag mae'r penderfyniad ar yr ymateb i argymhellion y Pwyllgor Craffu yn parhau yn benderfyniad gan y Cabinet a ddylid cychwyn ar ymgynghoriad statudol ar ddyfodol Ysgol Abersoch yn unol a darpariaethau Adran 48 Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013. Felly, wrth adolygu ei benderfyniad gwreiddiol mae'n parhau yn fater sydd angen ei gloriannu o fewn y fframwaith o ystyriaethau a gofynion sydd yn berthnasol iddo. Yn yr un modd mae angen gosod argymhellion y Pwyllgor Craffu o fewn y cyd-destun yma. Penderfyniad y Cabinet yn unig ydi hyn.

Y Pennaeth Cyllid:

Roedd y farn swyddog cyllid statudol ar yr adroddiad gwreiddiol i'r Cabinet 15/09/2020 yn nodi fod rhesymau amlwg, gan gynnwys rhai ariannol, yn cefnogi'r cynnig i gau Ysgol Abersoch. Nodwyd byddai sefydlu'r drefniadaeth newydd yn golygu arbedion net blynyddol o tua £96,062. Yn gyffredinol, mae ysgolion Gwynedd angen cyflawni arbedion er mwyn cyfrannu at gostau rhedeg ychwanegol.

Atodiadau

- ATODIAD 1 Hysbysiad Penderfyniad Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi (08/10/2020)
- ATODIAD 2 Cofnodion drafft Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi (08/10/2020)
- ATODIAD 3 Papurau Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi (08/10/20) sy' cynnwys
- ATODIAD 3a Blaen adroddiad
- ATODIAD 3b Ymateb yr adran addysg i'r agweddau o'r penderfyniad a oedd i'w craffu
- ATODIAD 3c Taflen penderfyniad y Cabinet ar 15/09, Eitem 5
- ATODIAD 3ch Adroddiad y Cabinet ar 15/09, Eitem 5

**HYSBYSIAD PENDERFYNIAD Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI
CYNGOR GWYNEDD**

**(Adran 100C Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd gan Rheoliadau
Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020)**

8 Hydref 2020

Cyfarfod Rhithiol

Presenoldeb:

Y Cynghorwyr:

Steve Collings, Aled Evans, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Judith Humphreys, Elin Walker Jones, Elwyn Jones, Gareth Tudor Morris Jones, Huw Wyn Jones, Cai Larsen, Beth Lawton, Dewi Owen, Dewi Roberts, Elfed Powell Roberts, Mair Rowlands, Paul Rowlinson (Cadeirydd).

Aelod Cyfetholedig:

Dilwyn Elis Hughes (UCAC)

Swyddogion yn bresennol:

Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr – Corfforaethol), Vera Jones (Rheolwr Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith), Bethan Adams (Ymgynghorydd Craffu) ac Eirian Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Yn bresennol ar gyfer eitem 7:

Y Cyngorydd Cemlyn Williams (Aelod Cabinet Addysg)

Garem Jackson (Pennaeth Addysg)

Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion)

Hefyd yn bresennol:

Margot Jones (Cadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch) ac Eifiona Wood (Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch)

Ymddiheuriadau

Y Cyngorydd Freya Bentham, Anest Gray Frazer (Eglwys yng Nghymru) a Dylan Huw Jones (NASUWT)

HYSBYSIAD PENDERFYNIAD Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI CYNGOR GWYNEDD

(Adran 100C Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y'i diwygiwyd gan Rheoliadau
Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020)

Dyddiad Cyfarfod Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI	8 Hydref 2020

PWNC

Eitem 7: PENDERFYNIAD CABINET 15-09-20 – EITEM 5 – YSGOL ABERSOCH

PENDERFYNIAD

Bod y pwyllgor craffu yn parhau i bryderu am y sefyllfa, ac felly'n cyfeirio'r mater yn ôl i'r Cabinet i'w ail-ystyried am y rhesymau canlynol:

- Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg, nid yw'n bosib' cynnal cyfarfodydd yn y ffordd arferol, ac mae'n amhosib' cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai unigolion sydd â diddordeb cryf yn y mater. Mae hefyd yn amhosib' cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus yn y gymuned i drafod ac ymateb i'r ymgynghoriad.
- Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod, ac mae'n parhau i fod i ffwrdd. Gan mai'r pennaeth parhaol sy'n gwybod orau am sefyllfa'r ysgol, byddai parhau gyda'r broses tra mae hi'n parhau i fod i ffwrdd yn annheg i'r ysgol a'r gymuned.
- Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad.

CANLYNIAD Y BLEIDLAIS

O blaid: 5
Yn erbyn: 1
Atal: 5

DATGANIADAU O FUDDIANT PERSONOL A MATERION PROTOCOL

Datganodd y Cynghorydd Dewi Roberts fuddiant personol yn y mater oherwydd ei fod yn llywodraethwr yr ysgol, ond oherwydd iddo gael ei benodi i'r rôl honno gan yr Awdurdod, fe'i cynghorwyd bod eithriad yn y Cod yn caniatáu iddo gymryd rhan lawn yn y drafodaeth.

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG AC ECONOMI 8/10/20

Yn bresennol: Y Cynghorydd Paul Rowlinson (Cadeirydd).
Y Cynghorydd Elwyn Jones (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr: Steve Collings, Aled Evans, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Judith Humphreys, Elin Walker Jones, Gareth Jones, Huw Wyn Jones, Cai Larsen, Beth Lawton, Dewi Owen, Dewi Roberts, Elfed Roberts a Mair Rowlands.

Aelod Cyfetholedig: Dilwyn Elis Hughes (UCAC).

Swyddogion yn bresennol: Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr – Corfforaethol), (Vera Jones (Rheolwr Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith), Bethan Adams (Ymgynghorydd Craffu) ac Eirian Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Yn bresennol ar gyfer eitem 7 isod:

Y Cynghorydd Cemlyn Williams (Aelod Cabinet Addysg)
Garem Jackson (Pennaeth Addysg)
Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion)

Hefyd yn bresennol:

Margot Jones (Cadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch) ac Eifiona Wood (Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch).

1. ETHOL CADEIRYDD

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Paul Rowlinson yn Gadeirydd y pwyllgor hwn am 2020/21.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Elwyn Jones yn is-gadeirydd y pwyllgor hwn am 2020/21.

3. YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorydd Freya Bentham, Anest Gray Frazer (Eglwys yng Nghymru) a Dylan Huw Jones (NASUWT).

Nododd y Cadeirydd fod Neil Foden (NEU), Dylan Davies (Cynrychiolydd Rhieni / Llywodraethwyr Meirionnydd) a'r Cynghorydd Gareth Williams wedi dod oddi ar y pwyllgor yn ddiweddar, a diolchodd i'r tri ohonynt am eu gwasanaeth.

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd y Cynghorydd Dewi Roberts fuddiant personol yn eitem 7 ar y rhaglen – Penderfyniad Cabinet 15.9.20 – Eitem 5 – Ysgol Abersoch, oherwydd ei fod yn llywodraethwr yr ysgol. Fodd bynnag, gan iddo gael ei benodi i'r rôl honno gan yr

Awdurdod, fe'i cynghorwyd bod eithriad yn y Cod yn caniatáu iddo gymryd rhan lawn yn y drafodaeth.

5 MATERION BRYN

Dim i'w nodi.

6. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 23 Ionawr, 2020 fel rhai cywir.

7. PENDERFYNIAD CABINET 15-9-20 – EITEM 5 – YSGOL ABERSOCH

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Gwasanaeth Democraidd yn nodi bod y penderfyniad a ganlyn wedi ei alw i mewn i'w graffu yn unol ag Adran 7.25 o Gyfansoddiad y Cyngor:-

Eitem 5: Ysgol Abersoch, cyfarfod Cabinet 15.9.20

“Rhoddwyd caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen.”

Eglurodd y Cadeirydd y gwnaethpwyd y cais i alw'r penderfyniad i mewn i'w graffu gan y Cynghorwyr Dewi Roberts, Elwyn Jones ac yntau o fewn y gofynion a'r amserlen angenrheidiol.

Nodwyd bod y rhesymau dros alw i mewn, sef yr agweddau o'r penderfyniad yr ystyrid y dylid eu craffu, wedi eu nodi fel a ganlyn:

“Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg, nid yw'n bosib' cynnal cyfarfodydd yn y ffordd arferol, ac mae'n amhosib' cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai sydd â diddordeb cryf yn y mater. Mae hefyd yn amhosib' cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus. Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod. Felly, roedd parhau gyda'r broses yn yr amgylchiadau hyn yn annheg i'r ysgol a'r gymuned. Yn ôl cynrychiolwyr yr ysgol, nid yw hi wedi ei chofrestru fel Ysgol Wledig, a chodwyd cwestiwn pam. Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad.”

Pwysleisiodd y Cadeirydd ei bod yn bwysig bod y pwyllgor yn ystyried yr agweddau hyn yn unig. Nid oedd y pwyllgor yn ystyried y mater o symud ymlaen i gau'r ysgol, a mater i'r Cabinet fyddai hynny.

Er mwyn cynorthwyo'r pwyllgor i graffu ar y mater yn unol â'r agweddau o'r penderfyniad yr ystyrid y dylid eu craffu, cyflwynwyd y dogfennau isod i'r pwyllgor craffu hefyd:-

- Atodiad 1 – ymateb yr Adran Addysg i'r agweddau o'r penderfyniad yr ystyrid y dylid eu craffu
- Atodiad 2 – Taflen benderfyniad y Cabinet (Eitem 5, 15.9.20)
- Atodiad 3 – adroddiad y Cabinet (Eitem 5, 15.9.20)

Gosododd yr Aelod Cabinet y cyd-destun, gan dynnu sylw'n benodol at baragraff 3.3 o ymateb yr Adran Addysg oedd yn nodi, er nad oedd Ysgol Abersoch wedi ei dynodi yn Ysgol Wledig at ddibenion y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018, bod yr Adran, fel ymarfer da, wedi dilyn proses gyffelyb i'r broses a'r gweithdrefnau sy'n ofynnol mewn perthynas ag Ysgol Wledig wrth ddatblygu'r cynnig arfaethedig ar gyfer ymgynghoriad pellach.

Cyflwynodd Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion ymateb yr Adran Addysg, gan ategu rhai o'r manylion a gynhwyswyd yn yr adroddiad. Nododd:-

- Ei bod yn bwysig nodi y byddai'r broses ymgynghori yn cyfarch gofynion y cod yn llawn, ond dilynwyd trefn ychydig yn wahanol i'r hyn oedd yn ofynnol yn ôl y Cod, drwy gynnal 3 cyfarfod ymgysylltu anffurfiol gyda rhanddeiliaid.
- Pe byddai gan ysgol lai na 10 disgybl ym mis Ionawr, byddai modd hepgor y broses ymgynghori yn gyfan gwbl a mynd yn syth i rybudd statudol i gau ysgol, ond dymuniad yr Adran yn yr achos hwn oedd ymgynghori'n llawn a gweithredu drwy broses o ymgynghori yn anstatudol yn y lle cyntaf a symud i'r Cabinet wedyn i gael penderfyniad i ymgynghori'n ffurfiol.
- O ran cyfarfodydd cyhoeddus, roedd y Cod yn glir nad oedd rhaid cynnal cyfarfodydd cyhoeddus, ac y gellid ymgynghori mewn ffyrdd eraill. Y broses ymgynghori yn syml oedd bod yr Adran yn rhoi cyfle i bobl leol gyflwyno cwestiynau. Roedd yn rhaid i'r sawl oedd yn ymgynghori gyflwyno yn ysgrifenedig, ac roedd gofyn i bobl oedd yn ymateb i ymgynghoriad wneud hynny yn ysgrifenedig.
- O ran prosesau awdurdodau eraill yn ystod y pandemig, roedd nifer wedi ymgynghori ac wedi symud ymlaen gan ddefnyddio'r un cod â Gwynedd, a rhai ohonynt wedi gweithredu yng nghanol y cyfnod clo yn y Gwanwyn, a olygai na fu modd iddynt gynnal unrhyw gyfarfodydd wyneb yn wyneb.
- Ei bod yn bwysig nodi hefyd y gallai trafodaethau'r pwyllgor ynghylch cynnal neu fethu cynnal cyfarfodydd yn ystod cyfnod clo fel rhan o'r broses ymgynghori gael effaith ar brosiectau eraill, e.e. ysgol newydd Cricieth. Byddai'r Adran yn dilyn yr un broses o ran yr ysgol honno, a gallai penderfyniad y cyfarfod hwn effeithio ar amserlen y broses o adeiladu'r ysgol newydd honno, a sawl prosiect arall.
- Bod Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau na fwriedid newid y Cod Trefniadaeth yn sgil COVID, nad oedd angen cynnal ymgynghoriad cyhoeddus, ac mai mater i'r Awdurdod oedd penderfynu beth fyddai'r broses.
- Bod y trefniadau lleol wedi cynnwys 3 cyfarfod, a chafwyd barn llawer o randdeiliaid ar wahanol gynigion eisoes.
- Bod dulliau'r Awdurdod wedi'u canmol gan Lywodraeth Cymru ac wedi amlygu bod y Cyngor yn ymgynghori mewn ffordd sy'n cael ei adnabod fel ymarfer da yn genedlaethol.
- Pe caniateid i'r Adran gynnal ymgynghoriad statudol, byddai cyfle i'r holl randdeiliaid gynnig sylwadau. Cynigiwyd trefn ychydig yn wahanol y tro hwn, drwy gyfrwng Zoom neu Teams, neu dderbyn sylwadau ysgrifenedig neu ateb cwestiynau dros y ffôn petai raid.
- Nad penderfyniad yr Awdurdod oedd dynodiad ysgolion gwledig, eithr penderfyniad Llywodraeth Cymru. Roedd ysgol yn cael ei nodi'n ysgol wledig at ddibenion y rhagdybiaeth yn erbyn ei chau, gan ddefnyddio categorïau

gwledig a threfol y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Roedd y Llywodraeth wedi dynodi ysgol oedd wedi'i lleoli mewn pentref gwledig prin ei phoblogaeth, pentref bach iawn neu ardal ynysig arall oedd yn brin ei phoblogaeth, neu mewn pentref bach iawn neu ardal ynysig arall, oedd yn llai prin ei phoblogaeth, fel ysgol wledig. Roedd hyn yn 17.5% o ysgolion Cymru a tua 40% o ysgolion Gwynedd.

- Nid oedd hyn yn golygu na fyddai ysgol wledig byth yn cau, ond bod rhaid i'r achos dros ei chau fod yn gryf, a bod pob opsiwn ymarferol arall wedi'u hystyried yn gydwybodol.
- Bod canlyniad y diffiniadau'n anodd i'w deall ar adegau, ac roedd Ysgolion Sarn Bach, Llanbedrog a Foel Gron, oedd yn amgylchynu Ysgol Abersoch, wedi'u dynodi'n ysgolion gwledig.
- Bod yr Adran Addysg wedi dewis trin Ysgol Abersoch fel pe byddai'n ysgol wledig, a thrwy hyn, credid nad oedd y statws yn gwneud gwahaniaeth yn y cyd-destun hwn. Roedd yr Adran wedi dilyn y broses ac wedi rhagdybio yn erbyn cau, gan roi gwrandawriad teg i'r ysgol a'r gymuned.

Nododd yr Aelod Lleol ei fod yn awyddus i alw tystion gerbron y pwyllgor, sef Cadeirydd ac Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch, gan eu bod mewn gwell sefyllfa nag ef i ymateb i gwestiynau, a'u bod hefyd yn gwirfoddoli ac yn gweithio'n hynod o galed o ran codi safonau yn yr ysgol.

Eglurwyd bod gan y pwyllgor craffu'r hawl i alw tystion i gyflwyno tystiolaeth neu ateb cwestiynau gan aelodau'r pwyllgor, ond bod rhaid i hynny fod yn benderfyniad y pwyllgor cyfan.

Cynigiwyd y dylid galw ar Gadeirydd ac Is-gadeirydd y Llywodraethwyr i gyflwyno tystiolaeth ac ateb cwestiynau. Eiliwyd y cynnig gydag ychwanegiad bod hawl i'r tystion holi'r Adran Addysg hefyd, ond eglurwyd nad oedd y rheolau sefydlog a chylch gorchwyl y pwyllgor yn caniatáu i'r tystion holi'r Adran Addysg.

PENDERFYNWYD galw ar Gadeirydd ac Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch i gyflwyno tystiolaeth ac ateb cwestiynau, ond nid i holi'r Adran Addysg.

Croesawyd Margot Jones (Cadeirydd) ac Eifiona Wood (Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch) i'r cyfarfod.

Mynegodd yr aelod lleol ei dristwch bod y pwyllgor hwn yn trafod cau ysgol, a bod y mater wedi mynd ymlaen i'r Cabinet. Nododd:-

- Bod Ysgol Abersoch yn hoelen wyth o ran y diwylliant a'r iaith Gymraeg o fewn y pentref. Roedd yn ysgol lwyddiannus iawn, oedd wedi cael arolwg da gan Estyn, ac roedd yn falch bod y swyddogion yn adnabod llwyddiant yr ysgol.
- Os oedd y penderfyniad yn mynd i gael effaith ar ysgolion eraill, roedd angen egluro pam yn union fod hynny'n digwydd.
- Bod canfyddiad ynglŷn â'r niferoedd plant, a'i bod yn amlwg bod y gymuned a'r rhieni a'r llywodraethwyr a'r athrawon i gyd yn dymuno cadw'r ysgol yn agored.
- Bod ganddo bryder ynglŷn â chywirdeb yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Cabinet, a bod y Llywodraethwyr wedi tynnu sylw at 25 camgymeriad yn yr adroddiad. Er

enghraifft, er bod y 'Crynodeb o Brif Heriau Ysgol Abersoch' ar dudalen 105 o'r rhaglen yn nodi bod nifer y disgyblion ymysg yr isaf yn y sir a bod y rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd, roedd y tablau ar dudalennau 22 a 38 o'r adroddiad yn awgrymu i'r gwrthwyneb.

- Ei bod yn syndod nad oedd diffyg statws gwledig yr ysgol wedi'i herio ar adeg yr ymgynghoriad gan Lywodraeth Cymru.
- Bod yr Adran yn honni nad oedd rhaid cynnal ymgynghoriad, ond bod y Cod yn datgan i'r gwrthwyneb, boed y niferoedd disgyblion islaw 10 neu beidio.
- Bod rhieni yn gyrru eu plant i dderbyn eu haddysg mewn cymunedau eraill oherwydd yr ansicrwydd ynglŷn â dyfodol yr ysgol.
- Bod sôn nad oedd rhaid i'r Adran Addysg gynnal cyfarfodydd cyhoeddus, ond nid yr Adran oedd eisiau gwneud hynny, eithr y gymuned, er mwyn derbyn sylwadau gan bawb.
- Nad oedd gan lawer o bobl gyfrifiadur i fedru ymuno â chyfarfodydd rhithiol, ac o bosib' y gellid cynnal cyfarfodydd cyhoeddus yn y ffordd arferol ymhen blwyddyn neu ddwy. Gan hynny, gofynnwyd i'r Cabinet ddal ar y mater am y tro er mwyn gweld sut fyddai'r sefyllfa'n datblygu.
- Bod y ffaith bod y niferoedd disgyblion wedi cynyddu yn ystod y pandemig yn dangos yr hyder sydd yn yr ysgol hon.

Gwahoddwyd y tystion i gyflwyno eu sylwadau. Nodwyd:-

- Ei bod yn amhosib' i bawb gael cyfle iawn i drafod gyda'i gilydd. Ceisiwyd cynnal cyfarfodydd eisoes rhwng llywodraethwyr, staff a'r rhieni, ond, oherwydd rheolau diogelu data, ni fu'n bosib' cael cyfeiriadau e-bost y rhieni i fedru anfon e-byst atynt.
- Er y gwerthfawrogid yr holl waith roedd yr Adran wedi'i wneud, nid dyma'r amser gorau i fwrw ymlaen gyda'r ymgynghoriad. Ni fyddai'r drefn yn gweithio yn yr un ffordd â chyn COVID, ac roedd yn amhosib' gweld sut fyddai modd rhoi chwarae teg i bawb.
- Bod yr ysgol wedi colli ei phennaeth, a'i bod bron yn amhosib' ateb cwestiynau hebddi.
- O ran sefyllfa ysgolion gwledig, na ddeallid pam bod Abersoch yn wahanol i Lanbedrog.
- Mai ond ar y munud diwethaf y cawsant glywed yn ffurfiol eu bod yn cael dod i'r pwyllgor hwn, a bod hyn eto'n enghraifft o'r ffordd roedd yr ysgol a'r llywodraethwyr yn teimlo eu bod yn cael eu trin drwy'r holl broses, gydag ymdeimlad mai ychydig iawn o barch yn cael ei ddangos tuag atynt.
- Y bu'r misoedd diwethaf yn gyfnod anodd iawn i'r ysgol. Collwyd y pennaeth am gyfnod, ond er hynny, derbyniwyd 5 disgybl newydd i'r ysgol ym Medi.
- Ers i'r broses gychwyn ym Medi'r llynedd, sefydlwyd Cylch Meithrin ar safle'r ysgol. Byddai hynny'n arwain, maes o law, at gynnydd yn nifer y plant fyddai'n dod i'r ysgol, ond nid oedd rhagamcanion yr Adran Addysg yn cymryd hyn i ystyriaeth.
- Bod yna nifer o ddatganiadau camarweiniol yn adroddiad yr Adran Addysg i'r Cabinet.
- Y bu'r broses yn broblemus cyn COVID hyd yn oed. Ni dderbyniwyd y dogfennau ar gyfer y 3 cyfarfod anffurfiol tan ar ôl y cyfarfodydd hynny, gyda chais am ymateb o fewn amserlen dynn iawn. Nodwyd hefyd nad oedd llythyr a anfonwyd at yr Adran Addysg ar 24 Ionawr wedi'i ateb tan 8 Medi.

- Nad oedd cynnal cyfarfodydd rhithiol yn gweithio yn eu profiad hwy a chyfeiriwyd at gyfarfod diwethaf y llywodraethwyr lle'r oedd 60% wedi methu ymuno oherwydd anawsterau gyda'r dechnoleg.
- Nad oedd y llywodraethwyr yn cael mynd i mewn i'r ysgol i gyfarfod y staff wyneb yn wyneb.
- Bod yna ymdeimlad bod yr holl broses yn gamarweiniol, yn annheg ac yn annemocrataidd.

Mewn ymateb i sylwadau'r aelod lleol a'r tystion, nododd yr Aelod Cabinet:-

- Y soniwyd am ysgolion eraill oedd ar radar yr Awdurdod, ond bod y Cyngor wedi mabwysiadu egwyddorion cyn belled ag roedd ysgolion yn y cwestiwn, sef dim mwy na 2 ddsbarth 2 oedran mewn un dosbarth a bod 80% o amser y pennaeth yn cael ei ddefnyddio i arwain yr ysgol.
- Ei fod yn siomedig bod y siaradwyr yn sôn am ddiffyg parch. Roedd wedi mynychu'r cyfarfodydd anffurfiol, ac roedd yn siŵr bod yr Awdurdod yn barchus o bawb oedd yn ymwneud â'r broses, ac yn gwerthfawrogi eu sefyllfa.
- Y cytunai efallai bod angen gwneud mwy o waith herio'r Llywodraeth o ran eu dynodiadau o ysgolion gwledig.
- Y cydnabyddid bod y broses o ymgynghori yn rhwystredig yng nghanol pandemig. Esboniodd fod y Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion, wrth gyfeirio at gynlluniau eraill allai gael eu heffeithio, yn sôn am gynlluniau ôl-16, ayb, fwy nag ysgolion oedd yn cau.

Mewn ymateb i sylwadau'r aelod lleol a'r tystion, nododd Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion:-

- Os oedd yna gwestiynau ynglŷn â chywirdeb yr adroddiad, mai pwrpas yr ymgynghoriad oedd rhoi cyfle i gyflwyno sylwadau ynglŷn â hynny.
- Bod y Tîm Prosiect, drwy gydol y cyfarfodydd, wedi bod yn barchus o bawb a'r amserlen, a bod digonedd o amser wedi'i roi i'r rhanddeiliaid ymateb.
- Gan fod pennaeth yr ysgol i ffwrdd, bu oedi cyn mynd â'r mater gerbron y Cabinet, ac roedd hynny hefyd yn arwydd o barch.
- Bod yr ysgol wedi derbyn pob cefnogaeth gan yr Adran, fel unrhyw ysgol arall.

Mewn ymateb i gais am eglurhad o natur a threfn y cyfarfodydd, nododd Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion:-

- Fod y broses yn broses y bu i'r Adran ddewis ei dilyn, nid oedd rheidrwydd ar yr Adran i'w dilyn.
- Y cynhaliwyd tri chyfarfod, gyda'r cyntaf yn egluro'r her, yr ail i gasglu syniadau ac awgrymiadau ar sut i wella'r sefyllfa a'r trydydd i egluro beth oedd yr opsiynau roedd yr Adran yn eu ffafrio.

Mewn ymateb i eglurhad y Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion, nododd Is-gadeirydd Llywodraethwyr Ysgol Abersoch mai ond tri chwarter awr a amserlenwyd ar gyfer y trydydd cyfarfod, ac nad oedd hynny'n ddigon da. Mewn ymateb i'r sylw hwn, eglurodd Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion:-

- Nad oedd hynny'n gywir, ac y bu i'r cyfarfod fynd ymlaen am dros ddwy awr, er mai ond tri chwarter awr oedd wedi ei amserlennu.
- Mai pwrpas y cyfarfod i fod oedd adrodd yn ôl ar opsiynau ffafredig, ond fe fu i'r cyfarfod esblygu i drafodaeth.

Nododd aelod:-

- Bod cod y Gweinidog Addysg ynglŷn â chau ysgolion bach a gwledig yn datgan y dylid rhagdybio yn erbyn cau, ac y dylai ysgolion gael gwrandawriad teg.
- Na ddylai'r Llywodraeth na'r Cyngor amddifadu cymunedau o'u hysgolion. Dylai'r penderfyniad ddod gan y gymuned eu hunain, ac roedd cymuned Abersoch yn dymuno cadw eu hysgol.
- Bod dechrau ymgynghoriad sy'n ffafrio opsiwn o gau yn groes i'r cod.
- Bod y ffaith nad ydi'r ysgol wedi ei dynodi'n Ysgol Wledig yn codi cwestiynau dyrys a pherthnasol, o gofio bod ysgolion mewn nifer o gymunedau sydd â phoblogaeth uwch nag Abersoch yn y categori Ysgolion Gwledig.
- Gan fod Ysgol Abersoch yn darparu ar gyfer yr oedran hyd at 8 oed yn unig, ac felly'n hanner ysgol i bob pwrpas, mai'r ffigur 21, yn hytrach na 42, ddylai fod yn berthnasol wrth gyfeirio at gapasiti'r ysgol.
- Bod pob ysgol Gymraeg wledig yn cael cyfnodau o lanw a thrai.
- Bod ganddo bryder ynglŷn â'r bwriad i ofyn am farn disgyblion Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach oherwydd y gallai hynny greu drwgdeimlad rhwng pentrefi, ysgolion, rhieni a phlant.

Mewn ymateb i sylwadau'r aelod lleol a'r tystion, nododd y Pennaeth Addysg:-

- Ei fod yntau'n siomedig o fod wedi derbyn barn bod y broses anffurfiol wedi bod yn amharchus o'r gymuned leol, ac mai'r gwrthwyneb oedd yn wir.
- O ran statws Ysgol Wledig, bod rhai o'r dadleuon yn amherthnasol gan fod yr Adran yn defnyddio prosesau tebyg i'r rhai fyddai'n cael eu defnyddio ar gyfer Ysgol Wledig yn yr achos hwn, a hynny'n fwriadol, er mwyn bod yn dryloyw.
- Mai Pwyllgor Ystadegol Llywodraeth Cymru oedd yn dynodi ysgolion gwledig, ac nad oedd gan y Cyngor ddylanwad o gwbl yn hyn o beth.

Nododd yr aelod lleol ymhellach:-

- Ers colli'r pennaeth, bod y staff dros dro wedi bod yn gefnogol iawn i'r ysgol, a diolchwyd i Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion a'r Adran am eu gwaith.
- Ei fod yn destun pryder iddo fod modd cau ysgol fach wledig heb graffu ar y penderfyniad, ac efallai bod lle i edrych ar hyn ar wahân.
- Na chytunai mai mater i'r Llywodraeth oedd dynodi ysgolion gwledig a bod ganddo dystiolaeth bod y Llywodraeth wedi ymgynghori deirgwaith â'r Cyngor ar hyn, ac wedi derbyn mewnbwn i'r broses gan y Cyngor.
- Nad oedd, fel aelod lleol, yn hyderus bod yr ymgynghoriad yn mynd i fod yn un teg a chyflawn, fyddai'n cynnwys pawb yn y gymuned.
- Y credai ei bod yn wirioneddol bwysig bod y mater hwn yn mynd yn ôl i'r Cabinet, neu, gan fod y drafodaeth yn cynnwys ysgolion eraill, i'r Cyngor llawn, a bod y Cyngor yn gyrru'r mater yn ôl i'r Cabinet ail-edrych arno.

Mewn ymateb i sylwadau'r aelod lleol, nododd y Pennaeth Addysg:-

- Bod y sefyllfa o ran ysgolion gwledig wedi'i egluro, ond bod hynny'n amherthnasol beth bynnag, gan fod y Cyngor yn dilyn prosesau cyffelyb er mwyn bod yn deg a thryloyw gyda'r gymuned leol.
- O ran craffu ar benderfyniadau i gau ysgolion bach, bod yr Adran yn dilyn yr egwyddorion a fabwysiadwyd gan y Cyngor llawn, a'i bod yn gamarweiniol awgrymu bod gan yr Adran restr o ysgolion ar eu radar.

Nododd aelodau:-

- Ei bod yn sefyllfa anodd, ond na theimlid bod yna wir gydnabyddiaeth o waith pawb i gadw pethau i fynd drwy gyfnod mor anodd.
- Bod yr awgrym y gallai oedi'r broses hon effeithio ar ysgol newydd Cricieth yn amherthnasol, gan fod hynny'n fater cwbl wahanol.
- Bod ymgyrch y rhieni, y llywodraethwyr, yr aelod lleol, ac eraill yn y gymuned yn arwrol, a bod cyflwyniad Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Llywodraethwyr i'r pwyllgor hwn wedi bod yn gwbl ddiffuant.
- Gan y deallid y byddai'n rhaid i unrhyw gyfeirio'n ôl i'r Cabinet ddigwydd o fewn 15 diwrnod i ddyddiad y pwyllgor hwn, opsiwn arall fyddai ei gyfeirio i'r Cyngor llawn ym mis Rhagfyr, fyddai'n caniatáu mwy o amser i gasglu rhagor o dystiolaeth.

Ar bwynt o eglurhad ynglŷn â'r sefyllfa mewn perthynas ag ysgolion eraill, nododd yr Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) fod rhaid dilyn trefn statudol ar gyfer mathau penodol o gynigion yn ymwneud ag ysgolion. Yr un oedd y broses yn gyffredinol ar gyfer cau, ymestyn neu agor ysgol, er enghraifft. Fel canlyniad, roedd unrhyw bryderon ynglŷn â chynnal y broses yn yr achos hwn yn berthnasol i gynigion statudol arfaethedig eraill gan y byddai'n rhaid cynnal ymgynghoriadau mewn perthynas â'r rhai hynny hefyd.

Cynigiwyd ac eiliwyd y dylid gohirio'r ymgynghoriad nes bod yr argyfwng COVID wedi'i leddfu, statws gwledig yr ysgol wedi'i gadarnhau a sefyllfa'r pennaeth wedi'i ddatrys.

Eglurodd yr Uwch Gyfreithiwr (Corfforaethol) fod cynnig o'r fath yn rhy benagored o safbwynt amseriad ac amodau.

Yn wyneb hynny, ail-eiriodd y cynigydd ei gynnig i gyfeirio'r mater i'r Cyngor llawn gydag argymhelliad y dylid gohirio'r ymgynghoriad nes bod yr argyfwng COVID wedi'i leddfu, statws gwledig yr ysgol wedi'i gadarnhau a sefyllfa'r pennaeth wedi'i ddatrys.

Mewn ymateb, nododd y Pennaeth Addysg:-

- Nad oedd yn glir beth oedd dymuniad y cynigydd o ran sefyllfa'r pennaeth, gan fod y Corff Llywodraethol wedi penodi pennaeth gweithredol gyda chymorth yr Adran Addysg.
- O ran cadarnhau statws gwledig yr ysgol, bod yr esboniad wedi'i roi, ac nad oedd Llywodraeth Cymru wedi dynodi'r ysgol yn Ysgol Wledig.

Nododd aelod y dylai'r mater fynd yn ôl i'r Cabinet, am y rhesymau a gyflwynwyd dros alw'r mater i'w mewn i'r pwyllgor craffu, ac eithrio'r rheswm ynglŷn â chofrestru fel Ysgol Wledig, gan fod hynny wedi'i esbonio'n llawn. Roedd barn y pwyllgor wedi'i fynegi'n glir, ac ni chredai fod diben aros tan fis Rhagfyr pan fydd y Cyngor llawn yn cyfarfod nesaf.

Mynegodd yr aelod lleol ei gefnogaeth i'r cynnig i gyfeirio'r mater i'r Cyngor llawn ar y sail bod hwn yn fater perthnasol i bob aelod o'r Cyngor ac y byddai'n dda o beth i'r Cabinet gael gweld beth yw barn bob cynghorydd yn y sir ar y mater.

Mewn ymateb i sylwadau'r Pennaeth Addysg, nododd y cynigydd:-

- O ran statws gwledig, ei bod yn amlwg bod yna wahaniaeth barn ar y mater, gan fod Llywodraeth Cymru'n a Chyngor Gwynedd yn beio'r naill a'r llall.
- Nad oedd yn dadlau cymhwysedd y pennaeth gweithredol.

Ar bwynt o eglurhad pellach ynglŷn â statws Ysgol Wledig, nododd Swyddog Addysg Ardal Dwyfor / Meirion fod ymgynghoriad y Llywodraeth, yn un cenedlaethol ar statws ysgolion bach a gwledig, oedd yn gofyn barn yr Awdurdod ar 8 categori o ysgol. Ymatebwyd ar y pryd ar ran yr Awdurdod, ond nid oedd yn wybyddus i'r Awdurdod pa ysgolion y cyfeirid atynt. Nid oedd yna unrhyw amryfusedd o gwmpas y statws. Nid oedd Ysgol Abersoch yn ffitio i mewn i'r categori, ac roedd y broses ymgynghori wedi digwydd 4 blynedd yn ôl.

Cynigwyd ac eiliwyd gwelliant bod y pwyllgor craffu yn parhau i bryderu am y sefyllfa, ac felly'n cyfeirio'r mater yn ôl i'r Cabinet i'w ail-ystyried am y rhesymau canlynol:-

- Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg, nid yw'n bosib' cynnal cyfarfodydd yn y ffordd arferol, ac mae'n amhosib' cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai unigolion sydd â diddordeb cryf yn y mater. Mae hefyd yn amhosib' cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus yn y gymuned i drafod ac ymateb i'r ymgynghoriad.
- Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod, ac mae'n parhau i fod i ffwrdd. Gan mai'r pennaeth parhaol sy'n gwybod orau am sefyllfa'r ysgol, byddai parhau gyda'r broses tra mae hi'n parhau i fod i ffwrdd yn annheg i'r ysgol a'r gymuned.
- Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad.

Pleidleisiwyd ar y gwelliant ac fe gariodd. Gan i'r gwelliant gario, cymerodd le'r cynnig gwreiddiol. Pleidleisiwyd ar y cynnig wedi'i wella ac fe gariodd.

PENDERFYNWYD bod y pwyllgor craffu yn parhau i bryderu am y sefyllfa, ac felly'n cyfeirio'r mater yn ôl i'r Cabinet i'w ail-ystyried am y rhesymau canlynol:

- **Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg, nid yw'n bosib' cynnal cyfarfodydd yn y ffordd arferol, ac mae'n amhosib' cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai unigolion sydd â diddordeb cryf yn y mater. Mae hefyd yn amhosib' cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus yn y gymuned i drafod ac ymateb i'r ymgynghoriad.**
- **Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod, ac mae'n parhau i fod i ffwrdd. Gan mai'r pennaeth parhaol sy'n gwybod orau am sefyllfa'r ysgol, byddai parhau gyda'r broses tra mae hi'n parhau i fod i ffwrdd yn annheg i'r ysgol a'r gymuned.**
- **Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad.**

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30yb a daeth i ben am 12.50yp.

PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
DYDDIAD	8fed Hydref 2020
PWNC	Penderfyniad Cabinet 15/09/2020. Eitem 5 – Ysgol Abersoch.
AWDUR	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democraidd

1. Mae'r penderfyniad a ganlyn wedi ei alw i mewn i'w graffu yn unol ag Adran 7.25 o Gyfansoddiad y Cyngor: –

Eitem 5: Ysgol Abersoch, cyfarfod Cabinet 15/09/2020

“Rhoddwyd caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen”.

2. Gwnaethpwyd y cais i alw'r penderfyniad i mewn i'w graffu gan y Cyngorwyr Paul Rowlinson (Cadeirydd y Pwyllgor Craffu), Dewi Roberts ac Elwyn Jones o fewn y gofynion a'r amserlen angenrheidiol.
3. Mae'r rhesymau am alw mewn, hynny yw'r agweddau o'r penderfyniad ystyrir dylid eu craffu, wedi eu nodi fel a ganlyn:

“Oherwydd sefyllfa COVID a chanllawiau cyfreithiol a pholisïau'r Adran Addysg nid yw'n bosib cynnal cyfarfodydd yn yr ffordd arferol ac mae'n amhosib cael cyfarfodydd o gwbl gyda rhai sydd â diddordeb cryf yn y fater. Mae hefyd yn amhosib cael cyfarfodydd arferol cyhoeddus. Roedd y Pennaeth i ffwrdd o'i gwaith yn ystod y cyfnod. Felly roedd parhau gyda'r broses yn yr amgylchiadau hyn yn annheg i'r ysgol a'r gymuned. Yn ôl cynrychiolwyr yr ysgol, nid yw hi wedi ei chofrestru fel Ysgol Gwledig a chodwyd y cwestiwn pam. Cred rhai na ddylid cau ysgolion bach heb graffu ar y penderfyniad”.

4. Er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor Craffu i graffu ar y mater yn unol â'r agweddau o'r penderfyniad yr ystyrir y dylid eu craffu amgaeir y dogfennau isod gyda'r adroddiad hwn.
  - Atodiad 1 – ymateb yr adran addysg i'r agweddau o'r penderfyniad ystyrir dylid eu craffu
  - Atodiad 2 – Taflen penderfyniad y Cabinet (Eitem 5, 15/09/2020)
  - Atodiad 3 – adroddiad y Cabinet (Eitem 5, 15/09/2020)

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Teitl yr Adroddiad	Ysgol Abersoch
Dyddiad y cyfarfod	8 Hydref 2020
Swyddog Perthnasol	Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal
Aelod Cabinet Perthnasol	Cynghorydd Cemlyn Rees Williams

1. Cefndir

- 1.1. Ar 15 Medi 2020, bu i'r Cabinet roi caniatâd i'r Adran Addysg i "gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen."
- 1.2. Roedd yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Cabinet yn adrodd yn ôl ar ganlyniadau'r trafodaethau lleol, yn ogystal â manylu ar y broses o werthuso'r holl opsiynau, gan gynnwys y cynnig a ffafriwyd ar gyfer ymgynghoriad pellach. Ceir hefyd eglurhad o'r camau yn dilyn cynnal ymgynghoriad a'r amserlen amlinellol ar gyfer hynny.

2. Y broses ymgynghori statudol arfaethedig

- 2.1. Rhaid i gynigion ynghylch trefniadaeth ysgolion yng Nghymru gael eu gwneud yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, yn ogystal â gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.
- 2.2. Bydd y broses ymgynghori statudol arfaethedig mewn perthynas ag Ysgol Abersoch yn cydymffurfio â gofynion a chanllawiau'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018. Fel rhan o'r ymgynghoriad, bydd yr Adran Addysg yn dilyn y gweithdrefnau canlynol:
  - Cyhoeddi dogfen ymgynghori, ynghyd a phapurau cefndirol perthnasol, ar ffurf copi electroneg ar wefan y Cyngor (gyda chopïau caled ar gael ar gais)
  - Dosbarthu copïau electroneg o'r ddogfen i'r rhan-ddeiliad perthnasol (yn unol â gofynion y Cod)
  - Cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori yn ystod tymor ysgol yr ysgol dan sylw, gan roi o leiaf 42 diwrnod i'r ymgynghoreon ymateb i'r ddogfen, gydag o leiaf 20 o'r rhain yn ddiwrnodau ysgol.
  - Derbyn sylwadau/ymatebion ysgrifenedig ynglŷn â'r cynnig arfaethedig drwy'r post neu e-bost (yn ystod y cyfnod ymgynghori dynodedig).
- 2.3. Nid yw'r Cod yn gosod gofyniad i gynnal cyfarfodydd ymgynghori. Yn hytrach, fe nodir yn y Cod y "gall cynigywyr ddefnyddio ffyrdd eraill o ymgysylltu ag ymgynghoreon, fel sy'n briodol yn eu barn hwy."
- 2.4. Mewn ymgynghoriadau blaenorol, mae'r Adran Addysg wedi cynnal sesiynau "Galw heibio" er mwyn trafod y cynnig arfaethedig gyda rheini, llywodraethwyr a staff yr ysgol dan sylw. Yn sgil cyfyngiadau COVID-19, ni fydd yn bosib cynnal y sesiynau "Galw heibio" yn yr un modd. Serch

hynny, er mwyn sicrhau fod rhan-ddeiliad Ysgol Abersoch yn derbyn yr un cyfle i gael gwybodaeth, holi am eglurhad a rhoi sylwadau, bwriedir cynnal sesiynau “Galw heibio” dros gyfrwng meddalwedd cyfarfod rhithiol. Yn ychwanegol i hynny, bydd cyfle i ran-ddeiliaid gyflwyno cwestiynau ynglŷn â’r cynnig dros e-bost i’r Adran Addysg, a bydd swyddogion yn darparu ymateb amserol er mwyn galluogi rhan-ddeiliaid i gyflwyno ymatebion gwybodus yn ystod y cyfnod ymgynghori.

- 2.5. Gwneir trefniadau hefyd i sicrhau ein bod yn derbyn barn plant a phobl ifanc sy’n mynychu’r ysgolion a effeithir gan y cynnig arfaethedig. Rhagwelir y bydd y sesiynau dynodedig yn cael eu cynnal gyda grŵp o ddisgyblion o’r ddwy ysgol – mae’r union drefniadau i’w cadarnhau.

3. Ysgolion Gwledig

- 3.1. Mae’r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018 (‘y Cod’) yn cyflwyno trefniadau newydd, arbennig mewn perthynas ag ysgolion gwledig, gan sefydlu rhagdybiaeth weithdrefnol yn erbyn cau. Nid yw hyn golygu na fydd ysgol wledig byth yn cau, ond bod rhaid i’r achos dros ei chau fod yn gryf, a bod pob opsiwn ymarferol arall wedi’u hystyried yn gydwobodol. Golyga hyn fod rhaid dilyn cyfres fanylach o weithdrefnau a gofynion wrth lunio cynnig i gau (a ddiffinnir o fewn y Cod).
- 3.2. Dynodir ysgolion penodol yn ysgolion gwledig at ddibenion y rhagdybiaeth yn erbyn ei chau gan Lywodraeth Cymru, drwy ddefnyddio categorïau gwledig a threfol y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae’r rhestr yn cynnwys ysgolion a leolir mewn pentref gwledig prin ei phoblogaeth, neu mewn pentref bach iawn neu ardal ynysig arall sy’n brin ei phoblogaeth.
- 3.3. Nid yw Ysgol Abersoch wedi ei dynodi yn ‘Ysgol wledig’ at ddiben y Cod. Fodd bynnag, wrth ddatblygu’r cynnig arfaethedig ar gyfer ymgynghoriad pellach, mae’r Adran Addysg wedi dilyn proses gyffelyb i’r broses a’r gweithdrefnau sy’n ofynnol mewn perthynas ag ysgol wledig. Fel rhan o’r broses o ddatblygu’r cynnig, ystyriwyd a gwerthuswyd ystod o opsiynau ar gyfer yr ysgol, a chynhaliwyd cyfres o asesiadau effaith, gan gynnwys:
  - Asesiad o’r effaith ar yr iaith Gymraeg
  - Asesiad o’r effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg
  - Asesiad o’r effaith debygol ar wahanol drefniadau teithio
  - Asesiad o’r effaith debygol ar y gymuned
  - Asesiad yn erbyn y Ddeddf Llesiant
  - Asesiad yn erbyn y Ddeddf Cydraddoldeb
- 3.4. Bydd yr asesiadau effaith uchod yn cael eu diweddarau gyda’r wybodaeth a’r ystadegau cyfredol cyn symud ymlaen i gynnal ymgynghoriad statudol.

TAFLEN BENDERFYNIAD CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y Cyfarfod o'r Cabinet:	15 Medi 2020
Dyddiad y bydd y penderfyniad yn dod i rym ac y gweithredir arno, oni bai bo'r penderfyniad yn cael ei alw i mewn yn unol ag adran 7.25 o Gyfansoddiad Cyngor Gwynedd	30 Medi 2020

PWNC

Eitem 5:YSGOL ABERSOCH

PENDERFYNIAD

Rhodddwyd caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen.

RHESYMAU DROS Y PENDERFYNIAD

Yng nghyfarfod y Cabinet yn Medi 2019 cefnogwyd yr argymhelliad i gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol Ysgol Abersoch er mwyn ystyried opsiynau ar gyfer y dyfodol. Daeth y penderfyniad yn sgil pryderon diweddar ynglŷn â lleihad yn niferoedd disgyblion yr ysgol.

Roedd yr adroddiad hwn yw adrodd yn ôl ar ganlyniad y trafodaethau lleol, a cheisio caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol ar gynnig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021, a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen.

DATGANIADAU O FUDDIANT PERSONOL AC UNRHYW OLLYNGIADAU PERTHNASOL A GANIATAWYD GAN Y PWYLLGOR SAFONAU

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol na gollyngiadau perthnasol.

UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN GWNEUD Y PENDERFYNIAD

Ymgynghorwyd â'r Swyddogion Statudol am eu barn, sydd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad

---

**TAFLEN BENDERFYNIAD CABINET
CYNGOR GWYNEDD**

Dyddiad y Cyfarfod o'r Cabinet:	15 Medi 2020
Dyddiad y bydd y penderfyniad yn dod i rym ac y gweithredir arno, oni bai bo'r penderfyniad yn cael ei alw i mewn yn unol ag adran 7.25 o Gyfansoddiad Cyngor Gwynedd	30 Medi 2020

PWNC

Eitem 6:ADRODDIAD PERFFORMIAD CYNGOR GWYNEDD 2019/20

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd Adroddiad Perfformiad Gwynedd 2019/20 ac argymell i'r Cyngor Llawn ei fod yn ei fabwysiadu.

RHESYMAU DROS Y PENDERFYNIAD

Yn unol â chyfundrefn rheoli perfformiad y Cyngor, cyflwynwyd Adroddiad Perfformiad Gwynedd 2019/20 i'r Cabinet yn gyntaf am gymeradwyaeth.

**DATGANIADAU O FUDDIANT PERSONOL AC UNRHYW OLLYNGIADAU
PERTHNASOL A GANIATAWYD GAN Y PWYLLGOR SAFONAU**

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol na gollyngiadau perthnasol.

UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN GWNEUD Y PENDERFYNIAD

Ymgynghorwyd â'r Swyddogion Statudol am eu barn, sydd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.

TAFLEN BENDERFYNIAD CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y Cyfarfod o'r Cabinet:	15 Medi 2020
Dyddiad y bydd y penderfyniad yn dod i rym ac y gweithredir arno, oni bai bo'r penderfyniad yn cael ei alw i mewn yn unol ag adran 7.25 o Gyfansoddiad Cyngor Gwynedd	30 Medi 2020

PWNC

Eitem 7:ADRODDIAD COVID-19 - ADFER

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd y diweddariad ar y gwaith sy'n mynd ymlaen i sefydlogi ac ail adeiladu yn sgil yr argyfwng Covid-19 a chytunwyd i ofyn i'r Byrddau neu adrannau perthnasol roddi sylw i'r materion pellach oedd wedi codi yn y gweithdy diweddar ar y mater.

RHESYMAU DROS Y PENDERFYNIAD

Er mwyn cynllunio'r hyn oedd angen sylw wrth symud ymlaen o'r argyfwng Covid -19, ym mis Mai, bu i'r Cabinet gomisiynu'r Bwrdd Adfywio a'r Bwrdd Cefnogi Pobl i ystyried y meysydd y dylid rhoi blaenoriaeth iddynt yn nhermau'r hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd ar gyfer y cyfnod o sefydlogi ac ail adeiladu sydd o'n blaenau. Roedd yr adroddiad yn amlygu y materion oedd yn derbyn sylw.

Nodwyd rhai materion pellach godwyd mewn gweithdy diweddar sef –

- Diweithdra
- Cynaliadwyedd Trafnidiaeth Gyhoeddus
- Iechyd Meddwl a Lles ehangach
- Argaeledd tai i bobl leol
- Gwydnwch Cymunedol a chynnal yr ymdeimlad o wirfoddoli
- Perthynas waith gyda chyrrff eraill
- Iechyd Cyhoeddus
- Cynaliadwyedd y sector gofal
- Cynaliadwyedd adnoddau cymunedol i'r sector ddiwylliannol
- Iaith
- Cadwyn cyflenwad bwyd

a chytunwyd fod angen ystyried beth y gellid ei wneud yn y meysydd yma hefyd.

**DATGANIADAU O FUDDIANT PERSONOL AC UNRHYW OLLYNGIADAU
PERTHNASOL A GANIATAWYD GAN Y PWYLLGOR SAFONAU**

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol na gollyngiadau perthnasol.

UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN GWNEUD Y PENDERFYNIAD

Ymgynghorwyd â'r Swyddogion Statudol am eu barn, sydd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad y cyfarfod:	15 Medi 2020
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Cemlyn Rees Williams
Swyddog Cyswllt:	Gwern ap Rhisiart – Swyddog Addysg Ardal Dwyfor Meirionnydd
Teitl yr eitem:	Ysgol Abersoch

Y PENDERFYNIAD A GEISIR:

Ceisir caniatâd Cabinet y Cyngor i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen.

---

1. CYFLWYNIAD

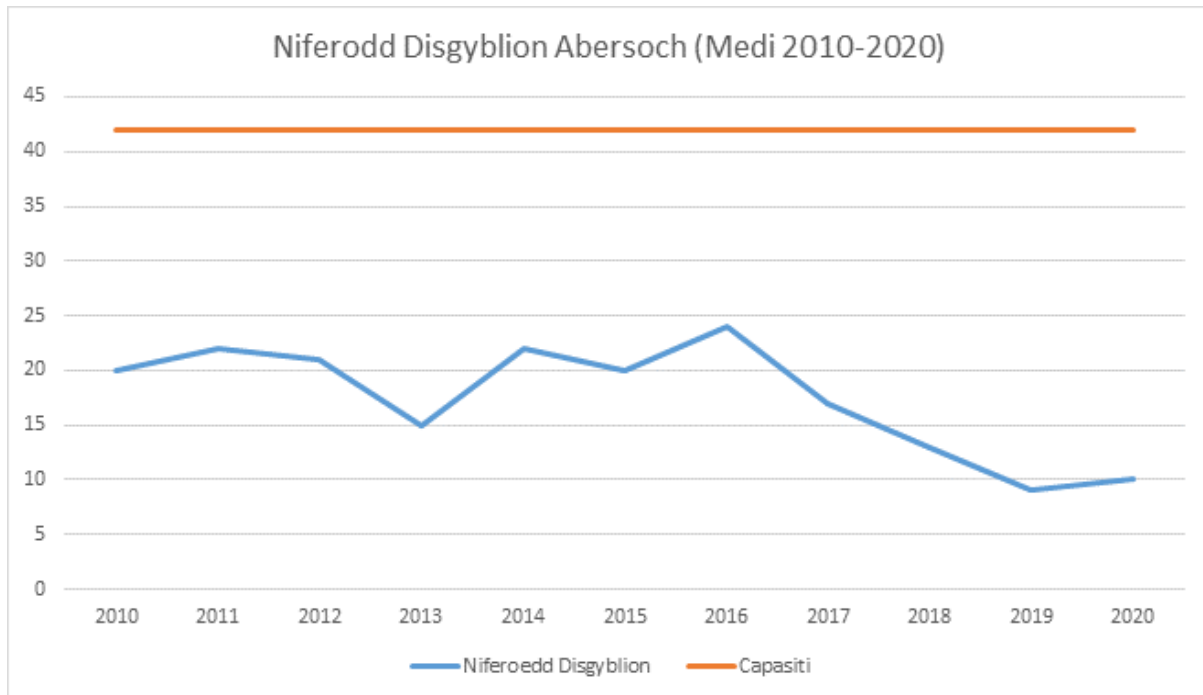
- 1.1. Yn eu cyfarfod ar 17 Medi 2019, bu i'r Cabinet gefnogi argymhelliad i gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol Ysgol Abersoch er mwyn ystyried opsiynau ar gyfer y dyfodol. Daeth y penderfyniad yn sgil pryderon diweddar ynglŷn â lleihad yn niferoedd disgyblion yr ysgol.
- 1.2. Pwrpas yr adroddiad hwn yw adrodd yn ôl ar ganlyniad y trafodaethau lleol, a cheisio caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol ar gynnig i gau Ysgol Abersoch ar 31 Awst 2021, a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach o 1 Medi 2021 ymlaen.

2. CYD-DESTUN STRATEGOL

- 2.1 Mae'r Cyngor wedi gweithredu'r Strategaeth "Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd" ers ei mabwysiadwyd gan y Cyngor Llawn yn Ebrill 2009. Nodir yn y strategaeth fod angen sicrhau modd i fedru rhoi sylw i sefyllfaoedd rhai ysgolion sy'n fregus.
- 2.2 Yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2018, bu i'r Cabinet gymeradwyo egwyddorion "Addysg Addas i Bwrpas" sydd bellach yn sail ar gyfer gwireddu gweledigaeth yr Adran Addysg a datblygu'r gyfundrefn er sicrhau addysg o ansawdd uchel i blant a phobl ifanc Gwynedd ar gyfer yr unfed ganrif ar hugain. Mae'r egwyddorion hyn yn gweithio tuag at resymoli ystod oedran o fewn dosbarthiadau cynradd a sicrhau amser digyswllt digonol i benaethiaid ganolbwyntio ar faterion arweinyddiaeth yn yr ysgolion cynradd.

3. SEFYLLFA BRESENNOL YSGOL ABERSOCH

- 3.1 Mae Ysgol Abersoch wedi ei lleoli yng nghanol pentref Abersoch ger Pwllheli, ac yn darparu addysg ar gyfer disgyblion rhwng 3 ac 8 oed. Trosglwydda'r disgyblion i Ysgol Sarn Bach ar ôl blwyddyn 3 er mwyn cwblhau eu haddysg gynradd.
- 3.2 Mae gan Ysgol Abersoch gapasiti o 42 (meithrin i flwyddyn 3), ac mae 8 disgybl llawn amser, ac 2 disgybl meithrin (rhan amser) ar y gofrestr (Medi 2020).

3.3 Fel y gwelir o'r graff uchod, mae niferoedd disgyblion yr ysgol wedi gostwng yn gyson ers 2016 ac yn fregus ers peth amser. Mae'n debygol felly fod yr ysgol yn wynebu heriau cynyddol, gan gynnwys:

- **Niferoedd disgyblion** – Yn Medi 2020, roedd 8 disgybl llawn amser, a 2 ddisgybl meithrin
- **Rhagamcanion niferoedd** – Medi 2021 = 10; Medi 2022 = 12; Medi 2023 = 12
- **Canran uchel o lefydd gweigion** – Yn seiliedig ar ffigyrau Medi 2020, mae o ddeutu 76% o lefydd gweigion yn yr ysgol (32 mewn nifer)
- **Maint dosbarthiadau bychain** – 1 dosbarth gyda 10 disgybl (Medi 2020)
- **Amrediad oedran eang o fewn dosbarthiadau**
- **Ysgol Abersoch yn derbyn swm ychwanegol i'r dyraniad arferol** trwy'r polisi lleiafswm staffio (sy'n gwarantu o leiaf pennaeth ac athro ym mhob ysgol, a phennaeth a chymhorthydd mewn ysgolion sydd â llai na 15 o ddisgyblion). Cyfanswm y swm yn ystod y flwyddyn ariannol 2020-21 (seiliedig ar niferoedd Medi 2019) yw £52,582
- **Cost fesul disgybl** yn Ysgol Abersoch yn £17,404 (2020-21), y cyfartaledd sirol ar gyfer cost fesul disgybl yw £4,198.

4. DATBLYGIADAU DIWEDDAR

Sefydlu Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi yn Ysgol Abersoch

4.1 Yn ystod tymor yr Hydref 2019, bu i ran-ddeiliad Ysgol Abersoch sefydlu Pwyllgor Rheoli Gwirfoddol i ymgymryd â'r dasg o sefydlu Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi yn yr ysgol.

4.2 Cynhaliwyd y sesiynau cyntaf o'r Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ym mis Chwefror eleni. Erbyn heddiw, mae Cylch Meithrin Abersoch yn rhan o'r cynllun gofal 30 awr am ddim i blant 3 a 4 oed, ac yn cynnal sesiwn cylch meithrin am 2 awr pum gwaith yr wythnos, yn ogystal â sesiwn clwb cinio dair gwaith yr wythnos.

5. TRAFODAETHAU LLEOL

- 5.1 Ym mis Gorffennaf 2019, bu i swyddogion o'r Adran Addysg gyfarfod â Chorff Llywodraethol Ysgol Abersoch er mwyn trafod sefyllfa fregus yr ysgol. Yn ystod y cyfarfod, nodwyd y bwriad i geisio caniatâd y Cabinet i symud y drafodaeth yn ei blaen trwy gynnal cyfarfodydd ffurfiol gyda'r Corff Llywodraethol a'r rhan-ddeiliad perthnasol i drafod opsiynau ar gyfer yr ysgol.
- 5.2 Yn unol â phenderfyniad y Cabinet (17 Medi 2019), ym mis Hydref 2019 sefydlwyd Panel Adolygu Ysgol Abersoch (PAY). Gwahoddwyd holl aelodau'r Corff Llywodraethol, rhieni a staff yr ysgol yn ogystal â'r aelod etholedig lleol i ymuno â'r panel a chymryd rhan yn y drafodaeth.
- 5.3 Ar 7 Hydref 2019, cynhaliwyd y cyntaf o dri chyfarfod PAY ymhle cafwyd trafodaeth gychwynnol am opsiynau. Eglurwyd fod angen ystyried opsiynau fyddai'n ymateb i'r heriau sy'n wynebu'r ysgol (fel y manylir ym mharagraff 3.3 uchod).
- 5.4 Cynhaliwyd yr ail gyfarfod PAY ar 13 Tachwedd 2019. Yn ystod y cyfarfod, gwerthuswyd cryfderau, cyfleoedd, gwendidau a bygythiadau'r holl opsiynau. Derbyniwyd sylwadau pellach gan y corff llywodraethol yn dilyn y cyfarfod yn ogystal.
- 5.5 Yn dilyn derbyn mewnbwn aelodau'r PAY, gwerthuswyd yr holl opsiynau yn erbyn ffactorau'r Strategaeth *Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*, a'r heriau a nodir uchod (paragraff 3.3). Ystyriwyd casgliadau'r gwerthusiad, a mireiniwyd y rhestr o opsiynau i 3. Cyflynwyd yr opsiynau hyn yn ystod y trydydd cyfarfod PAY ar 6 Ionawr 2020 a nodwyd y bwriad i gynnal asesiadau pellach cyn dod i benderfyniad ar yr opsiwn a ffafrir.

6. GWERTHUSO OPSIYNAU

- 6.1 Yn unol â strategaeth "*Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*" ystyriwyd nifer o ffactorau wrth werthuso'r opsiynau ar gyfer y sefyllfa, gan gynnwys:
- Maint dosbarthiadau
  - Niferoedd disgyblion
  - Arweinyddiaeth a Staffio
  - Y Gymuned
  - Adnoddau Ariannol
  - Yr Iaith Gymraeg
  - Ffactorau Daearyddol
- 6.2 Gyda mewnbwn aelodau'r PAY yn ystod y cyfarfodydd lleol, crëwyd rhestr o opsiynau i'w hystyried ar gyfer yr ysgol:
- Gwneud dim (parhau hefo'r status quo)
  - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 i 3-11 oed
  - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 i 3-9 oed
  - Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos
  - Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
  - Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
  - Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen

- Lleoli Canolfan Iaith ar safle Ysgol Abersoch
- Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch
- Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 i 3-9 oed + sefydlu Cylch Meithrin yn Ysgol Abersoch

6.3 Yn dilyn gwerthuso manteision ac anfanteision yr opsiynau uchod yn erbyn y ffactorau yn y strategaeth *Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd*, daeth 3 o opsiynau i'r amlwg fel y rhai a fyddai fwyaf hyfyr a realistig i gyfarch sefyllfa'r ysgol, sef:

- Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11
- Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos
- Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen

6.4 Gellir gweld cymhariaeth bellach o'r holl opsiynau yn erbyn ffactorau'r strategaeth yn Atodiad 1 (Tabl Gwerthusiad Opsiynau). Fel yr eglurir ym mharagraff 4.1 uchod, mae sefyllfa'r ysgol wedi datblygu ers Medi 2019 yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol. Er mwyn sicrhau cymhariaeth deg, noder fod datblygiad y Cylch Meithrin a'i effeithiau posib wedi derbyn ystyriaeth o dan yr holl opsiynau, gan gynnwys y Status Quo.

7. CYMHARU OPSIYNAU

7.1 Gwneud dim – parhau hefo'r Status Quo:

- 7.1.1 Er bod yr achos dros newid eisoes wedi ei sefydlu, mae'r model 'Gwneud Dim' wedi ei gynnwys at ddiben cymharu.
- 7.1.2 Byddai'r model yma yn golygu na fyddai newid i'r ddarpariaeth bresennol yn nalgylch Ysgol Abersoch.
- 7.1.3 Fel y nodir uchod, agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol ym mis Chwefror 2020. Serch hynny, ac er yn cydnabod yr effaith gadarnhaol bosib gall lleoli Cylch Meithrin ar safle Ysgol Abersoch gael ar y niferoedd, nid oes modd gwarantu y byddai'n arwain at gynnydd sylweddol yn y niferoedd.
- 7.1.4 Wedi pwysu a mesur sefyllfa ddiweddaraf yr ysgol yn erbyn y ffactorau perthnasol, deuir i'r casgliad nad yw'r model yma yn ymateb yn ddigonol i sefyllfa fregus yr ysgol. Trwy wneud dim, byddai'r her o leihad mewn niferoedd, maint dosbarthiadau bychain a'r heriau cyllidol sy'n wynebu'r ysgol yn parhau.

7.2 YR OPSIYNAU I'W HYSTYRIED YMHELLACH

7.3 Newid ystod oed Ysgol Abersoch

- 7.3.1 Trafodwyd 2 opsiwn i ymestyn ystod oed yr ysgol, sef ymestyn i 3-9 ac ymestyn i 3-11.
- 7.3.2 Dylid nodi mai'r opsiwn a ffafriwyd yn lleol oedd yr opsiwn i ymestyn ystod oed yr ysgol i 3-9, gan gynnwys datblygiad y cylch meithrin. Ffafriwyd yr opsiwn yma yn lleol am resymau ymarferol megis gwell defnydd o'r gofod gwag yn adeilad yr ysgol yn sgil darparu lleoliad ar gyfer y Cylch Meithrin, ac i liniaru'r effaith bosib allasai'r newid ei gael

ar niferoedd Ysgol Sarn Bach (yr ysgol sydd yn darparu addysg i ddisgyblion 9-11 dalgylch Abersoch).

- 7.3.3 Wrth gymharu'r ddau opsiwn, daethpwyd i'r canlyniad mai'r opsiwn gorau ar gyfer ystyriaeth bellach oedd yr opsiwn i ymestyn yr ystod oed i 3-11. Diystyriwyd yr opsiwn 3-9 am sawl rheswm, yn benodol:
- Ni ragwelir y byddai ychwanegu blwyddyn addysgol yn arwain at gynnydd digonol yn y niferoedd. O ganlyniad, byddai'r heriau sy'n wynebu'r ysgol yn parhau.
  - Ni fyddai'r ystod oed yn gyson gyda mwyafrif ysgolion cynradd y sir.
  - Ni fyddai'n caniatáu i'r ysgol gynnig darpariaeth CA2 cyflawn. Byddai'r disgyblion yn parhau i drosglwyddo i Ysgol Sarn Bach er mwyn cwblhau eu haddysg gynradd.
- 7.3.4 Credir y byddai'r opsiwn i ymestyn yr ystod oed i 3-11 yn cynnig mwy o fanteision o safbwynt cyfle i godi niferoedd yr ysgol. Byddai'r opsiwn hefyd yn cysoni'r ystod oed gyda gweddill ysgolion y sir, ac yn golygu fod yr ysgol yn cynnig darpariaeth CA2 cyflawn.
- 7.3.5 Er mwyn i'r opsiwn ymateb i'r heriau sy'n wynebu'r ysgol, byddai'n rhaid i'r cynnydd hwn fod yn un sylweddol. Serch hynny, mae'n debygol y byddai unrhyw gynnydd yn y niferoedd Ysgol Abersoch o ganlyniad i ymestyn yr ystod oed, yn achosi lleihad yn niferoedd Ysgol Sarn Bach, ac o bosib, yr ysgolion cyfagos.
- 7.3.6 Yn dilyn ystyriaeth bellach, daethpwyd i'r casgliad na fyddai'r opsiwn yn ddatrysiad cynaliadwy i'r dyfodol ar gyfer yr ysgol, a gall gael effaith ar niferoedd disgyblion yr ysgolion cyfagos.

7.4 Ffederaleiddio:

- 7.4.1 Fel y gwelir uchod (para. 6.2) trafodwyd ac ystyriwyd 3 math gwahanol o ffederaleiddio. Daethpwyd i'r casgliad mai'r opsiwn oedd fwyaf rhesymol i'w hystyried ymhellach oedd yr opsiwn i ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos.
- 7.4.2 Byddai'r model yma yn sicrhau parhad ym mhresenoldeb yr ysgol ym mhentref Abersoch trwy drefniant cyd-weithio gydag ysgol gyfagos dan arweiniad pennaeth neu benaethiaid ac un corff llywodraethol. Byddai cyrff llywodraethol yr ysgolion unigol yn cael eu diddymu a byddai corff llywodraethu ffederal (newydd) yn cael ei ffurfio. Byddai hunaniaeth yr ysgol o dan sylw (yn cynnwys enw, ethos, a gwisg ysgol) yn parhau, a byddai'n galluogi'r posibilrwydd o rannu staff, adnoddau, TG, adeiladau, ac arbenigedd.
- 7.4.3 Fodd bynnag, mae'n annhebygol y byddai'r opsiwn yn cyfarch yr her o leihad mewn niferoedd, ac o ganlyniad, byddai heriau cyllidol yr ysgol yn parhau.
- 7.4.4 Wrth ystyried y model hwn, rhaid asesu beth fyddai unrhyw effaith ar sut byddai'r ddwy ysgol yn gweithredu. Gan nodi'r heriau sy'n wynebu Ysgol Abersoch, byddai'n rhaid sicrhau byddai trefniant o'r fath yn medru cynnig manteision i holl blant a phobl ifanc yr ysgolion sy'n ffedereiddio drwy wella'r ddarpariaeth addysgol.

7.4.5 Bu trafodaethau gyda phenaethiaid a chadeiryddion llywodraethwyr y ddwy ysgol gyfagos (Ysgol Sarn Bach ac Ysgol Llanbedrog), parthed yr opsiwn i sefydlu ffederasiwn gydag Ysgol Abersoch.

7.4.6 Yn dilyn pwyso a mesur y manteision a'r anfanteision, daethpwyd i'r casgliad na fyddai'r opsiwn yn ddatrysiad cynaliadwy ar gyfer yr ysgol. Pe byddai'r opsiwn yma'n cael ei wireddu, rhagwelir y byddai'r her o niferoedd isel o ddisgyblion, maint dosbarthiadau bychain a'r heriau cyllidol sy'n wynebu'r ysgol yn parhau.

7.5 Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen

7.5.1 Byddai'r model yma'n golygu cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion gael eu haddysgu yn Ysgol Sarn Bach.

7.5.2 Ystyrir Ysgol Sarn Bach fel yr 'ysgol amgen' am y rhesymau canlynol:

- Ysgol Sarn Bach yw'r ysgol ddaearyddol agosaf at Ysgol Abersoch. Mae'r ysgol wedi ei lleoli 1.4 milltir o safle Ysgol Abersoch.
- Mae Ysgol Sarn Bach eisoes yn derbyn disgyblion o Ysgol Abersoch ym mlwyddyn 4.
- Mae 40% o blant (3-8 oed) dalgylch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu Ysgol Sarn Bach.
- Mae gan Ysgol Sarn Bach gapasiti i dderbyn disgyblion presennol Ysgol Abersoch.

7.5.3 Manylir ar y cynnig yma ymhellach yn yr adran ddilynol.

8. YR OPSIWN A FFAFRIR

8.1 O'r opsiynau a ystyriwyd, yr opsiwn a gaiff ei ffafrio ar gyfer ymgynghoriad pellach yw cau Ysgol Abersoch a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Sarn Bach. Caiff yr opsiwn hwn ei ffafrio am y rhesymau a ganlyn:

8.2 Maint dosbarthiadau:

8.2.1 Mae gan Ysgol Abersoch un dosbarth, gyda 10 disgybl rhwng 3 ac 8 oed (Medi 2020). Cyfartaledd maint dosbarthiadau presennol Ysgol Sarn Bach yw 23. Byddai gwireddu'r cynnig yn golygu fod disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy hyfyw, a gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran.

8.2.2 Yn Ysgol Sarn Bach, ceir dau ddosbarth, un gyda 22 disgybl rhwng 3 a 8 oed, ac un gyda 24 disgybl rhwng 8 ac 11 oed (Medi 2020). Os gweithredir y cynnig, bydd rhaid rhoi sylw priodol i unrhyw effeithiau posib ar faint dosbarthiadau er mwyn sicrhau'r cyfleodd a'r profiadau gorau i'r plant.

8.3 Niferoedd Disgyblion

8.3.1 Mae niferoedd disgyblion Ysgol Abersoch wedi amrywio dros y blynyddoedd, ond yn gyffredinol mae gostyngiad o 50% wedi bod yn y 5 mlynedd ddiwethaf. Yn ôl y rhagamcanion a grëwyd yn Medi 2020, rhagwelir y bydd y niferoedd yn parhau'n isel dros y tair blynedd nesaf. Gwelir isod (tabl 1) niferoedd Ysgol Abersoch ers Medi 2014 hyd at

ragamcanion Medi 2023. Nid yw'r ffigyrau isod yn cynnwys effaith bosib y Cylch Meithrin yn yr ysgol.

Tabl 1: Niferoedd Ysgol Abersoch (M – Bl.3)

Gwir Niferoedd (Ffynhonnell: Cyfrifiad Blynyddol – Medi)							Rhagamcanion (Medi 2020)		
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
22	20	24	17	13	9	10	10	12	12

8.3.2 Mae gan Ysgol Sarn Bach gapasiti o 72 (M – Bl. 6), ac ym mis Medi 2020 roedd ganddi 45 disgybl llawn amser (derbyn – Bl.6) a 3 disgybl rhan amser (Meithrin). Gyda 24 o lefydd gweigion (M-Bl6), mae gan Ysgol Sarn Bach gapasiti digonol i dderbyn holl ddisgyblion presennol Ysgol Abersoch.

8.3.3 O ganlyniad i'r niferoedd isel, mae nifer o lefydd gweigion hefyd yn Ysgol Abersoch- o ddeutu 76% (32 mewn nifer). Mae Cod Trefniadaeth Ysgolion (2018) Llywodraeth Cymru yn nodi fod "gormod o leoedd gwag, y gellid eu dileu, yn golygu bod adnoddau'n cael eu gwastraffu'n ddiangen... Diffinnir lefel sylweddol o ddarpariaeth dros ben fel 25% neu fwy o gapasiti ysgol". Ar hyn o bryd, rhwng Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach, mae 56 (49%) o lefydd gweigion yn yr ardal. Byddai gwireddu'r opsiwn a ffafirir yn gostwng cyfanswm llefydd gweigion yr ardal i 14 (19%).

8.4 Arweinyddiaeth a Staffio

8.4.1 Mae strwythur staffio presennol Ysgol Abersoch yn cynnwys un pennaeth llawn amser, athrawes rhan amser, athrawes CPA rhan amser, a chymhorthydd rhan amser. Mae gan y pennaeth ymrwymiad dysgu 70% o'r amser ac yn derbyn 30% o amser di gyswllt ar gyfer materion rheolaethol ac arweinyddiaeth.

8.4.2 Yn Ysgol Sarn Bach, ceir pennaeth, dwy athrawes rhan amser (cyfwerth ag athrawes llawn amser 1.0), a tri chymhorthydd rhan amser. Mae'r pennaeth yn dysgu 80% o'r amser ac yn derbyn 20% o amser digyswllt ar gyfer materion rheolaethol ac arweinyddiaeth.

8.5 Adnoddau Ariannol

8.5.1 Mae amrediad eang yng nghost y disgybl yn yr ardal:

- Ysgol Abersoch - £17,404
- Ysgol Sarn Bach - £4,683
- Ysgol Foel Gron - £4,984
- Ysgol Llanbedrog - £4,274

(Cyllideb 2020-21 – Seiliedig ar niferoedd Medi 2019)

8.5.2 Golygai hyn fod y gost o addysgu disgybl yn Ysgol Abersoch dros £10,000 yn uwch na'r ysgolion cyfagos.

8.5.3 Yn ogystal, o safbwynt cost y disgybl, Ysgol Abersoch yw'r uchaf yn y sir. Cyfartaledd cost y disgybl yng Ngwynedd yw £4,198.

8.5.4 Gweler isod grynodedb o ddyraniad cyllidol Ysgol Abersoch o'i gymharu ag Ysgol Sarn Bach.

	Ysgol Abersoch	Ysgol Sarn Bach
Dyraniad 2020-21	£84,558	£228,890
£ Gwarchodaeth Lleiafswm Staffio (2020-21)	£52,582	-
Cyfanswm Dyraniad 2020-21	£137,140	£228,890
£ y disgybl (seiliedig ar niferoedd Medi 2019)	£17,404	£4,683

8.5.5 Mae Ysgol Abersoch yn derbyn swm ychwanegol i'r dyraniad arferol trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio (sy'n gwarantu o leiaf pennaeth ac athro ym mhob ysgol, a phennaeth a chymhorthydd mewn ysgolion sydd â llai na 15 o ddisgyblion). Cyfanswm y swm hwn eleni (2020-21) yw £52,582.

8.5.6 Nid yw Ysgol Sarn Bach yn derbyn swm ychwanegol trwy'r polisi gwarchodaeth. Mae niferoedd disgyblion presennol yr ysgol yn denu cyllideb ddigonol i gynnal lefel staffio priodol.

8.5.7 Yn y flwyddyn ariannol 2020-21, dyrannwyd cyfanswm o £366,030 i'r ddwy ysgol. O safbwynt costau refeniw, rhag amcenir y byddai'r cynnig arfaethedig yn creu arbediad blynyddol o £110,062, llai costau anghenion cludiant ychwanegol (£14,000) - sef oddeutu £96,062 y flwyddyn.

8.6 Amgylchedd Dysgu

8.6.1 Mae gan Ysgol Sarn Bach gapasiti ar gyfer disgyblion presennol Ysgol Abersoch. Nodir asesiad cyflwr diweddaraf yr Adran Eiddo fod categori cyflwr Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach yn 'B'.

8.6.2 Mae'r ddwy ysgol yn ysgolion cymunedol ac yn darparu addysg cyfrwng Cymraeg.

8.7 Y Gymuned

8.7.1 Mae canllawiau Llywodraeth Cymru (Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018) yn nodi bod angen cynnal asesiad effaith cymunedol fel rhan o unrhyw gynnig i ad-drefnu ysgolion. Cwblhawyd asesiad effaith cymunedol ar y rhestr o opsiynau a nodir ym mharagraff 6.3. **Gweler yr adroddiad llawn yn Atodiad 2.**

8.7.2 Yn gryno, nodai'r asesiad y byddai peth effaith negyddol ar y gymuned yn deillio o gau'r ysgol. Serch hynny, nodir fod 25 o'r disgyblion (M-BI.6) sydd yn byw yn nalgylch Abersoch eisoes yn mynychu Ysgol Sarn Bach, ac felly, deuir i'r casgliad fod cyswllt rhwng yr ysgol â'r ardal ehangach eisoes.

8.7.3 I liniaru unrhyw effaith negyddol bosib ar y gymuned pe byddai'r cynnig yn cael ei wireddu, mae'r asesiad yn nodi pwysigrwydd sicrhau fod cymuned Abersoch yn cael eu cynnwys yng ngweithgarwch yr ysgol amgen, ac i annog cydweithio cymunedol rhwng yr ysgol amgen a chymuned Abersoch, lle'n briodol.

8.8 Yr Iaith Gymraeg

8.8.1 Mae canllawiau Llywodraeth Cymru (Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018) yn nodi bod angen cynnal asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg fel rhan o unrhyw gynnig i ad-drefnu ysgolion. Cwblhawyd asesiad effaith ar yr iaith Gymraeg ar y rhestr o opsiynau a nodir ym mharagraff 6.3. **Gweler yr adroddiad llawn yn Atodiad 2.**

8.8.2 Nodir yr asesiad na ragwelir effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg pe byddai'r cynnig yn cael ei weithredu. Fe ymddengys fod sefyllfa ieithyddol Ysgol Sarn Bach yn gryf iawn. Gyda 57% o ddisgyblion Ysgol Sarn Bach yn dod o gartrefi sydd yn gallu siarad Cymraeg. O gymharu, 33% o ddisgyblion Ysgol Abersoch sy'n dod o gartrefi sydd yn gallu siarad Cymraeg.

8.8.3 Mae Ysgol Abersoch wedi gweithio'n galed i ddatblygu sgiliau dwyieithog y plant a hyrwyddo pwysigrwydd diwylliant Cymraeg. Yn ogystal, yn 2019, llwyddodd yr ysgol i sicrhau gwobr aur Siarter Iaith Gymraeg. Mae'n bwysig felly bod y cynnig yn cydnabod yr angen i gefnogi a pharhau â'r gwaith hwn.

8.9 Ffactorau Daeryddol

8.9.1 Nodir y Strategaeth "Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd" y dylid ceisio cyfyngu teithio i uchafswm o 30 munud o deithio unffordd rhwng y cartref a'r ysgol. O weithredu'r cynnig, rhagwelir y byddai pob disgybl presennol yr ysgol o fewn cyrraedd rhesymol (llai na 30 munud o deithio) i'r ysgol amgen, sef Ysgol Sarn Bach.

8.9.2 Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu byddai disgyblion sy'n byw o fewn dalgylch Ysgol Abersoch yn derbyn cludiant i Ysgol Sarn Bach yn unol â Pholisi Cludiant Ysgolion y Sir.

9. **GOBLYGIADAU'R CYNNIG**

9.1 Dalgylchoedd mynediad i Ysgolion

9.1.1 Dylid nodi fod Ysgol Sarn Bach eisoes yn derbyn disgyblion dalgylch Ysgol Abersoch ar ddechrau'r mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn 8 oed.

9.1.2 Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu byddai dalgylch Ysgol Sarn Bach yn cael ei addasu i gynnwys ardal dalgylch presennol Ysgol Abersoch.

Map 1: Dalgylchoedd presennol yr ardal

Map 2: Dalgylch Ysgol Sarn Bach os gweithredir y cynnig

9.2 Cludiant

9.2.1 Fel nodir yn para. 8.9.2 uchod, pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu byddai disgyblion sy'n byw o fewn dalgylch Ysgol Abersoch yn derbyn cludiant i Ysgol Sarn Bach yn unol â Pholisi Cludiant Ysgolion y Sir.

9.3 Ystyriaethau Staffio

9.3.1 Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu, rhagwelir y byddai goblygiadau staffio allasai arwain at ddiswyddiadau. Ymgynghorir yn benodol â staff a chynrychiolwyr yr Undebau fel rhan o'r cyfnod ymgynghori statudol. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio manwl, ar y cyd ag Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd rhaid i unrhyw ddiswyddiadau fyddai'n deillio o'r cynnig hwn gyd-fynd â'r polisi hwnnw. Bydd cyfathrebu clir ac agored yn chwarae rhan greiddiol mewn gweithredu unrhyw gynigion.

10. YSTYRIAETHAU ERAILL

10.1 Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018

10.1.1 Bydd unrhyw broses statudol yn cael ei gynnal yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru (Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018).

10.1.2 Fel rhan o'r broses o ddatblygu'r cynnig, ystyriwyd a gwerthuswyd ystod o opsiynau ar gyfer yr ysgol, a cynhaliwyd cyfres o asesiadau effaith, gan gynnwys:

- Asesiad o'r effaith ar yr iaith Gymraeg (gweler para. 8.8)
- Asesiad o'r effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg
- Asesiad o'r effaith debygol ar wahanol drefniadau teithio
- Asesiad o'r effaith debygol ar y gymuned (gweler para 8.7)

10.1.3 Mae'r asesiadau uchod i'w gweld yn **atodiad 2**.

10.2 Asesiad Cydraddoldeb

10.2.1 Cynhaliwyd asesiad effaith cydraddoldeb ar y cynnig - **gweler yr adroddiad llawn yn Atodiad 2**.

10.2.2 Mae'r asesiad yn rhoi sylw penodol i elfennau cydraddoldeb gwahanol megis hil, rhyw, anabledd, iaith, crefydd neu gred ac oedran. Mae'r asesiad yn nodi'r sefyllfa bresennol ac yn dangos fod polisiau a threfniadau mewn lle a fyddai'n sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn cyd-fynd â hawliau cyfartal.

10.2.3 Wedi pwysu a mesur y ffactorau perthnasol deuir i'r casgliad nad yw'r cynnig yn debygol o gael effaith negyddol ar nodweddion cydraddoldeb. Nodir fod mesurau eisoes mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithiol ac aflonyddu.

10.2.4 Bydd y Cyngor yn dilyn prosesau arferol trwy gefnogi a monitro, er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth pob ysgol â'r nodweddion cydraddoldeb.

10.3 Ddeddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol

10.3.1 Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion y sir drwy ei weithgareddau a'i brosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r ddyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella llesiant yn "Cynllun Gwynedd 2018-23".

10.3.2 Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, deuir i'r casgliad fod y cynnig arfaethedig (fel y nodir yn para 8.1) yn cyd-fynd a 7 nod llesiant y Ddeddf, ynghyd

ag amcanion llesiant y Cyngor. Bydd y cynnig arfaethedig yn caniatáu i ni ymateb i a diwallu anghenion y plant heddiw, yn ogystal â chryfhau eu llesiant i'r dyfodol.

10.3.3 Gweler yr adroddiad llawn yn Atodiad 2.

11. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

11.1 Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu cefnogi'r argymhelliad a gyflwynir yn yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 a chanllawiau'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018. Rhagwelir y bydd y cyfnod hwnnw yn cael ei gynnal yn yr wythnosau nesaf.

11.2 Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet er mwyn adrodd yn ôl ar ganlyniadau'r ymgynghoriad. Bydd yn ofynnol wedyn i'r Cabinet ystyried canlyniadau'r ymgynghoriad, a phenderfynu a ddylid cyhoeddi Rhybudd Statudol ai peidio. Pe byddai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o 28 diwrnod i unrhyw un gyflwyno gwrthwynebiad. Yn dilyn hyn, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet am benderfyniad terfynol. Bydd yr adroddiad hwnnw'n cynnwys crynodeb o unrhyw wrthwynebiadau a dderbyniwyd ynghyd ag ymatebion iddynt.

12. BARN SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

"Mae cynnwys yr adroddiad yma wedi bod yn destun cyngor cyfreithiol gan y Gwasanaeth Cyfreithiol.

Dim sylwadau pellach o safbwynt priodoldeb."

Y Pennaeth Cyllid:

"Mae rhesymau amlwg (gan gynnwys rhai ariannol) yn cefnogi'r cynnig i gau Ysgol Abersoch. Cadarnhaf fod y ffigyrau ariannol sydd yn rhan 3.3 a 8.5.1-8.5.7 o'r adroddiad ac yn rhan 'Adnoddau Ariannol' o Atodiad 1 unai yn wir gostau cywir, neu yn amcangyfrifon teg (lle'n briodol). Byddai sefydlu'r drefniadaeth newydd (cau Ysgol Abersoch a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach) yn arbed £110,062 llai anghenion cludiant ychwanegol (amcangyfrif ar hyn o bryd oddeutu £14,000), sy'n golygu arbedion net blynyddol o tua £96,062 (fel nodir yng nghymal 8.5.7 o'r adroddiad)."

Atodiadau

Atodiad 1: Tabl Gwerthusiad Opsiynau

Atodiad 2: Aseidiadau Effaith:

- Aseiad Effaith debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg
- Aseiad Effaith debygol ar drefniadau teithio
- Aseiad Effaith debygol ar y Gymuned
- Aseiad Effaith leithyddol
- Aseiad Llesiant
- Aseiad Cydraddoldeb

Atodiad 3: Pecyn cefndirol gan gynnwys cyflwyniadau a chofnodion y cyfarfodydd lleol.

Atodiad 1

Gwerthusiad Opsiynau Ysgol Abersoch

	1	2 (a)	2 (b)	3	4
	Status Quo	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – 1 dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – 1 dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – 1 dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – 1 dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.	Disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy hyfyw. Disgyblion yn cael eu haddysgu gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran. Amrediad oedran hyd at 4 mlynedd yn y dosbarth CS a'r dosbarth CA2.
Niferoedd Disgyblion	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. 32 o lefydd gweigion (76%) Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. 32 o lefydd gweigion (76%) Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Mae'n debygol y byddai ymestyn y ddarpariaeth hyd flwyddyn 6 yn arwain at gynnydd yn niferoedd disgyblion, ac o ganlyniad yn lleihau'r llyfdd gweigion. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. 32 o lefydd gweigion (76%) Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Mae'n debygol y byddai ymestyn y ddarpariaeth hyd flwyddyn 4 yn arwain at gynnydd yn niferoedd disgyblion, ac o ganlyniad yn lleihau'r llyfdd gweigion, ond nid cymaint ag opsiwn 2 (a). Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. 32 o lefydd gweigion (76%) Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd disgyblion yr ysgol yn debygol o gynyddu gan mai Ysgol Abersoch fyddai'r darparwr addysg CS ar gyfer disgyblion dalgyrch y 2 ysgol. Byddai cyfyngu'r ysgol gyfagos i ddarparu addysg ar gyfer disgyblion CA2 yn unig yn arwain at leihad yn niferoedd disgyblion CS yr ysgol honno. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.
Arweinyddiaeth a Staffio	Dim newid yn amser digyswllt y pennaeth.	Dim newid yn amser di-gyswllt y pennaeth.	Dim newid yn amser digyswllt y pennaeth.	Cyfleodd i rannu staff a rhannu arbenigeddau ar draws yr ysgolion. Cyfleodd i gydweithio ar faterion cwricwlaidd a datblygu cynlluniau ar y cyd.	Cyfleodd i rannu staff a rhannu arbenigeddau ar draws yr ysgolion. Cyfleodd i gydweithio ar faterion cwricwlaidd a datblygu cynlluniau ar y cyd.
Y Gymuned	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgyrch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgyrch.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgyrch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgyrch.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgyrch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgyrch.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai'n effeithio ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgyrch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgyrch.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol.
Adnoddau Ariannol	Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir.	Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir. Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl.	Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir. Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl.	Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir. Cyfle i rannu adnoddau a chyfle i ddefnyddio cyllidebau ar draws ysgolion y ffederasiwn.	Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cost y disgybl yn debygol o barhau i fod yn uchel. Cyfle i rannu adnoddau a chyfle i ddefnyddio cyllidebau ar draws ysgolion y ffederasiwn.

	Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am y defnydd o'r ysgol.	Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am y defnydd o'r ysgol.	Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am y defnydd o'r ysgol.	Byddai unrhyw arbediad rheolaethol fyddai'n deillio o'r trefniant yn cael ei gadw gan yr ysgolion i redeg y ffederasiwn. Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am y defnydd o'r ysgol.	Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl. Byddai unrhyw arbediad rheolaethol fyddai'n deillio o'r trefniant yn cael ei gadw gan yr ysgolion i redeg y ffederasiwn. Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am y defnydd o'r ysgol.
Yr Iaith Gymraeg	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.
Ffactorau Daeryddol	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.	Dim newid i ddisgyblion y CS. Ysgol yn parhau i fod o fewn pellter cerdded o'r cartref i mwyafrif o ddisgyblion CS dalgylch Ysgol Abersoch. Byddai'n rhaid i rai disgyblion deithio ymhellach i'r ysgol nac y gwnaent ar hyn o bryd – angen ystyried yr effaith amgylcheddol fyddai'n deillio o hyn.
Tud. 41 Ysgrifauethau pellach		Dim torri ar draws darpariaeth CA2 yr ysgol – gall arwain at well parhad o'r cwricwlwm gan fod yr ysgol yn cynnig addysgu 2 gyfnod cyflawn (CS + CA2). Ystod oed yr ysgol yn gyson gyda'r mwyafrif o ysgolion cynradd y sir. Ni fyddai'r adeilad/safle presennol, heb addasiadau yn addas ar gyfer cynnydd mawr yn niferoedd y disgyblion.	Ni fyddai ystod oed yr ysgol yn gyson gyda'r mwyafrif o ysgolion cynradd y sir. Ni fyddai'r adeilad/safle presennol, heb addasiadau yn addas ar gyfer cynnydd mawr yn niferoedd y disgyblion.	Ffederasiwn yn fodel sy'n ddibynnol ar barodrwydd ysgolion eraill i ymuno â'r trefniant i gyd-weithio.	Ffederasiwn yn fodel sy'n ddibynnol ar barodrwydd ysgolion eraill i ymuno â'r trefniant i gyd-weithio. Posibilrwydd y byddai angen cynnal proses statudol i newid ystod oed yr ysgolion fyddai'n rhan o'r ffederasiwn. Posib y byddai'n arwain at ostyngiad yn niferoedd yr ysgol gyfagos, gan y byddai'n ei chyfyngu i ddarparu addysg CA2 yn unig.
Rhai sylwadau gan aelodau'r PAY	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Potensial i'r niferoedd gynyddu trwy fenter tai lleol. Cyfleoedd parhaus i gryfhau'r Gymraeg yn yr ysgol a'r gymuned. Dyfarnwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Dyfarnwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Disgyblion yn cael yr opsiwn i barhau i gael eu haddysgu am flwyddyn ychwanegol yn Ysgol Abersoch. Dyfarnwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Pryder am ddiffyg cynrychiolaeth lawn o'r cymunedau ar y corff llywodraethu ffederal. Dyfarnwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Pryder am ddiffyg cynrychiolaeth lawn o'r cymunedau ar y corff llywodraethu ffederal. Gall dosbarthiadau rhy fawr o ran niferoedd disgyblion fod yn anfaiteiol - ond, onid yw'n wir y byddai lle i ddau ddsbarth CS yn Ysgol Abersoch a thri dosbarth CA2 yn Ysgol Sarn Bach? Gallasai'r newid arwain at rieni'n dewis peidio ag anfon eu plant i'r ysgol. Dyfarnwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch

	5	6	7	8 (a)	8 (b)
	Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol	Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen	Lleoli canolfan iaith ar safle Ysgol Abersoch	Sefydlu Cylch Meithrin yn Ysgol Abersoch	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed + sefydlu Cylch Meithrin Ysgol Abersoch
Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran	Disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy hyfyw. Disgyblion yn cael eu haddysgu gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran.	Disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy hyfyw. Disgyblion yn cael eu haddysgu gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran. Amrediad oedran hyd at 4 mlynedd yn y dosbarth CS + dosbarth CA2.	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.	Maint dosbarthiadau Ysgol Abersoch yn parhau yn fach – dosbarth o 10 (Medi 2020). Amrediad oedran hyd at 5 mlynedd yn parhau yn y dosbarth.
Niferoedd Disgyblion	Niferoedd disgyblion yr ysgol yn debygol o gynyddu gan mai Ysgol Abersoch fyddai'r darparwr addysg CS disgyblion dalgylch y 3 ysgol Byddai cyfyngu'r ysgolion cyfagos i ddarparu addysg ar gyfer disgyblion 3 a 4 + 5 a 6 yn unig yn arwain at leihad yn niferoedd disgyblion yr ysgolion hynny. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd disgyblion yr ysgol fyddai'n darparu addysg ar gyfer yr ardal yn fwy cadarn a chynaliadwy i'r dyfodol. Lleihad yng nghanran y llyfdd gweigion yn yr ardal.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. 32 o lefydd gweigion (76%) Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.	Niferoedd isel yn parhau yn Ysgol Abersoch. 32 o lefydd gweigion (76%) Rhagamcanion yr ysgol yn parhau i ymddangos yn fregus o ran niferoedd. Mae'n debygol y byddai ymestyn y ddarpariaeth hyd flwyddyn 4 yn arwain at gynnydd yn niferoedd disgyblion, ac o ganlyniad yn lleihau'r llyfdd gweigion, ond nid cymaint ag opsiwn 2 (a). Agorwyd Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle'r ysgol yn mis Chwefror 2020, gallai hyn arwain at gynnydd yn niferoedd y disgyblion.
Amweinyddiaeth a Staffio	Cyfleodd i rannu staff a rhannu arbenigeddau ar draws yr ysgolion. Cyfleodd i gydweithio ar faterion cwricwlaidd a datblygu cynlluniau ar y cyd.	Diswyddiadau staff.	Dim newid i amser digyswllt y pennaeth.	Dim newid i amser digyswllt y pennaeth.	Dim newid i amser digyswllt y pennaeth.
Y Gymuned	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol.	Colli presenoldeb ysgol ym mhentref Abersoch Noder fod canran uchel o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch, felly mae cyswllt rhwng yr ysgolion cyfagos a'r gymuned yn Abersoch eisoes yn bodoli.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynnaladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynnaladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch.	Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol – golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol. Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynnaladwyedd hir dymor yr ysgol. Canran uchel o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch.
Adnoddau Ariannol	Cyfle i rannu adnoddau a chyfle i ddefnyddio cyllidebau ar draws ysgolion y ffederasiwn. Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl. Byddai unrhyw arbediad rheolaethol fyddai'n deillio o'r trefniant yn cael ei gadw gan yr ysgolion i redeg y ffederasiwn. Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu	Gall arwain at gynnydd yng nghostau cludiant i'r awdurdod (os yw'r ysgol amgen fwy na 2 filltir o gartrefi'r disgyblion) Ni fyddai'r ysgol yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio. Cost y disgybl o addysgu yn agosach at y cyfartaledd sirol.	Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynnaladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir. Ni fyddai gweithredu'r opsiwn yn cynhyrchu incwm i'r ysgol o safbwynt y ganolfan iaith.	Potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant. Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynnaladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir.	Potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant. Ysgol Abersoch yn parhau'n anghynnaladwy yn ariannol ac yn derbyn dyraniad gwarchodaeth ychwanegol (£52,582 yn 2020-21) gan yr awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Cyfartaledd cost y disgybl yn parhau'n uchel, £17,404, dros bedair gwaith yn uwch na'r cyfartaledd sirol, a'r uchaf yn y sir.

	incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am y defnydd o'r ysgol. Posib y byddai'r 3 ysgol angen dyraniad ychwanegol er mwyn sicrhau lefelau staffio priodol.		Yn sgil agor Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch, mae potensial i gynhyrchu incwm drwy godi ffi ar y darparwyr gofal plant am eu defnydd o'r ysgol. Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl.	Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl.	Pe byddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yng nghost y disgybl.
Yr Iaith Gymraeg	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Colli darpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ym mhentref Abersoch. Darpariaeth addysg Cymraeg cyffelyb yn cael ei gynnig yn yr ysgol amgen.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.	Dim newid yn y sefyllfa ieithyddol. Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/ o fewn y gymuned.
Ffactorau Daearyddol	Dim newid i ddisgyblion y CS. Ysgol yn parhau i fod o fewn pellter cerdded o'r cartref i mwyafrif o ddisgyblion CS dalgylch Ysgol Abersoch. Byddai'n rhaid i rai disgyblion deithio ymhellach i'r ysgol nac y gwnaent ar hyn o bryd – angen ystyried yr effaith amgylcheddol fyddai'n deillio o hyn.	Ni fydd unrhyw ddisgybl yn yr ardal yn teithio pellter afresymol i'r ysgol. Byddai'n rhaid i rai disgyblion deithio ymhellach i'r ysgol nac y gwnaent ar hyn o bryd – angen ystyried yr effaith amgylcheddol fyddai'n deillio o hyn.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter cerdded o gartref mwyafrif o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch.
Ystyriaethau pellach Tud. 43	Ffederasiwn yn fodel sy'n ddibynnol ar barodrwydd ysgolion eraill i ymuno â'r trefniant i gyd-weithio. Nid yw'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws cyfreithiol gwahanol. Posibilrwydd y byddai angen cynnal proses statudol i newid ystod oed yr ysgolion fyddai'n rhan o'r ffederasiwn. Posib y byddai'n arwain at ostyngiad yn niferoedd yr ysgolion cyfagos, gan y byddai'n eu cyfyngu i ddarparu addysg CA2 yn unig. Disgyblion yn trosglwyddo 3 gwaith yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol gynradd.		Aberthu gofod dysgu er mwyn lleoli'r ganolfan. Pryderon ynglŷn â'r diffyg galw am ddarpariaeth canolfan iaith ychwanegol yn yr ardal.	Aberthu gofod dysgu er mwyn lleoli'r Cylch Meithrin.	Aberthu gofod dysgu er mwyn lleoli'r Cylch Meithrin.
Rhai sylwadau gan aelodau'r PAY	Pryder am ddiffyg cynrychiolaeth lawn o'r cymunedau ar y corff llywodraethu ffederal. Gall dosbarthiadau rhy fawr o ran niferoedd disgyblion fod yn anfanateisiol. Gallasai'r newid arwain at rieni'n dewis peidio ag anfon eu plant i'r ysgol. Dyfarwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Bydd cau'r ysgol yn arwain at gau Cylch Meithrin, Ti a Fi, Cangen o'r Urdd, Clwb Crefft Hunaniaith a phob menter gymunedol arall mae'r ysgol yn ymwneud â hi gan gynnwys: • defnyddio'r gwasanaeth bws i'r Ganolfan Hamdden yn wythnosol (pryna'r plant eu tocynnau eu hunain, dysgu sut i drin arian, defnyddio trafndiaeth gyhoeddus) • beirniadu cystadlaethau addurno ffenestri siopau/busnesau ar gyfer y Nadolig a Gŵyl Ddewi • cyngherddau Nadolig a Gŵyl Ddewi • canu ym moreau Paned Gwener Age Cymru, siopau lleol a mudiadau eraill • ymweliadau â'r traeth	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Dyfarwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Dyfarwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch	Gall dosbarthiadau bychain fod yn fantais. Dyfarwyd Gwobr Aur Siarter Iaith Gwynedd i Ysgol Abersoch

		• a llawer mwy! Y Gymuned: Nid oes gan ysgolion cyfagos bresenoldeb arwyddocaol na chyswllt â chymuned leol Abersoch. Nid yw'n bosibl efelychu cyfraniad y gymuned os nad yw'r ysgol wedi'i lleoli yn y pentref, e.e. cost trafnidiaeth o ran yr effaith ar arian ac amgylchedd yn erbyn cerdded Effaith ar gyswllt dyddiol â rhieni wrth i bob plentyn gael ei ollwng a'i gasglu yn Ysgol Abersoch y hytrach na dal bws, gan ganiatáu ar gyfer cyfathrebu a datblygu parhaus amhrisiadwy a hanfodol, yn annog dysgwyr Cymru i wella eu Cymraeg. Yr Iaith Gymraeg: Byddai colli addysg cyfrwng Cymraeg yn Abersoch a'r gymuned ehangach yn effeithio ar ddefnydd o'r Gymraeg fel iaith fyw a gwaith (gweler Atodiad Hunaniaith Gwynedd – Cynllun Gweithredu Hyrwyddo'r Gymraeg yn Abersoch). Colli bod yn rhan o weithgareddau megis Shwmae Su'mae i ddsbarthu taflenni i'r siopau/ busnesau			

Atodiad 2

Aseidiadau Effaith Ysgol Abersoch

Aseiad Effaith Debygol ar Ansawdd a Safonau Addysg	1
Aseiad Effaith Debygol ar Drefniadau Teithio	11
Aseiad Effaith Debygol ar y Gymuned	19
Aseiad Effaith Ieithyddol	33
Aseiad Llesiant	46
Aseiad Cydraddoldeb	55

Adroddiad Aseu Ansawdd a Safonau Addysg - Ysgol Abersoch

- Medi 2020

1. CYFLWYNIAD
2. CRYNODEB
3. ASESIAD O EFFAITH AR SAFONAU AC ANSAWDD ADDYSG
4. CASGLIADAU

DRAFFT

1. CYFLWYNIAD

Yn ei gyfarfod ar 17 Medi 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd roi caniatâd i'r Adran Addysg "gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill Ysgol Abersoch yn sgil pryderon ynghylch niferoedd yr ysgol, i alluogi llunio ystod o opsiynau posibl yn ymwneud a dyfodol yr ysgol."

Fel rhan o'r broses o ddatblygu cynnig/cynigion ar gyfer ad-drefnu ysgol/ysgolion, mae'n ofynnol i'r awdurdod gynnal asesiad o effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (011/2018).

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau bosibl a fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn.

Mae'n parhau i fod yn flaenoriaeth uchel i ddarparu'r profiadau dysgu gorau bosibl - ar gyfer pob dysgwr o fewn y Sir, yn sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang, yn ogystal â gweithgareddau allgyrsiol sy'n eu hysgogi i ddysgu a deall, a fydd yn arwain at wella safonau.

2. CRYNODEB

Yn dilyn arolygiad Estyn diwethaf yn 2017 daethpwyd i'r casgliad fod perfformiad presennol Ysgol Abersoch yn Dda.

Yn 2019, gosodwyd yr ysgol yng nghategori cefnogaeth Melyn gan y consortia rhanbarthol o dan System Genedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer categoreiddio ysgolion yn ôl eu safonau addysgol cyfredol a'u gofynion gwella. Mae Llywodraeth Cymru yn diffinio ysgol categori 'Melyn' fel "ysgol effeithiol sydd eisoes yn gwneud yn dda ac yn gwybod pa feysydd sydd angen iddi eu gwella".

Gweler isod grynodedeb o arolygon diweddaraf ysgolion cyfagos, neu ysgolion sydd yn destun unrhyw un o'r modelau posib ar gyfer dyfodol Ysgol Abersoch.

2.1 Ysgol Abersoch

Mae Ysgol Abersoch wedi ei lleoli yng nghanol pentref Abersoch ger Pwllheli, ac yn darparu addysg ar gyfer disgyblion 3-8 oed. Yn dilyn blwyddyn 3, mae disgyblion yn trosglwyddo i Ysgol Sarn Bach, sef yr ysgol gyfagos. Pan arolygwyd yr ysgol ddiwethaf yn 2017, roedd 21 disgybl ar y gofrestr, gan gynnwys 6 disgybl meithrin rhan amser.

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2019
Abersoch	Mehafin 2017	Da	Da	Da	Melyn

2.2 Ysgolion eraill yr ardal

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2019
Llanbedrog	Mai 2014	Da	Da	Da	Gwyrdd
Foel Gron	Hydref 2015	Da	Da	Da	Melyn

Mae'r tabl isod yn crynhoi adroddiad arolwg Estyn yr ysgol sydd wedi cael eu harolygu ers Medi 2017, pan fu i Estyn gyflwyno'r pum maes adolygu:

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Safonau	Lles ac agweddau at ddysgu	Addysgu a phrofiadau dysgu	Gofal, cymorth ac arweiniad	Arweinyddiaeth a rheolaeth	Categori Cefnogaeth Llywodraeth Cymru 2019
Sarn Bach	Hydref 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Melyn

3. YR OPSIYNAU DAN SYLW

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Noder, er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r model Gwneud dim wedi ei gynnwys yn yr asesiad at ddiben cymharu.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng ysgol/ysgolion cyfagos. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleoedd y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Yn yr achos yma, am resymau daearyddol, ystyriwyd Ysgol Sarn Bach, ac Ysgol Llanbedrog fel opsiynau rhesymol ar gyfer y trefniant cydweithiol. Ni ystyriwyd Ysgol Foel Gron gan nad yw hi'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws elusennol, gyda rhai sydd â statws Cymunedol.

- *Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed*

Ar hyn o bryd, mae ystod oed Ysgol Abersoch yn golygu fod darpariaeth addysg yr ysgol yn dod i ben ar ddiwedd blwyddyn 3. Byddai ymestyn ystod yr oedran i 3-11 yn golygu fod yr ysgol yn cael parhau i addysgu disgyblion hyd ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, sef diwedd blwyddyn 6. Byddai hyn yn gyson gydag ystod oedran y mwyafrif o ysgolion cynradd y sir.

- *Cau Ysgol Abersoch a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol gyfagos*

Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Abersoch yn cau, ac y byddai disgyblion presennol yn cael cynnig lle yn Ysgol Sarn Bach (yr ysgol amgen).

GWNEUD DIM - ASESIAD O'R EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Dim newid	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Dim newid	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Dim newid	Niwtral
Arweiniad a chymorth gofal	Dim newid	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Dim newid	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Dim newid	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Dim newid	Niwtral

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Abersoch Mehefin 2017.

**YMESTYN YSTOD OED YR YSGOL O 3-8 OED I 3-11 OED –
ASESIAD O'R EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG**

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral
Arweiniad a chymorth gofal	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ymestyn ystod oed yr ysgol.	Niwtral

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Abersoch Mehefin 2017.

FFEDERALEIDDIO - ASESIAID O'R EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Mae pob un o'r ysgolion dan sylw wedi eu gosod yn yr un categori ac Abersoch, fan lleiaf.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Mae pob un o'r ysgolion dan sylw wedi eu gosod yn yr un categori ac Abersoch, fan lleiaf.	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Byddai model ffederal yn debygol o gynnwys yr un cyfleon, gyda'r posibilrwydd o ehangu ar hyn.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos. Mae pob un o'r ysgolion dan sylw wedi eu gosod yn yr un categori ac Abersoch, fan lleiaf.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Yn ddibynol ar yr union fodel ffederal, gall arwain at arbed amser y Pennaeth drwy gynllunio ar draws y ffederasiwn yn hytrach nac ar gyfer ysgolion unigol.	Positif
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Ni fyddai darpariaethau i grwpiau agored i niwed yn newid o dan fodel ffederal.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Dim newid gan y bydd Ysgol Abersoch yn parhau.	Niwtral

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Abersoch Mehefin 2017; Ysgol Sarn Bach Hydref 2017, ac Ysgol Llanbedrog Mai 2014.

CAU YSGOL ABERSOCH A CHYNNIG LLE I'R DISGYBLION MEWN YSGOL AMGEN - ASESIAD O'R EFFAITH AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Roedd canlyniad arolwg estyn ar gyfer y dangosyddion safonau Ysgol Abersoch yn 'Dda', fel ag yr oedd canlyniad arolwg Ysgol Sarn Bach. Yn seiliedig ar wybodaeth yr arolygon diwethaf (2017) ni ragwelir unrhyw effaith drwy addysgu'r plant yn Ysgol Sarn Bach.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	'Digonol' oedd canlyniad y dangosydd 'Lles' ar gyfer Ysgol Abersoch, yn eu harolwg diwethaf yn 2017, tra bod y canlyniad yn Ysgol Sarn Bach yn 'Dda'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, deuir i'r casgliad y byddai addysgu'r plant yn Ysgol Sarn Bach yn cael effaith positif.	Positif
Profiadau addysgu a dysgu	'Digonol' oedd canlyniad y dangosydd 'profiadau dysgu' yn Ysgol Abersoch, a 'da' oedd canlyniad y dangosydd 'addysgu'. Roedd canlyniad arolwg estyn ar gyfer dangosyddion 'Addysgu a phrofiadau dysgu' yn 'Dda' yn Ysgol Sarn Bach yn 2017. O ganlyniad, bernir y byddai'r opsiwn o bosib yn cael effaith positif ar brofiadau addysgu a dysgu'r disgyblion. Gall Ysgol Sarn Bach gynnig cyfle i addysgu mewn grwpiau mwy a gyda chyfoedion i ehangu ar eu profiadau.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	Roedd canlyniad y dangosyddion 'Arweiniad a chymorth gofal' yn 'Dda' yn arolwg diwethaf Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach. Yn seiliedig ar y wybodaeth yma, ni ragwelir unrhyw effaith ar y maes yma trwy addysgu'r disgyblion yn Ysgol Sarn Bach.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Nodwyd yn adroddiad Estyn diwethaf Ysgol Abersoch fod yr arweinyddiaeth a'r rheolaeth yn yr ysgol yn 'Dda'. Rhoddwyd Ysgol Sarn Bach yn y categori 'Da' yn ogystal.	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod, fel ym mhob ysgol yng Ngwynedd.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Roedd canlyniad arolwg estyn ar gyfer y dangosyddion safonau Ysgol Abersoch yn 'Dda', fel ag yr oedd canlyniad arolwg Ysgol Sarn Bach. Yn seiliedig ar wybodaeth yr arolygon diwethaf (2017) ni ragwelir unrhyw effaith drwy addysgu'r plant yn Ysgol Sarn Bach.	Niwtral

Mae'r asesiad uchod wedi'i wneud yn seiliedig ar wybodaeth adroddiad Estyn Ysgol Abersoch Mehefin 2017, ac Ysgol Sarn Bach Hydref 2017.

4. CASGLIADAU

Yn seiliedig ar ganlyniad yr asesiadau uchod, deuir i'r casgliad fod safon yr addysg a ddarparer yn Ysgol Sarn Bach ar yr un lefel â safon yr addysg yn Ysgol Abersoch. O ganlyniad felly, ni ragwelir y byddai unrhyw effaith negyddol o safbwynt ansawdd a safonau addysg yn deillio o'r cynnig i ffederaleiddio neu gau Ysgol Abersoch a throsglwyddo disgyblion i Ysgol Sarn Bach. Yn yr un modd, ni ragwelir effeithiau negyddol o safbwynt ansawdd a safonau'r addysg yn deillio o'r opsiwn i ymestyn ystod oed yr ysgol o 3-8 i 3-11.

Mae'r wybodaeth yn yr asesiad hwn yn dilyn arolygon diweddaraf Estyn yn yr ysgolion dan sylw yn nodi fod pob un o'r ysgolion wedi eu gosod mewn categori cyfatebol fan lleiaf i Ysgol Abersoch, a phob un o'r ysgolion wedi eu gosod yn y categori melyn, neu wyrdd o safbwynt categori cefnogaeth Llywodraeth Cymru.

DRAFT

Adroddiad Asesiad ar yr Effaith Debygol ar Drefniadau Teithio - Ysgol Abersoch

- Medi 2020

	Tudalen
1. CYFLWYNIAD	
1.1 Polisi Cludiant Cyngor Gwynedd	
1.2 Cyd-destun Ysgol Abersoch	
2. Opsiynau	
3. ASESIAD O'R EFFAITH AR DREFNIADAU TEITHIO	
3.1 Lleoliad yr ysgol amgen	
3.2 Opsiynau cludiant di-dâl	
3.3. Effaith ariannol	
4. CASGLIADAU	

1. CYFLWYNIAD

Yn ei gyfarfod ar 17 Medi 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd roi caniatâd i'r Adran Addysg *“gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill Ysgol Abersoch yn sgil pryderon ynghylch niferoedd yr ysgol, i alluogi llunio ystod o opsiynau posibl yn ymwneud a dyfodol yr ysgol.”*

Fel rhan o'r broses o ddatblygu cynnig/cynigion ar gyfer ad-drefnu ysgol/ysgolion, mae'n ofynnol i'r awdurdod gynnal asesiad o effaith debygol ar wahanol drefniadau teithio, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (011/2018).

Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau bosibl a fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn.

Mae'n parhau i fod yn flaenoriaeth uchel i ddarparu'r profiadau dysgu gorau bosibl - ar gyfer pob dysgwr o fewn y Sir, yn sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang, yn ogystal â gweithgareddau allgyrsiol sy'n eu hysgogi i ddysgu a deall, a fydd yn arwain at wella safonau.

1.1 Polisi Cludiant Cyngor Gwynedd

Mae strategaeth *'Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd'* yn anelu at gyfyngu teithio o'r cartref i'r ysgol i daith un ffordd sydd heb fod yn fwy na 30 munud.

Mae Cyngor Gwynedd yn darparu cludiant di-dâl i ddysgwyr sy'n byw 2 filltir neu ymhellach o'r ysgol yn eu dalgylch, neu'r ysgol agosaf (ddim yn cynnwys disgyblion meithrin). Disgwylir i ddysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd (ac eithrio dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anabledau), gerdded hyd at 2 filltir i gwrdd ag unrhyw gludiant a ddarperir gan Gyngor Gwynedd. Mae'r polisi cludiant i'w weld yn y llawlyfr i rieni: (<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Trigolion/Dogfennau-trigolion/Ysgolion-a-dysgu---dogfennau/Talu-eich-ysgol/Gwybodaeth-i-Rieni-2019-20-2.pdf>)

1.2 Cyd-destun Ysgol Abersoch

Mae Ysgol Abersoch wedi ei lleoli yng nghanol pentref Abersoch ger Pwllheli, ac yn darparu addysg ar gyfer disgyblion 3-8 oed. Yn dilyn blwyddyn 3, mae disgyblion yn trosglwyddo i Ysgol Sarn Bach, sef yr ysgol gyfagos.

Yn Medi 2019, roedd 25 o ddisgyblion rhwng 3-8 oed yn byw yn dalgylch Ysgol Aberoch – 9 o'r disgyblion hynny oedd yn mynychu Ysgol Abersoch. Golyga hyn fod 18 o ddisgyblion y dalgylch (rhwng 3-8 oed) yn mynychu ysgolion all-dalgylch. Yn ogystal, roedd 2 o ddisgyblion Ysgol Abersoch yn byw all-dalgylch. Ceir mwy o wybodaeth yn y tabl isod:

		Byw yn Dalgylch / Home Catchment Area (Medi / September 2019)					Cyfanswm Ysgol School Total (M-B13 / N-Y3)
		Abersoch	Sarn Bach	Llanbedrog	Foel Gron	Arall Other	
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2019)	Abersoch	7	1	-	-	1	9
	Sarn Bach	10	4	2	-	5	21
	Llanbedrog	6	-	30	9	17	62
	Foel Gron	1	-	3	15	3	22
	Arall / Other	1	-	-	-	-	-
Cyfanswm Total		25	5	35	24		

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2019
Source: Census September 2019

*Er diben cymharu, mae'r tabl uchod yn adlewyrchu sefyllfa mewn perthynas â disgyblion 3-8 oed yn unig.

2. YR OPSIYNAU DAN SYLW

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*
(Er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r model yma wedi ei gynnwys yn yr asesiad er diben cymharu.)

Gan y byddai'r model yma'n golygu fod disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Abersoch, ni ragwelir y byddai'r model hwn yn cael unrhyw effaith ar y trefniadau teithio presennol.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng ysgol/ysgolion cyfagos. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynnig mwy o gyfleoedd y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Yn yr achos yma, am resymau daearyddol, ystyriwyd Ysgol Sarn Bach, ac Ysgol Llanbedrog fel opsiynau rhesymol ar gyfer y trefniant cydweithiol. Ni ystyriwyd Ysgol Foel Gron gan nad yw hi'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws elusennol, gyda rhai sydd â statws Cymunedol.

Gan y byddai'r model yma'n golygu fod disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Abersoch, ni ragwelir y byddai'r model hwn yn cael unrhyw effaith ar y trefniadau teithio presennol.

- *Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed*

Ar hyn o bryd, mae ystod oed Ysgol Abersoch yn golygu fod darpariaeth addysg yr ysgol yn dod i ben ar ddiwedd blwyddyn 3. Byddai ymestyn ystod yr oedran i 3-11 yn golygu fod yr ysgol yn cael parhau i addysgu disgyblion hyd ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, sef diwedd blwyddyn 6. Byddai hyn yn gyson gydag ystod oedran y mwyafrif o ysgolion cynradd y sir.

Gan y byddai'r model yma'n golygu fod disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Abersoch, ni ragwelir y byddai'r model hwn yn cael effaith ar drefniadau teithio disgyblion presennol yr ysgol. Fodd bynnag, pe byddai'r opsiwn yn cael ei weithredu, byddai'n rhaid ystyried ymhellach yr effaith all newid y dalgylchoedd ei gael ar drefniadau cludiant presennol disgyblion 8-11 oed dalgylch Abersoch sydd eisoes yn dewis mynychu Ysgol Sarn Bach.

- *Cau Ysgol Abersoch a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol amgen*

Golygai'r model yma y byddai Ysgol Abersoch yn cau, ac y byddai'r disgyblion presennol yn cael cynnig lle yn Ysgol Sarn Bach (yr ysgol amgen).

Mae Ysgol Sarn Bach wedi ei lleoli 1.4 milltir o Ysgol Abersoch. Yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd byddai'r awdurdod yn darparu cludiant i ddisgyblion dalgylch presennol Ysgol Abersoch fyddai'n dewis mynychu Ysgol Sarn Bach ac yn byw mwy na 2 filltir o'r ysgol.

Yn ogystal, o ran y disgyblion fyddai'n dewis mynychu Ysgol Sarn Bach ond yn byw llai na 2 filltir i ffwrdd o'r ysgol, ac nad oes ganddynt felly hawl i gludiant di-dâl, ond yn teithio i ysgol ar hyd ffordd mae'r Cyngor yn ei hystyried yn beryglus iawn, darperir cludiant di-dâl.

3. ASESIAD O'R EFFAITH AR DREFNIADAU TEITHIO

3.1. Lleoliad yr ysgol amgen

Mae Ysgol Sarn Bach wedi ei lleoli ym mhentref Sarn Bach, tua 1.4 milltir i lawr y ffordd o bentref Abersoch. Dyma'r ysgol ddaearyddol agosaf at Ysgol Abersoch.

3.2. Opsiynau cludiant di-dâl

Yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd, disgwylir i ddysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd neu uwchradd (ac eithrio dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anabledau), gerdded hyd at 2 filltir i gwrdd ag unrhyw gludiant a ddarperir gan Gyngor Gwynedd ar hyd y llwybr byrraf.

Y llwybr byrraf sydd ar gael yw'r un nad yw'r Cyngor yn ei ystyried yn arbennig o beryglus, ar ôl asesu'r llwybrau eraill y gellid eu defnyddio, a byddai'r llwybrau hyn yn cael eu hasesu yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd.

Ysgol Sarn Bach yw'r ysgol dalgylch ar gyfer disgyblion rhwng 8 ac 11 oed dalgylch Abersoch. Gan fod y llwybr i'r ysgol yn cael ei hystyried fel un peryglus, mae'r awdurdod eisoes yn darparu cludiant di-dâl i rai disgyblion cymwys.

Noder felly fod bws ysgol gynradd eisoes yn rhedeg rhwng Abersoch ac Ysgol Sarn Bach, a rhagwelir y byddai digon o seddi gweigion ar gyfer disgyblion presennol Ysgol Abersoch.

Yn unol â'r trefniadau presennol, mae'r disgyblion yn teithio i'r ysgol ar fws gwasanaeth ac yn teithio adref ar fws ysgol bwrpasol. Gweler isod amserlen bws presennol Ysgol Sarn Bach:

ABERSOCH - YSGOL SARN BACH		320	
Clynnog & Trefor - 01286 660 208 (320)			
Cerbydau Berwyn - 01286 660 315 (18)			
Gwasanaeth cyhoeddus / Public service:18			
Abersoch	0843	Ysgol Sarn Bach	1535
Ysgol Sarn Bach	0850	Abersoch	1540

Pe byddai holl ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch yn dewis manteisio ar y cludiant di-dâl, rhagwelir y byddai angen addasu'r trefniadau presennol i gael bws ysgol benodol. Mae'r amcan gostau ychwanegol fyddai'n deillio o'r newid hwn wedi ei nodi isod.

3.3. Effaith ariannol

Mae crynodeb isod o'r effaith ariannol ar drefniadau teithio:

	Yr effaith debygol ar drefniadau teithio i ddysgwyr	Yr effaith debygol ariannol blynyddol ar drefniadau teithio i'r Awdurdod
Gwneud dim	Dim newid	£0
Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed	Dim newid	£0
Ffederaleiddio yn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill	Dim newid	£0
Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach	Ymgynnull mewn man cytunedig ar gyfer dal y bws.	Darparu cludiant i'r 8 disgybl presennol: £0 Dim costau ychwanegol – seddi gweigion eisoes ar gael ar fws Ysgol Sarn Bach. Darparu cludiant i holl ddisgyblion 3-8 dalgylch Ysgol Abersoch (25 disgybl): <u>£14,000</u> Byddai angen addasu trefniadau cludiant presennol Ysgol Sarn Bach - gall olygu fod angen bws penodol ar gyfer

		Ysgol Sarn Bach (bore a phrynhawn).

Pe gweithredir y cynnig i gau Ysgol Abersoch a chynnig lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach, amcangyfrif:

- Na fyddai unrhyw gostau ychwanegol ynghlwm a darparu cludiant ar gyfer 8 disgybl presennol Ysgol Abersoch yn ogystal â'r disgyblion o ddalgylch Abersoch sydd eisoes yn mynychu Ysgol Sarn Bach. Mae bws eisoes yn cludo disgyblion o Abersoch i Ysgol Sarn Bach, a deallwn y byddai lle i ddisgyblion presennol Ysgol Abersoch ar y bws hwnnw. Gellir dadlau y byddai gweithredu'r cynnig yn gwneud defnydd mwy cost effeithiol o'r trefniadau cludiant sydd eisoes yn bodoli ar gyfer cludo disgyblion i Ysgol Sarn Bach.
- Y byddai costau ychwanegol cludiant oddeutu £14,000 y flwyddyn pe byddai holl ddisgyblion 3-8 oed dalgylch presennol Ysgol Abersoch yn dewis mynychu Ysgol Sarn Bach yn y dyfodol.

DRAFT

4. CASGLIAD

I grynhoi, rhagwelir na fyddai'r opsiwn i Ffederaleiddio yn effeithio ar drefniadau teithio a chludiant presennol gan y byddai'r disgyblion yn parhau i dderbyn eu haddysg yn Ysgol Abersoch.

Gyda'r opsiwn i ymestyn ystod oed yr ysgol i 3-11 oed, ni ragwelir unrhyw effaith ar drefniadau teithio a chludiant disgyblion presennol yr ysgol. Fodd bynnag, gan gofio mai Ysgol Sarn Bach yw'r ysgol dalgylch presennol ar gyfer disgyblion 8-11 oed dalgylch Abersoch, byddai'n rhaid ystyried ymhellach yr effaith allai'r cynnig ei gael ar drefniadau cludiant disgyblion 8-11 oed dalgylch Abersoch.

Pe gweithredir yr opsiwn i gau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Sarn Bach, rhagwelir y byddai'r dysgwyr yn dal bws ysgol bresennol Ysgol Sarn Bach - ni fyddai hyn yn arwain at gost ychwanegol i'r awdurdod.

Pe byddai holl ddisgyblion 3-8 oed dalgylch Ysgol Abersoch angen cludiant i Ysgol Sarn Bach, rhagwelir y byddai angen addasu trefniadau cludiant presennol Ysgol Sarn Bach trwy drefnu bws mwy. Amcangyfrif y byddai hyn yn arwain at gostau ychwanegol o £14,000 y flwyddyn.

Adroddiad Asesu Effaith ar y Gymuned Ysgol Abersoch

- Medi 2020

- 1. CYFLWYNIAD**
- 2. OPSIYNAU**
- 3. CRYNODEB O'R DALGYLCH**
- 4. YSGOLION Y DALGYLCH**
- 5. ASESAD O'R EFFAITH DEBYGOL AR Y GYMUNED**
- 6. CASGLIADAU**

1. CYFLWYNIAD

Fel rhan o'r broses statudol, wrth ddatblygu cynnig/cynigion ar gyfer ad-drefnu ysgol/ysgolion, mae rhaid i'r Awdurdod gynnal asesiad o effaith debygol ar y gymuned, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (011/2018). Mae'r asesiad hwn yn deillio o ganllawiau cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer ad-drefnu ysgolion, yn cynnwys ystyriaethau ynglŷn ag anghenion unigryw ardaloedd gwledig. Fe nodir yn y Cod:

"Mewn rhai ardaloedd, efallai mai ysgol fydd y prif ganolbwynt ar gyfer gweithgarwch cymunedol hefyd, a gallai ei chau arwain at oblygiadau y tu hwnt i ddarparu addysg. Gall hyn fod yn nodwedd benodol mewn ardaloedd gwledig os defnyddir adeiladau ysgolion fel man i ddarparu gwasanaethau i'r gymuned leol."

"Dylai'r achos a gaiff ei baratoi gan y rhai sy'n cyflwyno'r cynigion ddangos bod effaith cau'r ysgol ar y gymuned wedi'i hasesu drwy lunio Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned, a dangos sut y gellid cynnal unrhyw gyfleusterau cymunedol a ddarperir gan yr ysgol ar hyn o bryd."

Ffynhonnell: Cod Trefniadaeth Ysgolion 011 /2018

1.1 Cefndir

Mae Ysgol Abersoch wedi ei lleoli yng nghanol pentref Abersoch ger Pwllheli, ac yn darparu addysg ar gyfer disgyblion rhwng 3 ac 8 oed. Trosglwydda'r disgyblion i Ysgol Sarn Bach ar ôl blwyddyn 3 er mwyn cwblhau eu haddysg gynradd.

Mae gan Ysgol Abersoch gapasiti o 42 (meithrin i flwyddyn 3), ac ym mis Ionawr 2020, roedd ganddi 7 disgybl llawn amser, ac 2 disgybl meithrin (rhan amser) ar y gofrestr. Erbyn heddiw (Medi 2020), mae 8 disgybl llawn amser, ac 2 disgybl rhan amser.

Yn eu cyfarfod ar 17 Medi 2019, bu i'r Cabinet gefnogi argymhelliad i gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol Ysgol Abersoch er mwyn ystyried opsiynau ar gyfer y dyfodol. Daeth y penderfyniad yn sgil pryderon diweddar ynglŷn â lleihad yn niferoedd disgyblion yr ysgol.

Rhwng Hydref 2019 ac Ionawr 2020, cynhaliwyd 3 cyfarfod lleol gyda rhan-ddeiliaid Ysgol Abersoch ymhle cynigiwyd a thrafodwyd nifer o opsiynau. Yn dilyn gwerthuso'r opsiynau hynny, mireiniwyd y rhestr i 3 opsiwn i'w hystyried ymhellach, yn ogystal â'r model Gwneud dim.

2. YR OPSIYNAU

Cynigiwyd a thrafodwyd nifer o opsiynau yn ystod y cyfarfodydd lleol. Yn dilyn cynnal gwerthusiad o'r opsiynau hyn yn erbyn ffactorau'r Strategaeth, mireiniwyd y rhestr i 3 opsiwn i'w hystyried ymhellach, yn ogystal â'r model Gwneud dim.

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*
- *Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng ysgol/ysgolion cyfagos. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleoedd y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Yn yr achos yma, am resymau daearyddol, ystyriwyd Ysgol Sarn Bach, ac Ysgol Llanbedrog fel opsiynau rhesymol ar gyfer y trefniant cydweithiol. Ni ystyriwyd Ysgol Foel Gron gan nad yw hi'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws elusennol, gyda rhai sydd â statws Cymunedol.

- *Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed*

Ar hyn o bryd, mae ystod oed Ysgol Abersoch yn golygu fod darpariaeth addysg yr ysgol yn dod i ben ar ddiwedd blwyddyn 3. Byddai ymestyn ystod yr oedran i 3-11 yn golygu fod yr ysgol yn cael parhau i addysgu disgyblion hyd ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, sef diwedd blwyddyn 6. Byddai hyn yn gyson gydag ystod oedran y mwyafrif o ysgolion cynradd y sir.

- *Cau Ysgol Abersoch a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol gyfagos*

Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Abersoch yn cau, ac y byddai disgyblion presennol yn cael cynnig lle yn Ysgol Sarn Bach (yr ysgol amgen).

3. CRYNODEB O'R DALGYLCH

3.1 Yr Ardal

Pentref yng nghymuned Llanengan yw Abersoch a leolir ar benrhyn Llŷn yng Ngwynedd, gyda thua 800 o drigolion. Mae wedi ei leoli 11 km (7 milltir) o dref Pwllheli a 43 km (27 milltir) o Gaernarfon.

Yn ôl cyfrifiad 2011, mae 783 o bobl yn byw yn ward Abersoch.

3.2 Yr Economi

Mae 75.6% o bobl rhwng 16 a 74 mlwydd oed o fewn ward Abersoch yn weithgar yn economaidd, a 3.7% o'r rhain yn ddi-waith. Mae 24.4% o bobl yn yr un grŵp oedran yn anweithgar yn economaidd gyda 3.6% o'r rhain yn sâl neu'n anabl am gyfnod hir.

Mae'r math o ddiwydiant y mae'r boblogaeth yn weithgar ynddo yn amrywiol yn yr ardal, gyda'r gyfradd uchaf (23.7%) yn gweithio yn y maes Manwerthu a Chyfanwerthu.

Yn ôl data 'Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014)' mae cyfradd cyflogaeth ward Abersoch o gymharu â wardiau eraill yng Nghymru yn rhoi ranc o 1404 allan o 1909 o wardiau. Nid yw ward Abersoch felly o fewn y 50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Mae nifer o fusnesau yn weithredol yn y pentref, gan gynnwys, amrywiaeth o siopau, bwytai, caffis, tafarndai, llety hunanarlwyo, atyniadau twristaidd a garej.

3.3 Amddifadedd

Nid yw ward Abersoch (sydd yn ardal ehangach nac arwynebedd daearyddol dalgylch yr ysgol) o fewn y 50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru (ranc o 1417 allan o 1909 o wardiau).

Mae nifer o feysydd yn llunio'r mynegai cyffredinol yma, gan gynnwys incwm, cyflogaeth, iechyd, addysg, mynediad i wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai.

Nodir fod ward Abersoch o fewn y 40% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'Tai'. Dangosyddion y maes hwn yw'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi gorlawn (defnydd ystafelloedd gwely), a'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi heb wres canolog.

Yn ogystal, mae ward Abersoch o fewn y 40% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'mynediad i wasanaethau', h.y. amddifadedd am nad yw pobl yn gallu cael gafael ar amrywiaeth o wasanaethau sy'n cael eu hystyried yn hanfodol ar gyfer byw o ddydd i ddydd. Mae'r dangosyddion yn cynnwys cyfartaledd amseroedd teithio cyhoeddus a phreifat i nifer o wasanaethau megis siopau bwyd, meddygfa, ysgolion cynradd ac uwchradd, swyddfa bost, llyfrgell gyhoeddus, fferyllfa, canolfan hamdden ac amser teithio preifat i orsaf betrol.

Mae crynodeb isod o sut mae ardal Abersoch wedi ei leoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014):

Maes	Ranc yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. 1 = mwyaf difreintiedig 1909 = lleiaf difreintiedig	Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru
Cyflogaeth	1404	
Incwm	1327	
Iechyd	1312	
Addysg	1472	
Tai	577	O fewn y 40-50% mwyaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	1725	
Mynediad i wasanaethau	593	O fewn y 40-50% mwyaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	821	O fewn 50% mwyaf difreintiedig

3.4 Y Gymuned

Mae nifer o weithgareddau yn cael eu cynnal yn Abersoch, gan gynnwys;

- Gŵyl Abersoch
- Cymraeg i Oedolion
- Diwrnod Shwmae / Su'mae
- Cylch Ti a Fi a Chylch Meithrin
- Gweithgareddau glanhau traethau
- Prosiect Hunaniaeth
- Merched y Wawr

Yn ogystal, mae nifer o gyfleusterau yn y pentref, gan gynnwys neuadd y pentref, amrywiaeth o siopau, fferyllfa, banc symudol, swyddfa bost, garej, caffis, tafarndai, llyfrgell symudol, atyniadau twristaidd, trafndiaeth gyhoeddus a chae chwarae bost.

4. YSGOLION Y DALGYLCH

4.1 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Abersoch gan arolygwyr Estyn.

Ysgol Abersoch

“Mae Ysgol Abersoch ym mhentref Abersoch ger Pwllheli, yn awdurdod lleol Gwynedd, ac mae'n gwasanaethu'r pentref a'r ardal gyfagos”

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn, Mehefin 2017

4.2 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Dengys y tabl isod niferoedd Ysgol Abersoch (M-BI3), a'r ysgolion cyfagos eraill, o Flwyddyn Meithrin i Flwyddyn 6. Gwelir yn ogystal yn y tabl hwn beth yw capasiti'r ysgolion, a'r nifer o lefydd gweigion. Mae pob un o'r ysgolion hyn yn addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ysgol	Capasiti Llawn (M – BI6)	Nifer ar y gofrestr Ionawr 2020 (M – BI6)	Nifer o Lefydd Gwag Ionawr 2020 (M – BI6)	Categori Cyfreithiol
Abersoch (*M-BI.3)	42	9	33	Ysgol Gymunedol (Babanod)
Sarn Bach	73	48	25	Ysgol Gymunedol
Llanbedrog	83	95	0	Ysgol Gymunedol
Foel Gron	61	44	17	CWR – Eglwys yng Nghymru

Ffynhonnell: PLASC Ionawr 2020

4.3 Gwybodaeth lleoliad annedd a dewis ysgolion disgyblion

Mae gan bob ysgol ddalgylch penodol y mae'n gwasanaethu ac sydd yn bwysig o ran polisi mynediad a chludiant y Cyngor. Nid oes rhaid i ddisgyblion fynychu eu hysgol dalgylch, mae'r dewis i fyny i rieni (yn unol â'r polisi mynediad).

I gymharu â dalgylchoedd eraill yr ardal, mae nifer o ddisgyblion sy'n mynychu ysgol all-dalgylch yn uchel. Gan fod Ysgol Abersoch yn ysgol 3-8 oed rydym wedi edrych ar yr ystod oed yma'n benodol. Dengys data diweddaraf fod 25 o blant yn byw yn nalgylch Abersoch sydd yn 3-8 oed (data Medi 2019); 7 ohonynt sy'n mynychu'r ysgol. Golyga hyn fod 72% o blant sy'n byw yn nalgylch Ysgol Abersoch yn mynychu ysgolion all-dalgylch, yn unol â data 2019.

		Byw yn Nalgylch / Home Catchment Area (Medi / September 2019)					Arall <i>Other</i>	Cyfanswm Ysgol <i>School Total</i> (M-BI3 / N- Y3)
		Abersoch	Sarn Bach	Llanbedrog	Foel Gron			
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2019)	Abersoch	7	1	-	-	1	9	
	Sarn Bach	10	4	2	-	5	21	
	Llanbedrog	6	-	30	9	17	62	
	Foel Gron	1	-	3	15	3	22	
	Arall / <i>Other</i>	1	-	-	-			
Cyfanswm <i>Total</i>		25	5	35	24			

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2019

Dengys data diweddaraf fod 48 o blant yn byw yn nalgylch Abersoch sydd yn 3-11 oed (*data Medi 2019*), ac mae 7 ohonynt yn mynychu'r ysgol. Golyga hyn fod 85% o blant sy'n byw yn nalgylch Ysgol Abersoch yn mynychu ysgolion all-dalgylch, yn unol â data 2019.

		Byw yn Nalgylch / Home Catchment Area (Medi / September 2019)					Arall <i>Other</i>	Cyfanswm Ysgol <i>School Total</i> (M-BI6 / N- Y6)
		Abersoch	Sarn Bach	Llanbedrog	Foel Gron			
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2019)	Abersoch	7	1	-	-	1	9	
	Sarn Bach	25	14	2	1	8	50	
	Llanbedrog	12	-	43	14	23	92	
	Foel Gron	1	-	4	29	6	40	
	Arall / <i>Other</i>	3	-	3	-			
Cyfanswm <i>Total</i>		48	15	52	44			

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2019

Mae'r tablau uchod yn dangos y wybodaeth gyflawn o ran lleoliadau byw disgyblion a'i dewis ysgol.

4.4 Crynodeb o'r amrywiol gyfleusterau sydd yn y cymunedau gwledig (Ionawr 2020)

Mae'r wybodaeth isod wedi ei gasglu ar ardaloedd yr ysgolion a all gael ei effeithio gan unrhyw un o'r opsiynau.

	Abersoch	Sarn Bach	Llanbedrog
Canolfan Gymuned / Neuadd Bentref	✓	✓	✓
Capel/Eglwys	✓	✓	✓
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓	✓	✓
Siop	✓	✓	✓
Caffi/Tafarn	✓	✓	✓
Swyddfa Bost	✓		
Fferyllfa	✓	✓	✓
Llyfrgell	✓ (Llyfrgell Symudol)		
Cae Chwarae Plant	✓	✓	✓
Banc	✓ (Banc Symudol)		
Cartref Henoed			✓
Canolfan Hamdden			
Garej	✓	✓	✓
Atyniad Twristaidd	✓	✓	✓
Cylch Ti a Fi + Meithrin	✓		✓

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Ionawr 2020

Nodwyd mewn holiadur o'r ardrawiad ar y gymuned fod aelodau'r gymuned yn ymweld ag Ysgol Abersoch yn rheolaidd i gynorthwyo gyda'r profiadau dysgu. Mae aelodau o gymuned pob un o'r ysgolion sydd yn rhan o'r asesiad hwn yn ymweld â'r ysgolion i gynnal gweithgareddau gyda'r disgyblion megis clwb garddio, darllen a ffair iechyd. Yn ogystal, gan nad oes neuadd yn Ysgol Abersoch mae'r ysgol yn gwneud defnydd cyson o'r neuadd gymunedol sydd gyfagos.

4.5 Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol (Ionawr 2020)

Mae crynodeb o ddefnydd cymunedol neu all-gwricwlaidd o adeiladau'r ysgolion lleol isod:

	Abersoch	Sarn Bach	Llanbedrog
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)			
Aelwyd yr Urdd	✓	✓	
Dramâu			
Grwpiau Gwirfoddol			
Bore/Noson Goffi			
Arwerthiant Cymunedol			
Llyfrgell Gymunedol	Tud. 71		

Ymarfer Côr			
Cymraeg i Oedolion			
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned			
Cylch/Ysgol Feithrin	✓		✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon	✓	✓	✓
Clwb ar ôl Ysgol			
Clwb Diddordeb Lleol			

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Ionawr 2020

4.6 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw:

	Abersoch	Sarn Bach	Llanbedrog
Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi	✓	<i>Trafodaethau i sefydlu Cylch</i>	✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓	✓	✓
Adrannau'r Urdd	✓	✓	✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd		✓	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)	✓	✓	✓

Ffynhonnell: Holiaduron Penaethiaid Ionawr 2020

4.7 Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol ar ran y gymuned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?

Ysgol	Ble darparir cyfleusterau pe bai'n cau
Abersoch	Cynhelir Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi yn adeilad yr ysgol. Pe byddai penderfyniad i gau'r ysgol, byddai rhaid ystyried opsiynau ar gyfer ôl-ddefnydd yr ysgol, gan gymryd i ystyriaeth y gweithgareddau sy'n cael eu cynnal yn yr ysgol ar hyn o bryd.

4.8 Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgolion eraill y dalgylch

Mae'r tabl isod yn nodi pellter ac amser teithio rhwng ysgolion yr ardal. Gwelwn mai Ysgol Sarn Bach yw'r agosaf at Ysgol Abersoch, gydag Ysgol Llanbedrog yr agosaf wedi hynny. Mae'r amseroedd teithio isod yn ystyried natur y lonydd a'r effaith y gall hynny ei gael ar amser teithio mewn ardal wledig.

Ysgol		Sarn Bach	Llanbedrog	Foel Gron
Llanbedrog	Milltir	4.2		
	Munudau	10		
Foel Gron	Milltir	3.9	1.6	
	Munudau	11	4	
Abersoch	Milltir	1.4	3.3	3.2
	Munudau	5	7	9

5. ASESIAD O EFFAITH DEBYGOL AR Y GYMUNED

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd creu meini prawf yn unol ag argymhellion ystyriaethau asesiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

MODEL 1 – Gwneud Dim

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Dim newid	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Dim newid	Niwtral

MODEL 2 – NEWID YSTOD OED YSGOL ABERSOCH O 3-8 OED I 3-11 OED

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a Llesiant	Dim newid	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Dim newid	Niwtral

MODEL 3 – FFEDERALEIDDIO GYDAG YSGOL GYFAGOS

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a Llesiant	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid o'r sefyllfa bresennol	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Dim newid o'r sefyllfa bresennol, ond nodir cyfleoedd i gymuned Abersoch a'r ysgol arall a fyddai'n rhan o'r model ffederal i ddod at ei gilydd.	Niwtral

MODEL 4 – CAU YSGOL ABERSOCH A'R PLANT I'W HADDYSGU MEWN YSGOL GYFAGOS

Positif

Niwtral

Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Gan fod yr ysgol amgen tua milltir a hanner o Ysgol Abersoch a chartrefi'r disgyblion, ni fyddant yn debygol o gerdded i'r ysgol. Mae posib i ollwng plant yn y maes parcio, boed hynny mewn car neu dacs / bws mini, ac mae safle bws (gwasanaeth bws cyhoeddus) tu allan i ffiniau'r ysgol. Felly, os yw disgyblion yn llai abl i gerdded neu feicio, ni ragwelir anhawster i gyrraedd yr ysgol.	Negyddol
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Mae bws cyhoeddus (rhif 18) yn rhedeg rhwng pentref Abersoch a'r ysgol amgen. Gall rhai teuluoedd fod yn ddibynol ar gludiant cyhoeddus i gyrraedd yr ysgol amgen, er hynny, ni ragwelir effaith sylweddol ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus gan mai 10 disgybl sydd yn mynychu'r ysgol ar hyn o bryd.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Lleolir Cylch Meithrin a Chylch Ti a Fi ar safle Ysgol Abersoch. Pe byddai'r ysgol yn cau, byddai'n rhaid ystyried y gwasanaethau hyn wrth drafod ôl-ddefnydd adeilad yr ysgol.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Gan fod nifer uchel o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill eisoes, ni ragwelir y byddai teuluoedd a phlant ifanc yn gadael y gymuned.	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Gan fod nifer uchel o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill eisoes, ni ellir ddod i gasgliad y byddai cau yr ysgol yn cael effaith ar wasanaethau eraill.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Eto, gan fod y rhan fwyaf o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill, ni ragwelir y byddai cau'r ysgol yn cael effaith ar economi ehangach y gymuned.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Byddai'r ysgol leol yn bellach o gartrefi o fewn dalgylch presennol Ysgol Abersoch, ac o safbwynt amddifadedd – golyga fod un o ddangosyddion 'mynediad i wasanaethau' yn pellhau oddi wrth drigolion y pentref. Gan fod canran uchel o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill eisoes, ni allwn fynegi yn gadarnhaol y byddai cau'r ysgol yn cael effaith negyddol na phositif ar y gymuned leol.	Negyddol

6. CASGLIADAU

Gwelir yn yr asesiad hwn fod yr ysgol yn ymwneud â'i chymuned ac yn defnyddio cyfleusterau'r gymuned, megis y neuadd yn gyson. Mae'r gymuned hefyd yn gwneud defnydd o adeilad yr ysgol, ac yn ei ddefnyddio fel lleoliad ar gyfer y Cylch Meithrin a'r Cylch Ti a Fi.

Dengys o'r wybodaeth a gyflwynwyd na fyddai'r opsiwn i barhau gyda'r sefyllfa bresennol, neu ffederaleiddio gydag ysgol arall, yn cael effaith ar y gymuned. Golygai'r ddau opsiwn y byddai presenoldeb ysgol yn parhau yng nghymuned Abersoch gan ymgymryd â'r un gweithgareddau a defnyddio'r un cyfleusterau ac y maent yn bresennol.

Pe byddai'r opsiwn o gau Ysgol Abersoch a chynnig lle i ddisgyblion mewn ysgol gyfagos yn cael ei wireddu, rhagwelir y byddai'n cael peth effaith ar rai elfennau o ddigwyddiadau cymunedol. O ganlyniad, bydd yn ofynnol fel rhan o'r broses i annog trafodaethau rhwng yr ysgol amgen a rhieni disgyblion Ysgol Abersoch fel bod modd i rieni a disgyblion fanteisio ar eu cyfleusterau a gweithgareddau ar ôl ysgol, ac i annog yr ysgol amgen i fanteisio ar gyfleusterau cymuned Abersoch yn ogystal.

Dengys yr asesiad hwn y bydd peth effaith negyddol o gau'r ysgol ar y gymuned. I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleon i sicrhau fod cymuned Abersoch yn ymwybodol o weithgarwch yr ysgol amgen, ac anogir cydweithio cymunedol rhwng yr ysgol amgen a chymuned Abersoch, lle'n briodol.

Adroddiad Aseiad Effaith Ieithyddol Ysgol Abersoch

- Medi 2020

1. CYFLWYNIAD

1.1 Y Sefyllfa yng Ngwynedd

1.2 Polisi Iaith

1.3 Cefndir Addysgol

2. PROFFIL IEITHYDDOL DALGYLCH ABERSOCH

2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd

2.2 Wardiau

2.3 Ysgol Abersoch

2.4 Ysgolion Cyfagos

2.5 Lefelau Cyrhaeddiad

2.6 Gweithgareddau ar ôl ysgol

2.7 Gweithgareddau Cymunedol

2.8 Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020

2.9 Tystiolaeth Ychwanegol

3. EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG

3.1 Opsiynau

3.2 Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith

4. CASGLIAD

1. CYFLWYNIAD

Mae cefnogi a datblygu gallu plant Gwynedd i ddysgu a defnyddio eu sgiliau iaith yn allweddol bwysig i strategaethau addysg y Sir.

1.1 Y Sefyllfa yng Ngwynedd

Mae ffigyrau yng Nghyfrifiad 2011 yn nodi fod 65,900 (56%) o bobl dros dair oed yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg. Mae Cyfrifiad 2011 hefyd yn nodi bod 65% yn siarad Cymraeg sydd yn ostyngiad ers y cyfrifiad blaenorol, pan oedd y ffigwr yn 69%.

Yng Ngwynedd, fel mewn sawl Awdurdod Lleol eraill yng Nghymru, mae cryn wahaniaeth yng nghanran y siaradwyr Cymraeg o fewn gwahanol wardiau. Ar un eithaf, mewn wardiau megis Aberdyfi, Tywyn a ward Menai ym Mangor, mae rhwng 18% a 38% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg, tra bod cymaint â 78% yn siarad Cymraeg yn yr ardaloedd mwyaf Cymreig e.e. Llanrug.

1.2 Polisi Iaith

Cynradd

Yr un yw nod y Polisi Iaith ar draws holl ysgolion cynradd y Sir, sef datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyfedr yn y ddwy iaith erbyn diwedd CA2. Y Gymraeg yw iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen. Yn CA2, parheir i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith.

Uwchradd

Yn yr uwchradd, disgwylir i bob disgybl sydd wedi cyrraedd y lefel angenrheidiol, sef lefel 3+ ar ddiwedd y CA2 ddilyn Cymraeg Iaith Gyntaf yn CA3 er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad priodol. Y gobaith yw y gall y disgyblion hyn astudio'r Gymraeg a'r Saesneg fel pynciau hyd at ddiwedd blwyddyn 11.

Mae ysgolion uwchradd yn adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cynradd trwy sicrhau fod pob disgybl yn parhau i ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Nid yw'r Sir yn diffinio ysgolion uwchradd yn ôl categorïau ieithyddol gan fod yr un disgwyliad mewn perthynas â'r Polisi Iaith, sef rhoi cyfle i holl ddisgyblion y Sir fod yn hyfedr ddwyieithog.

1.3 Cefndir Addysgol

Mabwysiadwyd strategaeth "Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd" gan y Cyngor yn Ebrill 2009. Datblygwyd a chefnogwyd uwch strategaeth "Rhaglen Strategol - Tuag at 2025" gan y Cyngor yn Hydref 2010. Darparwyd y ddogfen fel sylfaen strategol i osod cyfeiriad i ddatblygiadau ym maes addysg a hyfforddiant yng Ngwynedd am y 15 mlynedd nesaf. Cyflwynwyd y rhaglen yng nghyd-destun y polisiâu a chynlluniau sydd ar y gweill, yn lleol a chenedlaethol i drawsnewid gwasanaethau a ddarperir ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd. Cyhoeddwyd "Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg ar gyfer 2017-2020" yn Rhagfyr 2017 sydd yn gosod gweledigaeth, ymrwymiad a chyfeiriad ar gyfer sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyflawni'r safonau uchaf er mwyn cynnal yr iaith, diwylliant a'r economi yn lleol.

2. PROFFIL IAITH DALGYLCH ABERSOCH

2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd

Mae bron i dri chwarter poblogaeth y Sir wedi eu geni yng Nghymru (66.8%). Mae 65.4% o'r boblogaeth sydd dros dair oed yn siaradwyr Cymraeg – sylweddol uwch na'r ffigur trwy Gymru gyfan o 19%. Yn gyffredinol, ceir cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg a'r rheini a gaiff eu geni yng Nghymru tuag at y gorllewin a symud yn fewndirol o'r ardaloedd mwy poblog ar yr arfordir. Yng Ngwynedd, mae'r gallu i siarad Cymraeg uchaf yn ward Llanrug (mae 87.8% yn siarad Cymraeg), ac ar ei isaf yn ardal Menai o Fangor (18.6%).

2.2 Wardiau

2.2.1 Wardiau Abersoch, Llanengan a Llanbedrog

Mae dalgyrch presennol Ysgol Abersoch, o fewn ward Abersoch gyda dalgyrch Ysgol Sarn Bach o fewn ward Llanengan a dalgyrch Ysgol Llanbedrog o fewn ward Llanbedrog (Swyddfa Ystadegol Gwladol). Mae proffil ieithyddol wardiau'r ysgolion hyn wedi ei grynhoi yn y tabl isod:

	Abersoch	Llanengan	Llanbedrog	Gwynedd	Cymru
Hunaniaeth Gymreig yn unig	266 (34%)	670 (55.6%)	453 (45.2%)	71,931 (59.0%)	1,761,673 (57.5%)
Dim hunaniaeth Gymreig	473 (60.4%)	480 (39.8%)	504 (50.3%)	42,566 (34.9%)	1,045,775 (34.1%)
Aelwydydd ble mae gan o leiaf un person iaith gyntaf arall i Gymraeg neu Saesneg	4 (0.5%)	6 (0.5%)	93 (9.5%)	1,463 (1.2%)	42,581 (1.4%)
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	773 (98.7%)	1164 (96.5%)	974 (97.2%)	117,789 (96.6%)	2,955,841 (96.5%)
Gallu siarad Cymraeg	336 (43.5%)	738 (63.4%)	526 (54%)	77,000 (65.4%)	562,016 (19%)
Dim sgiliau Cymraeg	370 (47.9%)	360 (30.9%)	400 (41.1%)	31,177 (26.5%)	2,167,987 (73.3%)
Gallu deall Cymraeg ar lafar yn unig	60 (7.8%)	58 (5%)	44 (4.5%)	8,125 (6.9%)	157,792 (5.3%)
Gallu siarad Cymraeg ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	39 (5%)	50 (4.3%)	43 (4.4%)	6,838 (5.8%)	80,429 (2.7%)
Gallu siarad a darllen Cymraeg ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	21 (2.7%)	22 (1.9%)	22 (2.3%)	3,947 (3.4%)	45,524 (1.5%)
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	275 (35.6%)	666 (57.2%)	460 (47.2%)	65,921 (56%)	430,717 (14.6%)
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	8 (1%)	8 (0.7%)	5 (0.5%)	1,781 (1.5%)	73,392 (2.5%)

2.3 Ysgol Abersoch

Mae'r wybodaeth a geir yn y tabl isod yn amlinellu cefndir ieithyddol disgyblion Ysgol Abersoch.

Dengys y tabl mai 1 disgybl sy'n siarad Cymraeg yn rhugl gartref. (PLASC 2020).

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Abersoch	0	0	3 (33%)	3 (33%)	3 (33%)	9

Ffynhonnell: Data gan Benaethiaid PLASC Ionawr 2020

2.4 Ysgolion cyfagos

Mae data ieithyddol ar gyfer Ysgol Sarn Bach ac Ysgol Llanbedrog i'w gweld isod:

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Sarn Bach	25 (53%)	4 (9%)	2 (4%)	11 (23%)	5 (11%)	47
Llanbedrog	32 (35%)	26 (29%)	3 (3%)	21 (23%)	9 (10%)	91

Ffynhonnell: Data gan Benaethiaid PLASC Ionawr 2020

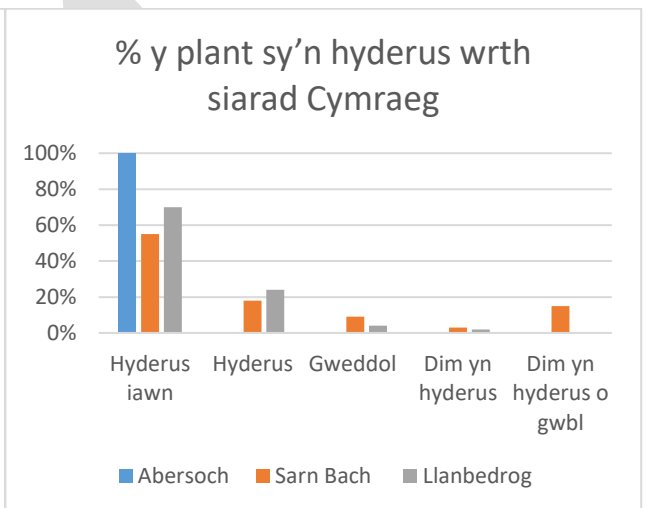
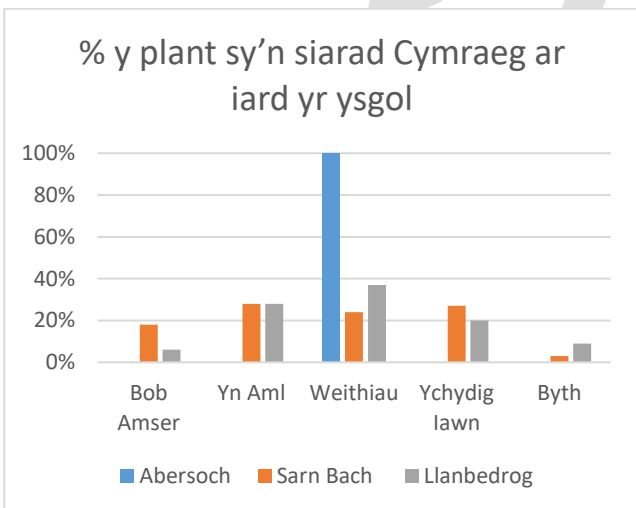
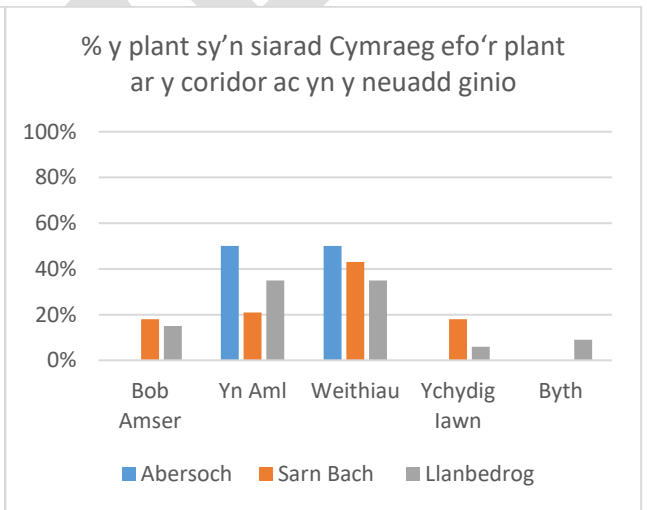
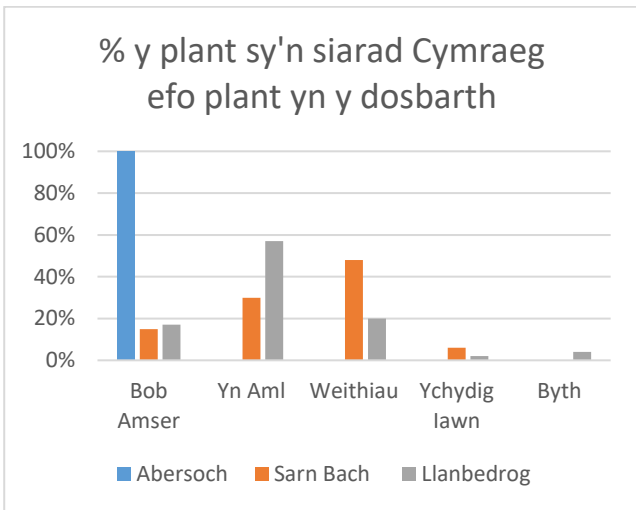
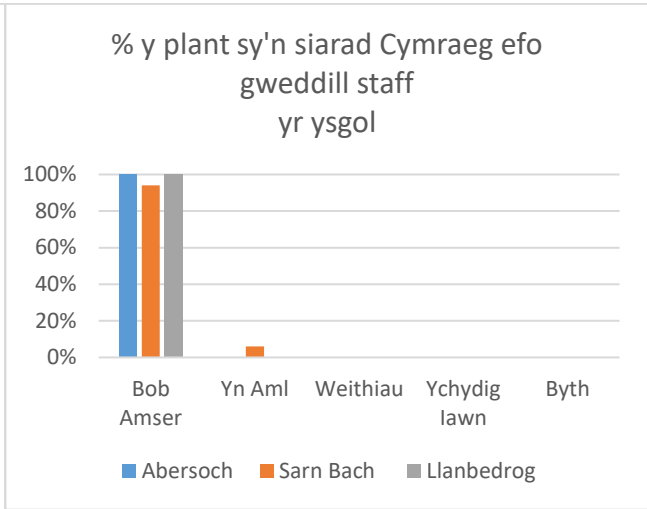
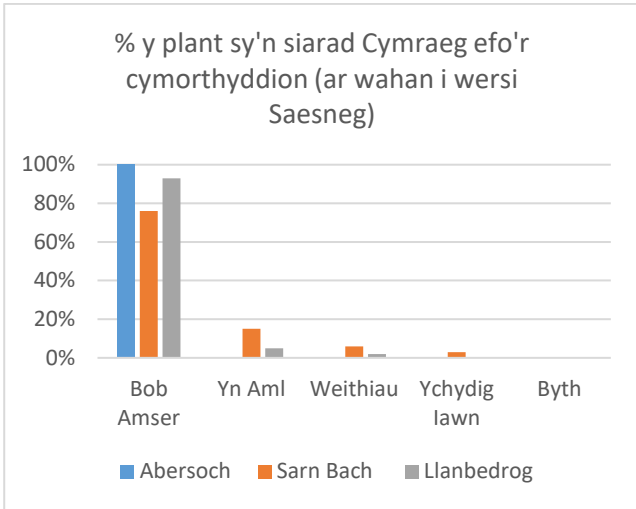
2.5 Lefel Cyrrhaeddiad

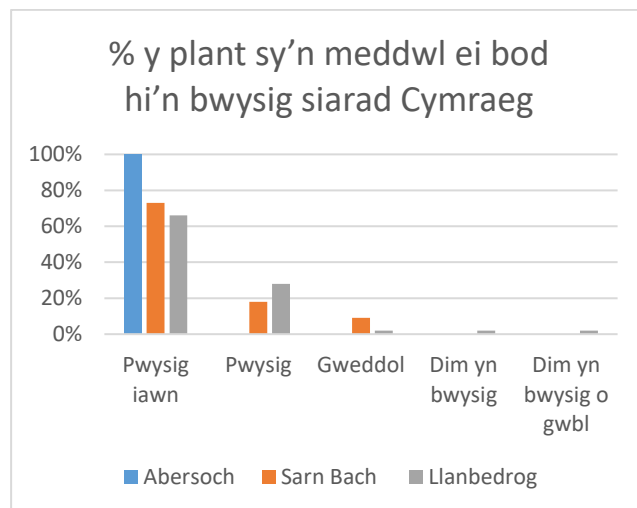
Ysgolion	% y disgyblion sydd wedi cyrraedd y lefel disgwylidig – Cymraeg (iaith gyntaf)					
	Cyfnod Sylfaen (Cyrraedd canlyniad 5+)			CA2 (cyrraedd o leiaf lefel 4)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Abersoch	100%	100%	50%	-	-	-
Sarn Bach	77.8%	66.7%	50%	100%	100%	75%
Llanbedrog	94.1%	100%	77.8	81.8%	90%	88.9%

Ffynhonnell: GwE (Medi 2019)

Gwelwn fod amrediad eang o lwyddiant pan mae'n dod i gyrraeddiad academaidd ysgolion yr ardal. Mae dros 75% o ddisgyblion CA2 wedi llwyddo i gyrraedd y lefel disgwylidig (Cymraeg – iaith) yn Ysgol Sarn Bach ac Ysgol Llanbedrog llynedd. Mae plant dalgylch Ysgol Abersoch yn bwydo i lefel cyrraeddiad Ysgol Sarn Bach ar ôl blwyddyn 3.

Fel rhan o weithredu'r Siarter Iaith, mae holl ddisgyblion CA2 pob ysgol gynradd yng Ngwynedd yn cwblhau holiadur gwe iaith am eu defnydd o'r Gymraeg yn yr ysgol ddwywaith y flwyddyn. Dyma ystadegau Hydref 2019 am y defnydd mae'r disgyblion yn ei wneud o'r Gymraeg gyda'u hathrawon:

Gwelwn yn ôl y data uchod fod defnydd o'r Gymraeg yn amrywio yn ysgolion yr ardal. Fe ymddengys fod plant Abersoch sydd yng nghyfnod allweddol 2 yn hyderus iawn wrth siarad Cymraeg ac yn defnyddio'r Gymraeg wrth siarad gyda'r athrawon, cymhorthyddion a staff. O safbwynt Ysgol Sarn Bach, gwelwn fod canran uchel o blant yn Ysgol Sarn Bach yn gwneud defnydd anffurfiol o'r Gymraeg - gyda'i gilydd ar y coridor, yn y neuadd ginio ac ar yr iard, yn ogystal â gyda staff yr ysgol. Rhagwelir felly na fyddai trosglwyddo i Ysgol Sarn Bach yn debygol o gael effaith negyddol ar yr iaith ac y byddai'n cynnig yr un cyfleoedd i blant Abersoch i ddefnyddio'r Gymraeg wrth gymdeithasu.

Dyma nifer o ymatebion a dderbyniwyd gan ddisgyblion Cyfnod Allweddol 2 ar gyfer cwblhau'r Siarter Iaith:

Abersoch: 2

Sarn Bach: 33

Llanbedrog: 46

2.6 Gweithgareddau ar ôl ysgol ([Sefyllfa Ionawr 2020](#))

Cynhelir gweithgareddau ar ôl ysgol yn adeilad Ysgol Abersoch megis Aelwyd yr Urdd. Mae llawer o ddigwyddiadau yn cael eu cynnal yn neuadd bentref Abersoch yn ogystal.

Dyma grynodedb o'r hyn mae Ysgol Abersoch a'r ysgolion eraill cyfagos yn eu cynnig ar ôl ysgol:

	Abersoch		Sarn Bach		Llanbedrog	
	Adeilad yr Ysgol	Neuadd Bentref	Adeilad yr ysgol	Neuadd Bentref	Adeilad yr ysgol	Neuadd Bentref
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)						
Aelwyd yr Urdd	✓		✓			✓
Bore/Noson Goffi		✓	✓			✓
Cylch/Ysgol Feithrin	✓					✓
Clwb/Clwb ar ôl ysgol / Gweithgaredd Chwaraeon		✓			✓	

Gwelir yn y tabl uchod fod nifer o ysgolion yr ardal, gan gynnwys Ysgol Abersoch yn cynnig clybiau gyda'r Urdd ar ôl ysgol. Golygai hyn gallai'r disgyblion fanteisio arnynt fel cyfle ychwanegol i ddefnyddio a datblygu'r Gymraeg. O ran darpariaethau tymor byr, deallwn hefyd fod Hunaniaith yn cynnal Clwb Crefft yn wythnosol yn Ysgol Abersoch ar ôl ysgol i blant cynradd yr ardal yn Ysgol Abersoch er mwyn hybu'r defnydd o'r Gymraeg.

2.7 Gweithgareddau Cymunedol

Mae neuadd ym mhentref Abersoch, ac mae'r Ysgol yn gwneud defnydd rheolaidd o'r gofod hwn yn ogystal. Deallwn hefyd fod Ysgol Abersoch yn cefnogi gweithgareddau Hunaniaith megis Diwrnod Su'mae i hyrwyddo gwerth y Gymraeg mewn busnes.

2.8 Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020

Mae'r ddwy ysgol, Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach, yn gweithredu amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-2020 Cyngor Gwynedd. Mae hyn yn cynnwys:

- Gosod sylfaen gadarn yn y Gymraeg yn y Blynyddoedd Cynnar, gan sicrhau bod disgyblion o gefndir Saesneg yn cael y cyfle i ddysgu'r Gymraeg cyn gynted â phosib.
- Yn y cyfnod sylfaen, adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cyfnod meithrin a derbyn drwy barhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, a chychwyn ar y broses o ddatblygu eu sgiliau yn y Saesneg. Yn ymarferol, golyga hyn y bydd y mwyafrif o'r ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg fel pwnc yn y tymor olaf ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen gan roi sylw i ddatblygu sgiliau darllen, siarad ac ysgrifennu yn yr iaith honno. Y Gymraeg fydd iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen.
- Yn CA2, parhau i ddatblygu meistrolaeth disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. Asesir cynnydd disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg ar ddiwedd y cyfnod allweddol.

Fe fyddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cyd-fynd ag amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2017-20.

2.9 Tystiolaeth Ychwanegol

Ysgol Abersoch

Mae adroddiad Estyn yn 2017 yn dweud:

"Cymraeg yw iaith bob dydd yr ysgol a phrif gyfrwng y dysgu a'r addysgu ac fe addysgir Saesneg yn ffurfiol ym Mlwyddyn 3. Daw 39% o'r disgyblion o gartrefi ble siaredir Cymraeg. Mae eu medrau sylfaenol wrth ddechrau'r ysgol yn is na'r disgwyl, gyda'r Gymraeg yn iaith newydd i'r mwyafrif ohonynt."

<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Ysgol%20Gynradd%20Abersoch.pdf>

Ysgol Sarn Bach

Mae gwefan yr ysgol yn dweud:

"Ein bwriad ar gobaith yw i bob plentyn allu a dewis siarad Cymraeg graenus ym mhob agwedd o fywyd yr ysgol, i ymfalchïo yn iaith, diwylliant a thraddodiadau Cymreig."

Mae adroddiad Estyn 2017 yn dweud:

"Cymraeg yw prif gyfrwng gwaith a bywyd yr ysgol ac fe gyflwynir Saesneg fel pwnc yng nghyfnod allweddol 2...Tua 47% o'r disgyblion sy'n siarad Cymraeg gartref"

(<https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Ysgol%20Sarn%20Bach%20cydocx.pdf>)

Ysgol Llanbedrog:

Mae gwefan yr ysgol yn dweud:

“I hybu nawws Gymreig yr ysgol, disgwylir mai'r Gymraeg a ddefnyddir i sgwrsio'n anffurfiol yn y dosbarth ac ar y buarth.”

Mae adroddiad Estyn 2014 yn dweud:

“Mae oddeutu chwarter o'r disgyblion o gartrefi lle y siaredir Cymraeg fel iaith gyntaf.”

(https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Adroddiad%20arolygiad%20Ysgol%20Llanbedrog%202014_0.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf.pdf)

3. EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG

3.1 Opsiynau

Cynigiwyd a thrafodwyd nifer o opsiynau yn ystod y cyfarfodydd lleol. Yn dilyn cynnal gwerthusiad o'r opsiynau hyn yn erbyn ffactorau'r Strategaeth, mireiniwyd y rhestr i 3 opsiwn i'w hystyried ymhellach, yn ychwanegol i'r opsiwn Gwneud Dim.

- *Gwneud dim* – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.

Rhagwelir y byddai'r opsiwn yma'n niwtral o ran ei effaith ar yr iaith Gymraeg, gan y byddai'n golygu parhau efo'r sefyllfa bresennol.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng ysgol/ysgolion cyfagos. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu cyfleoedd y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Yn yr achos yma, am resymau daearyddol, ystyriwyd Ysgol Sarn Bach, ac Ysgol Llanbedrog fel opsiynau rhesymol ar gyfer y trefniant cydweithio. Ni ystyriwyd Ysgol Foel Gron gan nad yw hi'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws elusennol, gyda rhai sydd â statws Cymunedol.

Rhagwelir y byddai'r opsiwn yma'n niwtral o ran ei effaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddai Ysgol Abersoch yn parhau. Byddai'r opsiwn hefyd yn cynnig cyfle i gyd-gynllunio'r cwricwlwm a chydrrannu adnoddau ar draws ysgolion y ffederasiwn.

- *Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed*

Ar hyn o bryd, mae ystod oed Ysgol Abersoch yn golygu fod darpariaeth addysg yr ysgol yn dod i ben ar ddiwedd blwyddyn 3. Byddai ymestyn ystod yr oedran i 3-11 yn golygu fod yr ysgol yn parhau i addysgu disgyblion hyd ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, sef diwedd blwyddyn 6. Byddai hyn yn gyson gydag ystod oedran y mwyafrif o ysgolion cynradd y sir.

Rhagwelir y byddai'r opsiwn yma'n niwtral o ran ei effaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddai Ysgol Abersoch yn parhau. Ac eithrio newid posib i'r strwythur staffio, rhagwelir y byddai'r ddarpariaeth yn yr ysgol yn parhau yn yr un modd.

- *Cau Ysgol Abersoch a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol gyfagos*

Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Abersoch yn cau, ac y byddai disgyblion presennol yn cael cynnig lle yn Ysgol Sarn Bach (yr ysgol amgen).

Mae'r tabl ar y dudalen nesaf yn cynnwys asesiad o'r effaith ieithyddol o gau Ysgol Abersoch, a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Sarn Bach o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Mae'r tabl hefyd yn amlinellu cyfleoedd i gryfhau'r iaith Gymraeg a dulliau i liniaru unrhyw effaith negyddol bosib all ddeillio o'r model.

Asesu effaith ieithyddol cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Sarn Bach o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol

Positif	Niwtral	Negyddol

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith	Oes unrhyw fesurau wedi'u hadnabod i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i greu mwy o gyfleoedd positif	Effaith derfynol (yn dilyn dulliau lliniaru)
Iaith yr ysgol	Gan fod yr ysgol amgen (Ysgol Sarn Bach) fel Ysgol Abersoch yn ysgol Cymraeg ei chyfrwng, deuir i'r casgliad na fyddai'r cynnig yn cael effaith ar iaith addysg y plant. Gan y byddai'r disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy a gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran, gallasai'r cynnig gryfhau'r cyfleoedd i ddisgyblion gymdeithasu yn y Gymraeg gyda'u cyfoedion.	Niwtral Dim effaith ar sefyllfa iaith yr ysgol	Amherthnasol	Amherthnasol
Mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg	Mae'r ysgol amgen yn ysgol Cymraeg ei chyfrwng, fel Ysgol Abersoch. Ni ragwelir felly y byddai'r cynnig yn effeithio ar y meini prawf hwn.	Niwtral Dim effaith ar sefyllfa'r iaith	Amherthnasol	Amherthnasol
Darpariaeth anstatudol	Byddai gan ddisgyblion fynediad at gyflenwad uwch yn nhermau staffio, a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion o'r un oedran.	Positif	Amherthnasol	Amherthnasol
Gweithgareddau cyn / ar ôl ysgol	Mae'r ysgol amgen yn ysgol fwy o ran niferoedd o ddisgyblion felly bydd y grwpiau cyfoedion yn fwy. Mae'n bosib bydd rhaid i rai rhieni deithio ymhellach (i Ysgol Sarn Bach) er mwyn i'r disgyblion gael mynychu gweithgareddau cyn ac ar ôl ysgol.	Niwtral	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Sarn Bach ystyried unrhyw gyfleoedd ychwanegol ar gyfer cynnal gweithgareddau ar ôl ysgol, gan sicrhau fod trefniadau mor hygyrch a bo modd i'r holl ddisgyblion.	Positif

Defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned	Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd 43.5% o boblogaeth ward Abersoch yn siaradwyr Cymraeg. Mae Ysgol Abersoch wedi gweithio'n galed i ddatblygu sgiliau dwyieithog y plant a hyrwyddo pwysigrwydd diwylliant Cymraeg o fewn y gymuned. O ganlyniad, gallai cau Ysgol Abersoch gael effaith negyddol ar y defnydd o'r Gymraeg o fewn y gymuned leol.	Negyddol	Gall yr Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol yr ysgol amgen ystyried dulliau o hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg yng nghymunedau Abersoch a Sarn Bach trwy gyfrwng gweithgareddau ar ôl ysgol.	Niwtral

4. CASGLIAD

Ein disgwyliadau yw bod holl ddisgyblion y Sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys, oed perthnasol er mwyn iddynt fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog maent yn rhan ohoni. Bydd angen i'r cynigion ar gyfer newid trefniadau lleol gymryd ystyriaeth lawn o'r holl effeithiau ieithyddol. Bydd cynnal a gwell defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol a chymdeithasol ymhlith plant yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn yr ardal.

Nodwyd yn yr asesiad y byddai'r opsiynau i wneud dim (parhau efo'r sefyllfa bresennol), ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos, ac ymestyn ystod oed yr ysgol yn niwtral o ran eu heffaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddent yn golygu y byddai'r ysgol yn parhau ym mhentref Abersoch.

O safbwynt y cynnig i gau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Sarn Bach, ni ragwelir y bydd y cynnig yn cael effaith negyddol ar allu ieithyddol y plant. Mae Ysgol Abersoch wedi gweithio'n galed i ddatblygu sgiliau dwyieithog y plant a hyrwyddo pwysigrwydd y diwylliant Cymraeg. Mae'n bwysig felly bod y cynnig i symud y plant yn cydnabod yr angen i gefnogi a pharhau gyda'r gwaith hwn. Byddai'r opsiwn yn golygu fod disgyblion Ysgol Abersoch yn parhau i gael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg. Nodir fod canran uwch o ddisgyblion yn dod o gartrefi sydd yn gallu siarad Cymraeg yn Ysgol Sarn Bach (57%), o'i gymharu ag Ysgol Abersoch (33%). Fel canlyniad, o wireddu'r cynnig, rhagwelir y byddai mwy o gyfleoedd i ddisgyblion Abersoch ddefnyddio'r Gymraeg gyda'u cyfoedion tu mewn a thu allan i'r dosbarth.

Adroddiad Aseiad Llesiant Ysgol Abersoch

- Medi 2020

1. CYFLWYNIAD
2. SUT MAE'R CYNNIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?
3. A YW'R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?
4. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY
5. CASGLIAD

Darft

1. CYFLWYNIAD

Rydym fel Cyngor wedi ymrwymo i'r egwyddorion o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) er mwyn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cymunedau Gwynedd.

Gweledigaeth y Cyngor yw:

Ein gweledigaeth fel Cyngor yw cefnogi holl bobl Gwynedd i ffynnu ac i fyw bywyd cyflawn yn eu cymuned mewn sir sy'n un o'r siroedd gorau i fyw ynddi.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu amcanion llesiant sydd yn ategu'r nodau llesiant cenedlaethol gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg
- Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r cyswllt rhwng ein hamcanion llesiant a'r nodau llesiant cenedlaethol.

Byddwn yn sicrhau bod trigolion Gwynedd yn:	Llewyrchus	Cydnherth	Iachach	Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant bywiog lle mae'r iaith Gymraeg yn ffynnu	Yn gyfrifol ar lefel byd-eang
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel							
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau							
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd							
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud							
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl							
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg							
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.							

Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion drwy eu gweithgareddau a'u prosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r ddyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella yn "Cynllun Gwynedd 2018-2023".

1.1 Cyd-destun Ysgol Abersoch

Yn ei gyfarfod ar 17 Medi 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd roi caniatâd i'r Adran Addysg *“gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill Ysgol Abersoch yn sgil pryderon ynghylch niferoedd yr ysgol, i alluogi llunio ystod o opsiynau posibl yn ymwneud a dyfodol yr ysgol.”*

Rhwng Hydref 2019 ac Ionawr 2020, cynhaliwyd 3 cyfarfod lleol gyda rhan-ddeiliaid Ysgol Abersoch ymhle cynigiwyd a thrafodwyd nifer o opsiynau. Yn dilyn gwerthuso'r opsiynau hynny, mireiniwyd y rhestr i 3 opsiwn i'w hystyried ymhellach, yn ychwanegol i'r model Gwneud Dim. Mae'r opsiynau hynny wedi eu manylu isod:

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Noder, er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r model Gwneud dim wedi ei gynnwys at ddiben cymharu.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng ysgol/ysgolion cyfagos. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleoedd y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Yn yr achos yma, am resymau daearyddol, ystyriwyd Ysgol Sarn Bach, ac Ysgol Llanbedrog fel opsiynau rhesymol ar gyfer y trefniant cydweithiol. Ni ystyriwyd Ysgol Foel Gron gan nad yw hi'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws elusennol, gyda rhai sydd â statws Cymunedol.

- *Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed*

Ar hyn o bryd, mae ystod oed Ysgol Abersoch yn golygu fod darpariaeth addysg yr ysgol yn dod i ben ar ddiwedd blwyddyn 3. Byddai ymestyn ystod yr oedran i 3-11 yn golygu fod yr ysgol yn cael parhau i addysgu disgyblion hyd ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, sef diwedd blwyddyn 6. Byddai hyn yn gyson gydag ystod oedran y mwyafrif o ysgolion cynradd y sir.

- *Cau Ysgol Abersoch a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol gyfagos*

Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Abersoch yn cau, ac y byddai disgyblion presennol yn cael cynnig lle yn Ysgol Sarn Bach (yr ysgol amgen).

2. SUT MAE'R CYNNIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?

Ystyriwyd amcanion llesiant Cyngor Gwynedd wrth werthuso'r opsiynau.

Gwneud dim – parhau gyda'r sefyllfa bresennol.	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Dim effaith
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yn effeithio ar y nod hwn. Byddai proses statudol ynghlwm ag ymestyn yr ystod oed. Ni ragwelir effaith ar drefniadau llywodraethol presennol.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Ffederaleiddio gydag Ysgol gyfagos	
Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Dim effaith
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Dim effaith. Byddai proses statudol ynghlwm a sefydlu ffederasiwn ffurfiol a sefydlu corff llywodraethol ffederal. Byddai'r opsiwn yn cynnig cyfleodd i rannu staff a rhannu arbenigeddau ar draws yr ysgolion. Byddai hefyd yn cynnig cyfleodd i gydweithio ar faterion cwricwlaidd a datblygu cynlluniau ar y cyd.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Dim effaith

Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Dim effaith
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith.

Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i ddisgyblion yn Ysgol Sarn Bach

Amcanion	Manylion:
Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel	Dim effaith
Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn eu cymunedau	Dim effaith
Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'u teuluoedd	Rhagwelir y byddai gweithredu'r opsiwn yma'n arwain at ddiswyddiadau staff. Datblygwyd polisi staffio manwl gan Gyngor Gwynedd mewn cydweithrediad ag Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd y polisi yn sail i unrhyw newid i gyflogaeth staff sy'n deillio o unrhyw gynnig. Bydd cyfathrebu eglur ac agored yn greiddiol i weithrediad llwyddiannus unrhyw gynigion.
Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu iddynt wneud yr hyn y dymunant ei wneud	Bydd sicrhau fod y disgyblion yn derbyn addysg o'r radd flaenaf yn greiddiol i'r cynnig, gan sicrhau y byddant yn derbyn addysg o'r un ansawdd a safon, fan lleiaf, yn yr ysgol amgen.
Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol cyhyd ag sy'n bosibl	Ni ragwelir y byddai'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.
Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg	Cynhaliwyd asesiad ardrawiad ieithyddol. Mae disgyblion Ysgol Abersoch yn byw mewn cymdeithas Gymraeg ac yn cael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg, fel Ysgol Sarn Bach. Nodir yr asesiad ardrawiad ieithyddol fod sefyllfa'r ysgol amgen yn gryf, gyda 57% o ddisgyblion yn dod o gartrefi sydd yn gallu siarad Cymraeg. O'i gymharu, mae 33% o ddisgyblion Ysgol Abersoch yn dod o gartrefi sydd yn gallu siarad Cymraeg.
Cael manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir	Dim effaith

3. A YW'R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?

Nod	Yw'r cynnig yn cyfrannu at y nod yma?	Mesurau lliniaru effeithiau negyddol ar y nod yma:
Cymru lewyrchus Cymdeithas arloesol sy'n defnyddio adnoddau'n ddarbodus, pobl addysgedig, sy'n creu cyfoeth a gwaith.	Byddai'r cynnig yn golygu fod disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau mwy a gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran. Rhagwelir felly y byddai'n cyfoethogi profiadau dysgu a chymdeithasol y disgyblion. Yn ogystal, mae'r cynnig yn cyfrannu at y nod trwy wneud defnydd darbus o adnoddau. Gallasai gweithredu'r opsiwn yma arwain at staff yn colli eu swyddi.	Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen hefo'r cynnig, bydd ymgynghoriad statudol yn cael ei gynnal hefo holl ran-ddeiliad, gan gynnwys y staff a chynrychiolwyr undebau. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio manwl, ar y cyd ac Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd rhaid i unrhyw ddiswyddiadau o ganlyniad i'r cynnig hwn gyd-fynd a'r polisi hwnnw. Bydd cyfathrebu clir ac agored yn chwarae rhan greiddiol mewn gweithredu unrhyw gynigion.
Cymru gydnerth Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau iach sy'n cefnogi gwydnwch a gyda'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).	Ni ragwelir y byddai'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.	Dim effaith
Cymru iachach Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall beth sy'n effeithio ar eu hiechyd.	Ni ragwelir y byddai'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.	Dim effaith
Cymru sy'n fwy cyfartal Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial gwaeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).	Datblygwyd y cynnig o fewn cyd-destun y Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd. Mae'r strategaeth yn amlinellu'r weledigaeth: <i>"Cynnig addysg o'r ansawdd uchaf posibl fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir a'u galluogi i ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn"</i>	Nodai'r asesiad cydraddoldeb na ragwelir y byddai'r cynnig yn cael effaith negyddol ar gydraddoldeb. Yn ogystal, nodwyd fod polisiau a threfniadau cadarn mewn lle a fyddai'n sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn cyd-fynd a hawliau cyfartal. Nodir fod mesurau eisoes mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithiol ac aflonyddu.
Cymru o gymunedau gydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.	Yn dilyn cynnal asesiad effaith ar y gymuned, daethpwyd i'r casgliad y bydd peth effaith negyddol ar y gymuned pe byddai'r ysgol yn cau.	Wrth gydnabod yr effaith negyddol gallasai cau'r ysgol gael ar gymuned Abersoch, nodir fod 25 o ddisgyblion (3-8) sy'n byw yn nalgylch Abersoch eisoes yn mynychu Ysgol Sarn Bach. Credir felly fod cyswllt eisoes yn bodoli rhwng yr ysgol amgen a'r gymuned yn Abersoch. O weithredu'r cynnig bydd cyfle i adeiladu ar y cysylltiadau hyn sydd rhwng y gymuned yn Abersoch ac Ysgol Sarn

		Bach trwy gynnal trafodaethau fyddai'n hybu cynnwys cymuned Abersoch yng ngweithgarwch cymunedol yr ysgol.
Cymru a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.	Ni ragwelir effaith ar y nod hwn gan y byddai'r cynnig yn golygu y byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg.	-
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang. Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.	Ni ragwelir y byddai'r cynnig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.	Dim effaith.

4. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY

Egwyddorion Datblygu cynaliadwy	A yw'r cynnig yn ystyried yr egwyddor?
Hirdymor Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen am ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.	Mae patrwm o niferoedd isel yn Ysgol Abersoch ers rhai blynyddoedd, a bellach mae'r sefyllfa yn fregus iawn. Gyda rhagamcanion yn dangos niferoedd yn parhau'n isel, deuir i'r casgliad fod yr heriau sy'n wynebu'r ysgol yn rhai hir dymor, ac felly mae'r achos dros newid yn glir.
Atal Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion?	Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu gweithredu ymhellach, bydd anghenion y plant yn flaenoriaeth wrth ymgymryd ag unrhyw broses ad-drefnu.
Integreiddio Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.	Bu i'r awdurdod gychwyn y broses o adolygu sefyllfa'r ysgol yn sgil sefyllfa argyfyngus sy'n wynebu'r ysgol.
Cydweithio Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.	Fel rhan o'r broses o werthuso'r opsiynau bu i'r adran Addysg dderbyn mewnbwn gan nifer o adrannau eraill o fewn y Cyngor. Yn ogystal, cynhaliwyd cyfres o gyfarfodydd lleol er mwyn derbyn mewnbwn cychwynol rhan-ddeiliaid.
Cynnwys Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y maent yn gwasanaethu.	Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen hefo'r cynnig, bydd yr awdurdod yn cynnal ymgynghoriad statudol gyda'r rhan-ddeiliaid perthnasol megis rhieni, staff, undebau, a'r gymuned ehangach. Bydd yr ymgynghoriad hwn hefyd yn cynnwys ymgynghoriad penodol gyda plant a phobl ifanc. Bydd yr awdurdod yn cydymffurfio â'r gofynion ymgynghori a nodir yng Nghod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru.

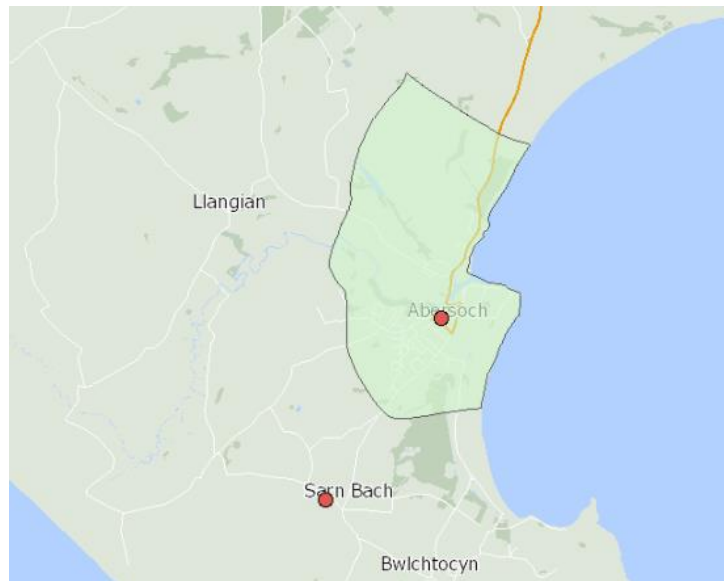
5. CASGLIAD

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, ystyriwyd 7 nod y ddeddf llesiant ac amcanion llesiant y Cyngor a deuir i gasgliad fod y cynnig yn cwrdd â'r gofynion. Bydd y cynnig hwn yn caniatáu i ni ymateb i a diwallu anghenion y plant heddiw, a hefyd cryfhau eu llesiant i'r dyfodol.

Cydnabyddir, pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen gyda'r cynnig hwn, gall arwain at golli ysgol yng nghymuned Abersoch, fodd bynnag mae nifer helaeth o'r plant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill, gan gynnwys yr ysgol amgen, ac felly mae cyswllt rhwng Ysgol Sarn Bach a chymuned Abersoch eisoes. Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i liniaru'r effaith ar y gymuned drwy annog cysylltiadau rhwng y cymunedau. Pe byddai'r cynnig yn cael ei gymeradwyo, bydd trafodaethau yn cael eu cynnal er mwyn trafod y posibilrwydd fod gweithgarwch cymunedol Ysgol Sarn Bach yn cynnwys cymuned Abersoch, ble'n briodol.

Bydd y cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn cael eu haddysgu ar safle sy'n addas ac mewn cymdeithas naturiol Gymraeg, gan gynyddu cyfleoedd o gymdeithasu a chydweithio gydag eraill a rhoi cyfle teg iddynt ffynnu ymysg eu cyfoedion.

Adroddiad Aseiad Cydraddoldeb Ysgol Abersoch

- Medi 2020

1. **CYFLWYNIAD**
2. **OPSIYNAU**
3. **EFFAITH UNRHYW NEWID**
4. **DADANSODDI'R CANLYNIADAU**
5. **CASGLIAD**

Draft

1. CYFLWYNIAD

Mae Ysgol Abersoch wedi ei lleoli yng nghanol pentref Abersoch ger Pwllheli, ac yn darparu addysg ar gyfer disgyblion 3-8 oed. Mae gan yr ysgol gapasiti o 42 (Meithrin i Flwyddyn 3), ac ym mis Ionawr 2020, roedd ganddi 7 disgybl llawn amser (rhwng 4-8 oed), a 2 ddisgybl meithrin. Erbyn heddiw (Medi 2020), mae ganddi 8 disgybl llawn amser (rhwng 4-8 oed), a 2 ddisgybl meithrin.

Yn ei gyfarfod ar 17 Medi 2019, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd roi caniatâd i'r Adran Addysg *“gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill Ysgol Abersoch yn sgil pryderon ynghylch niferoedd yr ysgol, i alluogi llunio ystod o opsiynau posibl yn ymwneud a dyfodol yr ysgol.”*

Fel rhan o'r broses o ddatblygu cynnig/cynigion ar gyfer ad-drefnu ysgol/ysgolion, mae'n ofynnol i'r Cyngor (yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010) ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd warchoddedig).

2. OPSIYNAU

Cynigiwyd a thrafodwyd nifer o opsiynau yn ystod y cyfarfodydd lleol. Yn dilyn cynnal gwerthusiad o'r opsiynau hyn yn erbyn ffactorau'r Strategaeth, mireiniwyd y rhestr i 3 opsiwn i'w hystyried ymhellach, yn ychwanegol i'r opsiwn Gwneud Dim.

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Noder, er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r model Gwneud dim wedi ei gynnwys at ddiben cymharu.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng ysgol/ysgolion cyfagos. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Byddai ffurfio ffederasiwn ffurfiol gydag ysgol neu ysgolion eraill yn cryfhau sefyllfa arweinyddiaeth yr ysgol, ac yn cynyddu ar gyfleoedd y disgyblion i gymdeithasu a chydweithio gyda chyfoedion.

Yn yr achos yma, am resymau daearyddol, ystyriwyd Ysgol Sarn Bach, ac Ysgol Llanbedrog fel opsiynau rhesymol ar gyfer y trefniant cydweithiol. Ni ystyriwyd Ysgol Foel Gron gan nad yw hi'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws elusennol, gyda rhai sydd â statws Cymunedol.

- *Ymestyn ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed*

Ar hyn o bryd, mae ystod oed Ysgol Abersoch yn golygu fod darpariaeth addysg yr ysgol yn dod i ben ar ddiwedd blwyddyn 3. Byddai ymestyn ystod yr oedran i 3-11 yn golygu fod yr ysgol yn cael parhau i addysgu disgyblion hyd ddiwedd Cyfnod Allweddol 2, sef diwedd blwyddyn 6. Byddai hyn yn gyson gydag ystod oedran y mwyafrif o ysgolion cynradd y sir.

- *Cau Ysgol Abersoch a'r disgyblion i gael eu haddysgu mewn ysgol gyfagos*

Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Abersoch yn cau, ac y byddai disgyblion presennol yn cael cynnig lle yn Ysgol Sarn Bach (yr ysgol amgen).

Yn dilyn cynnal asesiad manylach o'r opsiynau uchod, daethpwyd i'r casgliad mai'r opsiwn a gaiff ei ffafrio fel cynnig ar gyfer ymgyngoriad statudol yw'r cynnig i gau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Sarn Bach.

3. EFFAITH UNRHYW NEWID

Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar y nodweddion hyn?

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Dim	Mae gan ysgolion Gwynedd bolisiau perthnasol ar waith i amddiffyn unigolion rhag unrhyw wahaniaethu yn seiliedig ar hil, megis Polisiau Cydraddoldeb, Cynhwysiant a Gwrth-fwlio. Mae'r polisi Gwrth-fwlio a ddarperir gan Gyngor Gwynedd yn nodi canllawiau a gweithdrefnau gwrth-fwlio yn seiliedig ar ffactorau megis hil yn yr ysgol. Yn ogystal, fe nodir ym mholisi Cydraddoldeb sydd yn cael ei gweithredu gan ysgolion cynradd Gwynedd fod yr ysgolion yn <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i> Ni ragwelir felly y byddai'r cynnig yn cael effaith ar y nodwedd yma.
Yr Iaith Gymraeg	Dim	Mae Cynllun Addysg Gymraeg y Cyngor yn gosod yr un gofynion ar bob ysgol, ac felly o ran gweithredu'r polisi, ni ragwelir y byddai effaith pe byddai'r cynnig yn cael ei weithredu. Cynhaliwyd asesiad effaith ieithyddol ar y cynnig yn ogystal.
Anabledd	Dim	Dan ofynion Polisi'r Cyngor, mae gofyn i ysgolion ddarparu Polisi Gwrth-fwlio, ac felly bydd disgwyl i'r ysgol amgen warchod yn erbyn bwlio ar sail anabledd, ac yn wir, ar unrhyw sail arall. Yn ogystal, mae gan ysgolion Gwynedd Gôd Ymarfer Cludiant. Bydd angen i staff yr ysgol amgen ddarparu'r un lefel o ofal a bod yn ymwybodol o holl anghenion y disgyblion.
Rhyw	Dim	Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith o safbwynt rhyw gan fod pob ysgol a effeithir yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Oedran	Dim – lled bositif.	Mae Ysgol Abersoch yn darparu addysg ar gyfer disgyblion rhwng 3-8 oed. Pe byddai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'n golygu fod y disgyblion yn trosglwyddo i ysgol gydag ystod oed o 3 i 11 ar un safle. Fodd bynnag, ni ragwelir y byddai hyn cael effaith negyddol – mae pob ysgol a effeithir yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Cyfeiriadedd Rhywiol	Dim	Fe nodir yn y polisi Cydraddoldeb sydd yn cael ei gweithredu gan ysgolion cynradd Gwynedd fod yr ysgolion yn

		<i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Crefydd neu Gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Mae Ysgol Abersoch a'r ysgol amgen, sef Ysgol Sarn Bach yn ysgolion cymunedol – nid yw'r cynnig yn awgrymu newid hyn. Mae gan bob ysgol Bolisi Cynhwysiad a fyddai'n delio ag unrhyw ddigwyddiad gwahaniaethol a allai godi yn yr ysgol, sy'n gysylltiedig â chrefydd neu gred.
Ailbennu Rhywedd	Dim	Fe nodir ym mholisi Cydraddoldeb sydd yn cael ei gweithredu gan ysgolion cynradd Gwynedd fod yr ysgolion yn <i>"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."</i>
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Dim	-
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Dim	-

Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Nac ydi	Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn newid dyletswydd statudol yr ysgolion a effeithir arnynt i amddiffyn disgyblion rhag unrhyw wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth. Y nod yw rhoi cyfle i'r disgyblion leisio'u barn mewn ffordd sy'n addas ac yn briodol o ystyried unrhyw ffactorau sy'n effeithio arnynt. Byddant yn parhau i ddefnyddio'r Cyngor Ysgol, gwersi ABCh, polisiâu gwrth-fwlio a dulliau eraill i sicrhau bod yr ysgol yn gwahardd gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Nac ydi	Rhagwelir y bydd yr ysgol amgen yn parhau i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal.
Meithrin perthnasau da	Nac ydi	Gan fod rhai o ddisgyblion dalgylch Ysgol Abersoch eisoes yn mynychu Ysgol Sarn Bach mae'n deg nodi fod cysylltiad rhwng Ysgol Sarn Bach a chymuned Abersoch eisoes yn bodoli. Serch hynny, gallai cyfleoedd i adeiladu ymhellach ar y berthynas â'r gymuned yn Abersoch ddeillio o weithredu'r cynnig.

4. DADANSODDI'R CANLYNIADAU

4.1 Ydi'r cynnig felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Gan fod Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach yn gweithredu'r un polisiâu mewn perthynas â chydaddoldeb a gwrth fwlio, ni ragwelir y byddai'r cynnig yn cael effaith sylweddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol a gyfeirir atynt yn y ddogfen hon.

4.2 Ydi'r cynnig felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Gan fod Ysgol Abersoch ac Ysgol Sarn Bach yn gweithredu'r un polisiâu mewn perthynas â chydaddoldeb a gwrth fwlio, ni ragwelir y byddai'r cynnig yn cael effaith sylweddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol a gyfeirir atynt yn y ddogfen hon.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	✓
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau â'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

4.4 Os yn parhau â'r cynllun, pa gamau byddwch yn eu cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleon i sicrhau fod cymuned Abersoch yn ymwybodol o weithgarwch yr ysgol amgen, ac anogir cydweithio cymunedol rhwng yr ysgol amgen a chymuned Abersoch, lle'n briodol.

4.5 Monitro – pa gamau byddwch yn eu cymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu'r gwasanaeth (cynllun gweithredu)?

Cyfrifoldeb yr ysgol (a'r Corff Llywodraethol) yw gweithredu'r polisiâu cydraddoldeb, ac bydd yr Awdurdod, drwy ei weithdrefnau cymorth a monitro arferol, yn sicrhau cydymffurfiaeth.

5. CASGLIAD

Ni ragwelir y byddai'r cynnig i gau Ysgol Abersoch a chynnig lle i ddisgyblion Ysgol Sarn Bach yn achosi effeithiau negyddol o safbwynt cydraddoldeb. Mae ysgolion cynradd Gwynedd eisoes yn gweithredu polisi Cydraddoldeb sy'n nodi fod yr ysgolion yn *"..gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."* Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu parhau a'r cynnig hwn, ac os tynnir sylw at unrhyw effaith yn dilyn yr ymgynghoriad, bydd y Cyngor yn ceisio ffyrdd i'w lliniaru gan edrych yn benodol ar unrhyw awgrymiadau a gynhigir yn yr ymatebion.

DRAFT

Atodiad 3

Pecyn Cefndirol Ysgol Abersoch

Cyfarfod Lleol 1 – 7 Hydref, 2019	
Cyflwyniad	1
Cofnodion y Cyfarfod	12
Cyfarfod Lleol 2 – 13 Tachwedd, 2019	
Agenda	15
Cyflwyniad	16
Cofnodion y Cyfarfod	26
Cyfarfod Lleol 3 – 6 Ionawr, 2020	
Agenda	31
Cyflwyniad	32
Cofnodion y Cyfarfod	40
Mewnbyn yn dilyn Cyfarfodydd Lleol	44

PANEL ADOLYGU YSGOL ABERSOCH YSGOL ABERSOCH REVIEW PANEL

7 Hydref 2019
7 October 2019

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

AGENDA

1. Gair o groeso gan y Pennaeth Addysg	1. <i>Welcome from the Head of Education</i>
2. Cefndir a phwrpas y cyfarfod	2. <i>Background and purpose of the meeting</i>
3. Pam ystyried Ysgol Abersoch?	3. <i>Why consider Ysgol Abersoch?</i>
4. Ystyriaethau	4. <i>Considerations</i>
5. Sesiwn drafod – rhannu syniadau/opsiynau	5. <i>Discussion session - sharing ideas / options</i>
6. Camau Nesaf	6. <i>Next Steps</i>

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CEFNDIR BACKGROUND

- Ar **17 Medi 2019**, penderfynodd **Cabinet Cyngor Gwynedd** roi caniatâd i'r Adran Addysg gynnal trafodaethau lleol i **ystyried opsiynau** ar gyfer dyfodol Ysgol Abersoch.
- **Pwrpas** ein cyfarfod heddiw yw:
  - Edrych ar y sefyllfa bresennol; a
  - Trafod a chychwyn ystyried opsiynau posib.
- **Camau Nesaf** :
  - Cynnal **cyfarfodydd pellach** er mwyn ystyried a chymharu'r opsiynau; ac
  - **Adrodd yn ôl i'r Cabinet** ar ganlyniadau'r trafodaethau lleol.
- On **17 September 2019**, **Gwynedd Council's Cabinet** resolved to allow the Education Department to hold local discussions to **consider options** for the future of Ysgol Abersoch.
- The **purpose** of our meeting today is to:
  - Consider the current situation; and
  - Discuss and begin to consider possible options.
- **Next Steps** :
  - Hold **further meetings** to consider and compare the options; and
  - **Report to Cabinet** on the result of the local discussions.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

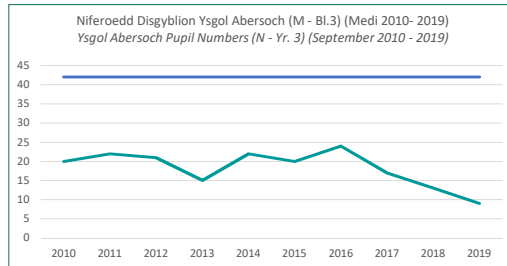

PAM YSTYRIED YSGOL ABERSOCH? WHY CONSIDER YSGOL ABERSOCH?

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

NIFEROEDD DISGYBLION PUPIL NUMBERS

Niferoedd M-Bl. 3 (Medi 2019) Numbers N-Yr 3 (January 2019)	9
Capasiti (M - Bl. 3) Numbers (N - Yr. 3)	42
Llefydd Gweigion Surplus Places	33 (79%)

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

MAINT DOSBARTHIAU CLASS SIZES

	Meithrin Nursery	Derbyn Reception	Bl 1 Yr 1	Bl 2 Yr 2	Bl 3 Yr 3	Cyfanswm Total
Dosbarth 1 Class 1	-	-	-	2	-	2
Dosbarth 2 Class 2	2	1	1	3	-	7

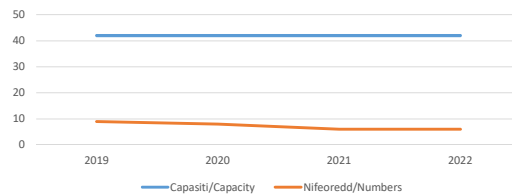
Ffynhonnell : Cyfrifiad Medi 2019
Source : September 2019 Census

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

RHAGAMCANION PROJECTIONS

Rhagamcanion 2020-2022 Projections
(M - Bl. 3 / N - Yr. 3)

	Meithrin Nursery	0	1	2	3	Cyfanswm Total
Medi 2020 September 2020	1	2	1	1	3	8
Medi 2021 September 2021	1	1	2	1	1	6
Medi 2022 September 2022	1	1	1	2	1	6

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CYLLIDEB YR YSGOL (2019-20) SCHOOL BUDGET (2019-20)

	Ysgol Abersoch	Cyfartaledd Sirol County Average
Dyraniad 2019-2020 Allocation 2019-2020	£89,041	-
Gwarchodaeth Lleiafswm Staffio* Minimum Staffing Protection*	£37,853	-
Cyfanswm Dyraniad Total Allocation	£126,894	£404,000
Cyfartaledd y Disgybl Average per Pupil	*£10,200	£3,884

Ffynhonnell: Dyraniad Cyllidol 2019-2020
Source: Financial Allocation 2019-2020

• Rhagamcanion 2020-21 = £15,800
• 2020-21 Projections = £15,800

DYRANIAD YSGOL ABERSOCH ALLOCATION (2019-20)

■ Dyraniad / Allocation
■ Gwarchodaeth Lleiafswm Staffio / Minimum Staffing Protection

- Defnyddio £3,065 o arian wrth gefn i fantoli'r diffyg yn y gyllideb eleni
- O 2020-21 ymlaen, ni fydd y dyraniad yn ddigonol i gynnal y strwythur staffio presennol

- £3,065 of reserves have been used to offset the deficit this year
- From 2020-21, the allocation will not sustain the current staffing structure.

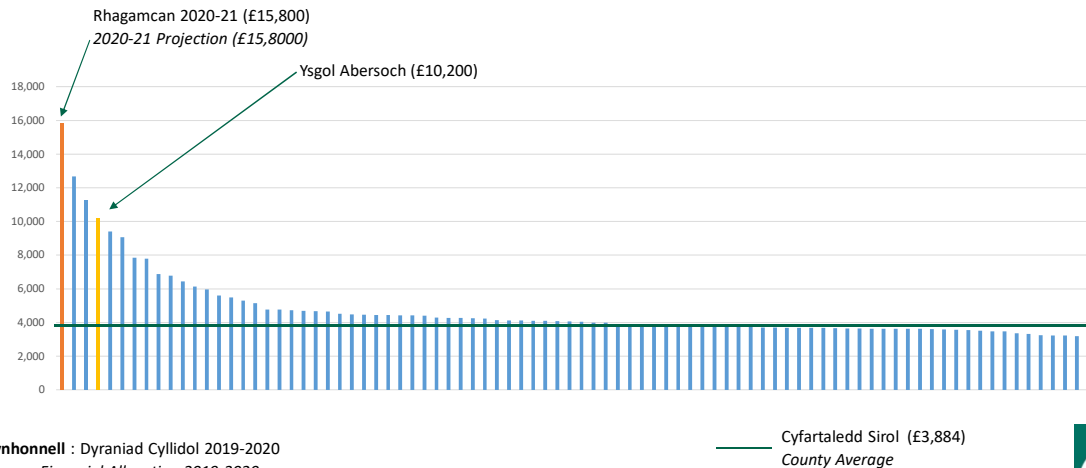
**Mae'r polisi gwarchodaeth yn sicrhau o leiaf pennaeth ac athro/athrawes ym mhob ysgol gyda mwy na 15 disgybl, a pennaeth a chymhorhydd dosbarth mewn ysgolion gyda llai na 15 disgybl.

**The minimum staffing protection policy ensures a minimum of headteacher and teacher at every school which has more than 15 pupils, and a headteacher and a classroom assistant in a school with fewer than 15 pupils.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

COST Y DISGYBL (2019-20) COST PER PUPIL (2019-20)

Ffynhonnell : Dyranriad Cyllidol 2019-2020
Source : Financial Allocation 2019-2020

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

STRWYTHUR STAFFIO STAFFING STRUCTURE

Pennaeth <i>Headteacher</i>	Llawn Amser Full Time
Athrawes <i>Teacher</i>	2.5 diwrnod yr wythnos 2.5 days per week
Cymhorthydd <i>Teaching Assistant</i>	12.25 awr yr wythnos 12.25 hours per week
Llanw <i>Supply</i>	1 diwrnod yr wythnos 1 day per week
Swyddog Cefnogi Ysgol <i>School Support Officer</i>	3 awr yr wythnos 3 hours a week

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

DISGYBLION DALGYLCH YSGOL ABERSOCH (Medi 2018) YSGOL ABERSOCH CATCHMENT PUPILS (September 2018)

		Disgyblion dalgyloch Abersoch (3-8 oed) (Medi 2018) Abersoch catchment pupils (3-8 years) (September 2018)
Mynychu Ysgol / School Attending (Medi / September 2018)	Abersoch	10
	Arall / Other	24
Cyfanswm Total		34

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

POLISI MYNEDIAD ADMISSION POLICY

Yn unol a'r Cod derbyn i ysgolion (005/2013):

Rhaid i Awdurdodau Lleol beidio ag awgrymu y dylai rhieni ddweud mai ysgol eu dalgyloch lle y maent yn byw sydd orau ganddynt, na bod lle wedi'i neilltuo iddynt yn yr ysgol honno cyn iddynt fynegi eu dewis.

Nid oes hawl gan yr awdurdod i geisio dylanwadu ar ddewis rhieni.

In accordance with the School Admissions Code (005/2013):

LAs must not suggest that parents should express a preference for the school in whose catchment area they live, or that they have been allocated a place at that school before they have expressed a preference.

The authority has no right to seek to influence parental choice

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

POLISI GOSOD TAI CYFFREDIN COMMON HOUSING ALLOCATION POLICY

Oes posib i Gyngor Gwynedd ddylanwadu ar bwy sydd yn symud i fyw i'r pentref?

Mae Polisi Gosod Tai Cyffredin wedi ei gosod ar y cyd rhwng Gyngor Gwynedd, Cartrefi Cymunedol Gwynedd, Grŵp Cynefin a Thai Gogledd Cymru.

Mae meini prawf dyraniad tai wedi ei fanylu yn y polisi hwn. Mae tenantiaid yn cael cynnig tai sydd o faint addas i'w amgylchiadau nhw (e.e. fel arfer tai tair llofft i deuluoedd gyda dau neu dri o blant). Mae pwy sydd yn cael cynnig tai yn y pentref felly yn ddibynnol ar y polisi ac hefyd ar stoc tai yr ardal a beth sydd yn dod yn wag i'w osod.

Is it possible for Gwynedd Council to influence who moves to the village?

A Common Lettings Policy has been set up jointly by Gwynedd Council, Cartrefi Cymunedol Gwynedd, Grŵp Cynefin and North Wales Housing.

A housing allocation criteria can be seen in the policy. Tenants will be offered houses of a size suitable for their circumstances (e.g. typically three-bedroom houses for families with two or three children). A person who is offered a house in the village is therefore dependent on the policy and also on the housing stock in the area and what becomes vacant to let.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CRYNODEB O BRIF HERIAU YSGOL ABERSOCH SUMMARY OF MAIN CHALLENGES AT YSGOL ABERSOCH

- Nifer disgyblion ymysg yr isaf yn y sir.
- Rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd.
- Nifer uchel o lefydd gweigion.
- Cost y disgybl (£10,200) yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd sirol.
- Ysgol yn derbyn swm sylweddol drwy'r rhwyd diogelu er mwyn ei gwneud yn gyllidol hyfyw.
- Cyllideb ragamcanol (2020-21) yn awgrymu na fydd modd parhau â'r strwythur staffio presennol yn dilyn y flwyddyn ariannol hon (2019-20).
- *Pupil numbers amongst the lowest in the county.*
- *Projections show further decline in numbers.*
- *High number of surplus places.*
- *Cost per pupil (£10,200) significantly higher than the county average.*
- *School receives a significant amount through the 'Minimum Staffing Protection' funding to make it financially viable.*
- *Projected budget (2020-21) suggests that the current staffing structure will not be sustainable following this financial year (2019-20).*

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CRYNODEB O BRIF HERIAU YSGOL ABERSOCH SUMMARY OF MAIN CHALLENGES AT YSGOL ABERSOCH

- Gyda niferoedd isel iawn yn Ysgol Abersoch ar hyn o bryd a rhagamcanion yn dangos cwmp pellach dros y blynyddoedd nesaf, mae dyletswydd arnom i ystyried y sefyllfa a gweld beth ydi'r opsiynau gorau ar gyfer y dyfodol.
- Prif bwrpas y cyfarfodydd hyn yw rhoi cyfle i chi roi mewnbwn i'r broses ac ein cynorthwyo wrth lunio cynigion penodol ar gyfer Ysgol Abersoch.
- *With very low numbers at Ysgol Abersoch at present and projections showing a further fall over the next few years, we have a duty to consider the situation and see what are the best options for the future.*
- *The main purpose of these meetings is to provide you with an opportunity to input into the process and assist us in formulating specific proposals for Ysgol Abersoch.*

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

YSTYRIAETHAU CONSIDERATIONS

Wrth lunio a chymharu opsiynau, byddwn yn rhoi ystyriaeth i sawl ffactor, gan gynnwys:

- Niferoedd disgyblion
- Maint dosbarthiadau ac Amrediad Oedran
- Arweinyddiaeth a Staffio
- Cymuned
- Iaith
- Adnoddau Ariannol
- Ffactorau Daearyddol
- Ffactorau sy'n berthnasol i'r rhagdybiaeth yn erbyn cau Ysgolion Gwledig

In formulating and comparing options, we will take into account several factors, including:

- *Pupil numbers*
- *Class sizes and Age Range*
- *Leadership and Staffing*
- *Community*
- *Language*
- *Financial Resources*
- *Geographical Factors*
- *Factors relating to the presumption against closure of Rural Schools*

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

RHAI OPSIYNAU POSIB SOME POSSIBLE OPTIONS

Dyma rai opsiynau y byddwn yn eu hystyried:

Here are some options we'll be considering:

1. **Status Quo** – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol
2. **Ffederaleiddio** gydag ysgol gyfagos/arall
3. **Cau Ysgol Abersoch** a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen.

1. **Status Quo** – *Continue with the current situation*
2. **Federation** *with neighbouring / other school*
3. **Close Ysgol Abersoch** *and offer pupils a place at an alternative school.*

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

ENGHRAIFFT GWERTHUSIAD OPSIYNAU OPTIONS APPRAISAL EXAMPLE

O fewn y tablau yma mae'r ysgrifennu mewn bold yn dangos manteision, ysgrifennu italics yn dangos anfanteision a'r ysgrifennu arferol yn dangos ffeithiau neu sylwadau

Ystyriaethau	1 Gwneud Dim	2 "Collaboration trust" rhwng Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Aml-Safle yn Ffrieg a Llanelltyd ac Ysgol Aml-safle yn Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy	3 Rhwychwaith Cydweithio rhwng Ysgol Clogau Ysgol Ffrieg Ysgol Ganllwyd Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain) Ysgol Dinas Mawddwy Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol Y Gader	4 Ysgol Ddilynol yn nhref Dolgellau Ysgol Aml-safle yn Ffrieg a Llanelltyd Ysgol Aml-safle yn Ieuan Gwynedd (Rhydymain) a Dinas Mawddwy
Safon Addysg	Safon addysg bresennol yn parhau. Parhau i fod yn sielens i sicrhau cyfleoedd cyfartal a mynediad at gwrwicwlwm eang a chytbwys ar gyfer disgyblion y dalgylch.	Byddai cyfleoedd i rannu arbenigedd rhwng gwahanol staff safle yn yr ysgolion ardal aml-safle. Cyffe i gael gwell dilyniant ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilynol. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y gwahanol staff yn yr ysgolion gwahanol. Dim ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion cynradd yr ysgol ddilynol a disgyblion cynradd yr ysgolion ardal - ni fydd unrhyw fcanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.	Bwriad y rhwydwaith cydweithio yw caniatáu amserlennu cwricwlwm yr ysgolion cynradd ar draws y dalgylch fel bod pob disgybl wedi cyflawni'r un gwaith. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y gwahanol staff yn yr ysgolion gwahanol. Dim ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion cynradd yr ysgol ddilynol a disgyblion cynradd yr ysgolion ardal - ni fydd unrhyw fcanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.	Byddai mecanwaith ffurfiol yn ogystal â chyfleoedd i rannu adnoddau rhwng staff gwahanol safleoedd yn yr ysgolion ardal aml-safle. Cyffe i gael gwell parhad ar gyfer addysg rhwng ystod oedran cynradd ac uwchradd oddi fewn yr ysgol ddilynol. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y gwahanol staff yn yr ysgolion gwahanol. Dim ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd yn cael eu cynnig i ddisgyblion cynradd yr ysgol ddilynol a disgyblion cynradd yr ysgolion ardal - ni fydd unrhyw fcanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.
Cydwethio Ddilynol	Dim newid i'r sefyllfa bresennol - mae'r ysgolion presennol wedi cael sawl cyffe i gydweithio, prin yw'r enghreifftiau o gydweithio.	Dim ond cytundeb anffurfiol i gydweithio byddai'n bodoli, fyddai'n bosib i unrhyw un o'r ysgolion dynnu'n ôl o'r 'collaboration trust' ar unrhyw adeg.	Dim ond rhwydwaith cydweithio anffurfiol fyddai rhwng yr ysgolion. Mae'r ysgolion presennol wedi cael sawl cyffe i gydweithio a rhannu arbenigedd yn anffurfiol ond prin yw'r enghreifftiau o gydweithio. Ni fyddai unrhyw ffordd o orfodi'r cydweithio.	Ni fyddai unrhyw ffordd o warantu cydweithio rhwng y tair ysgol.
Cyflwyno Adnoddau	Byddai 10 ysgol yn parhau. Dim buddsoddiad Cyfaliad safleoedd ysgolion presennol wedi eu defnyddio, nid yw rhaif o'r safleoedd hyn yn addas i bwrsas yn y 21ain ganrif ac nid ydynt yn darparu'r holl adnoddau perthnasol i bob oedol o staff a disgyblion e.e. ystafell athrawon, ardaloedd chwarae awyr agored, neuadd aml bwrsas addas ayyb.	Adelladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrsas i blant yn yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodoli, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amibwrsas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 4 ysgol a 6 safle.	Byddai 7 ysgol. Dim Buddsoddiad Cyfaliad, defnyddio safleoedd yr ysgolion presennol, nid yw rhaif o'r safleoedd yn addas i bwrsas yn y 21ain ganrif ac nid ydynt yn darparu'r holl adnoddau perthnasol i staff a disgyblion e.e. ystafell athrawon, ardaloedd chwarae awyr agored, neuadd aml bwrsas addas ayyb.	Adelladau a chyfleusterau sydd yn newydd, modern ac addas i bwrsas i blant yn yr ardal. Gwaith uwchraddio ac ailfodoli, gyda'r holl elfennau perthnasol ar gael i staff a disgyblion; neuadd amibwrsas, ardal cyfnod sylfaen, man chwarae awyr agored, ystafell athrawon ayyb. Disgyblion dalgylch y Gader yn gallu manteisio ar ddarpariaeth fodern. Byddai 3 ysgol a 6 safle.

Within these tables bold text indicates advantages, italic text indicates disadvantages and regular text indicates facts or comments

	1 Do Nothing	2 "Collaboration trust" between Ysgol Y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Multi-site school in Friog and Llaneltyd and a Multi-site school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy	3 Collaboration Network between Ysgol Clogau, Ysgol Friog, Ysgol Ganolwyrdd, Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain), Ysgol Dinas Mawddwy, Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Y Gader	4 All-through School in Dolgellau town Multi-site school in Friog and Llaneltyd Multi-site school in Ieuan Gwynedd (Rhydymain) and Dinas Mawddwy
Considerations				
Education Standard	The present educational standard continues. <i>It will remain a challenge to ensure equal opportunity and access to a broad and balanced curriculum for the pupils of the catchment area.</i>	There would be opportunities to share expertise between the different site staff of the multi-site area schools. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. <i>No guarantee of co-operation between the different staff at the different schools. No way to guarantee that the opportunities given to the primary children of the all-through school are also given to the primary children of the area schools' - there will be no formal mechanism to ensure sharing of expertise and resources.</i>	The collaboration network intends to allow for timetabling the primary schools' curriculum across the catchment so that all pupils have completed the same work. <i>No guarantee of co-operation between the different staff at the different schools. No way to guarantee that the opportunities given to the primary children of the all-through school are also given to the primary children of the area schools' - there will be no formal mechanism to ensure sharing of expertise and resources.</i>	There would be a formal mechanism an opportunity to share expertise and resources between the different site staff at the multi-site area schools. Opportunity for improved continuation for education between the primary and secondary age range within the all-through school. <i>No guarantee of co-operation between the different staff at the different schools. No way to guarantee that the opportunities given to the primary children of the all-through school are also given to the primary children of the area schools' - there will be no formal mechanism to ensure sharing of expertise and resources.</i>
Catchment Co-operation	<i>No change to the present situation – the present schools have had ample opportunity to co-operate, examples of co-operation are very limited.</i>	<i>There would only be an informal agreement to co-operate, any of the schools would be able to withdraw from the collaboration trust at any point.</i>	<i>There would only be an informal network of collaboration between the schools. The present schools have had ample opportunity to co-operate and share expertise informally examples of co-operation are very limited. There would be no way of enforcing the co-operation.</i>	<i>There would be no way of guaranteeing co-operation between the three schools.</i>
Condition and Suitability of Buildings	10 schools would remain. <i>No capital investment, current school sites used, some of these are not fit for purpose in the 21st century and do not provide all the relevant resources to all staff and pupils e.g. staff rooms, outdoor playing areas, suitable multi-purpose hall etc.</i>	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi-purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 4 schools and 6 sites.	There would be 7 schools. <i>No Capital investment, current school sites used, some of these are not fit for purpose in the 21st century and do not provide all the relevant resources to all staff and pupils e.g. staff rooms, outdoor playing areas, suitable multi-purpose hall etc.</i>	Buildings and facilities that are new, modern, and fit for purpose for children in the area. Upgrading and remodelling work, with all the relevant elements available for staff and pupils; multi-purpose hall, foundation phase area, outdoor play area, staff room etc. Gader catchment pupils able to take advantage of modern provision. There would be 3 schools and 6 sites.

Ffynhonnell: Cyngor Gwynedd – Dogfen Ymghyngori Statudol Ysgolion Dalgylch Y Gader (2014)
Source: Gwynedd Council – Statutory Consultation Document Schools in the Gader Catchment Area (2014)

TRAFODAETH DISCUSSION

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CAMAU NESAF NEXT STEPS

- **16 Hydref** - Dyddiad cau derbyn cwestiynau a/neu sylwadau pellach – dylid eu hanfon at moderneiddioaddysg@gwynedd.llyw.cymru
- **16 October** - Deadline to receive further questions and / or comments - should be sent to modernisingeducation@gwynedd.llyw.cymru
- **23 Hydref** - Cyfarfod Panel Adolygu 2
- **23 October** - Review Panel Meeting 2

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyfarfod Adolygu Ysgol Abersoch

Addysg

Cyfarfod: Adolygu Ysgol Abersoch	Dyddiad: 07/10/2019 6:00yh Lleoliad: Neuadd y Pentref, Abersoch

Presennol:	Swyddogion: Garem Jackson (GJ); Gwern ap Rhisiart (GapRh); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Gwenno Haf Evans (GHE); Rhian Hughes (RH); Ar ran Llywodraethwyr, Staff a Rhieni Ysgol Abersoch: Linda Jones; Llinos Haf Owen; Gwenlli Williams; Annwen Parry Hughes; Cyng. Dewi Roberts; Owen Hefin Roberts; Margot Jones; Anna E. Jones; Eifiona Wood; Einir Wyn; Lee Scott Embury; Nancisa Embury; M. Marinas; Louise Overfield;
Ymddiheuriadau:	Dawn Marie Jones; Wendy Jones.

Crynodeb weithredol

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad	Gan	Erbyn
3	Cyflwyniad ar y sefyllfa bresennol	Gyrru copi electronig o'r cyflwyniad at y Llywodraethwyr, Rhieni a Staff.	Adran Addysg	Hydref 11
3	Cyflwyniad ar y sefyllfa bresennol	Adran Addysg i wirio bod rhieni yn talu ffi ar gyfer y plant o dan 8 oed sydd yn mynd ar y bws i Ysgol Sarn Bach.	Adran Addysg	*Hydref 23
5	Camau Nesaf	Rhannu dadansoddiad o'r opsiynau ar ffurf 'SWOT Analysis' o flaen llaw er mwyn sicrhau trafodaeth gadarn yn y cyfarfod nesaf.	Adran Addysg	*Hydref 23
5	Camau Nesaf	Agor tudalen ar safle Moderneiddio Addysg ar wefan Cyngor Gwynedd gyda'r wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn â'r broses gydag Ysgol Abersoch.	Adran Addysg	Hydref 11

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	Croeso	• Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan Garem Jackson, Pennaeth Addysg, Cyngor Gwynedd. • Cadarnhawyd fod Y Cabinet wedi cymeradwyo i adolygu'r sefyllfa a dyfodol yr ysgol ar 17 Medi 2019 yn sgil cwmp y niferoedd disgyblion yr ysgol. • Nodwyd ei bod hi'n bwysig nodi nad yw Cyngor Gwynedd wedi dod i benderfyniad am ddyfodol yr ysgol. Pwrpas y cyfarfod lleol yw trafod opsiynau posib. • Eglurwyd er nad yw Ysgol Abersoch wedi ei dynodi fel ysgol wledig gan Lywodraeth Cymru, bydd yr adran Addysg yn ymdrin ag Ysgol Abersoch yn yr un modd os byddai yn ysgol wledig. Nodwyd ei bod yn ofynnol i'r adran Addysg ddilyn a chyd-ymffurfio â'r broses sy'n cael ei osod gan y Cod Trefniadaeth Ysgolion (2018).

2.	Geiriau agoriadol yr Aelod Cabinet dros Addysg	• Ategwyd geiriau'r Pennaeth Addysg. • Eglurwyd mai bwriad y cyfarfod yw agor trafodaethau ynglŷn â'r heriau sydd yn wynebu'r ysgol yn sgil y nifer isel o ddisgyblion, gan ddechrau meddwl am opsiynau posib i'r dyfodol. • Pwysleisiwyd pwysigrwydd mewnbwn rhanddeiliad. • Mewn ymateb i'r cwestiwn pam bod y Cyngor wedi mynd yn gyhoeddus ynglŷn â'r sefyllfa mor fuan, eglurwyd fod pob adroddiad Cabinet yn gyhoeddus, felly nid oes posib osgoi'r sylw gan y wasg. Pwysleisiwyd nad oes gan y Cyngor reolaeth dros sut mae'r wasg yn dehongli'r hyn rydym yn ei gyhoeddi. • Gofynnwyd pwy fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol ynglŷn â dyfodol yr ysgol. Nodwyd bod rhaid cymharu unrhyw opsiwn yn erbyn y status quo. Bydd yr argymhelliad yn cael ei wneud gan yr Aelod Cabinet ond y Cabinet sydd yn gwneud y penderfyniad i dderbyn yr argymhelliad ai peidio. • Pwysleisiodd y rhan-ddeiliaid byddai tynnu'r ysgol o ganol y gymuned yn cael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg.
3.	Cyflwyniad ar y sefyllfa bresennol	• Aethpwyd drwy'r cyflwyniad a oedd yn dangos sefyllfa bresennol yr ysgol. • Eglurwyd y bydd dau gyfarfod pellach yn cael eu cynnal er mwyn ystyried yr opsiynau posib. • Gweithred: Gyrru copi electronig o'r cyflwyniad at y Llywodraethwyr, Rhieni a Staff. • Nodwyd bod cwmp sylweddol wedi bod yn nifer y disgyblion ers 2016. • Cadarnhawyd mai ond 9 disgybl sydd ar y gofrestr (Cyfrifiad Medi 2019). • Nodwyd nad yw'n ymddangos y bydd cynnydd yn niferoedd genedigaethau yn yr ardal yn ystod y blynyddoedd nesaf. Mae diboblogi gwledig yn bryder i sawl ysgol wledig yng Ngwynedd. • Aethpwyd drwy gyllideb yr ysgol gan egluro bod rhwyd diogelu staff yn sicrhau gallu'r ysgol i barhau i addysgu'r plant. • Nodwyd fod cost y disgybl yn yr ysgol ymysg yr uchaf yn y sir. • Nodwyd, ar sail data Medi 2018, fod 24 plentyn oedd yn byw yn nalgylch Ysgol Abersoch wedi dewis mynychu ysgol all-dalgylch. Eglurwyd nad oes gan y Cyngor yr hawl i orfodi rhieni i yrru plant i'r ysgol dalgylch. • Mewn ymateb i'r sylwad ynglŷn â'r bws sy'n cludo plant y dalgylch i Ysgol Sarn Bach, eglurwyd bod Polisi Seddi Gweigion y Sir yn rhoi cyfle i rieni wneud cais am sedd wag ar fws ysgol, a bod gofyn i rieni dalu ffi am y cludiant. • Gweithred: Adran Addysg i wirio bod rhieni yn talu ffi ar gyfer y plant o dan 8 oed sydd yn mynd ar y bws i Ysgol Sarn Bach. • Eglurwyd bod gwybodaeth yn y llawlyfr blynyddol gwybodaeth i rieni yn nodi bod gan rieni hawl i wneud cais i'w plentyn fynychu unrhyw ysgol. • Eglurwyd yn fras effaith Polisi Tai Cyffredin a Pholisi Mynediad ar ardaloedd bach megis Abersoch. • Aethpwyd drwy'r ffactorau bydd angen i'r Cyngor ystyried wrth edrych ar opsiynau posib ar gyfer dyfodol yr ysgol. • Nodwyd fod yr Adran Addysg yn dymuno gweld mwy o opsiynau posib yn cael eu cynnig gan ran-ddeiliad yr ysgol. • Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r opsiynau sydd wedi eu cynnig mewn ardaloedd eraill, nodwyd bod 8 opsiwn wedi cael ei ystyried yn sefyllfa Ysgol Llanaelhaearn ond bellach mae'r rhestr fer lawr i 3.
4.	Trafodaeth	• Cytunwyd os bydd rhywbeth arwyddocaol yn digwydd yn ystod y broses megis teulu newydd yn symud i'r ardal bydd hyn yn cael ei adlewyrchu ac yn derbyn ystyriaeth wrth adrodd i'r Cabinet ym mis Rhagfyr. • Amgylchiadau Polisi Tai yn bryder yn Abersoch gan nad yw pobl ifanc yn gallu symud

		i'r ardal. Nodwyd bod tai bach fforddiadwy yn yr ardal yn costio tua £200,000. Nid yw hyn yn fforddiadwy fel tŷ cyntaf i ddenu teulu ifanc. • Nid oes gan yr Adran Addysg reolaeth i ddylanwadu ar y Polisi Tai ond awgrymwyd os oes gan y gymuned bryderon ynglŷn â'r polisi dyrannu tai, y gallent gysylltu gydag Adran Tai y Cyngor. • Nodwyd bod yr Aelod Lleol eisoes wedi codi'r pryder yma. • Dywedwyd bod Ysgol Abersoch wedi derbyn Gwobr Aur gyda'r Siarter Iaith Ychwanegwyd bod Adran bentref Yr Urdd hefyd yn cael ei gynnal yn Ysgol Abersoch. • Cyngor Plwy wedi datgan eu cefnogaeth i gefnogi dyfodol Ysgol Abersoch ac yn teimlo dylai'r Cyngor ymrwymo i roi cefnogaeth ariannol i'r ysgol gan ei bod yn hanfodol er lles y gymuned a'r iaith Gymraeg. • Gofynnwyd pa opsiynau mae Cyngor Gwynedd wedi gweld sydd yn gweithio mewn sefyllfaoedd tebyg. Nodwyd mai ffederaleiddio yw'r prif un sydd yn sefyll allan ar hyn o bryd ond rhaid cofio bod gan eraill ddylanwad dros yr opsiwn ffederaleiddio boed yn gefnogaeth neu yn wrthwynebiad. • Pwysleisiwyd bydd Asesiad Cymunedol ac Ieithyddol yn cael ei wneud fel rhan o'r broses. • Nodwyd fod cysylltiad pwysig rhwng yr ysgol a neuadd y pentref. Mae'r neuadd yn gyfleuster sydd yn rhad ac am ddim i'r ysgol ac felly yn adnodd i'r Adran Addysg. • Cynigwyd 4 opsiwn newydd i ystyried: 1) Newid ystod oedran yr ysgol i fod yn 3-11. 2) Sefydlu Cylch yn Ysgol Abersoch. Trafodaethau wedi bod i ailsefydlu Ysgol Feithrin yn Llanengan. Cylch yn yr ardaloedd cyfagos megis Llanbedrog yn hynod o boblogaidd. Nodwyd y broblem fwyaf gyda'r opsiwn yma fyddai denu plant i wneud y sefydliad yn gynaliadwy. 3) Sefydlu Canolfan Iaith i blant Pen Llŷn. Nodwyd byddai rhaid mesur bod y galw yno yn enwedig gan fod rhai tebyg yng Ngwynedd yn barod. 4) Ffederaleiddio gan leoli Cyfnod Sylfaen yn unig ar safle Ysgol Abersoch.
5.	Camau Nesaf	• Nodwyd byddem yn ystyried yr holl opsiynau sydd wedi cael eu trafod heno ymhellach a bydd modd gyrru sylwadau at Swyddfa Moderneiddio Addysg erbyn 16 Hydref. • Gweithred: Cyngor Gwynedd i rannu 'SWOT Analysis' o'r opsiynau o flaen llaw er mwyn sicrhau trafodaeth gadarn yn y cyfarfod nesaf. • Gweithred: Agor tudalen ar safle Moderneiddio Addysg ar wefan Cyngor Gwynedd gyda'r wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn â'r broses gydag Ysgol Abersoch.
6.	Cloi	• Diolchwyd i bawb am fynychu'r cyfarfod a bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal yn yr Ysgol ar 23 o Fedi*.

*Ers y cyfarfod, gwnaethpwyd y penderfyniad i ganiatáu mwy o amser i gyflwyno ymatebion a sylwadau pellach, sef erbyn 23 Hydref 2019, ac fe fydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal nos Fercher, Tachwedd 13 2019 am 6yh yn Ysgol Abersoch.

Adolygu Ysgol Abersoch

18:00, Dydd Mercher, 13 Tachwedd 2019

Ysgol Abersoch

---

1. **CROESO (Garem Jackson, Pennaeth Addysg)**
2. **GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG (Cyng. Cemlyn Williams)**
3. **CYFLWYNIAD AR Y RHESTR O OPSIYNAU (DDADANSODDIAD SWOT)**
(Gwern ap Rhisiart, Swyddog Addysg Ardal Dwyfor a Meirionnydd)
4. **TRAFODAETH - Cyfle i ychwanegu at neu gynnig sylwadau ar gynnwys y dadansoddiad SWOT**
5. **CAMAU NESAF**
6. **DIOLCH A CHLOI**

PANEL ADOLYGU YSGOL ABERSOCH

13 Tachwedd 2019

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

AGENDA

1. **CROESO** (Garem Jackson, Pennaeth Addysg)
2. **GEIRIAU AGORIADOL YR AELOD CABINET DROS ADDYSG** (Cyng. Cemlyn Williams)
3. **CYFLWYNIAD AR Y RHESTR O OPSIYNNAU (DADANSODDIAD SWOT) –** (Gwern ap Rhisiart, Swyddog
Addysg Ardal Dwyfor a Meirionnydd)
4. **TRAFODAETH – Cyfle i ychwanegu at neu gynnig sylwadau ar gynnwys dadansoddiad SWOT**
5. **CAMAU NESAF**
6. **DIOLCH A CHLOI**

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

YMATEB I GWESTIYNAU CYFARFOD 7 HYDREF 2019

1. Sefyllfa Cludiant all-dalgylch	- Mae Cyngor Gwynedd yn darparu cludiant di-dâl i ddysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd sy'n byw 2 filltir neu ymhellach o'r ysgol yn eu dalgylch, neu'r ysgol agosaf (dim yn cynnwys disgyblion dosbarth meithrin). - Fel rhan o'r Cynllun Seddi Gwag, mae'r Cyngor yn fodlon ystyried ceisiadau gan ddysgwyr sy'n mynychu ysgol (neu safle ysgol) heblaw ysgol (neu safle ysgol) y dalgylch ar gyfer manteisio ar unrhyw seddi gwag ar gerbydau cytundeb trwy dalu ffi gyfredol tu allan i'r dalgylch. - Mae manteisio ar y cynllun yn amodol ar: - Bod seddi gwag ar gael - Nid oes angen i'r cerbyd wyro oddi ar ei daith arferol - Dim costau ychwanegol i'r Cyngor - Dalu'r ffi gyfresol am seddi gwag - Codir ffi o £63.00 y flwyddyn ar gyfer disgyblion llawn amser dan 8 oed, a ffi o £31.50 y flwyddyn ar gyfer disgyblion meithrin.
2. Ble mae llais y plentyn yn y broses yma?	Mae llais y plentyn yn ffactor bwysig i'r Cyngor. Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu cynnal proses ymgynghori statudol ar unrhyw gynnydd, yn unol a gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018, byddai'r Cyngor yn gwneud trefniadau i sicrhau ein bod yn derbyn barn y plant a phobl ifanc ar y cynnydd hwnnw.
3. Beth sy'n cael ei wneud i annog pobl i ddanfon eu plant i'r ysgol agosaf, neu ysgol eu dalgylch?	<i>"Rhaid i Awdurdodau Lleol beidio ag awgrymu y dylai rhieni ddweud mai ysgol eu dalgylch lle y maent yn byw sydd orau ganddynt, na bod lle wedi'i neilltuo iddynt yn yr ysgol honno, cyn iddynt fynegi eu dewis. Er y dylid esbonio canlyniadau posibl peidio â gwneud hynny, rhaid i ALL ei gwneud yn glir bod gan rieni'r hawl i enwi unrhyw ysgol fel yr un sydd orau ganddynt."</i> -Para 2.54, Cod derbyn i ysgolion (005/2013)

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

YMATEB I GWESTIYNAU CYFARFOD 7 HYDREF 2019

4. Sut mae dyfodol Ysgol Abersoch yn ffitio i'r darlun strategol ehangach wrth ystyried addysg yn ne Llyn?	Fel nodwyd yn yr adroddiad Cabinet ar 17 Medi 2019, daeth y penderfyniad i gychwyn trafodaeth leol ynglŷn a dyfodol yr ysgol o ganlyniad i'r cwymp diweddar yn y niferoedd, yng nghyd a pryderon ynglŷn a'r rhagamcanion oedd yn rhagweld gostyngiad pellach yn y niferoedd. Nid yw'r sefyllfa hon yn ran o strategaeth ehangach ar gyfer addysg yn ne Llyn, ond yn hytrach, yn ymateb i sefyllfa ysgol unigol.
5. Allwch chi amlinellu sut mae'r broses yma yn cyd-fynd a'r 7 nod llesiant a'r 5 egwyddor datblygu cynaliadwy a nodir yn Deddf Llesiant cenedlaethau'r dyfodol 2015?	Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg disgyblion y sir drwy ei weithgareddau a'i brosiectau. Mae'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) yn gosod dyletswydd ar gyffwrdd cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r ddyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella llesiant yn "Cynllun Gwynedd 2018-2023". Fel rhan o'r broses o werthuso'r opsiynau, byddwn yn cynnal asesiad yn unol a gofynion y Ddeddf Llesiant.
6. Sut a phryd mae'r asesiad o' effaith y cynnydd ar y Gymraeg yn cael ei wneud?	Yn unol a gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru (011/2018), byddwn yn cynnal asesiadau effaith, gan gynnwys asesiad o'r effaith ar yr iaith yn dilyn cadarnhau opsiynau'r rhestr fer. Bydd yr adroddiadau perthnasol yn cael eu cynnwys fel atodiad i'r adroddiad i'r Cabinet yn y flwyddyn newydd.
7. Beth yw'r fformiwla a ddefnyddiwyd ar draws y Sir er mwyn rhagamcanu niferoedd ysgolion cynradd?	Mae rhagamcanion yr ysgolion cynradd yn cael eu cyfrifo a'u hadrodd i'r awdurdod gan y penaethiaid cynradd fel rhan o broses cyfrifiad blynyddol Medi.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

RHESTR O OPSIYNAU

Yn seiliedig ar y drafodaeth a'r mewnbwn a dderbyniwyd yn ystod ac yn dilyn y cyfarfod a gafwyd ar 7 Hydref 2019, lluniwyd rhestr o opsiynau:

1.	Status Quo – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol
2.	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed
3.	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos
4.	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
5.	Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
6.	Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen
7.	Lleoli canolfan iaith ar safle Ysgol Abersoch
8.	Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

DADANSODDIAD O'R OPSIYNAU

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiwn 1 - Status Quo – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio disgyblion yr ysgol. - Dosbarthiadau bychain - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned - Ysgol o fewn pellter cerdded o'r cartref – manteision cymdeithasol.	- Niferoedd isel o ddisgyblion yn parhau - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Canran sylweddol o lefydd gweigion yn parhau - Ni fyddai dyraniad cyllidol yr ysgol yn cynnal y strwythur staffio presennol - Diffyg amser digyswllt i'r pennaeth - dim ond 1.5 diwrnod digyswllt yr wythnos - Dosbarthiadau bychain - Cost y disgybl uchel		- Rhagamcanion yr ysgol yn awgrymu y bydd gostyngiad pellach yn y niferoedd - Ansicrwydd yn parhau ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol - Canran uchel o ddisgyblion eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tim • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiwn 2a - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Ystod oed yr ysgol yn gyson gyda'r mwyafrif o ysgolion cynradd y sir - Dim torri ar draws darpariaeth CA2 yr ysgol – gall arwain at well parhad o'r cwricwlwm gan fod yr ysgol yn cynnig addysgu 2 gyfnod cyflawn (CS + CA2) - Dim newid i bellteroedd teithio disgyblion presennol yr ysgol. - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned - Disgyblion yn cael dewis parhau i dderbyn eu haddysg gynradd yn Ysgol Abersoch. - Dosbarthiadau bychain.	- Ni fyddai'r adeilad/ safle presennol, heb addasiadau yn addas ar gyfer cynnydd mawr yn niferoedd y disgyblion - Ehangu ystod oed o fewn y dosbarthiadau - Mae'n debygol na fyddai dyraniad yr ysgol yn cynnal y strwythur staffio presennol - Diffyg amser digyswllt i'r pennaeth - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Cost y disgybl yn parhau i fod yn uwch na'r cyfartaledd sirol.	- Gall arwain at gynnydd yn niferoedd disgyblion yr ysgol - Pe byddai niferoedd yr ysgol yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yn nifer y llefydd gweigion.	- Pe byddai'r disgyblion yn penderfynu parhau yn Ysgol Abersoch hyd blwyddyn 6, mae'n bosib y byddai'n cael effaith negyddol ar niferoedd disgyblion Ysgol Sarn Bach, sef yr ysgol sydd ar hyn o bryd yn darparu addysg ar gyfer disgyblion 8-11 oed y dalgylch - Canran uchel o ddisgyblion eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch – ni fyddai modd gwarantu y byddai disgyblion yn dewis mynychu Ysgol Abersoch yn dilyn ymestyn yr ystod oed - Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol yn parhau.

Opsiwn 2b - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio disgyblion presennol yr ysgol. - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned - Disgyblion yn cael dewis parhau i gael eu haddysgu am flwyddyn ychwanegol yn Ysgol Abersoch. - Dosbarthiadau bychain	- Ni fyddai'r adeilad/ safle presennol, heb addasiadau yn addas ar gyfer cynnydd mawr yn niferoedd y disgyblion - Ehangu ystod oed o fewn y dosbarthiadau - Mae'n debygol na fyddai dyraniad yr ysgol yn cynnal y strwythur staffio presennol - Diffyg amser digyswllt i'r pennaeth - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Cost y disgybl yn parhau i fod yn uwch na'r cyfartaledd sirol.	- Gall arwain at gynnydd yn niferoedd disgyblion yr ysgol - Pe byddai niferoedd yr ysgol yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yn nifer y llefydd gweigion.	- Pe byddai'r disgyblion yn penderfynu parhau yn Ysgol Abersoch hyd blwyddyn 4, mae'n bosib y byddai'n cael effaith negyddol ar niferoedd disgyblion Ysgol Sarn Bach, sef yr ysgol sydd ar hyn o bryd yn darparu addysg ar gyfer disgyblion 8-11 oed y dalgylch - Canran uchel o ddisgyblion eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch – ni fyddai modd gwarantu y byddai disgyblion yn dewis mynychu Ysgol Abersoch yn dilyn ymestyn yr ystod oed - Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd ynglŷn â chynladwyedd hir dymor yr ysgol yn parhau.

Opsiwn 3 - Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol yn golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio'r disgyblion presennol - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned - Dosbarthiadau bychain - Ysgol yn fwy cynaliadwy	- Niferoedd isel o ddisgyblion yn parhau - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Canran sylweddol o lefydd gweigion yn parhau - Mae'n debygol na fyddai'r dyraniad cyllidol yn galluogi'r ysgol barhau gyda'r strwythur staffio presennol - Dosbarthiadau bychain - Cost y disgybl uchel. - Un corff llywodraethu	- Rhannu pennaeth - Rhannu staff - Rhannu adnoddau a chyfle i ddefnyddio cyllidebau ar draws y ddwy ysgol. - Mewn rhai sefyllfaoedd, gall ffederaleiddio gydag ysgol arall olygu fod y pennaeth dderbyn mwy o amser digyswllt.	- Canran uchel o ddisgyblion eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch, yn unol â dewis y rhieni - dim gwarant y byddai'r opsiwn yn denu mwy o ddisgyblion i Ysgol Abersoch - Rhagamcanion yr ysgol yn awgrymu y bydd gostyngiad pellach yn y niferoedd - Ffederasiwn yn fodel sy'n ddibynnol ar barodrwydd ysgolion eraill i ymuno â'r trefniant i gyd-weithio.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiwn 4 - Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio disgyblion CS Ysgol Abersoch - Dosbarthiadau o faint mwy hyfyw/addas - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned	- Rhai disgyblion yn gorfod teithio ymhellach – angen ystyried yr effaith amgylcheddol fyddai'n deillio o hyn. - Niferoedd yn parhau yn isel yn y ddwy safle - Amrediad ystod oed o fewn dosbarthiadau yn parhau i fod yn uchel - Cost y disgybl yn parhau yn uchel. - Angen ystyried costau ynghlwm ag ail brandio'r ysgolion. - Un corff llywodraethu - Dosbarthiadau mwy o ran niferoedd disgyblion	- Rhannu pennaeth - Rhannu staff - Rhannu adnoddau a chyfle i ddefnyddio cyllidebau ar draws y ddwy ysgol. - Mewn rhai sefyllfaoedd, gall ffederaleiddio gydag ysgol arall olygu fod y pennaeth dderbyn mwy o amser digyswllt.	- Ffederasiwn yn fodel sy'n ddibynnol ar barodrydd ysgolion eraill i ymuno â'r trefniant i gyd-weithio - Byddai'n rhaid newid ystod oed yr ysgol gyfagos fel eu bod yn derbyn disgyblion CA2 yn unig. Angen cyngor gan L.L.C i weld os byddai gweithredu ar y model hwn yn bosib - Trwy gyfyngu'r ysgol gyfagos i ddarparu addysg ar gyfer disgyblion CA2 yn unig, mae'n bosib y byddai'n arwain at ostyngiad yn nifer y disgyblion yn yr ysgol honno. - Gallasai'r newid arwain at rieni'n dewis peidio ag anfon eu plant i'r ysgol – bygythiad i'r niferoedd.

Opsiwn 5 - Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio disgyblion CS Ysgol Abersoch - Dosbarthiadau o faint mwy hyfyw/addas - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned	- Rhai disgyblion yn gorfod teithio ymhellach – angen ystyried yr effaith amgylcheddol fyddai'n deillio o hyn. - Angen ystyried costau ynghlwm ag ail brandio'r ysgolion - Disgyblion yn trosglwyddo 3 gwaith yn ystod eu haddysg gynradd - Cost y disgybl y 3 ysgol yn debygol o fod yn uwch na'r cyfartaledd sirol o £3,884. - Dosbarthiadau mwy o ran niferoedd disgyblion - Un corff llywodraethol	- Rhannu pennaeth - Rhannu staff - Rhannu adnoddau a chyfle i ddefnyddio cyllidebau ar draws y 3 ysgol. - Mewn rhai sefyllfaoedd, gall ffederaleiddio gydag ysgol arall olygu fod y pennaeth dderbyn mwy o amser digyswllt.	- Ffederasiwn yn fodel sy'n ddibynnol ar barodrydd ysgolion eraill i ymuno â'r trefniant i gyd-weithio - Byddai'n rhaid newid ystod oed yr ysgol gyfagos fel eu bod yn derbyn disgyblion Blwyddyn 3+4 neu Flwyddyn 5+6 yn unig - Trwy gyfyngu'r ysgolion cyfagos i ddarparu addysg ar gyfer disgyblion CA2 yn unig, mae'n bosib y byddai'n arwain at ostyngiad yn nifer y disgyblion yn yr ysgolion hynny - Nid yw'n bosib ffederaleiddio ysgolion sydd â statws cyfreithiol gwahanol. - Gallasai'r newid arwain at rieni'n dewis peidio ag anfon eu plant i'r ysgol – bygythiad i'r niferoedd.

Opsiwn 6 - Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Disgyblion yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint mwy hyfyw/addas - Ni fyddai'n rhaid i'r un disgybl deithio pellter afresymol i'r ysgol - Lleihad yng nghanran y llefydd gwegion - Lleihad yng nghost y disgybl.	- Colli presenoldeb ysgol ym mhentref Abersoch - Byddai'n rhaid i rai disgyblion deithio ymhellach i'r ysgol - Diswyddiadau staff. - Colli addysg cyfrwng Cymraeg ym mhentref Abersoch	- Cyfle i'r gymuned gydweithio a meithrin perthynas gyda'r ysgol gyfagos/amgen - Dosbarthiadau o faint mwy - cyfle i blant gael eu haddysgu gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran - Niferoedd disgyblion yr ysgol fyddai'n darparu addysg ar gyfer disgyblion y dalgylch yn fwy hyfyw i'r dyfodol.	- Colli Addysg cyfrwng Cymraeg ym mhentref Abersoch – byddai'r awdurdod yn cynnal asesiad er mwyn mesur unrhyw effaith all ddeillio o'r cynnig - Angen ystyried unrhyw effaith ar gangen lleol yr Urdd. - Angen ystyried unrhyw effaith ar gynlluniau i sefydlu cylch meithrin a ti a fi yn yr ysgol.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiwn 7 - Lleoli canolfan iaith ar safle Ysgol Abersoch

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio'r disgyblion presennol - Lleihau llefydd gweigion. - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned	- Sefyllfa gyda nifer isel o ddisgyblion yn parhau gan nad yw lleoli canolfan iaith yn arferol yn denu disgyblion i'r ysgol - Ni fyddai'n creu incwm i'r ysgol - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Ni fyddai dyraniad cyllidol yr ysgol yn cynnal y strwythur staffio presennol - Diffyg amser digyswllt i'r pennaeth - dim ond 1.5 diwrnod digyswllt - Dosbarthiadau bychain - Cost y disgybl uchel - Pryderon ynglŷn â'r diffyg galw am ddarpariaeth canolfan iaith ychwanegol yn yr ardal.		- Rhagamcanion yr ysgol yn awgrymu y bydd gostyngiad pellach yn y niferoedd - Aberthu gofod dysgu er mwyn lleoli'r ganolfan - Byddai angen mesur y galw am ddarpariaeth canolfan iaith ychwanegol yn yr ardal.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiwn 8a - Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio'r disgyblion - Lleihau llefydd gweigion. - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned - Dosbarthiadau bychain	- Niferoedd isel o ddisgyblion yn parhau yn Ysgol Abersoch - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Ni fyddai dyraniad cyllidol yr ysgol yn cynnal y strwythur staffio presennol - Diffyg amser digyswllt i'r pennaeth - dim ond 1.5 diwrnod digyswllt - Dosbarthiadau bychain - Cost y disgybl uchel.	Gallai cynnal cylch meithrin yn yr ysgol ddenu mwy o ddisgyblion i'r ysgol.	- Rhagamcanion yr ysgol yn awgrymu y bydd gostyngiad pellach yn y niferoedd - Byddai'n rhaid gwirio'n swyddogol os yw'r adeilad yn cyd-fynd a gofynion cofrestru gyda AGC. - Aberthu gofod dysgu er mwyn lleoli'r cylch meithrin - Byddai angen mesur y galw am ddarpariaeth cylch meithrin ychwanegol yn yr ardal. - Angen cyflogi isafswm o 2 aelod o staff ar gyfer cynnal Cylch – byddai'n rhaid sicrhau fod incwm y Cylch yn cyfarch y costau cyflogaeth yma.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tim • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Opsiwn 8b - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed + Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

CRYFDERAU	GWENDIDAU	CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
- Parhad ym mhresenoldeb yr ysgol - golygu na fyddai unrhyw effaith ar y berthynas rhwng yr ysgol a'r gymuned leol - Dim newid i bellteroedd teithio disgyblion presennol yr ysgol. - Lleihau llefydd gweigion - Addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau ym mhentref Abersoch – parhau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol/o fewn y gymuned - Disgyblion yn cael dewis parhau i gael eu haddysgu am flwyddyn ychwanegol yn Ysgol Abersoch. - Dosbarthiadau bychain.	- Ni fyddai'r adeilad/ safle presennol, heb addasiadau yn addas ar gyfer cynnydd mawr yn niferoedd y disgyblion - Ehangu ystod oed o fewn y dosbarthiadau - Mae'n debygol na fyddai dyraniad yr ysgol yn cynnal y strwythur staffio presennol - Diffyg amser digyswllt i'r pennaeth - Ysgol Abersoch yn parhau yn y rhwyd diogelu staffio - Cost y disgybl yn parhau i fod yn uwch na'r cyfartaledd sirol.	- Gallai cynnal cylch meithrin yn yr ysgol ddenu mwy o ddisgyblion i'r ysgol. - Pe byddai niferoedd yr ysgol yn cynyddu, byddai'n arwain at leihad yn nifer y llefydd gweigion.	- Pe byddai'r disgyblion yn penderfynu parhau yn Ysgol Abersoch hyd blwyddyn 4, mae'n bosib y byddai'n cael effaith negyddol ar niferoedd disgyblion Ysgol Sarn Bach, sef yr ysgol sydd ar hyn o bryd yn darparu addysg ar gyfer disgyblion 8-11 oed y dalgylch - Canran uchel o ddisgyblion eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch – ni fyddai modd gwarantu y byddai disgyblion yn dewis mynychu Ysgol Abersoch yn dilyn ymestyn yr ystod oed - Os na fyddai'r niferoedd yn cynyddu, byddai'r ansicrwydd ynglŷn â chynnaladwyedd hir dymor yr ysgol yn parhau. - Rhagamcanion yr ysgol yn awgrymu y bydd gostyngiad pellach yn y niferoedd - Byddai'n rhaid gwirio'n swyddogol os yw'r adeilad yn cyd-fynd a gofynion cofrestru gyda AGC. - Aberthu gofod dysgu er mwyn lleoli'r cylch meithrin - Byddai angen mesur y galw am ddarpariaeth cylch meithrin ychwanegol yn yr ardal. - Angen cyflogi isafswm o 2 aelod o staff ar gyfer cynnal Cylch – byddai'n rhaid sicrhau fod incwm y Cylch yn cyfarch y costau cyflogaeth yma.

RHESTR O OPSIYNAU

*Ffont coch – sylwadau aelodau a dderbyniwyd yn ystod y cyfarfod 13/11/19.

1.	Status Quo – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol
2. (a)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed
2. (b)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed
3.	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos
4.	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
5.	Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
6.	Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen
7.	Lleoli canolfan iaith ar safle Ysgol Abersoch
8. (a)	Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch
8. (b)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed + Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

TRAFODAETH

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CAMAU NESAF

- Yn dilyn diweddarau'r dadansoddiad SWOT **o'r rhestr o opsiynau**, gan gymryd i ystyriaeth unrhyw sylwadau a dderbyniwyd, byddwn yn mynd ati i **werthuso'r opsiynau** yn erbyn yr ystyriaethau/ffactorau a nodir yn y Strategaeth, **"Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd"**, sef:

- Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran
- Niferoedd disgyblion
- Amgylchedd Dysgu**
- Arweinyddiaeth a Staffio
- Y Gymuned
- Adnoddau Ariannol
- Sefyllfa eithriadol**
- Iaith
- Ffactorau Daearyddol.

- Unwaith eto, bydd cyfle i chi gynnig sylwadau ar gynnwys y ddogfen Gwerthusiad Opsiynau yn ystod ac yn dilyn y trydydd cyfarfod lleol.

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

*Wedi ei diystyru

Amserlen Amlinellol

Camau	Amserlen Amlinellol	
	Opsiwn A	Opsiwn B
Dyddiad cau ar gyfer derbyn sylwadau ar y dadansoddiad SWOT	20 Tachwedd 2019	2 Rhagfyr 2019
Cyfarfod (3/3): • Trafod canlyniad y gwerthusiad opsiynau	4 Rhagfyr 2019	w/c 2 Ionawr 2020
Cynnal Asesiadau Effaith ar yr opsiynau	Rhagfyr 2019 - Ionawr 2020	Ionawr 2020
Cabinet - Aelod Cabinet i gyflwyno argymhelliad i'r Cabinet	Chwefror 2020	Chwefror 2020

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyfarfod: Adolygu Ysgol Abersoch	Dyddiad: 13/11/2019 6:00yh Lleoliad: Ysgol Abersoch

Presennol:	Swyddogion: Garem Jackson (GJ); Gwern ap Rhisiart (GapRh); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Gwenno Haf Evans (GHE); Rhian Hughes (RH); Ar ran Llywodraethwyr, Staff a Rhieni Ysgol Abersoch: Linda Jones; Llinos Haf Owen; Cyng. Dewi Roberts; Owen Hefin Roberts; Margot Jones; Anna E. Jones; Eifiona Wood; Einir Wyn; Lee Scott Embury; M. Marinas; Louise Overfield; Dawn Marie Jones; Wendy Jones; Annwen Parry Hughes; Sue Frizby; Laura Thornicroft; Dylan Evans; Tamsyn Armishaw.

Crynodeb weithredol

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad	Gan	Erbyn
3.	Cyflwyniad	Ychwanegu is-benawdau ar gyfer y cryfderau sydd yn cyfleu'r ochr leithyddol a chymunedol.	Adran Addysg	Tachwedd
3.	Cyflwyniad	Rhannu opsiwn 2 i ddau opsiwn sef 2a ac 2b i gyfle opsiwn o newid oedran ysgol Abersoch i 3-9 oed.	Adran Addysg	Tachwedd
3.	Cyflwyniad	Cysylltu gyda Phennaeth Ysgol Abersoch i gael y manylion llawn ynglŷn â'r trafodaethau sydd wedi cael eu cynnal i sefydlu'r Cylch.	Adran Addysg	Tachwedd
3.	Cyflwyniad	Cynnwys opsiwn i newid ystod oed yr Ysgol i fod yn oedran Cylch hyd at Flwyddyn 4 (uno'r opsiwn os yn bosib).	Adran Addysg	Tachwedd
4.	Camau Nesaf	Cais gan y Llywodraethwyr i weld yr amserlen posib os mai'r argymhelliad fyddai i gau. Angen gweld sgil effaith yr amserlen wrth ystyried sefydlu Cylch Meithrin ar y safle.	Adran Addysg	Ionawr

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	Croeso	- Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan y Pennaeth Addysg a diolchwyd i Bennaeth Ysgol Abersoch am gael cynnal y cyfarfod yn yr ysgol. - Nodwyd mai pwrpas yr ail gyfarfod yw mynd drwy'r dadansoddiad SWOT gan esbonio'r camau nesaf.
2.	Geiriau agoriadol yr Aelod Cabinet dros Addysg	- Ategwyd geiriau'r Pennaeth Addysg gan egluro mai bwriad y cyfarfod yw manylu ar yr opsiynau. - Nododd yr Aelod Cabinet ei bod hi'n hanfodol ein bod yn derbyn mewnbwn rhan-ddeiliaid Ysgol Abersoch. - Nodwyd bod yr Adran Addysg wedi ychwanegu opsiynau pellach i'r rhai a nodwyd yn y cyfarfod blaenorol.
3.	Cyflwyniad	- Pwysleisiwyd pwysigrwydd cyfraniad rhan ddeiliad Ysgol Abersoch wrth drafod yr opsiynau. - Cafwyd amlinelliad o gynnwys y cyflwyniad, sef: - Ymateb i sylwadau/cwestiynau a godwyd yn y cyfarfod diwethaf - Dadansoddiad o'r opsiynau – nodwyd y bwriad i wahodd sylwadau'r rhan ddeiliaid ar gynnwys y dadansoddiad.

Rhan 1 - Ymateb i'r cwestiynau a godwyd o'r cyfarfod blaenorol

Cwestiwn 1 - Cludiant

- Nodwyd bod proses ar y gweill ar draws yr Awdurdod ar hyn o bryd sydd yn gofyn i'r ysgolion sicrhau bod y plant sydd yn mynd ar y bws yn cyd-fynd â'r rhestr sydd gan Adran Cludiant. Nodwyd byddai hyn yn helpu i sicrhau mai ond y plant sy'n gymwys am gludiant sydd ar y bws.

Cwestiwn 3 – Dalgylch

- Esboniwyd nad oes gan yr Awdurdod hawl i orfodi rhieni i anfon eu plant i'r ysgol dalgylch. Mewn ymateb i'r cwestiwn ynglŷn â phwrpas dalgylchoedd os nad yw'n sicrhau fod plant yn mynychu'r ysgol dalgylch, nodwyd mai trefn hanesyddol yn bennaf sydd wrth wraidd y drefn, ond hefyd, dyma'r drefn bresennol a ddefnyddir ar gyfer Cludiant.

Cwestiwn 5 a 6 – Asesiadau

- Nodwyd y bydd copi o'r holl asesiadau effaith yn cael eu cynnwys fel atodiad i'r adroddiad a gyflwynir i'r Cabinet.
- Gofynnwyd beth yw'r drefn / patrwm gyda'r Asesiadau? Nodwyd bydd yr Adran Addysg yn parhau gyda'r drefn arferol gan bwysu a mesur pob model.

Cwestiwn 7 - Rhagamcanion

- Cytunwyd â'r datganiad nad yw'r rhagamcanion yn wyddonol gywir. Eglurwyd mai ffigwr cyfrifiad Ionawr 2020 fydd yr Adran Addysg yn adrodd arno yn yr adroddiad ym mis Chwefror.

Rhan 2 - Trafodaeth ar yr Opsiynau SWOT

1) Status Quo - Parhau hefo'r sefyllfa bresennol

- Nodwyd bod modd dadlau y gall dosbarthiadau bychain fod yn gryfder yn ogystal â gwendid, felly cytunwyd i'w gynnwys yn y ddwy golofn.
- Cadarnhawyd bod capasiti Ysgol Abersoch yn cynnwys niferoedd y Meithrin.
- Nodwyd bod y gallu i gerdded i'r Ysgol yn gryfder a theimlad croesawgar i'r ysgol (agweddau cymdeithasol).
- Eglurwyd fod y golofn cyfleoedd wedi ei gadael yn wag gan nad oes unrhyw newid i'r sefyllfa bresennol o ran cyfleoedd. Yn sgil gwrthwynebiad i hyn, cytunwyd i gynnwys rhywbeth yn y golofn os gall y rhanddeiliaid adnabod cyfle newydd.
- Mynegwyd bod angen cynnwys mwy o gryfderau megis defnyddio safle bws yn ddyddiol, cefnogi canolfan hamdden leol drwy'r flwyddyn, ymweliadau drws i ddrws
- Ambell un yn dadlau bod y pwyntiau bwled sydd yn cyfleu cryfderau'r ysgol rhy sych.
- Mynegwyd siom nad oedd unrhyw gyfeiriad at yr iaith Gymraeg trwy'r ddogfen.
- Nododd un rhiant bod ei phlentyn bellach yn rhugl yn y Gymraeg ers cychwyn yn yr ysgol.
- **Gweithred: Ychwanegu is-benawdau ar gyfer y cryfderau sydd yn cyfleu'r ochr leithyddol a chymunedol.**
- Bu i rai rhan-ddeiliaid gwestiynu gwerth y broses gan awgrymu nad yw'r Adran Addysg yn gwrandao ar eu sylwadau.
- Eglurodd y Swyddog Ardal bod y Deilydd Portffolio yn bresennol yn y cyfarfodydd er mwyn gallu adrodd yn ôl i'r Cabinet gan mai'r Cabinet fydd yn penderfynu ar y mater. Ychwanegwyd fod y Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 yn rhoi'r pŵer i'r awdurdod ddilyn proses fyrrach i gau ysgolion sydd â llai na 10 disgybl yn y cyfrifiad ym mis Ionawr, ond yn yr achos yma, mae'r awdurdod yn bwriadu dilyn y broses statudol lawn.
- Gofynnwyd y cwestiwn o ran pwy sydd yn penderfynu os yw ysgol yn ysgol wledig.

Nodwyd nad oes gan yr Adran Addysg ddylanwad ar y broses. Meini prawf gan Lywodraeth Cymru sydd yn penderfynu.

2) Newid Ystod Oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed

- Nododd swyddogion yr adran Addysg fod pryderon ynglŷn ag addasrwydd y gofod chwarae tu allan hefyd yn anfantais ar gyfer y model yma.
- Cwestiynwyd pam fod yr effaith bosib ar niferoedd Ysgol Sarn Bach wedi ei nodi fel bygythiad. Eglurwyd y byddai'n fygythiad i'r ddarpariaeth leol yn ei gyfanrwydd felly dylid ei nodi.
- Mynegodd sawl rhiant buasai eu plant yn dewis aros yn Ysgol Abersoch pe byddai'r ysgol yn darparu addysg i blant hyd 11 oed.
- Gofynnwyd y cwestiwn os oes modd cael rhieni i arwyddo dogfen o flaen llaw i fynegi diddordeb mewn mynychu'r ysgol fel rhan o'r broses gofrestru. Nodwyd na fyddai'n bosib gan y byddai'n mynd yn groes i drefn arferol yr Awdurdod.
- Cwestiynwyd os yw diffyg amser digyswllt y Pennaeth yn wendid yn yr achos yma. Cadarnhaodd y Pennaeth fod hwn yn wendid.
- Nodwyd mai 80% o amser digyswllt ydi'r targed i Benaethiaid yn ôl yr egwyddorion.
- Mewn ymateb i'r sylwad mai'r ffordd i gyfarch cynyddu amser digyswllt y Pennaeth fyddai cyflogi mwy o athrawon – nodwyd fod posib cyfarch hyn hefyd drwy fodelau gwahanol.
- Cadarnhawyd fod cost y disgybl yn Ysgol Abersoch ymysg yr uchaf yn y Sir a bod yr ysgol derbyn cefnogaeth trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio.
- Cynigwyd opsiwn ychwanegol, sef i gynnig blwyddyn ychwanegol yn Ysgol Abersoch, hyd at Flwyddyn 4 (3-9 oed)
- **Gweithred: Ychwanegu opsiwn 2b, sef newid ystod oed Ysgol Abersoch i 3-9 oed.**

3) Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos

- Nodwyd bod 3 model ffederaleiddio wedi cael ei adnabod.
- Pwysleisiwyd nad oes trafodaeth wedi bod gyda'r ysgolion cyfagos hyd yma.
- Nodwyd y byddai'n debygol mai'r ysgolion cyfagos fyddai'r ysgolion sydd yn ffinio efo dalgylch Abersoch. Pwysleisiwyd na fyddai modd ffederaleiddio yn ffurfiol gydag ysgol o statws cyfreithiol gwahanol. Awgrymwyd y byddai Ysgol Sarn Bach yn ddewis naturiol o ystyried y ffaith fod disgyblion eisoes yn trosglwyddo i'r ysgol yn dilyn Bl.3.
- Nodwyd gall cael un corff llywodraethol dros y ddwy ysgol fod yn wendid. Nodwyd fod yr adran Addysg o'r farn y gallai fod yn gyfle a chryfder oherwydd bod sawl ysgol yn cael trafferth penodi llywodraethwyr. Eglurwyd fod Rheoliadau Ll.C yn gosod canllawiau clir ar gyfer penodi llywodraethwyr i gorff llywodraethu ffederal er mwyn sicrhau cynrychiolaeth deg o'r ysgolion.
- Eglurwyd na fyddai'r model yn cynnig arbediad cyllidol, ond yn hytrach byddai'n arwain at wella profiad y disgybl trwy'r cyfleoedd i rannu adnoddau a staff yn ogystal â chynnig mwy o amser digyswllt i'r Pennaeth.
- Cytunwyd i ychwanegu cryfder sef gwella cynladwyedd i'r ddwy ysgol.
- Eglurwyd fod rhai ysgolion wedi ffederaleiddio'n feddal/anffurfiol, trwy drefniant rhannu pennaeth. Nodwyd fod ffederaleiddio meddal/anffurfiol fel arfer yn codi os oes problem recriwtio Pennaeth.
- Cynigiwyd y dylid ychwanegu gwendid sef effaith amgylcheddol o ganlyniad i ddefnydd cynyddol o'r bysiau i gludo'r plant.
- Dywedwyd mai'r cam nesaf rhwng rŵan a'r cyfarfod nesaf fydd trafod yr opsiwn yma gyda'r ysgolion cyfagos a bydd angen i'r Awdurdod bwysu a mesur y cryfderau a'r heriau pob model.
- Nodwyd ei fod yn hanfodol bod ysgolion eraill yn gweld yr opsiwn fel mantais - gall gorfodi ffederasiwn fod yn risg i lwyddiant y model.

- 4) Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos**
- Ychwanegwyd eto bod dosbarthiadau o faint mwy yn wendid.
  - Ychwanegu bygythiad – rhieni yn diystyru Ysgol Sarn Bach ac Ysgol Abersoch oherwydd gormod o symud safleoedd.
- 5) Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol**
- Gofynnwyd a oes tystiolaeth bod model fel hyn yn bodoli yn rhywle arall. Nodwyd nad yw'r Adran Addysg yn ymwybodol o fodel tebyg parhaol ond yn ymwybodol bod sir gyfagos wedi defnyddio model tebyg dros dro tra bod ysgol newydd yn cael ei adeiladu, ond gyda niferoedd disgyblion mwy sylweddol.
  - Nodwyd bod angen ychwanegu gwendid – teithio / effaith amgylcheddol
  - Nodwyd hefyd nad oes modd ffederaleiddio yn ffurfiol gydag ysgol o statws gwahanol felly byddai angen ystyried pa ysgolion fyddai'n gallu bod yn rhan o'r model yma.
  - Nodwyd nad yw'r Llywodraethwyr yn ffafrio'r opsiwn 5.
  - Pwysleisiodd yr Adran Addysg nad pwrpas y cyfarfod yw gwerthu'r opsiynau, ond yn hytrach, ystyried eu cryfderau a'u gwendidau.
- 6) Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen**
- Cynigiwyd eto bod dosbarthiadau o faint mwy yn wendid.
  - Ychwanegu gwendid – Colli Urdd Cangen Tudwal, Cylch Ti a Fi a Meithrin
  - Mewn ymateb i ymholiad gan y Llywodraethwyr ynglŷn a sut mae'r adran Addysg yn ymdrin â ceisiadau mynediad i'r ysgol, nodwyd nad oes gan yr adran Addysg hawl i ddylanwadu ar ddewis rhieni. Derbyniwyd y sylwad fod angen i'r awdurdod fod yn sensitif i sefyllfa'r ysgol, ond amlygwyd fod gwybodaeth ynglŷn a'r broses/adolygiad sydd yn mynd rhagddi eisoes yn gyhoeddus. Cytunwyd i drafod y mater ymhellach yn dilyn y cyfarfod.
  - Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â chynlluniau'r awdurdod ar gyfer y safle pe byddai'n dod yn wag - nodwyd ei fod yn gynamserol trafod cynlluniau ar gyfer y safle ar y pwynt yma, gan nad ydym wedi cytuno ar opsiwn. Eglurwyd y drefn sydd wedi ei ddilyn yn y gorffennol, sef bod y safle'n cael ei gynnig i'r gymuned yn y lle cyntaf.
  - Pwysleisiodd y gynulleidfa mai'r bygythiad mwyaf fyddai colli cymuned Gymraeg Abersoch. Yn ychwanegol nid ydynt yn teimlo bod y ddogfen yn cyfleu gwir gymeriad Abersoch ond yn hytrach bod yr Awdurdod yn gweld Abersoch fel pentref di-gymraeg.
- 7) Lleoli canolfan iaith ar safle Ysgol Abersoch**
- Wrth drafod pryderon ynglŷn â'r diffyg galw yn lleol, cadarnhawyd nad yw Canolfan Iaith Llanybi wedi bod yn llawn ddim un tymor ers iddi agor.
- 8) Sefydlu cylch meithrin yn Ysgol Abersoch**
- Datganodd y rhan ddeiliaid bod bygythiadau'r ddogfen ar opsiwn 8 yn annilys. Nodwyd bod sawl un eisoes wedi datgan diddordeb i fynychu'r cylch.
  - Ychwanegwyd hefyd fod yr ysgol eisoes wedi derbyn cadarnhad fod y safle'n addas ar gyfer darparu cylch.
  - Cyfeiriwyd at y posibilrwydd i sefydlu Cylch Ti a Fi yn ychwanegol er mwyn cynyddu niferoedd.
  - Nodwyd mai'r tuedd fel arfer yw bod Cylch yn gweithio yn well ar safle gydag ysgol.
  - **Gweithred: Cysylltu gyda Phennaeth Ysgol Abersoch i gael y manylion llawn ynglŷn â'r trafodaethau sydd wedi cael eu cynnal i sefydlu'r Cylch.**
  - **Gweithred: Ychwanegu opsiwn - sef sefydlu cylch meithrin a newid ystod oed i 3 i 9 oed.**

Sylwadau Cyffredinol

		• Gyda'r modelau ffederaleiddio bydd modd edrych ar ffyrdd o gyfuno opsiynau gwahanol i gryfhau'r opsiwn. • Cytunodd yr Adran Addysg i rymuso'r testun ieithyddol a chymunedol ar draws yr 8 opsiwn.
4.	Camau Nesaf	• Eglurwyd mai'r cam nesaf fydd diweddarau'r dadansoddiad SWOT o'r rhestr o opsiynau, gan gymryd i ystyriaeth unrhyw sylwadau a dderbyniwyd, gan fynd ati wedyn i werthuso'r opsiynau yn erbyn yr ystyriaethau/ffactorau a nodir yn y Strategaeth, "Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd". • Cynigwyd dau opsiwn i'r rhan ddeiliad o ran amserlen i ymateb a chynnal y trydydd cyfarfod. Y teimlad cyffredinol oedd mynd gydag opsiwn B er mwyn cael mwy o amser i ystyried a threfnu'r trydydd cyfarfod ym mis Ionawr yn hytrach na mis Rhagfyr. Gofynnwyd pam bod yr Adran Addysg yn mynd a'r adroddiad i Gabinet ym mis Chwefror 2020. Nodwyd fod yr awdurdod eisoes wedi ymestyn dyddiad adrodd i'r Cabinet er mwyn caniatáu mwy amser ar gyfer y trafodaethau lleol, a hynny ar gais y llywodraethwyr – ond er mwyn rhoi eglurder i ran-ddeiliaid yr ysgol, mae'r awdurdod wedi penderfynu y dylid adrodd i'r Cabinet ym mis Chwefror. • Pryderodd yr Aelod Lleol am ddiffyg barn a mewnbwn y gymuned ar y broses. Eglurodd yr Adran Addysg nad ydym yn ceisio rhagdybio unrhyw sefyllfa, ond pe byddai'r Cabinet yn penderfynu cynnal ymgynghoriad statudol ar gynnig penodol, yna bydd gan y cyhoedd hawl i ddatgan eu barn yn ystod y broses honno. • Mewn ymateb i gais i swyddogion fynychu cyfarfod cyhoeddus yn Abersoch er mwyn dod i ddeall y farn yn lleol, nodwyd, pe byddai proses ymgynghori yn cael ei dilyn, byddai cyfle bryd hynny i'r cyhoedd a'r gymuned leol gyflwyno eu barn yn ffurfiol. Nid yw hi'n ofynnol, yn unol â'r Cod TY, i'r awdurdod gynnal cyfarfodydd cyhoeddus fel rhan o brosesau statudol. • Cadarnhawyd mai un opsiwn fydd yn cael ei argymhell i'r Cabinet ond bydd yr holl opsiynau sydd wedi cael eu trafod fel rhan o'r broses yn cael eu cyflwyno fel rhan o'r adroddiad a'r ddogfennaeth gefndirol. Gan y Cabinet fydd y pŵer i benderfynu os ydynt yn cytuno â'r argymhelliad gwreiddiol ai peidio. • Nododd yr Aelod Lleol gan ei fod yn rhan o'r Pwyllgor Craffu, y byddai'n gofyn i fater Abersoch gael ei alw mewn ar gyfer craffu pe byddai yn dod i'r sefyllfa yma. • Gofynnwyd y cwestiwn pe bai cynnig i gau'r ysgol yn cael ei cyflwyno fel argymhelliad, pryd byddai'r ysgol yn cau yn swyddogol. Pwysleisiwyd ei bod yn gyn amserol trafod dyddiad cau, gan ystyried ein bod yn y broses o geisio canfod opsiynau posib ar gyfer yr ysgol. Er hynny, eglurwyd, pe byddai penderfyniad i gynnal ymgynghoriad ar gynnig i gau'r ysgol, mae'n annhebygol y byddai'n argymhell cau erbyn Medi 2020 oherwydd gofynion amserlen y broses statudol. Nodwyd byddai hyn yn cael ei drafod mewn mwy o fanylder yn Cyfarfod 3. • Nododd yr Aelod Lleol ei fod wedi bod mewn cysylltiad gyda'r teulu sydd wedi rhoi tir yr ysgol fel rhodd. Nododd eu bod hwy yn siomedig ac yn bwriadu edrych ar eu sefyllfa o ran y rhodd. • Gweithred: Cais gan y Llywodraethwyr i weld yr amserlen posib os mai'r argymhelliad fyddai i gau. Angen gweld sgil effaith yr amserlen wrth ystyried sefydlu Cylich Meithrin ar y safle.
5.	Cloi	• Diolchwyd i bawb am fynychu. • Cadarnhawyd bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal yn fuan ym mis Ionawr 2020.

18:00 – 19:00, Dydd Llun, 6 Ionawr 2020
18:00 – 19:00, Monday, 6 January 2020

Neuadd Bentref Abersoch
Abersoch Village Hall

---

1. **CROESO**
WELCOME

2. **CRYNODEB O'R BROSES**
SUMMARY OF THE PROCESS

3. **GWERTHUSIAD OPSIYNAU**
OPTIONS APPRAISAL

4. **CAMAU NESAF + AMSERLEN AMLINELLOL**
NEXT STEPS + OUTLINE TIMETABLE

5. **DIOLCH A CHLOI**
THANKS AND CLOSE

YSGOL ABERSOCH

6 Ionawr 2020
6 January 2020

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

AGENDA

1. Croeso	1. <i>Welcome</i>
2. Y Broses	2. <i>The Process</i>
3. Gwerthusiad Opsiynau	3. <i>Options Appraisal</i>
4. Camau Nesaf ac Amserlen Amlinellol	4. <i>Next Steps and the Outline Timetable</i>
5. Cloi	5. <i>Close</i>

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Y BROSES / THE PROCESS

Camau Steps	Amserlen Amlinellol Outline Timetable
Adroddiad Cabinet – Cais i gynnal trafodaethau lleol <i>Cabinet Report - Request to hold local discussions</i>	17.09.2019
Cyfarfod Lleol 1 – Trafod ac ystyried opsiynau <i>Local Meeting 1 – Discuss and consider options</i>	07.10.2019
Cyfarfod Lleol 2 – Dadansoddiad SWOT o'r holl opsiynau <i>Local Meeting 2 - SWOT analysis of all options</i>	13.11.2019
Cyfarfod Lleol 3 – Gwerthusiad Opsiynau + Yr opsiynau sy'n welliant ar y 'Status Quo' <i>Local Meeting 3 - Options Appraisal + Options that are an improvement to the 'Status Quo'</i>	06.01.2020
Gwaith Ymchwil – Asesiadau Effaith ar y Iaith, y Gymuned a Cydraddoldeb + Asesiad yn erbyn y Ddeddf Llesiant <i>Research - Language, Community and Equality Impact Assessments + Assessment against the Well-being Act</i>	Ionawr / January 2020
Cyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd <i>Gwynedd Council Cabinet Meeting</i>	18.02.2020
Cyfnod Ymgynghori Statudol / <i>Statutory Consultation Period</i>	Mawrth – Mai 2020 <i>March – May 2020</i>
Adroddiad i'r Cabinet yn dilyn Ymgynghoriad Statudol / <i>Report to Cabinet following Statutory Consultation</i>	Mehfin 2020 / <i>June 2020</i>
Cyfnod Gwrthwynebu - Cyhoeddi Rhybudd Statudol a chyfle i ran-ddeiliaid wrthwynebu'r cynnig <i>Objection Period - Publication of Statutory Notice and opportunity for stakeholders to object the proposal</i>	Mehfin – Gorffennaf 2020 <i>June – July 2020</i>
Cabinet – Adrodd yn ôl yn dilyn y cyfnod gwrthwynebu + penderfyniad terfynol <i>Cabinet – Report back following objection period + final decision</i>	Medi 2020 / <i>September 2020</i>

** Yn ddibynnod ar benderfyniad
y Cabinet 18/2/20 **
** Subject to Cabinet decision on
18/2/20 **

GWERTHUSIAD OPSIYNAU / OPTIONS APPRAISAL

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

GWERTHUSIAD OPSIYNAU / OPTIONS APPRAISAL

Er mwyn dadansoddi'r opsiynau ymhellach, gwerthuswyd yr opsiynau yn erbyn ffactorau'r Strategaeth, "Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd", sef:

- 1) Maint Dosbarthiadau ac Amrediad Oedran
- 2) Niferoedd Disgyblion
- 3) Amgylchedd Dysgu
- 4) Arweinyddiaeth a Staffio
- 5) Y Gymuned
- 6) Adnoddau Ariannol
- 7) Sefyllfa Eithriadol
- 8) Iaith
- 9) Ffactorau Daearyddol

In order to further analyse the options, the options were evaluated against the factors of the Strategy, "Excellent Primary Education for Children in Gwynedd", namely:

- 1) Class Sizes and Age Range
- 2) Pupil Numbers
- 3) Learning Environment
- 4) Leadership and Staffing
- 5) The Community
- 6) Financial Resources
- 7) Exceptional Situation
- 8) Language
- 9) Geographical Factors

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

YR OPSIYNAU A YSTYRIWYD / OPTIONS CONSIDERED

Yn sgil y mewnbwn a dderbyniwyd yn ystod, ac yn dilyn y ddau gyfarfod lleol, cynhyrchwyd rhestr o opsiynau i'w hystyried. Er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r opsiwn 'Gwneud Dim' wedi ei gynnwys at ddiben cymharu.

As a result of the input received during, and following the two local meetings, a list of options was produced for consideration. Although the case for change has been established, the 'Do Nothing' option is included for comparison purposes.

1	Status Quo – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol
2 (a)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed
2 (b)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed
3	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos
4	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
5	Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
6	Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen
7	Lleoli Canolfan Iaith ar safle Ysgol Abersoch
8 (a)	Sefydlu Cylch Meithrin yn Ysgol Abersoch
8 (b)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed + Sefydlu Cylch Meithrin Ysgol Abersoch

1	Status Quo – Continue with the current situation
2 (a)	Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-11 years
2 (b)	Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-9 years
3	Federalise with a nearby school
4	Federalise with a nearby school locating the Foundation Phase on the site of Ysgol Abersoch, and KS2 on the site of the nearby school
5	Federalise with neighboring schools locating Foundation Phase + Years 3 and 4 + Years 5 and 6 on 3 different school sites
6	Close Ysgol Abersoch and offer pupils a place at a nearby school
7	Locate a Language Centre on the site of Ysgol Abersoch
8 (a)	Establish a Cylch Meithrin at Ysgol Abersoch
8 (b)	Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-9 years and establish a Cylch Meithrin at Ysgol Abersoch

PRIF HERIAU'R SEFYLLFA BRESENNOL / MAIN CHALLENGES OF THE CURRENT POSITION

1	Nifer disgyblion yr ysgol ymysg yr isaf yn y sir <i>The number of pupils at the school is among the lowest in the county</i>
2	Rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd <i>Projections show further decline in numbers</i>
3	Nifer uchel o lefydd gweigion <i>High number of surplus places</i>
4	Maint dosbarthiadau bychain <i>Small class sizes</i>
5	Amrediad ystod oed eang o fewn dosbarthiadau <i>Broad age range within classes</i>
6	Cost y disgybl (Medi 2019: £10,200 + Rhagamcan 2020-21 £15,800) – ymysg yr uchaf yn y sir, 4 gwaith uwch na'r cyfartaledd sirol (£3,884), 3 gwaith uwch na'r cyfartaledd dalgylchol (£4,854). <i>Cost per pupil (September 2019: £10,200 + Projected 2020-21 £15,800) - amongst the highest in the county, 4 times higher than the county average (£3,884) + 3 times higher than the catchment average (£4,854)</i>
7	Ysgol yn derbyn swm ychwanegol o £37,853 (Medi 2019) trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio <i>School receives an additional £37,853 (September 2019) through the minimum staffing protection</i>

YR OPSIYNAU I'W HYSTYRIED YMHELLACH OPTIONS TO BE CONSIDERED FURTHER

1	<i>Status Quo – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol*</i>
2 (a)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed
2 (b)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed
3	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos
4	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
5	Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
6	Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen
7	Lleoli Canolfan Iaith ar safle Ysgol Abersoch
8 (a)	Sefydlu Cylch Meithrin yn Ysgol Abersoch
8 (b)	Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed + Sefydlu Cylch Meithrin Ysgol Abersoch

1	<i>Status Quo – Continue with the current situation*</i>
2 (a)	<i>Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-11 years</i>
2 (b)	<i>Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-9 years</i>
3	<i>Federalise with a nearby school</i>
4	<i>Federalise with a nearby school locating the Foundation Phase on the site of Ysgol Abersoch, and KS2 on the site of the nearby school</i>
5	<i>Federalise with neighboring schools locating Foundation Phase + Years 3 and 4 + Years 5 and 6 on 3 different school sites</i>
6	<i>Close Ysgol Abersoch and offer pupils a place at a nearby school</i>
7	<i>Locate a Language Centre on the site of Ysgol Abersoch</i>
8 (a)	<i>Establish a Cylch Meithrin at Ysgol Abersoch</i>
8 (b)	<i>Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-9 years and establish a Cylch Meithrin at Ysgol Abersoch</i>

*Er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r opsiwn 'Gwneud Dim' wedi ei gynnwys at ddiben cymharu.

*Although the case for change has been established, the 'Do Nothing' option is included for comparison purposes.

**2 (b) Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed /
2 (b) Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-9 years**

		Ymateb i'r her / Responding to the challenge	Sylwadau / Comments
1	Nifer disgyblion yr ysgol ymysg yr isaf yn y sir <i>The number of pupils at the school is among the lowest in the county</i>		Ychwanegu 1 blwyddyn ysgol yn annhebygol o gael effaith sylweddol ar niferoedd disgyblion, rhagamcanion a'r llyfdd gweigion / <i>Adding 1 school year is unlikely to have a significant impact on pupil numbers, projections and surplus places.</i>
2	Rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd <i>Projections show further decline in numbers</i>		
3	Nifer uchel o lefydd gweigion <i>High number of surplus places</i>		
4	Maint dosbarthiadau bychain <i>Small class sizes</i>		
5	Amrediad ystod oed eang o fewn dosbarthiadau <i>Broad age range within classes</i>		
6	Cost y disgybl (Medi 2019: £10,200 + Rhagamcan 2020-21 £15,800) – ymysg yr uchaf yn y sir, 4 gwaith uwch na'r cyfartaledd sirol (£3,884), 3 gwaith uwch na'r cyfartaledd dalgylchol (£4,854). <i>Cost per pupil (September 2019: £10,200 + Projected 2020-21 £15,800) - amongst the highest in the county, 4 times higher than the county average (£3,884) + 3 times higher than the catchment average (£4,854)</i>		
7	Ysgol yn derbyn swm ychwanegol o £37,853 (Medi 2019) trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio <i>School receives an additional £37,853 (September 2019) through the minimum staffing protection</i>		

Sylwadau pellach / Further Comments:

- Torri ar draws darpariaeth CA2 / *Interruption KS2 provision*
- Ni fyddai ystod oed yr ysgol yn gyson â gweddill ysgolion y sir / *Age range of the school would not be consistent with the rest of the county's schools*
- Dim newid i amser di-gyswllt y pennaeth / *No change to the headteacher's non-contact time*

**4. Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
4. Federalise with a nearby school locating the Foundation Phase on the site of Ysgol Abersoch, and KS2 on the site of the nearby school**

		Ymateb i'r her / Responding to the challenge	Sylwadau / Comments
1	Nifer disgyblion yr ysgol ymysg yr isaf yn y sir <i>The number of pupils at the school is among the lowest in the county</i>		Byddai'n arwain at gynydd yn niferoedd disgyblion CS yn Ysgol Abersoch, ond yn lleihau niferoedd yr ysgol gyfagos / <i>It would lead to an increase in FPH pupil numbers at Ysgol Abersoch, but reduce the numbers of the neighboring school</i>
2	Rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd <i>Projections show further decline in numbers</i>		Cynydd yn rhagamcanion Ysgol Abersoch, ond yn effeithio'n negyddol ar ragamcanion yr ysgol gyfagos / <i>Increased projections at Ysgol Abersoch, but negatively affecting projections for neighboring school</i>
3	Nifer uchel o lefydd gweigion <i>High number of surplus places</i>		Lleihad yn llyfdd gweigion Ysgol Abersoch, ond yn cynyddu'r nifer o lefydd gweigion yn yr ysgol gyfagos / <i>A reduction in the surplus places at Ysgol Abersoch, but increasing the number of surplus places at the nearby school</i>
4	Maint dosbarthiadau bychain <i>Small class sizes</i>		Dosbarth CS o faint mwy hyfyw/addas – disgyblion yn cael eu haddysgu gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran / <i>More viable / suitable FPH class - pupils being taught with more children of the same age group</i>
5	Amrediad ystod oed eang o fewn dosbarthiadau <i>Broad age range within classes</i>		Amrediad oedran hyd at 4 mlynedd yn y dosbarth CS + dosbarth CA2 <i>Age range up to 4 years in FPH class + KS2 class</i>
6	Cost y disgybl (Medi 2019: £10,200 + Rhagamcan 2020-21 £15,800) – ymysg yr uchaf yn y sir, 4 gwaith uwch na'r cyfartaledd sirol (£3,884), 3 gwaith uwch na'r cyfartaledd dalgylchol (£4,854). <i>Cost per pupil (September 2019: £10,200 + Projected 2020-21 £15,800) - amongst the highest in the county, 4 times higher than the county average (£3,884) + 3 times higher than the catchment average (£4,854)</i>		Lleihad yng nghost y disgybl, ond yn parhau'n uwch na'r cyfartaledd sirol / <i>Reduction in cost per pupil, but still above the county average</i>
7	Ysgol yn derbyn swm ychwanegol o £37,853 (Medi 2019) trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio <i>School receives an additional £37,853 (September 2019) through the minimum staffing protection</i>		Lleihad yn y swm gwarchodaeth, ond yn parhau yn y rhwyd diogelu . Posib y byddai'r ddwy ysgol yn derbyn dyraniad ychwanegol trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio / <i>Reduction in the protection amount, but still in the minimum staffing protection. Possible that both schools would receive additional support through the scheme</i>

Sylwadau Pellach / Further Comments:

- Effaith negyddol ar niferoedd disgyblion yr ysgol gyfagos fyddai'n rhan o'r ffederasiwn / *Negative effect on the pupil numbers of the neighboring school that is part of the federation*
- Byddai angen dilyn proses statudol i newid ystod oed y ddwy ysgol ac i sefydlu'r ffederasiwn / *Follow a statutory process to change the age range of both schools and to establish the federation*

5. Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
5. Federalise with neighboring schools locating Foundation Phase + Years 3 and 4 + Years 5 and 6 on 3 different school sites

	Ymateb i'r her / Responding to the challenge	Sylwadau / Comments
1 Nifer disgyblion yr ysgol ymysg yr isaf yn y sir <i>The number of pupils at the school is among the lowest in the county</i>		Byddai'n arwain at gynydd yn niferoedd disgyblion CS yn Ysgol Abersoch, ond yn lleihau niferoedd y 2 ysgol gyfagos / <i>It would lead to an increase in pupil numbers at Ysgol Abersoch, but reduce the numbers of the 2 neighboring schools.</i>
2 Rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd <i>Projections show further decline in numbers</i>		Cynydd yn rhagamcanion Ysgol Abersoch, ond yn effeithio ar ragamcanion y 2 ysgol gyfagos / <i>Increase in the projections of Ysgol Abersoch, but affecting the projections of the 2 neighboring schools</i>
3 Nifer uchel o lefydd gweigion <i>High number of surplus places</i>		Lleihad yn llyfdd gweigion Ysgol Abersoch, ond yn gwaethgu sefyllfa yn y 2 ysgol gyfagos / <i>A reduction in the surplus places at Ysgol Abersoch, but worsening the situation in the 2 neighboring schools</i>
4 Maint dosbarthiadau bychain <i>Small class sizes</i>		Dosbarth CS, 3 a 4 + 5 a 6 o faint mwy hyfwrdd/adas – disgyblion yn cael eu haddysgu gyda mwy o blant o'r un grŵp oedran / <i>More viable / suitable FPh, 3 and 4 + 5 & 6 class - pupils being taught with more children of the same age group</i>
5 Amrediad ystod oed eang o fewn dosbarthiadau <i>Broad age range within classes</i>		Amrediad ystod oed hyd a 2 flynedd o fewn dosbarthiadau / <i>Age range up to 2 years within classes</i>
6 Cost y disgybl (Medi 2019: £10,200 + Rhagamcan 2020-21 £15,800) – ymysg yr uchaf yn y sir, 4 gwaith uwch na'r cyfartaledd sirol (£3,884), 3 gwaith uwch na'r cyfartaledd dalgylchol (£4,854). <i>Cost per pupil (September 2019: £10,200 + Projected 2020-21 £15,800) - amongst the highest in the county, 4 times higher than the county average (£3,884) + 3 times higher than the catchment average (£4,854)</i>		Lleihad yng nghost y disgybl, ond yn parhau'n uwch na'r cyfartaledd sirol. Cynyddu cost y disgybl yn y 2 ysgol gyfagos / <i>Reduction in cost per pupil, but still above the county average. Increase the cost per pupil in the 2 neighboring schools</i>
7 Ysgol yn derbyn swm ychwanegol o £37,853 (Medi 2019) trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio <i>School receives an additional £37,853 (September 2019) through the minimum staffing protection</i>		Lleihad yn y swm gwarchodaeth, ond yn parhau yn y rhwyd diogelu. Posib y byddai'r 3 ysgol yn derbyn cefnogaeth ychwanegol trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio / <i>Reduction in the protection amount, but still in the minimum staffing protection. Possible that both schools would receive additional support through the scheme</i>

Sylwadau Pellach / Further Comments:

- Effaith negyddol ar niferoedd disgyblion y 2 ysgol gyfagos fyddai'n rhan o'r ffederasiwn / *Negative effect on the pupil numbers of the 2 neighboring schools who are part of the federation*
- Byddai angen dilyn proses statudol i newid ystod oed 3 ysgol ac i sefydlu'r ffederasiwn / *Follow a statutory process to change the age range of 3 schools and to establish the federation*
- Nid yw'n bosib ffederaleiddio gyda ysgolion sydd â statws gwahanol / *It is not possible to federate with schools of different status*

7. Lleoli Canolfan Iaith ar safle Ysgol Abersoch
7. Locate a Language Centre on the site of Ysgol Abersoch

	Ymateb i'r her / Responding to the challenge	Sylwadau / Comments
1 Nifer disgyblion yr ysgol ymysg yr isaf yn y sir <i>The number of pupils at the school is among the lowest in the county</i>		Nid yw lleoli darpariaeth canolfan iaith ar safle ysgol fel arfer yn effeithio ar niferoedd disgyblion / <i>Locating a language centre provision on a school site does not usually affect pupil numbers</i>
2 Rhagamcanion yn dangos lleihad pellach yn y niferoedd <i>Projections show further decline in numbers</i>		
3 Nifer uchel o lefydd gweigion <i>High number of surplus places</i>		
4 Maint dosbarthiadau bychain <i>Small class sizes</i>		Gan na fyddai'n arwain at gynydd yn niferoedd disgyblion, byddai maint y dosbarthiadau'n parhau'n fychan a gydag ystod oed eang. / <i>As it would not lead to an increase in pupil numbers, class sizes would remain small and with a broad age range.</i>
5 Amrediad ystod oed eang o fewn dosbarthiadau <i>Broad age range within classes</i>		
6 Cost y disgybl (Medi 2019: £10,200 + Rhagamcan 2020-21 £15,800) – ymysg yr uchaf yn y sir, 4 gwaith uwch na'r cyfartaledd sirol (£3,884), 3 gwaith uwch na'r cyfartaledd dalgylchol (£4,854). <i>Cost per pupil (September 2019: £10,200 + Projected 2020-21 £15,800) - amongst the highest in the county, 4 times higher than the county average (£3,884) + 3 times higher than the catchment average (£4,854)</i>		Ni fyddai'r opsiwn yn welliant ar y sefyllfa ariannol bresennol / <i>The option would not be an improvement on the current financial position</i>
7 Ysgol yn derbyn swm ychwanegol o £37,853 (Medi 2019) trwy'r polisi gwarchodaeth lleiafswm staffio <i>School receives an additional £37,853 (September 2019) through the minimum staffing protection</i>		

Sylwadau Pellach / Further Comments:

- Dim newid i amser di-gyswllt y pennaeth / *No change to the headteacher's non-contact time*
- Dim newid i niferoedd disgyblion yr ysgol / *No change in pupil numbers at the school*
- Ni fyddai'r opsiwn yn denu incwm i'r ysgol / *This option would not attract income to the school*

YR OPSIYNAU I'W HYSTYRIED YMHELLACH *OPTIONS TO BE CONSIDERED FURTHER*

1	<i>Status Quo – Parhau hefo'r sefyllfa bresennol*</i> <i>Status Quo – Continue with the current situation*</i>
2 (a)	<i>Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed</i> <i>Change the age range of Ysgol Abersoch from 3-8 years to 3-11 years</i>
3	<i>Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos</i> <i>Federalise with a nearby school</i>
6	<i>Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen</i> <i>Close Ysgol Abersoch and offer pupils a place at a nearby school</i>

*Er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r opsiwn 'Gwneud Dim' wedi ei gynnwys at ddiben cymharu.
*Although the case for change has been established, the 'Do Nothing' option is included for comparison purposes.

FFEDERALEIDDIO FFURFIOL *FORMAL FEDERATION*

• Proses statudol • Rhwng 2 a 6 o ysgolion • Un corff llywodraethu • 1-2 riant llywodraethwyr o bob ysgol • Ysgolion yn cadw eu hunaniaeth (gwisg ysgol, enw, ethos), os yn dymuno • Cyllidebau yn parhau ar wahân • Cyfleon i rannu adnoddau, pontio disgyblion a mwy • Opsiwn i gyflogi staff ar draws y ffederasiwn	• <i>Statutory Process</i> • <i>Between 2 and 6 schools</i> • <i>One governing body</i> • <i>1-2 parent governors from each school</i> • <i>Schools retain their identity (school uniform, name, ethos), if desired.</i> • <i>Budgets remain separate</i> • <i>Opportunities to share resources, transition pupils and more</i> • <i>Option to employ staff across the federation.</i>

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tîm • Gwerth am arian
Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

GWERTHUSIAD OPSIYNAU / OPTIONS APPRAISAL

Allwedd
Glas – Manteision
Coch – Anfanteision
Du – Ffeithiau / Sylwadau

Key:
Blue – Advantages
Red – Disadvantages
Black – Facts / Comments

	1	2 (a)	2 (b)	3	4	5	6	7	8 (a)	8 (b)	
	Status Quo	Newid ystod oed Ysgol Aberoch o 3-8 oed i 1-13 oed	Newid ystod oed Ysgol Aberoch o 3-8 oed i 1-9 oed	Ffederaleiddio gyfng ysgol gyfng	Ffederaleiddio gyfng ysgol gyfng gan leoli'r Cymdeithas yn ysgol ysgol	Ffederaleiddio gyfng ysgol gyfng gan leoli'r Cymdeithas yn ysgol ysgol	Cau Ysgol Aberoch i Chymdeithas i'r dyddiglo mewn ysgol mewn	Ueoli canolfan beth ar safle Ysgol Aberoch	Safelyd cych mestrin yn Ysgol Aberoch	Newid ystod oed Ysgol Aberoch o 1-3 oed i 3-8 oed + safelyd cych mestrin Ysgol Aberoch	
Maint Mantrolodau ac amrediad oedran	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.	Maint dosbarthadau Ysgol Aberoch yn parhau yn fyfhan - dosbarth 5 (C3) a dosbarth 6 (C4). (Medd 2019). Amrediad oedran hyd at 4 oed yn parhau yn y dosbarth C5.
Milwedd Disgylhon	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	Milwedd iad yn parhau yn Ysgol Aberoch	
Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	Rhagwariant yr ysgol yn parhau i ymddangos yn Rheglu 10 o'r referensd	
Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	Agwneyd cych mestrin a chyflwr i 8 ar safle'r ysgol yn Ionawr 2020, gallai hyn arwain at gynnwdd yn referensd y disgylhon	

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tim • Gwerth am arian
 Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

CAMAU NESAF / NEXT STEPS

Camau / Steps	Amserlen Amlinellol / Outline Timetable
Dyddiad cau ar gyfer derbyn unrhyw gywiriadau ar y gwerthusiad opsiynau <i>Deadline for receiving comments on the options appraisal</i>	13.01.2020
Cynnal Asesiadau Effaith (Ieithyddol, Cymunedol, Cydraddoldeb + Asesiad yn erbyn y Ddeddf Llesiant) <i>Undertake Impact Assessments (Language, Community, Equality + Assessment against the Wellbeing Act)</i>	Ionawr 2020 <i>January 2020</i>
Dyddiad cyhoeddi dogfennau Cabinet <i>Publishing date for the Cabinet papers</i>	10.02.2020
Cyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd <i>Gwynedd Council Cabinet Meeting</i>	18.02.2020

Parch • Gwasanaethu • Positif • Gweithio fel tim • Gwerth am arian
 Respect • Serving • Positive • Working as a team • Value for money

Cyfarfod: Adolygu Ysgol Abersoch	Dyddiad: 06/01/2020 6:00yh Lleoliad: Neuadd y Pentref, Abersoch

Presennol:	Swyddogion: Garem Jackson (GJ); Gwern ap Rhisiart (GapRh); Cyng. Cemlyn Williams (CW); Gwenno Haf Evans (GHE); Rhian Hughes (RH); Ar ran Llywodraethwyr, Staff a Rhieni Ysgol Abersoch: Linda Jones; Llinos Haf Owen; Gwenlli Williams; Annwen Parry Hughes; Owen Hefin Roberts; Margot Jones; Anna E. Jones; Eifiona Wood; Einir Wyn; Mikee Marinas; Louise Overfield; Dylan Evans; Sue Frisby; Tamsyn Armshaw; Dawn Marie Jones; Cyng. Dewi Roberts.

Crynodeb weithredol				
Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad	Gan	Erbyn
2	Gwerthusiad Opsiynau	Adran Addysg i yrru Aseiad effaith ieithyddol a chymunedol enghreifftiol ymlaen ar e-bost i'r rhan-ddeiliaid.	Adran Addysg	Ionawr 2020
2	Gwerthusiad Opsiynau	Cynnwys yn yr adroddiad Cabinet gymhariaeth cost y pen Ysgol Abersoch gyda'r ysgolion sydd yn nalgylch Ysgol Abersoch.	Adran Addysg	Chwefror 10, 2020

Rhif Eitem	Eitem / Pwnc	Gweithrediad
1.	Croeso / Y Broses	• Croesawyd pawb i'r trydydd cyfarfod gan Garem Jackson, Pennaeth Addysg, Cyngor Gwynedd. • Aethpwyd drwy'r broses hyd yma gan egluro beth fydd y camau nesaf yn ogystal â rhedeg drwy'r rhestr o opsiynau. • Nodwyd bod yr Adran Addysg, yn dilyn gwerthuso'r holl opsiynau, wedi adnabod 3 opsiwn (yn ychwanegol i'r status quo), ar gyfer ystyriaeth bellach. • Eglurwyd mai'r camau nesaf fydd gwneud gwaith ymchwil manylach ar yr opsiynau a chynnal asesiadau effaith. • Nodwyd bydd yr Adran Addysg yn adrodd yn ôl i'r Cabinet ar 18 Chwefror 2020.
2.	Gwerthusiad Opsiynau	• Eglurwyd, er mwyn dadansoddi'r opsiynau ymhellach, fod yr opsiynau wedi eu gwerthuso yn erbyn ffactorau Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd. Eglurwyd bod 2 ffactor eisoes wedi'u diystyru sef (i) Amgylchedd Dysgu – am nad yw'r sefyllfa hon yn un lle cynigir adeilad newydd, a (ii) Sefyllfa Eithriadol – gan mai sefyllfa fregus niferoedd yn yr ysgol yw'r rheswm dros gynnal y cyfarfodydd lleol. • Nodwyd bod y Panel Adolygu wedi trafod 10 opsiwn yn ystod y trafodaethau blaenorol. • Eglurwyd, gan fod y gwaith o sefydlu Cylch Meithrin yn yr ysgol bellach yn mynd rhagddo, fod yr opsiwn gwreiddiol wedi ei ymgorffori yn y status quo. Nodwyd fod yr opsiwn wedi ei gynnwys ar wahân yn y Gwerthusiad Opsiynau, ond wedi ei liwio mewn llwyd am ei fod bellach yn cael ei ystyried fel rhan o'r sefyllfa bresennol/status quo. Nodwyd bydd y datblygiadau parthed y Cylch Meithrin yn derbyn sylw penodol yn yr adroddiad Cabinet. • Aethpwyd drwy'r opsiynau fydd yn derbyn ystyriaeth bellach, sef: ○ Status Quo – Parhau gyda'r sefyllfa bresennol ○ Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed ○ Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos

- Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen
- Yn dilyn cynnal gwaith cefndirol wrth asesu'r opsiynau, cadarnhawyd fod yr opsiynau isod wedi eu diystyru am nad oedd yr Adran Addysg o'r farn y byddent yn ychwanegu gwerth sylweddol i'r sefyllfa bresennol:
  - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed
  - Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen ar safle Ysgol Abersoch, a CA2 ar safle'r ysgol gyfagos
  - Ffederaleiddio gydag ysgolion cyfagos gan leoli'r Cyfnod Sylfaen + Blwyddyn 3 a 4 + Blwyddyn 5 a 6 ar safle 3 ysgol wahanol
  - Lleoli Canolfan Iaith ar safle Ysgol Abersoch
  - Sefydlu Cylch Meithrin yn Ysgol Abersoch (Cylch yn y broses o gael ei sefydlu ac yn weithredol o Chwefror 2020)
  - Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed + Sefydlu Cylch Meithrin Ysgol Abersoch (Cylch yn y broses o gael ei sefydlu ac yn weithredol o Chwefror 2020)
- **Nodwyd y byddai copi caled o'r gwerthusiad opsiynau yn cael ei rannu ar ddiwedd y cyfarfod a gofynnwyd i aelodau'r PAY i gyflwyno sylwadau ar gywirdeb y ddogfen erbyn Ionawr 13, 2020.**
- Eglurwyd y camau arferol wrth ffederaleiddio.
- Eglurwyd nad oes modd ffederaleiddio ysgolion sydd â statws cyfreithiol gwahanol.
- Nodwyd y bydd cofnodion o'r 3 cyfarfod adolygu Ysgol Abersoch yn cael eu cynnwys fel atodiad i'r adroddiad Cabinet.
- Nododd fod bwriad i gyfarfod gyda'r Pennaeth a Chadeirydd y Llywodraethwyr cyn 10/2 i gyflwyno'r adroddiad Cabinet drafft.

Asesiadau Effaith

- Gofynnodd y Llywodraethwyr beth yw'r canllawiau sydd rhaid i'r Adran Addysg ei dilyn wrth wneud yr asesiadau effaith. Eglurwyd bod templed i'w dilyn sy'n cyd-fynd a gofynion Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018.
- **Gweithred: Adran Addysg i yrru Asesiad Iaith enghreifftiol ymlaen ar e-bost i'r rhan-ddeiliaid er mwyn iddynt gael gweld esiampl.**
- Cadarnhawyd bydd yr adroddiad a'r asesiadau yn gyhoeddus ar y 10/02/2020.
- Yn dilyn ymholiad gan y Llywodraethwyr / rhieni, nododd y Pennaeth Addysg bydd y tystysgrifau iaith yn cael eu rhannu gyda'r ysgolion mor fuan â phosib.
- Nodwyd bydd y Siarter Iaith yn rhan o'r asesiad ond ddim yn elfen statudol.

Status Quo (gan gynnwys y Cylch Meithrin)

- Nid oedd y corff llywodraethol yn cyd weld a phenderfyniad yr Adran Addysg i ymgorffori'r opsiwn i sefydlu Cylch Meithrin o fewn y status quo. Cafwyd cais i gynnwys dau opsiwn status quo yn y Gwerthusiad Opsiynau, un i egluro'r sefyllfa yn Medi 2019, ac un ychwanegol i adrodd ar y sefyllfa bresennol.
- Eglurwyd fod rhaid i'r opsiwn status quo egluro sefyllfa ddiweddaraf yr ysgol, ac o'r herwydd bydd datblygiadau parthed y Cylch Meithrin wedi eu nodi fel rhan o'r opsiwn status quo.
- Cadarnhawyd bydd y Cylch Meithrin yn derbyn sylw penodol yn yr adroddiad Cabinet gan nodi'r effaith bosib gall gael ar niferoedd.
- Gofynnodd yr Aelod Lleol os oedd posib gohirio'r trafodaethau a rhoi gwarant i'r ysgol weld effaith cadarnhaol y Cylch Meithrin ar yr ysgol.
- Eglurwyd nad oes modd rhoi gwarant – Adran Addysg eisoes wedi derbyn cyngor cyfreithiol gan y Swyddog Monitro ar fater tebyg.
- Nodwyd y bydd trafodaethau pellach gyda Phennaeth Ysgol Abersoch i wirio

niferoedd diweddaraf.

- Cytunwyd y byddai modd cynnwys yn yr adroddiad sut oedd y sefyllfa ym mis Medi 2019 gan gymharu gyda'r sefyllfa bresennol sef yr opsiwn 'Status Quo + Cylch Meithrin'.

Ffederaleiddio

- Cafwyd eglurhad pellach o brif nodweddion ffederasiwn, a'r broses fyddai'n rhaid ei dilyn er mwyn ei sefydlu. Eglurwyd mai Ysgol Sarn Bach neu Ysgol Llanbedrog fyddai'r ddwy ysgol leol a ellir eu hystyried ar gyfer ffederaleiddio, gan fod Ysgol Foel Gron yn ysgol sydd â statws eglwysig.
- Cafwyd trafodaeth am gapasiti'r ysgolion cyfagos ac eglurwyd bod Ysgol Llanbedrog mwy neu lai yn llawn.
- Pwysleisiodd yr Adran Addysg fod y Cod Derbyn i Ysgolion 2013 yn rhoi'r hawl i rieni wneud cais i unrhyw ysgol.
- Codwyd y cwestiwn os oes trafodaethau wedi bod gydag ysgolion cyfagos. Eglurwyd nad oes trafodaeth ffurfiol wedi bod gydag ysgolion cyfagos. Nodwyd bod trafodaeth anffurfiol wedi bod gyda Pennaeth Ysgol Sarn Bach. Bydd cyfarfod ffurfiol yn cael ei gynnal yn ystod mis Ionawr gyda'r Pennaeth a Chadeirydd y Llywodraethwyr. Pwysleisiwyd na fyddai'n deg nodi beth oedd teimlad cychwynnol Pennaeth Ysgol Sarn Bach ar y mater.
- Trafodwyd cost y disgybl Ysgol Abersoch gan egluro ei fod ymysg yr uchaf yn y sir, 4 gwaith uwch na'r cyfartaledd sirol a 3 gwaith uwch na'r cyfartaledd dalgylchol.
Cytunwyd i gynnwys yn yr adroddiad Cabinet gymhariaeth cost y pen Ysgol Abersoch gyda'r ysgolion sydd yn nalgylch Ysgol Abersoch (ysgolion sydd yn nheulu cymhariaeth Ysgol Abersoch).

Trafodaeth Bellach

- Eglurwyd bydd gwaith manylach yn cael ei wneud ar yr opsiynau sydd yn cael eu hystyried ymhellach. Nodwyd mai dadansoddiad lefel uchel sydd wedi cael ei wneud ar hyn o bryd.
- Cadarnhawyd mai Llywodraeth Cymru sydd yn penderfynu pa ysgolion sydd yn cael eu categoreiddio yn wledig
- Ychwanegodd y Pennaeth Addysg bod yr Awdurdod yn dilyn yr un prosesau yn achos Ysgol Abersoch ac sy'n cael eu dilyn yn achos ysgolion bach a gwledig.
- Mynegodd y Llywodraethwyr nad oeddent yn hapus bod yr Adran Addysg wedi diystyru'r opsiwn roeddent yn ei ffafrio sef 'Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-9 oed ac agor Cylch Meithrin a Ti a Fi yn Ysgol Abersoch.' Eglurwyd mai'r prif reswm am ddiystyru'r opsiwn oedd gan na fyddai newid ystod oedran i 3-9 oed yn debygol o arwain at gynnydd sylweddol yn y niferoedd disgyblion. Pwysleisiwyd unwaith eto bydd effaith y Cylch Meithrin yn cael ei ystyried fel rhan o'r status quo.
- Ychwanegwyd bydd yr opsiwn mae'r Llywodraethwyr yn ei ffafrio yn cael ei nodi yn yr adroddiad.
- Teimlad cyffredinol y rhanddeiliaid oedd bod y broses yn cael ei rhuthro.
- Codwyd y cwestiwn os yw'n briodol i'r pwyllgor lleol benodi staff i'r Cylch Meithrin.
- Dywedwyd bydd gan yr Aelod Lleol gyfle i gyflwyno sylwadau ar ran y gymuned leol yn ystod y cyfarfod Cabinet.
- Eglurwyd, pe byddai'r Cabinet yn penderfynu cynnal ymgynghoriad statudol ar gynnig penodol, bydd gan y gymuned gyfle i gyflwyno sylwadau ffurfiol yn ystod y broses honno.
- Eglurwyd y prosesau fyddai ynghlwm a'r opsiynau a ganlyn:
  - **Status Quo (gan gynnwys y Cylch Meithrin)** – ni fydd proses statudol

		ynghlwm ○ Newid ystod oed Ysgol Abersoch o 3-8 oed i 3-11 oed - proses statudol ynghlwm i newid ystod oed ○ Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos – proses statudol ○ Cau Ysgol Abersoch a chynnig lle i'r disgyblion mewn ysgol amgen - proses statudol
3.	Camau Nesaf	• Eglurwyd mai'r camau nesaf fydd cynnal asesiadau effaith ar yr opsiynau cyn adrodd yn ôl i'r Cabinet gydag argymhelliad ar y ffordd ymlaen. • Nodwyd bydd yr holl ddogfennaeth yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor ar 10 Chwefror 2020.
4.	Cloi	• Daethpwyd â'r cyfarfod i ben gan ddiolch i bawb am eu mewnbwn yn ystod y cyfarfodydd.

Gweler isod grynodedb o'r sylwadau a dderbyniwyd yn dilyn y 3 cyfarfod lleol gyda Ysgol Abersoch

Gohebiaeth a dderbyniwyd yn dilyn cyfarfod 1 (7 Hydref 2019)	
1	E-bost yn nodi bod gan blant allu Mathemateg uchel o ganlyniad i'r gymhareb athro i'r disgybl yn Ysgol Abersoch.
2	E-bost yn cyflwyno sylwadau a chwestiynau yn dilyn y cyfarfod cyntaf, yn bennaf am yr amserlen, rhagamcanion niferoedd, Deddf Llesiant 2015 a chynllun seddi gweigion y Cyngor.
3	E-bost yn datgan pryder am yr amserlen dyn, nodi nad yw'n caniatáu digon o amser i dderbyn adborth gan Gymdeithasau Tai.
4	E-bost yn gwneud cais i ohirio amserlen y cyfarfodydd, a chais i gynnal cyfarfod cyhoeddus er mwyn derbyn barn y gymuned ar y sefyllfa. Cais pellach am wybodaeth am y broses a ddilynir ar gyfer asesu'r effaith ar y Gymraeg. Nodir hefyd fod yr ysgol wedi derbyn cadarnhad bod dau ddisgybl newydd yn dod i ymweld â'r ysgol yn fuan.
5	Ymateb ffurfiol y corff llywodraethol i'r cyfarfod 7 Hydref 2019. Nodir y canlynol: • Bod pwyllgor wedi ei sefydlu er mwyn agor Cylch Meithrin a Ti a Fi yn yr ysgol • Eu bod yn aros am ateb gan Cadw ynglŷn â hanes yr adeilad. • Cais am enghreifftiau o ysgolion sydd wedi ffederaleiddio. • Gwahodd unrhyw Aelod Cabinet i ddod i ymweld ag Ysgol Abersoch
Gohebiaeth a dderbyniwyd yn dilyn cyfarfod 2 (13 Tachwedd 2019)	
6	Gohebiaeth gan y Corff Llywodraethol, llythyr a chyflwyno sylwadau pellach ar y dadansoddiad SWOT o'r opsiynau.
Gohebiaeth a dderbyniwyd yn dilyn cyfarfod 3 (6 Ionawr 2020)	
7	E-bost gan y corff llywodraethol yn cynnwys llythyr, sylwadau ar gywirdeb y Gwerthusiad Opsiynau a chopi o gynllun gweithredu hunaniaeth Ysgol Abersoch.
8	E-bost gan yr Aelod Lleol parthed y cyfarfod lleol a gynhaliwyd ar 6 Ionawr 2020.
9	E-bost pellach gan y corff llywodraethol parthed y broses o adolygu sefyllfa Ysgol Abersoch.

**Noder bod yr holl ohebiaeth a dderbyniwyd yn dilyn y cyfarfodydd lleol wedi eu rhannu yn llawn gyda Aelodau'r Cabinet.

ATODIAD 4

Sylwadau'r Aelod Lleol:

"Rwyf wedi derbyn adroddiad terfynol ir Cabinet ynglŷn a Ysgol Abersoch am 18.16 Dydd Gwener 4ydd Medi 2020 gyda y gofyn i ymateb erbyn 10.00 yn Dydd Llun 6ed Medi 2020.

Mae y gofyn i mi ymateb mewn fer amser wedi bod yn patrwm cyson ac annheg yn ystod y trafodaethau.

Rwyf yn diolch i adran am oedi rhywfaint ar y broses oherwydd amgylchiadau trist y brif athrawes.

Mae Cadeirydd y Llywodraethwyr wedi ymateb ir Adroddiad ac nid rwyf am ail adrodd pwyntiau hollol cywir a teg yr ymateb yma, ond mi rwyf yn llwyr gytyn ar ffeithiau at teimladau sydd yn cael ei cyhoeddi yn yr ymateb.

Dros y penwythnos rwyf wedi siarad gyda un or rhieni disgybl yr ysgol sydd yn dorcalonnus dros y penderfyniad ar argymhelliad yr adran ac rwyf yn disgwyl ymateb y rhiant yma ir adroddiad.

Mae yn pwysig cael sylwadau pawb dros y fater yn cynnwys y Staff, Rhieni, Llywodraethwyr ar plant.

Nid yw hyn yn cael ei cyflwyno yn yr adroddiad sydd yn gofyn i ddechrau y broses gan yr adaran addysg.

Nid yw yr Adroddiad yn cyfeirio at Llwyddiant yr ysgol o gwbl ar gwaith caled gan y brif athrawes ar staff dros y blynyddoedd diwethaf.

Nid yw yr Adroddiad yn wir cyflwyno y datblygiadau fel yr Mudiad Meithrin a Ti a Fi yr effaith positif ir ysgol yn y dyfodol na yr effaith negyddol bydd at y y cymuned yr iaith ar diwylliant y pentref.

Nid rwyf yn teimlo fod yr adroddiad y n llwyr fanwl ac mae yn gam arweiniol.

Rwyf or farn fod parhau gyda y broses yn yr amgylchiadau arbennig y Pandemic COVID yn hollol annheg oherwydd y rhwystrau sydd yn ei lle rhan cyfarfodydd a cyfathrebu ar hyn o brud.

Mi fyddai yn cyflwyno y rhesymau yn llawn yn Cyfarfod y Cabinet."

Eitem 5

Y CABINET DYDD MAWRTH, 13 HYDREF 2020

Yn bresennol-

Y Cyngorwyr: Dyfrig Siencyn, Dafydd Meurig, Craig ab Iago, Nia Jeffreys, Gareth Griffith, Dilwyn Morgan, Ioan Thomas, Gareth Thomas, Catrin Wager a Cemlyn Williams.

Hefyd yn bresennol-

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Evans (Pennaeth Cyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid) ac Annes Siôn (Arweinydd Tîm Democratiaeth).

Eitem 6: Garem Jackson (Pennaeth Adran Addysg) a Gwern ap Rhisiart (Swyddog Addysg Dwyfor / Meirionnydd).

Eitem 7: Gareth Jones (Pennaeth Cynorthwyol Adran Amgylchedd,

Eitem 9: Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant) a Meilys Smith (Arweinydd Rhaglen Tîm Trawsffurfio Cymunedol Iechyd a Gofal)

Eitem 10, 11, 12 ac 13: Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid)

Eitem 15: Sion Huws (Uwch Gyfriethiwr)

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Aelodau'r Cabinet a Swyddogion i'r cyfarfod.
Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion bryd

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu

5. COFNODION

Bu i'r Cadeirydd dderbyn gofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 8 a 15 Medi 2020 fel rhai cywir.

6. YSGOL NEWYDD CRICIETH

Cyflwynwyd gan Cyng. Cemlyn Williams

PENDERFYNIAD

Rhodddwyd caniatâd i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig i gynyddu capasiti Ysgol Trefferthyr i 150 ac adleoli'r ysgol i safle amgen, cyfeirir ato fel safle A497, ar 1 Medi 2023, gan adrodd yn ôl i Gabinet yn dilyn cwblhau'r ymgynghoriad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod y Cynllun Strategol y Cyngor yn amlygu fod angen i ddisgyblion Gwynedd dderbyn addysg o'r radd flaenaf ac o fewn y lleoliadau gorau posib. Amlygwyd fod Ysgol Trefferthyr bellach yn adeilad anaddas ac y buasai yn aneconomaidd i barhau yn yr un adeilad. O ganlyniad i hyn, ychwanegwyd fod y penderfyniad yn gofyn i adleoli'r ysgol mewn safle amgen.

Nododd y Pennaeth Adran ei bod yn gyffroes i gyflwyno'r argymhelliad i fuddsoddi yng Nghricieth a bod y Cyngor, drwy'r cynllun hwn, yn manteisio ar arian Band B o Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif y Llywodraeth.

Derbyniwyd cefndir yr adroddiad gan y Swyddog Addysg dros Dwyfor a Meirionydd gan dynnu sylw ar y mater fod Ysgol Llanystumdwy bellach wedi tynnu allan o'r trafodaethau. Mynegwyd fod trafodaeth wedi ei gynnal ar leoliad addas i'r ysgol a thynnwyd sylw at y safle sydd yn cael ei ffafrio. Amlygwyd fod gofyn i gynyddu capasiti'r ysgol i 150 ac mae hynny yn dilyn gwersi a ddysgwyd yn dilyn agor ysgolion newydd sef fod nifer y plant yn dueddol o godi ym mlynnyddoedd cyntaf ysgol newydd.

O ran y gyllideb, nodwyd fod y cais gwreiddiol am £4.97m ond rhagwelir y bydd y cais yn codi i £5.4m gan fod angen am ofod ychwanegol ar gyfer yr Uned ABC ac anhwylder iaith a fydd yn cynyddu cyllideb y prosiect.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Croesawyd yr adroddiad gan nodi fod y cynllun yn un cyffroes sydd a'i fod yn newyddion cadarnhaol i'r dyfodol.
- Amlygwyd ychydig o heriau o ran y lleoliad i fywyd gwyllt a phwysleisiwyd yr angen i weithredu i gadw'r bywyd gwyllt yno. Pwysleisiwyd yn ogystal y nifer isel o blant sy'n byw o fewn ardal yr ysgol newydd a holwyd am sut y bydd y plant yn teithio i'r ysgol. Mynegwyd y bydd yr adran yn comisiynu gwaith pellach i edrych i mewn i lwybrau amgen i'r ysgol.
- Holwyd o ran yr hen safle os bydd yn cael ei gynnig i'r gymuned. Mynegwyd y bydd edrych i weld os bydd gan y Cyngor ddefnydd i'r tir cyn ei gynnig i'r gymuned.

7. COD GWIRFODDOL AR GYFER RHEOLAETH O ARWYDDION AR OSOD YM MANGOR

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Gareth Griffith.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd y wybodaeth yn yr adroddiad sydd yn cadarnhau canlyniad y gwaith monitro a llwyddiant y Cod Gwirfoddol ar gyfer rheolaeth arwyddion ar osod ym Mangor, a fabwysiadwyd gan y Cabinet ar y 16 o Hydref 2018.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi ei bod yn anodd credu fod dwy flynedd wedi mynd heibio ers cyhoeddi'r Cod Gwirfoddol mewn ardaloedd ym Mangor. Mynegwyd fod yr adroddiad yn dilyn cyfnod monitro. Mynegwyd fod y cynllun wedi bod yn llwyddiant a bod yr adran yn parhau i ymateb i rai cwmnïau.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Diolchwyd i'r adran am eu gwaith a diolchwyd i gwmnïau Bangor am weithredu yn unol â'r Cod Gwirfoddol. Holwyd yn yr hir dymor gyda chwmnïau newydd yn cael ei greu sut mae'r adran yn ymateb i'r cwmnïau rhain. Nodwyd fel arfer unwaith mae'r adran yn ymwybodol o'r cwmni newydd maent yn codi ymwybyddiaeth o'r cod ac yn cydweithio gyda'r cwmnïau yma.
- Diolchwyd i'r cwmnïau am fod mor barod i gyd-weithio a phwysleisiwyd fod hyn yn dangos be all ddigwydd os sgwrs yn cael ei gynnal a chwmnïau.

8. COVID-19 - PARATOADAU AR GYFER AIL DON

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Dilwyn Williams

PENDERFYNIAD

Derbyn y diweddariad ar y trefniadau sydd mewn lle i baratoi ar gyfer ail don posibl Covid-19.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod y sefyllfa Covid yn un sydd yn newid yn sydyn. Nodwyd fod yr adroddiad wedi dyddio ers iddo gael ei greu bron i bythefnos yn ôl gyda nifer achosion yng Ngwynedd dros yr wythnos diwethaf bellach wedi codi i 114.

Nodwyd mai pwrpas yr adroddiad oedd rhoi darlun o beth fydd y Cyngor yn ac wedi ei wneud er mwyn paratoi ar gyfer yr ail don. Amlygwyd fod y Llywodraeth wedi creu'r senario gwaethaf rhesymol sydd wedi bod yn sail cynllunio i'r gwaethaf a all ddigwydd.

O ran trefniadau Gwynedd mynegwyd fod yr adrannau wedi nodi fod y gwersi a ddysgwyd yn ystod y don gyntaf bellach wedi ymgorffori yng ngwaith yn yr adrannau. Mynegwyd fod staff yn parhau i weithio o'i cartrefi sydd yn lleihau risg o fewn y

Cyngor. Amlygwyd fod llai o drafferthion o ran offer gwarchod personol gan fod cyflenwad digonol gan y Cyngor. Pwysleisiwyd un pryder yw'r potensial o weld cyfuniad o haint yn gafael yn ddrwg a all olygu mwy o alw ar wasanaethau a staff adref o'r gwaith yn sâl. Nodwyd fod yr adran Oedolion wedi creu cynllun parhad gwasanaeth a fydd yn cael ei drafod yr adroddiad nesaf. Ychwanegwyd fod trefniadau i adfer Tîm Covid os angen yn codi.

Nodwyd fod Tîm Profi, Orlhain a Diogelu wedi bod yn hynod weithgar ond fod niferoedd wedi bod yn isel dros fis Awst. Ychwanegwyd fod y niferoedd yn codi yn raddol. Mynegwyd o ran Grŵp Atal a Gwylidwriaeth eu bod bellach yn cyfarfod bron yn ddyddiol i gadw golwg ar y sefyllfa. Ategwyd fod y Grŵp hwn yn gyfuniad o'r Cyngor a phartneriaid fel y Brifysgol sydd yn trafod ardaloedd penodol. Nodwyd fod y grŵp hwn bod yn ganolog i drafodaeth a Llywodraeth Cymru am achosion Bangor ynghyd a'r penderfyniad o greu Ardal gwarchod lechyd newydd yn dilyn nifer uchel o achosion.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Mynegwyd pryderon lleol am y rheoliadau ym Mangor o ran manau gwyrdd i drigolion gael mynediad iddynt, yn ogystal holwyd os oedd y drefn Orlhain a Diogelu yn un peth i fyfyrwyr. Mynegwyd fod niferoedd wedi codi o ganlyniad i nifer uchel o fyfyrwyr gyda'r haint gan ychwanegu fod y Cyngor yn gweithio yn agos gyda'r Brifysgol, ychwanegwyd fod y drefn Profi, Orlhain a Diogelu'r un peth i fyfyrwyr ac i drigolion.
- Mynegwyd angen i roi pwysau ar Lywodraeth Cymru i roi cefnogaeth ariannol i fusnesau Bangor. Pwysleisiwyd yn ogystal yr angen i bawb gadw at y rheoliadau er mwyn dod yn ôl i'r normal newydd yn gynt.
- Nodwyd fod paratodau ar gyfer y gaeaf yn anodd gan fod staff wedi bod yn gweithio yn galed dros y misoedd diwethaf. Ychwanegwyd fod y cyfnod wedi amlygu fod staff yn fodlon mynd y filltir ychwanegol. Diolchwyd i staff am eu holl waith. Ychwanegwyd fod y cyfnod wedi amlygu pwysigrwydd a gwerth llywodraeth leol.
- Codwyd pryderon am lesiant staff os gweithio am barhau am gyfnod hir o amser.

9. CYNLLUN GWEITHLU GWASNAETHAU GOFAL OEDOLION

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dafydd Meurig

PENDERFYNIAD

- Cymeradwyo i ddyrannu hyd at £375,000 o adnodd un-tro (wedi'i ddadansoddi yn y tabl o dan rhan 4 o'r adroddiad) i gyllideb 2020/21 yr Adran Oedolion, ynghyd â £390,000 pellach o adnodd un-tro i gyllideb 2021/22, gydag union swm y dyraniadau i'w adolygu ar ddiwedd y ddwy flynedd ariannol berthnasol.
- I gefnogi'r bwriad i wario'r gyllideb ychwanegol uchod ar gost cyflogi gweithlu y tu hwnt i lefelau cyllidebau staffio arferol, er mwyn ymateb i gynnydd anochel mewn galw am wasanaeth gofal cymdeithasol i ddiogelu pobl Gwynedd, a llenwi bylchau staffio sy'n ymddangos o ganlyniad i Covid19.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod y cais ar gyfer arian un tro o £375,000 am 2020/21 ac £390,000 ar gyfer 2021/22. Mynegwyd fod yr adroddiad blaenorol wedi rhoi cefndir i'r angen am yr arian a bod pawb yn ymwybodol o'r heriau sylweddol a fydd yn wynebu'r adran Oedolion. Nodwyd fod yr adroddiad yn ymgais i edrych ar y sefyllfa waethaf posib. Ategwyd yr angen i edrych ar hyn cyn cyfnod y gaeaf gan y bydd y sefyllfa yn amharu ar lesiant staff gyda staff heb gael cyfle i gymryd gwyliau, bydd aelodau o staff yn sâl ac y bydd cynnydd yn y galw.

Ychwanegodd Arweinydd Rhaglen Tîm Trawsffurfio Cymunedol Iechyd a Gofal fod yr adran wedi paratoi Cynllun Gweithlu a oedd ddarn o waith a oedd yn edrych ar feysydd megis beth sydd wedi digwydd, lefelau salwch staff a'r galw am wasanaeth. Nodwyd fod y darn o waith wedi defnyddio'r modelu gwaith cenedlaethol gorau posib i geisio rhagamcanu niferoedd covid a rhoi syniad i weld be all daro'r adran yn ystod yr ail don. Amlygwyd fod yr adran wedi ymdopi yn rhyfeddol efo staff yn fodlon mynd y filltir ychwanegol a pŵl o weithlu dros dro wedi ei sefydlu. Nodwyd bellach fod yr adran mewn lle ychydig yn wahanol gyda staff bellach yn blino a heb gael cyfle i gymryd gwyliau ynghyd a dechrau edrych i ail agor rhai gwasanaethau. Ategwyd yn ogystal fod arwyddion fod cynnydd am fod yn y galw am ofal wrth i bobl adref yr ysbyty gyda sgil effeithiau Covid.

Mynegwyd fod yr adran wedi rhagamcanu faint staff a all fod o'r gwaith yn sâl a bod yr adran wedi cynllunio yn rhesymol ar sail absenoldebau rhwng 1 a 2%. Golygai hyn fod bydd angen adnabod tua £60,000 er mwyn medru ôl-lenwi absenoldebau oherwydd salwch. Nodwyd oherwydd bod staff heb fod yn cymryd eu gwyliau fod faint o wyliau sydd heb eu cymryd cyfwerth a 18 person yn gweithio 20 awr yr wythnos tad ddiwedd y flwyddyn ariannol. Felly y bydd angen adnabod £135,000 o arian er mwyn ôl-lenwi'r staff i gymryd eu gwyliau.

Yn ogystal â hyn nodwyd y bydd cynnydd yn y galw a bod gan y Cyngor gynllun pendant ar gyfer ymateb i gynnydd yn y galw gydag agor gwelyau ychwanegol ac i agor canolfannau gofal yn Glan Llyn a Phlas Menai. Nodwyd er mwyn cynnal gwasanaethau i nifer uchel o bobl bydd angen cyfwerth 30 aelod ychwanegol o staff a byddai hyn o gost o £120,000 eleni a £390,000 yn 2021/22. Pwysleiswyd yr angen i gael staff ar fyrder mwyn sicrhau fod staff yn cael eu hyfforddi yn ddigonol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Mynegwyd fod asesiadau yn awgrymu ar ei waethaf y gallasem fod angen dros 300 o staff ychwanegol am 6 wythnos. Gan dderbyn nad yw hynny'n ymarferol i'w gyflawni bydd yr ateb yn golygu cyfuniad o benodi ychydig yn fwy o staff ac yna staff yn cael eu symud dros dro a gwro staff o adrannau eraill yn y cyngor.
- Amlygwyd cefnogaeth i'r cais a bod yr adran yn paratoi'r gorau ac y gallent.
- Nodwyd fod yr Adran Gyllid yn ymgeisio i uchafu'r swm mae'r Cyngor yn hawlio gan y Llywodraeth. Eglurwyd bydd y Cyngor yn parhau i wario fel bydd angen er mwyn arbed bywydau ac amddiffyn iechyd pobl Gwynedd, ond fod yr hyblygrwydd i hawlio wedi lleihau ar ôl chwarter gyntaf flwyddyn ariannol 2020/21, a does dim sicrwydd o unrhyw ariannu ychwanegol erbyn 2021/22. Er hynny, cadarnhawyd bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i hawlio arian, gydag angen i swyddogion Gofal, yn ogystal â swyddogion

Cyllid y Cyngor, argyhoeddi'r gweision sifil perthnasol yng nghyswllt ariannu'r Cynllun Gweithlu Gwasnaethau Gofal Oedolion rhagweithiol yma.

10. TROSOLWG ARBEDION: ADRODDIAD CYNNYDD AR WIREDDU CYNLLUNIAU ARBEDION

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

- Derbyniwyd y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.
- Cymeradwywyd y cynlluniau amgen a fanylir yn Rhan 6 ac Atodiad 5 i ddisodli cynlluniau hanesyddol nad ydynt yn gwireddu.
- Nodwyd bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth ddilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.
- Cefnogwyd bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad a oedd yn crynhoi sefyllfa arbedion y Cyngor. Mynegwyd ers 2015/16 fod y Cyngor wedi cymeradwyo £36m o arbedion. Nodwyd eleni fod adrannau wedi canolbwyntio ar ymateb i'r argyfwng ac mae effaith Covid19 wedi cyfrannu ar lithriad yn y rhaglen arbedion. Yn ogystal nodwyd fod blaenoriaeth wedi bod i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd wedi golygu na fu modd parhau a threfniadau herio perfformiad nac arbedion dros y cyfnod.

Mynegwyd fod gwireddu arbedion yn mynd yn anodd gydag arwyddion pellach fod trafferthion cyflawni arbedion mewn rhai meysydd. Tynnwyd sylw at atodiad 1 sydd yn dangos fod 98% o arbedion 2015/16 i 2018/19 bellach wedi ei gwireddu. Amlygwyd y cynlluniau sydd a'r risg mwyaf a oedd yn cynnwys cynllun Dechrau i'r Diwedd gan yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd.

Nodwyd fod 76% o arbedion 2019/20 bellach wedi ei gwireddu a nodwyd y prif risgiau cyflawni ar gynlluniau yn yr Adran Oedolion, Amgylchedd ynghyd a'r Adran Blant. Wrth edrych ar eleni, mynegwyd fod 16% wedi ei gwireddu ar 34% ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Pwysleisiwyd fod rhai cynlluniau gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo yn cydnabod nad oes modd i rai cynlluniau gael ei gwireddu a bod cynlluniau amgen yn cael ei cynnig.

Mynegwyd fod gwireddu dros £30m o arbedion ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol. Ychwanegwyd fod yr adran eisoes wedi rhagweld problem gyda gwireddu arbedion fod darpariaeth gorfforaethol i'r pwrpas yng nghyllid 2020/21 i leddfu'r

sefyllfa. Mynegwyd fod angen bellach ail afael yn y drefn o gyflawni arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Mynegwyd nad oedd yn sioc i neb fod yr adran oedolion ddim am gyflawni arbedion eleni. Mynegwyd fod arwyddion toriadau dros ddeg mlynedd bellach yn cael ei gweld yn glir.
- Nodwyd fod cynlluniau amgen i'w gweld i arbediad yr adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol ond fod yr adran yn asesu'r ffordd ymlaen. Mynegwyd fod yr arbediad yr un peth ond fod y swm am fod yn wahanol.
- Mynegwyd ei bod yn anodd coelio fod toriadau yn cael ei gwneud yng nghanol pandemig. Mynegwyd pwysigrwydd amddiffyn y gwasanaethau a'r cyhoedd. Pwysleisiwyd gydag ail don covid ar y ffordd mynegwyd nid hyn fydd diwedd yr arbedion a holwyd pryd fydd hyn yn dod i stop.
- Amlygwyd fod y chwe mis diwethaf wedi amlygu pwysigrwydd staff y Cyngor i gamu i mewn i fylchau a bod angen sefydlogi'r sefyllfa bellach nid i wneud mwy o arbedion.

11. CYLLIDEB REFENIW 2020/21 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2020

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

- Derbyniwyd yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2020 o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth.
- Nodwyd effaith ariannol Covid19, sydd yn gyfuniad o gostau ychwanegol, colledion incwm a llithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth ddilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.
- Cefnogwyd bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.
- Nodwyd fod gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni, gan fod angen egluro manylder cymhleth yn y darlun yma yng ngofal Oedolion, mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb,
- Nodwyd fod Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu gan y Prif Weithredwr i roi sylw i faterion ariannol dyrys yr Adran Plant a Theuluoedd fel bod modd mynd at wraidd gorwariant yr Adran, gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad gerbron y Cabinet fydd yn manylu ar y cynllun ymateb.
- Cymeradwywyd yr argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (sydd wedi'u hegluro yn Atodiad 2).
  - Ar gyllidebau Corfforaethol, fod:
    - (£250k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei drosglwyddo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.

- tanwariant net o (£1,127k) ar gyllidebau Corfforaethol yn mynd i falansau cyffredinol y Cyngor i gynorthwyo i wynebu'r her ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor yn arbennig felly yn sgil argyfwng Covid19.
- Fod derbyniadau grant ar gyfer digolledu gwariant ychwanegol a cholledion incwm cysylltiedig â'r argyfwng Covid19 gan y Llywodraeth yn cael ei ddyrannu i'r adrannau perthnasol yn unol â'r hyn a nodir yn Atodiad 1.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adroddiad yn amlygu ar adolygiad diweddaraf o gyllideb refeniw y Cyngor a rhagolygon ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mynegwyd fod y ffigyrau'r adolygiad diwedd Awst yn amlygu effaith ariannol Covid ar y ffigyrau sydd yn gyfuniad o gostau ychwanegol, colledion incwm a llithriad yn y rhaglen arbedion.

Nodwyd fod Llywodraeth Cymru wedi sefydlu cronfa caledi i ddigolledu costau a cholledion incwm Awdurdodau Lleol. Mynegwyd yng Ngwynedd fod ceisiadau dros £4.5miliwn wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i ddigolledu Cyngor am y cyfnod hyd at ddiwedd Awst, gyda £3.6miliwn eisoes wedi ei dderbyn. Nodwyd o ran colled incwm, roedd cais am chwarter cyntaf y flwyddyn bron yn £3.7miliwn gyda £3.3 eisoes wedi ei dderbyn.

Pwysleisiwyd fod pwysau ar adrannau yn amlwg eleni a bod problemau gwireddu arbedion fwy fwy amlwg eleni ac yn ffactor sydd yn cyfannu at y gorwariant a adroddir yn y meysydd megis Plant, Oedolion a Phrifyrdd a Bwrdeistrefol. Amlygwyd y prif faterion yn rhai adrannau fel yr ardrawiad mae Covid19 wedi cael ar yr adran Oedolion, gyda £2.2miliwn wedi ei wario hyn at ddiwedd Awst. Nodwyd fod £1.722miliwn wedi ei dderbyn eisoes gan Lywodraeth Cymru ond hyd yn oed heb ardrawiad Covid, rhagwelir gorwariant o £1.8miliwn gyda methiant i gyflawni arbedion gwerth £1.7miliwn.

Yn yr adran Plant a Theuluoedd er bod £1.8miliwn ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r Adran yn 2020/21 rhagwelir gorwariant o £2.8miliwn ynghyd a'r methiant i wireddu £688k o arbedion angen datrysiad. Mynegwyd fod yr ystadegau diweddarau yn cadarnhau cynnydd pellach yn y galw am wasanaethau yn arbennig maes lleoliadau ac ôl-16. Pwysleisiwyd fod y sefyllfa'n un pryderus er nad yw'n unigryw i Wynedd.

Amlygwyd fod problemau yn y maes casglu a gwaredu gwastraff yn parhau eleni a bod yr adran yn wynebu costau ychwanegol yn ymwneud a Covid ond y gobaith yw y bydd Llywodraeth Cymru yn digolledu am y costau ychwanegol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Diolchwyd i staff am eu gwaith a'i hymrwymiad yn ystod y misoedd diwethaf.
- Mynegwyd diolch i staff rheng flaen y Cyngor. Ychwanegwyd o ran yr adran addysg fod costau glanhau ac arlwyo wedi codi yn sylweddol o ganlyniad i Covid a holwyd os bydd y math yma o gostau yn cael ei digolledu gan y Llywodraeth. Nodwyd y bydd y math yma o gostau yn cael ariannu gan ei fod yn gost o ganlyniad i'r haint.

12. RHAGLEN CYFALAF 2020/21 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2020

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

- Derbyniwyd yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2020) o'r rhaglen gyfalaf.
- Cymeradwywyd i ariannu addasiadau a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:
  - defnydd o amryw ffynonellau i ariannu gwir lithriadau gwerth cyfanswm o £3,646,000 o 2019/20,
  - lleihad o £558,000 mewn defnydd o fenthyca,
  - cynnydd o £7,105,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau,
  - dim newid mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf,
  - cynnydd o £53,000 mewn defnydd o gyfraniadau refeniw,
  - dim newid mewn defnydd o'r gronfa gyfalaf, a
  - cynnydd o £283,000 mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ac i gymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Ategwyd fod effaith Covid i'w gweld ar y rhaglen cyfalaf gyda dim ond 13% o'r gyllideb wedi ei wario hyd ddiwedd Awst.

Pwysleisiwyd fod y Cyngor a chynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £44m eleni gyda £17m wedi ei ariannu drwy ddenu grantiau penodol. Mynegwyd fod £9.4miliwn yn cael ei ragweld i lithio eleni i'r flwyddyn ganlynon ond na fydd unrhyw golled ariannol. Nodwyd y grantiau ychwanegol y llwyddwyd i'r ddenu a oedd yn cynnwys £2.3m mewn Grant Digartrefedd Gwedd II, £2.2m Grant Ysgolion Ganrif 21 a £1.3m Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Leol a'r Gronfa Teithio Llesol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Tynnwyd sylw at y Grant Ysgolion gan fynegi fod yr arian hwn at adnewyddu un o ysgolion uwchradd y sir. Pwysleisiwyd pwysigrwydd prosiectau o'r math yma i sicrhau cefnogaeth i bobl ifanc.
- Amlygwyd fod £100m o arian cyfalaf dros y 3 blynedd ariannol 2020/21 – 2022/23 yn sylweddol ac mae prosiectau yn llithro i'w disgwyl eleni. Nodwyd balchder fod cymaint o fuddsoddiad o fewn y sir.

13. CYNLLUNIO ARIANNOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd y drefn ac amserlen llunio Cyllideb 2021/22, wrth nodi fod cynllunio ariannol yn hynod heriol, ac felly os bydd bwlbwch cyllido i fantoli cyllideb

2021/22, bydd y Cyngor yn defnyddio cyllidebau a chronfeydd wrth gefn i liniaru colledion adnoddau yn y tymor byr.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adroddiad yn amlinellu trefnu llunio cyllideb 2021/22 yng nghyd-destun anghyffredin eleni. Mynegwyd fod yr adran ar hyn o bryd yn adnabod anghenion gwario 2021/22 fel arfer ac y bydd bidiau am adnoddau ychwanegol yn dod ger bron y Cabinet cyn bo hir.

Ers rhyddhau'r rhaglen mynegwyd ei bod wedi dod yn glir y bydd y Llywodraeth ddim yn cyhoeddi 'Cyllideb' hydrefol ond y bydd y Trysorlys yn cynnal Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr un flwyddyn. Nodwyd fod y Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi setliad drafft awdurdodau lleol yn Rhagfyr, ar setliad terfynol ym mis Mawrth. Ategwyd fod yr amserlen hon yn heriol i awdurdodau lleol ac y bydd cyfnod estynedig o ansicrwydd ariannol. Er hyn, mynegwyd y bydd y Cyngor yn cychwyn o sylfaen gyllidol gymharol gadarn.

Amlinellwyd y rhestr 'dwsin dieflig' o faterion ariannol ansicr mae'r Cyngor yn ei wynebu a oedd yn cynnwys effaith Covid, ardrawiad Brexit a thueddiad chwyddiant prisiau. Mynegwyd fod y cynllunio ariannol am fod yn hynod heriol gan ymhelaethu y gall y bwlch cyllideb fod hyd at £8m, er hyn y dylai sylfaen gadarn Gwynedd ganiatáu i ni 'bontio' yn y tymor byr.

Argymhellwyd y bydd y Cyngor yn awyddus i osgoi ystyriaeth ddiangen o restrau arbedon a thoriadau yn ystod ail don o'r pandemig ac os bydd bwlch cyllido i fantoli cyllideb 2021/22 am y tro. Argymhellwyd i'r Cyngor ystyried defnyddio cyllidebau a chronfeydd wrth gefn i liniaru colledion adnoddau ac i gynyddu'r Dreth Cyngor 3.5%.

Nodwyd yn y tymor hir y bydd angen ailgyflenwi'r cronfeydd wrth gefn fel eu bod ar gael i'r dyfodol. Mynegwyd pan fydd llai o ansicrwydd bydd modd sefydlu cynlluniau i'r tymor canolig. Amlygwyd amserlenni adroddiadau i'r Cabinet gan nodi y bydd cyfres o seminarau ymgynghori ag aelodau am gael eu cynnal ym mis Ionawr yn rhithiol. Amlinellwyd yr amserlen i osod y gyllideb.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Mynegwyd ei bod yn gyfnod ansicr i gyllidebu ar gyfer y dyfodol.
- Amlygwyd pwysigrwydd seminarau Ionawr i'r aelodau, gan ei fod yn gyfle i aelodau roi eu barn ar y gyllideb.
- Nodwyd fod y Cyngor mewn sefyllfa cymharol gryf, oherwydd ei sylfaen gadarn, i brynu amser.
- Diolchwyd i'r tîm cyllid am eu gwaith.

14. CAU ALLAN Y WASG AR CYHOEDD

Penderfynwydcau allan y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol gan ei bod yn debygol y datgelir gwybodaeth eithredig fel y'i diffinir ym Mharagraff 12 o Atodiad 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972- Gwybodaeth ynglŷn â'g unigolyn penodol

Mae'r paragraff yma yn berthnasol oherwydd bod yr adroddiad yn cynnwys gwybodaeth am unigolyn penodol sydd â hawl i breifatrwydd yn ystod trefn benodi. Nid oes unrhyw fudd cyhoeddus sydd yn galw am ddatgelu gwybodaeth bersonol am yr unigolion yma fyddai'n gorbwyso hawliau'r unigolion yma ar y pwynt yma. O ganlyniad mae'r budd cyhoeddus yn disgyn o blaid cadw'r wybodaeth yn eithriedig.

15. PENODI UWCH GRWNER GWEITHREDOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys

PENDERFYNIAD

1. Awdurdodi'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol yn ddarostyngedig i gadarnhad y Prif Grwner â'r Arglwydd Ganghellor i bennu amodau ac i benodi Kate Sutherland, Crwner Cynorthwyol presennol Ardal Gogledd Orllewin Cymru i weithredu fel Uwch Grwner Gweithredol hyd nes y bydd yr awdurdod wedi cyfarch y cwestiwn o uno ardaloedd ac y bydd Uwch Grwner parhaol wedi ei benodi/phenodi.
2. Awdurdodi'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i gynnal adolygiad yn ystyried priodoldeb uno ardal Crwner Gogledd Orllewin Cymru gydag ardaloedd eraill gan gynnwys cychwyn trafodaethau gyda Chynghorau Gogledd Cymru ynghyd ag unrhyw fudd-ddeiliaid perthnasol eraill, y Prif Grwner a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder, gan bwysleisio pwysigrwydd cael Uwch Grwner sydd yn gallu cynnal gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg a disgwyl adroddiad yn ôl ar y canfyddiadau a'r ffordd ymlaen.

TRAFODAETH

Trafodwyd yr adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 y.h. a daeth i ben am 4.00yh

CADEIRYDD

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	3 Tachwedd 2020
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Nia Jeffreys
Swyddog Cyswllt:	Delyth G Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679708
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Blynyddol Cydraddoldeb 2019-20

1 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir i'r cabinet nodi a derbyn yr wybodaeth yn yr adroddiad.

2 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Pwrpas yr adroddiad yma yw rhoi diweddariad ar y gwaith sy'n mynd rhagddo yn y maes cydraddoldeb, fel canlyniad i Gynllun Cydraddoldeb 2016-20 ac yn fwy eang. Mae'r adroddiad yn gofnod cywir o'r hyn sydd wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn.

Mae hefyd yn ddyletswydd statudol ar y Cyngor i wneud Adroddiad Blynyddol ac i nodi gwybodaeth cyflogaeth bob blwyddyn (Deddf Cydraddoldeb 2010).

Gan mai dyma'r Adroddiad Blynyddol olaf ar gyfer Cynllun 2016-20 mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r gwaith dros y pedair blynedd ac yn adnabod y berthynas gyda'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24 a fabwysiadwyd gan y Cabinet ar 10 Mawrth 2020.

3 CYFLWYNIAD

Ym mis Mawrth 2016 cyhoeddodd y Cyngor ei Gynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2016-20 er mwyn lleihau anghydraddoldeb rhwng pobl sydd hefo nodweddion cydraddoldeb a gweddill y gymdeithas. Y nodweddion yna ydi:

- Oedran
- Ailbennu rhywedd
- Rhyw
- Hil – yn cynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd
- Anabledd
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Cyfeiriadedd rhywiol

- Crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred
- Priodas a phartneriaeth sifil

(Deddf Cydraddoldeb 2010)

Yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol nododd y Cyngor y pedwar amcan y mae am weithio tuag atynt dros y pedair blynedd nesaf. Roedd yr amcanion wedi eu dewis ar sail amrywiaeth o dystiolaeth gan gynnwys gwybodaeth fewnol, llais a chyfranogiad aelodau o'r cyhoedd a data ar nodweddion cydraddoldeb. Ychwanegwyd pumed amcan yn Adroddiad Blynyddol 2017-18 (sef yr olaf yn y rhestr isod), eto ar sail tystiolaeth.

Yr amcanion ydi:

- Gwella ein trefniadau i ganfod a defnyddio barn pobl sy'n rhannu nodweddion cydraddoldeb
- Gwella ein trefniadau asesu effaith cydraddoldeb
- Creu amgylchiadau i bobl o wahanol gefndiroedd i gynrychioli pobl Gwynedd trwy sefyll etholiad i fod yn aelod etholedig
- Adnabod unrhyw wahaniaethau cyflogaeth a thâl a gweithredu i'w lleihau.
- Gwella ein darpariaeth gwybodaeth ar gyfer pobl sydd ddim yn defnyddio Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf neu sydd angen gwybodaeth mewn fformatau gwahanol

Mae'r ddogfen hefyd yn cynnwys atodiad sy'n rhoi manylion cyflogaeth ar sail nodwedd gwarchoddedig cydraddoldeb.

4 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Mae gwaith o weithredu Amcanion Cynllun Cydraddoleb Strategol 2020-24 wedi cychwyn.

5 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Nid oedd angen addasu'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb y tro hyn.

Sylwadau'r Swyddogion Statudol

i) Prif Swyddog Cyllid

Deallaf gofynnir i'r Cabinet dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth. Felly, does gen i ddim i'w ychwanegu at yr adroddiad o safbwynt priodoldeb ariannol.

ii) Swyddog Monitro

Mae'r adroddiad blynyddol yn adlewyrchu cynnydd a rhoi trosolwg yn y maes pwysig yma. Mae ystyriaethau cydraddoldeb wedi gwreiddio ym mhrosesau penderfynu'r Cyngor ac mae hyn i'w groesawu o safbwynt priodoldeb.

Adroddiad Blynyddol Cydraddoldeb

2019/20

www.gwynedd.llyw.cymru

Pwrpas yr Adroddiad

Ym mis Mawrth 2016 cyhoeddodd y Cyngor ei Gynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2016-20 er mwyn lleihau anghydraddoldeb rhwng pobl sydd hefo nodweddion cydraddoldeb a gweddill y gymdeithas. Y nodweddion yna ydi:

- Oedran
- Ailbennu rhywedd
- Rhyw
- Hil (cynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd)
- Anabledd
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Cyfeiriadedd rhywiol
- Crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred
- Priodas a phartneriaeth sifil

(Deddf Cydraddoldeb 2010)

Yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol nododd y Cyngor y pedwar amcan y mae am weithio tuag atynt dros y pedair blynedd nesaf. Ychwanegwyd un pellach yn Adroddiad Blynyddol 2018-219 oherwydd bod tystiolaeth leol yn dangos fod o'n rhywbeth oedd angen gweithio arno ymhellach.

- Gwella ein trefniadau i ganfod a defnyddio barn pobl sy'n rhannu nodweddion cydraddoldeb
- Gwella ein trefniadau asesu effaith cydraddoldeb
- Creu amgylchiadau i bobl o wahanol gefndiroedd i gynrychioli pobl Gwynedd trwy sefyll etholiad i fod yn aelod etholedig
- Adnabod unrhyw wahaniaethau cyflogaeth a thâl a gweithredu i'w lleihau.
- Gwella ein darpariaeth gwybodaeth ar gyfer pobl sydd ddim yn defnyddio Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf neu sydd angen dogfennau mewn fformat gwahanol (ychwanegwyd yn Adroddiad Blynyddol 2018-19).

Yn amlwg, bwriad yr Adroddiad Blynyddol yw nodi'r hyn sydd wedi ei wneud dros y flwyddyn dan sylw. Ond y tro hyn mae'r Adroddiad yma, fel yr olaf i Gynllun Cydraddoldeb 2016-20, yn edrych yn ôl ar y gwaith sydd wedi ei gyflawni ar yr Amcanion yn ystod oes y Cynllun. Mae hefyd yn adnabod y berthynas hefo Cynllun 2020-24.

Dechreuodd y Clo Mawr oherwydd Covid-19 yn ystod pythefnos diwethaf cyfnod y cynllun. Nid oedd felly'n ffactor dylanwadol ar y cynllun gweithredu. Mi fydd wrth gwrs yn cael effaith ar Gynllun 2020-24 ac mae'n angenrheidiol edrych yn ofalus ar ein Hamcanion a'u Cynlluniau Gweithredu a'u haddasu yn ôl yr angen.

Cynllun Gweithredu

Amcan 1

Gwella ein trefniadau i ganfod a defnyddio barn pobl sy'n rhannu nodweddion Cydraddoldeb

Beth oedd y Cyngor wedi addo ei wneud yn ystod 2016-20?	Beth yw'r amserlen?
1.1 Cryfhau cyswllt y Cyngor gyda grwpiau penodol a sefydlu grŵp craidd cydraddoldeb. Rhannu'r wybodaeth a ddaw o'r grŵp drwy'r Cyngor.	2016-17
1.2 Rhannu gwybodaeth o ymarferiadau casglu barn ar fewnrwyd y Cyngor fel ei fod ar gael i bawb. (Ystyriaeth bellach i'w roi i ganfod y cyfrwng gorau)	Parhaus
1.3 Cryfhau'r elfen cydraddoldeb yn y Llawlyfr Ymgysylltu ar sail ymarfer dda er mwyn sicrhau fod gwasanaethau yn cael eu hatgoffa o'r budd sy'n dod o dderbyn barn pobl hefo nodweddion cydraddoldeb, yn ogystal â'r ddyletswydd i wneud hynny.	2016-17
Beth sydd wedi digwydd yn ystod 2019-20?	
1.1 Cwblhawyd y pwynt gweithredu yn ystod 2016-27. Parhaodd y Grŵp Craidd Cydraddoldeb i gyfarfod yn ystod 2019-20 gan ganolbwyntio ar roi mewnbwn ar gyfer y Cynllun Cydraddoldeb 2020-24 a'r Cynllun Gweithredu. Mae hyn wedi ein caniatáu i adnabod rhwystrau a gwybodaeth na fyddem wedi eu hadnabod fel arall er mwyn eu cyfarch yn y Cynllun neu fel arall. 1.2 Gwybodaeth yn cael ei rannu ar fewnrwyd y Cyngor sydd wedi cael ei ddefnyddio i wella penderfyniadau trwy hysbysu ein hasesiadau effaith cydraddoldeb. 1.3 Cwblhawyd yn 2016-17.	

Beth ddigwyddodd yn ystod y cyfnod y Cynllun a beth yw'r berthynas â Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24?

1.1 Sefydlwyd y Grŵp Craidd Cydraddoldeb, sy'n cynnwys cynrychiolwyr mudiadau sy'n cefnogi gwahanol nodweddion cydraddoldeb, er mwyn rhoi mewnbwn arbenigol i waith y Cyngor. Eu prif waith fu rhoi mewnbwn i'r Swyddog Cydraddoldeb ar amrywiol rannau o'i gwaith e.e. yr wybodaeth ar y fewnrwyd, trefn asesu effaith cydraddoldeb a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd. Bydd eu gwaith yn parhau i'r cyfnod nesaf gyda'r gobaith o ehangu a chryfhau a defnyddio eu harbenigedd wrth weithredu ar yr amcanion. Wedi dweud hynny, ein bwriad yw ehangu'r ystod o farn rydym yn ei dderbyn, gan gynnwys pobl sydd ddim fel arfer yn cymryd rhan mewn grwpiau o'r fath, na hyd yn oed ymgynghoriadau'r Cyngor. Mae hyn er mwyn cael darlun llawn o ddyheadau pobl er mwyn gwella ein gwasanaethau (Amcan 1 y Cynllun newydd).

1.2 Rhannwyd y brif wybodaeth ond rydym yn ymwybodol fod angen parhau i wella ein trefniadau a'u gwneud yn fwy cyraeddadwy i'r gwasanaethau. Bydd hyn yn eu galluogi i ddarparu asesiadau effaith cydraddoldeb mwy cadarn er mwyn sicrhau penderfyniadau gwell. Bwriedir hefyd osgoi dyblygu, sy'n achosi i gyfranwyr flino ar y broses (Amcan 2 y Cynllun newydd).

1.3 Newidiwyd y llawlyfr yn 2017-18 er mwyn annog rheolwyr i ystyried anghenion pobl hefo amrywiol nodweddion gwarchodedig i wella siawns pawb o gael llais. Mae'r Tîm Ymgysylltu wedi bod yn rhagweithiol yn ystod y cyfnod i sicrhau mewnbwn amrywiol o fewn ymgysylltiadau ac ymgynghoriadau. Bydd ystyried y math o gyngor sy'n cael ei roi i staff yn rhan anorfod o'r ymateb i'r ymgysylltiad hefo'r cyhoedd a staff yn y Cynllun newydd (Amcan 2).

Amcan 2 Gwella ein trefniadau asesu effaith cydraddoldeb		
Beth oedd y Cyngor wedi addo ei wneud yn ystod 2016-20?	Beth yw'r amserlen?	
2.1 Rhoi cymorth a hyfforddiant i swyddogion i sicrhau fod ganddynt wybodaeth am eu dyletswydd tuag at bobl gyda nodweddion cydraddoldeb. Dylai hyn gynnwys sicrhau fod asesiadau effaith yn rhan o ddatblygiad unrhyw bolisi, prosiect neu weithdrefn cyn gwneud unrhyw benderfyniadau.	Parhaus	
2.2 Sicrhau fod y negeseuon sy'n dod o geisio mewnbwn grwpiau ac unigolion â nodweddion gwarchoddedig yn cael eu rhannu drwy'r Cyngor ar gyfer eu cynnwys mewn asesiadau effaith.	Parhaus	
Beth sydd wedi digwydd yn ystod 2019-20?		
2.1. Mae'r Swyddog Polisi a Chydraddoldeb wedi parhau i addysgu swyddogion ynglŷn â'r dyletswyddau mewn amryw ffyrdd, drwy siarad hefo unigolion, mynychu grwpiau tîm a thimau rheoli. Mae staff wedi bod yn werthfawrogol o hyn a dweud eu bod wedi deall yn well sut i ystyried hawliau pobl hefo nodweddion gwarchoddedig. Yn anffodus roedd y nifer o staff a wnaeth yr e-fodiwl cydraddoldeb yn isel yn ystod y flwyddyn felly byddwn yn edrych ar sut rydym yn hyfforddi yn y maes. 2.2 Mae'r Swyddog Polisi a Chydraddoldeb wedi annog swyddogion, wrth roi cymorth iddynt i wneud yr asesiadau, i ddefnyddio amryw o ffynonellau fel gwybodaeth wrth wneud asesiadau effaith cydraddoldeb er mwyn gwella'r deilliant.		
Beth ddigwyddodd yn ystod y cyfnod y Cynllun a beth yw'r berthynas â Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24?		
2.1 Mae ein trefniadau asesu effaith wedi eu cryfhau yn ystod y pedair blynedd trwy fireinio'r canllawiau a sicrhau dealltwriaeth o'r angen, sydd wedi arwain at fwy o asesiadau'n dod heibio'r Swyddog Polisi a Chydraddoldeb. Rydym yn arbennig wedi cryfhau ein bwriadau o amgylch gosod cyllideb y Cyngor mewn cyfnod anodd. Wrth gwrs mae'r gwaith yn barhaol ac mae Amcan 3 yn y Cynllun newydd yn ymwneud â gwella ein trefn Asesiadau		

Effaith Cydraddoldeb. Adnabuwyd fod angen ail-ymweld a'n hyfforddiant yn y maes ac mae Amcan 1 yn ymwneud â darparu amrywiaeth o hyfforddiant addas o safon uchel gan ddefnyddio amryw o ddulliau.

2.2. Mae'r wybodaeth wedi ei ddefnyddio fel tystiolaeth wrth wneud asesiadau effaith ond mae mwy o waith i'w wneud i annog hynny. Mae adnabod a darparu dulliau amrywiol o rannu'r wybodaeth o ymgysylltiadau ac ymgynghoriadau sy'n addas ar gyfer swyddogion ac yn arwain at sicrhau penderfyniadau da yn ymddangos yn Amcan 2 a 3 y Cynllun Cydraddoldeb newydd.

Amcan 3

Creu'r amgylchiadau i bobl o wahanol gefndiroedd i gynrychioli pobl Gwynedd trwy sefyll etholiad i fod yn aelod etholedig.

Beth fydd y Cyngor yn ei wneud yn ystod 2016-20?	Beth yw'r amserlen?
3.1 Cynnal arolwg lleol i adnabod yr elfennau sy'n rhwystr i unigolion rhag sefyll etholiad i fod yn gynghorydd lleol	2016/17 – 2017-18
3.2 Gweithredu (lle'n bosib) ar ganlyniadau'r uchod i symud rhwystrau	2016/17 – 2017-18
3.3 Amrywiol ddulliau i godi ymwybyddiaeth pobl Gwynedd o ddemocratiaeth a'r cyfleoedd i gynrychioli fel cynghorydd lleol	2016/17 – 2017-18
Beth sydd wedi digwydd yn ystod 2019-20?	
3.1 Cwblhawyd yn ystod blynyddoedd 2016/17 – 2017-18	
3.2 Cwblhawyd yn ystod blynyddoedd 2016/17 – 2017-18	
3.3 Cwblhawyd yn ystod blynyddoedd 2016/17 – 2017-18	
Beth ddigwyddodd yn ystod y cyfnod y Cynllun a beth yw'r berthynas â Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24?	
Gweithredwyd ar cynllun gweithredu 3 yma ar gychwyn cyfnod y Cynllun cyn Etholiadau Llywodraeth Leol 2017. Mae 'n anodd adnabod os yw'r gwaith wedi dwyn ffrwyth gan nad yw'n gyfreithiol i ni holi am nodweddion gwarchoddedig y rhai sy'n sefyll mewn etholiad ond rydym yn sicr wedi adnabod ei fod yn waith hirdymor. Un o'r gwersi a ddysgwyd oedd bod angen paratoi ddigon ymlaen llaw fel bo modd ymgysylltu gyda grwpiau cymunedol flwyddyn neu ddwy cyn etholiad, yn hytrach nag ychydig fisoedd cyn hynny. Felly, rydym eisoes wedi dechrau meddwl am hybu amrywiaeth ar gyfer y cylch etholiadol nesaf ac i'r dyfodol yn y tymor hwy a bydd hyn yn derbyn sylw fel rhan o waith dydd i ddydd hirdymor y Gwasanaeth Democratiaeth.	

Amcan 4

Adnabod unrhyw wahaniaethau cyflogaeth a thâl a gweithredu i'w lleihau

Beth mae'r Cyngor am ei wneud yn ystod 2016-20?	Beth yw'r amserlen?
4.1 Ymgyrch i lenwi bylchau yn y data nodweddion cydraddoldeb	Cychwyn ym Mehefin 2016
4.2 Cwblhau awdit tâl	2016/17 – 2019/20.
4.3 Gweithredu ar sail y dystiolaeth o'r awdit tâl ac unrhyw wybodaeth berthnasol arall	2016/17 – 2019/20
Beth ddigwyddodd yn ystod 2019-20?	
4.1 Mae'r nifer yr aelodau staff sydd wedi cwblhau'r holiadur ar ei newydd wedd (wedi ei newid yn 2017-18) yn parhau yn isel ac, er bu gwaith yn mynd rhagddo i annog staff i'w lenwi wrth iddynt ddechrau defnyddio'r system hunan wasanaeth. 4.2 Wedi ei gwblhau eisoes (2016-17) 4.3 Mae Blaenoriaeth Gwella 3 yng Nghynllun y Cyngor, sef Lleihau Anghydraddoldeb yn y Sir, yn cynnwys y prosiect Merched mewn Arweinyddiaeth. Mae'r prosiect yn hybu'r nifer o ferched sy'n ymgeisio ac yn cyrraedd swyddi uwch o fewn y Cyngor trwy adolygu'r amodau a'r amgylchedd gwaith. Mae'r Cyngor yn cydnabod fod y nifer o ferched sy'n cyflawni swyddogaeth reolaethol o fewn y Cyngor yn anghymesur â rhaniad o fewn y gweithlu cyfan h.y. 70% yn ferched a 30% yn ddynion, er i'r awdit tâl diweddar ddangos nad oes yna fylchau cyflog cyfartal.	
Beth ddigwyddodd yn ystod y cyfnod y Cynllun a beth yw'r berthynas â Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24?	
4.1 Roedd ein holiadur monitro staff wedi dyddio ac nid oedd yn gofyn y cwestiynau cywir am rai nodweddion, yn arbennig crefydd. Mae holiadur newydd sydd yn ateb yr angen yn well yn awr yn fyw. Cyhoeddwyd negeseuon amrywiol yn pwysleisio'r angen i'w gwblhau er mwyn cael	

ffigyrau gwerth chweil i weithredu arnynt, er, wrth gwrs, nid oes gan y Cyngor yr hawl i fynnu ymateb. Dan yr amgylchiadau, mae'n anorffod fod y nifer sydd wedi ei gwblhau hyd yma yn sylweddol is nag oedd yn flaenorol. Wedi dweud hynny, rhaid cofio fod yr wybodaeth rydym yn ei gasglu erbyn hyn yn ateb ein dyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn llawer gwell. Mae hyrwyddo'r holiadur er mwyn i ni gael ffigyrau gwell yn y Cynllun newydd (Amcan 4). Bydd yr ymgysylltu (Amcan 2) hefyd yn rhoi gwybodaeth am rwystrau i ni gan ddarparu tystiolaeth ar sut i weithredu ymhellach i wella amrywiaeth ein gweithlu.

4.2 Cwblhawyd yr awdit tâl, oedd yn dangos nad oedd yna fylchau cyflog cyfartal rhwng dynion a merched yn strwythur cyflogau'r Cyngor. Adnabuwyd bryd hynny y gallai fod yn fuddiol i'r Cyngor gynnal awdit tâl ar rai o'r nodweddion gwarchoddedig eraill (fel anabledd neu hil). Nid oedd hynny yn bosib ar y pryd o ganlyniad i ansawdd y data, ond gobeithir y gellir datblygu'r gallu i gynnal awdit o'r fath dros gyfnod y Cynllun Cydraddoldeb newydd (Amcan 4).

4.3 Mae'r prosiect Merched mewn Arweinyddiaeth wedi ei sefydlu, gweler uchod. Mae gweithredu ar y canfyddiadau yn parhau i fod yn greiddiol er mwyn cryfhau amrywiaeth ein gweithlu ac yn ymddangos yn Amcan 4 y Cynllun newydd

Amcan 5

Gwella ein darpariaeth gwybodaeth ar gyfer pobl sydd ddim yn defnyddio Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf neu sydd angen dogfennau mewn fformat gwahanol

Beth mae'r Cyngor am ei wneud yn ystod 2016-20 (yr Amcan yma wedi ei ychwanegu yn 2018-19)?

Beth yw'r amserlen?

5.1 Ymgysylltu hefo'r Grŵp Craidd Cydraddoldeb a grwpiau eraill perthnasol i adnabod yr angen mwyaf

parhaol

5.2 Gweithredu ar yr hyn a ddywedir, os yn bosib

parhaol

Beth ddigwyddodd yn ystod 2019-20?

5.1 Rydym wedi adnabod yr angen i ddarparu gwybodaeth mewn fformat hawdd i'w ddarllen ac wedi gweithredu ar hynny. Mae angen gwaith pellach er mwyn adnabod a chadarnhau maint yr angen ar gyfer amrywiol ddulliau o gyfathrebu eraill o fewn y sir.

5.2 Mae angen gwaith pellach er mwyn adnabod y meysydd sydd angen gweithredu arnynt

Beth ddigwyddodd yn ystod y cyfnod y Cynllun a beth yw'r berthynas â Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24?

5.1 Digwyddodd cryn waith ymchwil er mwyn adnabod gwahanol ddulliau a gweld beth oedd anghenion penodol o fewn y sir ond nid yw'r darlun yn glir. Er nad oes Amcan penodol yn y cynllun newydd am y pwnc yma disgwylir y byddwn yn casglu gwybodaeth i lenwi'r bwlch hefo ymgynghori sy'n digwydd yn Amcan 2.

5.2 Nid oedd yn bosib gwneud llawer o weithredu strategol yn y maes yma oherwydd diffyg gwybodaeth ond bydd y gwaith ymgysylltu yn y Cynllun newydd yn fan cychwyn i ni allu sicrhau darpariaeth addas ar gyfer pobl Gwynedd.

Ydi'r Cyngor wedi gwneud unrhyw beth arall?

Oherwydd bod bob un ohonom yn berchen ar o leiaf 5 nodwedd warchoddedig nid oes unrhyw ran o waith y Cyngor sydd ddim yn cyfrannu tuag at lesiant ar sail cydraddoldeb.

Ond mae dipyn o waith dydd i ddydd y Cyngor hefyd yn ymwneud â diwallu anghenion pobl hefo nodweddion gwarchoddedig penodol. Gweler isod enghreifftiau o'r hyn mae'r Cyngor, fel arfer mewn partneriaeth â mudiadau eraill, wedi ei wneud i hybu cyfleoedd cyfartal neu i hybu gwell dealltwriaeth rhwng pobl sydd â nodwedd benodol a phobl sydd ddim yn rhannu'r nodwedd yna.

Cynhaliwyd arddangosfa gan Merched Chwarel yn Storiell, Bangor, ym mis Mai. Mae eu gwaith wedi ei ddylanwadu gan chwareli gogledd Cymru ac yn archwilio presenoldeb gwirioneddol merched mewn amgylchedd lle roedd dynion yn teyrnasu. Bu sgysiau gan yr artistiaid fel rhan o'r arddangosfa. (Nodwedd warchoddedig: Rhyw – merched)

Bu rhai o ddisgyblion Ysgol Nefyn ar helpa wyau Pasg arbennig yng Nghartref Plas Hafan fel rhan o brosiect Pontio'r Cenedlaethau Cyngor Gwynedd a Phrifysgol Bangor. (Nodwedd warchoddedig: Oedran, hybu perthynas dda rhwng cenedlaethau)

Lansiodd Cyngor Gwynedd Bolisi Menopôs newydd ar gyfer staff ar Ddiwrnod Menopôs y Byd (18 Hydref). Gan fod mwy na dwy ran o dair o staff y Cyngor yn ferched, mae'n destun balchder i'r awdurdod fedru torri'r cwys newydd hwn . (Nodwedd warchoddedig: Rhyw – merched)

Cynhaliwyd Mabolgampau Cartrefi Preswyl Cyngor Gwynedd ar y cyd gyda DementiaGo ym mis Hydref. Roedd timau, oedd yn cynnwys staff a phreswylwyr o ardaloedd Arfon, Dwyfor a Meirionnydd, yn cymryd rhan mewn nifer o gampau gan gynnwys Boccia, sgitls a cherdded yn ystod yr wythnos.

Bu wyth aelod o'r grŵp Ffrindiau Penygroes yn cydweithio â rhai o blant blwyddyn 4 Ysgol Bro Lleo yn ystod yr haf mewn ymgyrch i waredu sbwriel ac i

dynnu sylw at y broblem yma yn y gymuned. (Nodwedd warchoddedig - Oedran, hybu perthynas dda rhwng y cenedlaethau)

Cychwynnwyd Cynllun 'Be nawn ni heddiw' yn Nyffryn Nantlle i gynnal gweithgareddau amrywiol gyda phwyslais ar bobl sy'n ei chael yn anodd mynd allan o'r tŷ. Mae bws 'O Ddrws i Ddrws' yn cludo'r trigolion i ac o'r gweithgaredd. Golyga'r nawdd ariannol gan 'Gronfa Gofal Integredig' Cyngor Gwynedd mai cost isel sydd i'r unigolyn. Mae cwmni Cymydrmaen cyf yn rhedeg cynllun llwyddiannus tebyg ym Mhen Llŷn. (Nodwedd warchoddedig: Oedran - pobl hŷn, Anabledd, hybu perthynas dda o fewn cymdeithas)

Lansiodd Gyngor Gwynedd lyfryn 'Edrych ar ôl rhywun?' yng Nghynhadledd Flynyddol Pobl Hŷn Gwynedd ym mis Tachwedd. Mae'n dwyn ynghyd wybodaeth ddefnyddiol a manylion am y gwasanaethau a'r cefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr. Y bwriad yw helpu gofalwyr i ymdopi â'u cyfrifoldebau ac mae'n cynnwys ystod o wybodaeth ddefnyddiol (Nodwedd warchoddedig: Oedran – pobl hŷn, Anabledd - gofalwyr)

Rhoddodd rhai o weithwyr ieuenctid Gwynedd a staff Byw'n Iach gymorth i Glwb Cymunedol Bermo i gynnal noson bingo llwyddiannus, gyda help y PCSO a busnesau lleol. Casglwyd dros £835 tuag at 'Josh's Lighthouse Project' sy'n codi ymwybyddiaeth am hunan-niwed a hunanladdiad ymysg pobl ifanc. Roedd teulu Josh yno ar y noson i gefnogi'r digwyddiad. Mae Banc Barclays yn cyfrannu swm cyfatebol ac am ei roddi i'r elusen Mind Gwynedd a Môn, sy'n hybu gwell iechyd meddwl a lles i bawb. Yn ogystal â hyn, rhoddodd siawns i'r rhai oedd yn trefnu cwblhau achrediad Agored Cymru mewn Gwaith Tîm. (Nodwedd warchoddedig: Oedran - pobl ifanc)

Ym mis Tachwedd agorwyd siop Galwch Acw, Caernarfon, gan y Gwasanaeth Anabledd Dysgu. Mae'n cyfuno cyfleoedd gwaith a hyfforddiant i oedolion ag anableddau dysgu gyda neges am bwysigrwydd byw cynaliadwy. Mae'n gwerthu nwyddau wedi eu huwch-gylchu a'u gwneud â llaw.

Bwriedir hefyd i ddatblygu canolfan gymunedol i helpu lleihau unigrwydd o fewn y gymdeithas. Dewiswyd Galwch Acw i gymryd rhan yn rhaglen S4C, Prosiect Pum Mil. Rhoddodd y cwmni teledu gyllideb o £5,000 i gan ffilmio'r bobl tu ôl i'r fenter, a lluo o wirfoddolwyr, wrth iddynt adnewyddu'r siop. (Nodwedd warchoddedig - anabledd)

I gyfarch cynnydd enfawr o 575% mewn achosion o ddigartrefedd dros yr 20 mlynedd diwethaf mae'r Gwasanaethau Ieuenctid wedi comisiynu GISDA i geisio cyrraedd pobl ifanc cyn iddynt ddod yn ddigartref. Bydd oedolion ifanc 16-24 oed yn cael mynediad i sesiynau rhyngweithiol mewn ysgolion, a phrosiectau ieuenctid a chymunedol. Bydd y sesiynau'n rhoi cipolwg ar realiti llym bywyd fel person digartref, y rhesymau pam fod pobl yn ddigartref, a rhai o'r sgiliau bywyd sydd eu hangen arnynt, fel sut i fyw ar gyllideb. Y nod yw codi ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth sydd ar gael i'r rhai sydd mewn argyfwng, mewn ymgais i annog pobl ifanc i ofyn am help yn gynharach. (Nodwedd warchoddedig: Oedran - pobl ifanc)

Mae'r Cyngor wedi gwneud gwaith uwchraddio gwerth £120,000 ym Mhlas Hedd, Bangor. Mae rhan o'r cartref wedi'i addasu i greu uned addas i ddarparu cymorth arbenigol ar gyfer hyd at 7 o bobl gyda dementia. Mae'n cynnwys 'ystafell seibiant' sy'n golygu y gall defnyddwyr ddod i mewn am hyd at bythefnos i'w teuluoedd gael seibiant. Bydd Uned Aber yn sicrhau darpariaeth bwrpasol ar gyfer pobl sy'n byw gyda dementia yn yr ardal a sicrhau gofal arbenigol mor agos â phosib at eu teuluoedd (Nodwedd warchoddedig: Anabledd)

Yn Chwefror 2020 bu Cwmni Theatr Frân Wen yn gweithio gyda'r bobl ifanc sydd wedi ail-gartrefu yng Ngwynedd o Syria. Thema'r digwyddiad oedd Fi di Fi ac roedd yn defnyddio'r celfyddydau i annog dealltwriaeth o bwysigrwydd lles. Darparodd y bobl ifanc ffilm fer oedd yn trafod rhai o'r pethau oedd yn bwysig iddynt hwy. (Nodweddion gwarchoddedig: Hil, Oedran)

Mae'r Cyngor wedi rhoi grant o £2000 i GISDA i ariannu Cydlynnydd i'w Clwb LHDT+ er mwyn sicrhau ei fod yn ffynnu. Mae'r grŵp yn rhoi siawns gwerthfawr i bobl ifanc Lesbiaidd, Hoyw, Ddeurywiol a Trawsrywiol i gyfarfod a chymdeithasu â phobl gyda meddylfryd tebyg. Yn ogystal mae'n gweithio gyda mentrau a sefydliadau lleol eraill i gynnig cyfleoedd mewn meysydd creadigol ac artistig. Mae'r gweithgareddau yma yn offeryn defnyddiol iawn i ymgynghori, yn fforwm da i rannu teimladau mewn ffordd artistig ac yn weithgareddau y mae'r aelodau yn cael llawer o fwynhad ohonynt. (Nodweddion gwarchoddedig: Cyfeiriadedd Rhywiol, Ailbennu Rhywedd)

Hybodd y Cyngor nifer o ddyddiau cenedlaethol neu ryngwladol e.e. Diwrnod Caethwasiaeth y Byd ar 18 Hydref.

Gwybodaeth bellach

Cwynion a Phryderon

Derbyniwyd 3 cwyn swyddogol yn ystod y flwyddyn.

- a) Cwyn gan deithiwr ynglŷn ag ymdriniaeth hiliaeth ynglŷn â chais cynllunio. Ymatebwyd gan esbonio nad oedd sail i'r gwyn.
- b) Cwyn gan ddefnyddiwr cadair olwyn ynglŷn â mynediad i ganolfan bleidleisio. Ymatebwyd gydag ymddiheuriad gan esbonio nad oedd y lleoliad arferol ar gael ac y byddai gwersi'n cael eu dysgu.
- c) Cwyn ar ran person dall ynglŷn â'r biniau'n cael eu gadael mewn lle gwahanol bob tro ar ôl eu gwagio. Ymddiheurwyd gan addo i fod yn fwy gofalus wrth adael y biniau.

Gwybodaeth Cydraddoldeb

Gweler atodiad 2 am y ffigyrau monitro staff Cyngor

Yn anffodus nid yw'r nifer o aelodau staff sydd wedi llenwi'r ffurflen newydd wedi cynyddu'n ddigonol. Mae ymgyrch i annog llenwi'r ffurflen yn rhan bwysig o Amcan 4 yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd. Mae'n angenrheidiol cael cymaint o aelodau o staff a phosib i lenwi'r holiadur er mwyn gallu gweithredu'n addas ar unrhyw faterion sy'n codi.

Gwybodaeth Cyflogaeth 2019-20

Mae gan y Cyngor ddyletswydd, yn ôl Cynllun Cydraddoldeb 2010, i ddarparu gwybodaeth cyflogaeth yn flynyddol. Dyma'r wybodaeth am 2019-20.

I. Manylion y gweithlu yn gyffredinol

Mae **30.3%** o staff y Cyngor wedi llenwi'r holiadur cydraddoldeb dewisol, ac mae'r ffigyrau isod wedi eu selio ar y rhain os nad ydym yn nodi'n wahanol. Mae'r wybodaeth am y nodweddion cydraddoldeb fel â ganlyn:

Rhyw :

Pa un o'r rhain sy'n eich disgrifio orau?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Benyw	69.7	21.1
Gwryw	29.5	8.9
Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	0.1	0.1
Gwell gennyf beidio â dweud	0.7	0.2
Cyfanswm	100.0	30.3

Cenedligrwydd neu Hunaniaeth Genedlaethol :

Pa un o'r rhain sy'n eich disgrifio orau?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Albanwr / Albanes	0.4	0.1
Cymro / Cymraes	90.2	27.4
Gwyddel / Gwyddeles o Ogledd Iwerddon	0.2	0.1
Prydeiniwr / Prydeines	5.0	1.5

Sais / Saesnes	2.1	0.6
Arall	1.1	0.3
Gwell gennyf beidio â dweud	1.0	0.3
Cyfanswm	100.0	30.3

Hil :

Pa un o'r rhain sy'n eich disgrifio orau?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Gwyn	98.2	29.8
Du – Caribiaidd	-	-
Du - Affricanaidd	-	-
Du – Arall	-	-
Sipsiwn neu deithiwr Gwyddelig	-	-
Cymysg – Gwyn a Du Caribiaidd	0.1	0.02
Cymysg – Gwyn a Du Affricanaidd	-	-
Cymysg – Gwyn ac Asiaidd	0.1	0.03
Cymysg – Arall	0.1	0.02
Asiaidd – Indiaidd	-	-
Asiaidd - Pacistanaidd	0.1	0.02
Asiaidd – Bangladesiaidd	0.1	0.03
Asiaidd – Tseinieg	-	-
Asiaidd – Arall	0.1	0.03
Arall	0.2	0.1
Gwell gennyf beidio â dweud	1.0	0.3
Cyfanswm	100.0	30.3

Cyfeiriadedd Rhywiol :

Pa un o'r rhain sy'n eich disgrifio orau?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Deurywiol	0.3	0.1
Dyn Hoyw	0.5	0.2
Dynes Hoyw / Lesbian	0.3	0.1
Heterorywiol neu 'Strêt'	95.7	29.0
Arall	0.3	0.1
Gwell gennyf beidio â dweud	2.9	0.8
Cyfanswm	100.0	30.3

Crefydd :

Pa un o'r rhain sy'n eich disgrifio orau?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Anffyddiwr	2.5	0.8
Bwdhaidd	0.1	0.03
Cristion	57.9	17.6
Dim Crefydd	31.4	9.5
Mwslim	0.2	0.1
Iddewig	-	-
Hindw	-	-
Arall	2.4	0.7
Gwell gennyf beidio â dweud	5.5	1.6
Cyfanswm	100.0	30.3

Statws Priodasol :

Ydych chi'n briod, neu mewn partneriaeth sifil?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Nac Ydw	39.7	12.0
Ydw	56.7	17.2
Gwell gennyf beidio â dweud	3.6	1.1
Cyfanswm	100.0	30.3

Anabledd :

Ydych chi'n ystyried eich hun yn anabl?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Nac Ydw	94.9	28.8
Ydw	2.5	0.7
Gwell gennyf beidio â dweud	2.6	0.8
Cyfanswm	100.0	30.3

Hunaniaeth Rhywedd :

A yw eich hunaniaeth o ran rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg geni?	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Nac Ydi	96.9	29.4
Ydi	1.4	0.4
Gwell gennyf beidio â dweud	1.7	0.5
Cyfanswm	100.0	30.3

Oedran :

	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
16-19	0.6	0.2
20-24	3.9	1.2
25-29	10.3	3.1
30-34	10.3	3.1
35-39	11.6	3.5
40-44	12.3	3.7
45-49	15.3	4.6
50-54	13.8	4.2
55-59	12.9	3.9
60-64	5.8	1.8
65-69	1.4	0.4
70-74	0.2	0.1
Gwell gennyf beidio â dweud	1.6	0.5
Cyfanswm	100.0	30.3

2. Natur Swyddi

Dim ond nodwedd cydraddoldeb **rhyw** sydd angen ei nodi yma.

a) Y nifer â gyflogir yn ôl swydd :

Dadansoddiad ddim ar gael

b) Nifer â gyflogir yn ôl graddfa cyflog :

	% Benyw	% Gwryw	% Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	% Gwell gennyf beidio â dweud	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Graddfa Sylfaenol (GS)	28.2	5.6	-	0.2	34.0	10.3
Swyddogion (S)	17.3	10.8	-	0.3	28.4	8.6
Uwch Swyddogion (PS)	12.0	8.2	0.05	0.2	20.5	6.2
Uwch Reolwyr (UR)	0.4	0.9	0.05	-	1.3	0.4
Prif Swyddogion	0.2	0.3	-	-	0.5	0.2
Athrawon (Cynnwys heb gymhwyso a llanw)	7.9	1.7	-	-	9.6	2.9
Prifathrawon / Dirprwy Brifathrawon	2.2	1.2	-	-	3.4	1.0
Soulbury	1.5	0.8	-	-	2.3	0.7
Cyfanswm	69.7	29.5	0.1	0.7	100.0	30.3

c) Nifer â gyflogir fesul amrediad cyflog :

Hyn ar sail cyflog pe byddai'r unigolion yn Gyfwerth Amser Llawn (FTE), ac nid o reidrwydd y gwir gyflog maent yn ei dderbyn.

	% Benyw	% Gwryw	% Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	% Gwell gennyf beidio â dweud	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
£10,000 - £19,999	28.2	5.6	-	0.3	34.1	10.3
£20,000 - £29,999	14.9	7.3	-	0.1	22.3	6.8
£30,000 - £39,999	20.6	11.0	0.05	0.2	31.9	9.7
£40,000 - £49,999	3.2	3.1	0.05	0.1	6.4	1.9
£50,000 - £59,999	2.3	1.5	-	-	3.8	1.1
£60,000 - £69,999	0.3	0.6	-	-	0.9	0.3
£70,000 - £79,999	0.1	0.2	-	-	0.3	0.1
£80,000+	0.1	0.2	-	-	0.3	0.1
Cyfanswm	69.7	29.5	0.1	0.7	100.0	30.3

ch) Nifer â gyflogir yn ôl math o gontract

	% Benyw	% Gwryw	% Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	% Gwell gennyf beidio â dweud	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Cyfnod Penodol	3.0	1.5	-	0.1	4.6	1.4
Achlysurol	2.6	0.5	-	-	3.1	0.9
Parhaol	64.1	27.5	0.1	0.6	92.3	28.0
Cyfanswm	69.7	29.5	0.1	0.7	100.0	30.3

d) Nifer â gyflogir yn ôl patrwm gwaith

	% Benyw	% Gwryw	% Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	% Gwell gennyf beidio â dweud	% o'r Sampl	% o'r Gweithlu
Llaw'n Amser	39.1	25.6	0.1	0.6	65.4	19.8
Rhan Amser	30.6	3.9	-	0.1	34.6	10.5
Cyfanswm	69.7	29.5	0.1	0.7	100.0	30.3

3. Pobl sydd wedi gwneud cais am swyddi gyda'r awdurdod yn ystod y flwyddyn ddiwethaf

Nodyn : ymgeiswyr sydd wedi ceisio am swydd ar lein yn unig ydi'r rhain - ddim yn cynnwys y rhai sydd wedi gwneud cais ar bapur. Mae'n cynnwys pobl sydd eisoes yn gyflogedig gan yr Awdurdod yn ogystal ag ymgeiswyr allanol. Gall person fod wedi ymgeisio am fwy nac un swydd ac felly yn ymddangos dwywaith yn y data.

Rhyw	Nifer
Benyw	2,640
Gwryw	1,572
Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	6
Gwell gennyf beidio â dweud	30
Cyfanswm	4,248

Cenedligrwydd neu Hunaniaeth Genedlaethol	Nifer
Albanwr / Albanes	12
Cymro / Cymraes	3,683
Gwyddel / Gwyddeles o Ogledd Iwerddon	1
Prydeiniwr / Prydeines	280
Sais / Saesnes	196
Arall	48
Gwell gennyf beidio â dweud	28
Cyfanswm	4,248

Hil	Nifer
Gwyn	4,123
Du – Caribiaidd	1
Du – Affricanaidd	5
Du – Arall	0
Sipsiwn neu deithiwr Gwyddelig	2
Asiaidd – Indiaidd	1
Asiaidd - Pacistanaidd	3
Asiaidd – Bangladesiaidd	0
Asiaidd – Tseinieg	4
Asiaidd – Arall	24
Cymysg – Gwyn a Du Caribiaidd	20
Cymysg – Gwyn a Du Affricanaidd	4
Cymysg – Gwyn ac Asiaidd	21
Cymysg – Arall	1
Arall	3
Gwell gennyf beidio â dweud	36
Cyfanswm	4,248

Cyfeiriadedd Rhywiol	Nifer
Deurywiol	35
Dyn Hoyw	40
Dynes Hoyw / Lesbian	10
Heterorywiol neu 'Strêt'	4,030
Arall	12
Gwell gennyf beidio â dweud	121
Cyfanswm	4,248

Crefydd	Nifer
Anffyddiwr	105
Bwdhaidd	10
Cristion	1,740
Dim Crefydd	2,039
Hindŵ	1
Iddewig	6
Mwslim	6
Arall	81
Gwell gennyf beidio â dweud	260
Cyfanswm	4,248

Statws Priodasol : Ydych chi'n briod, neu mewn partneriaeth sifil?	Nifer
Nac Ydw	2,791
Ydw	1,317
Gwell gennyf beidio â dweud	140
Cyfanswm	4,248

Anabledd : Ydych chi'n ystyried eich hun yn anabl?	Nifer
Nac Ydw	4,045
Ydw	131
Gwell gennyf beidio â dweud	72
Cyfanswm	4,248

A yw eich hunaniaeth o ran rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg geni?	Nifer
Nac Ydi	4,161
Ydi	36
Gwell gennyf beidio â dweud	51
Cyfanswm	4,248

Oedran	Nifer
16-19	136
20-24	818
25-29	974
30-34	644
35-39	375
40-44	378
45-49	277
50-54	252
55-59	192
60-64	56
65-69	11
70-74	1
75+	0
Heb ateb	134
Cyfanswm	4,248

4. Pobl sy'n gyflogedig i'r Cyngor sydd wedi gwneud cais am swydd wahanol o fewn yr awdurdod

Rhan o'r ffigyrau uchod.

5. Pobl sy'n gyflogedig i'r Cyngor sydd wedi gwneud cais am hyfforddiant a'r nifer fu'n llwyddiannus

Nid ydi'r data am y rhai na fu'n llwyddiannus ar gael.

6. Pobl sy'n gyflogedig i'r Cyngor sydd wedi cwblhau hyfforddiant yn llwyddiannus

Bu i 3,168 aelod o staff gwblhau hyfforddiant yn ystod y flwyddyn, boed yn hyfforddiant traddodiadol neu yn fodiwl e-ddysgu. O'r rhain 1,302 oedd wedi cwblhau'r holiadur cydraddoldeb.

Rhyw	Nifer
Benyw	893
Gwryw	396
Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	3
Gwell gennyf beidio â dweud	10
Cyfanswm	1,302

Cenedligrwydd neu Hunaniaeth Genedlaethol	Nifer
Albanwr / Albanes	4
Cymro / Cymraes	1,181
Gwyddel / Gwyddeles o Ogledd Iwerddon	2
Prydeiniwr / Prydeines	58
Sais / Saesnes	30
Arall	14
Gwell gennyf beidio â dweud	13
Cyfanswm	1,302

Hil	Nifer
Asiaidd - Pacistanaidd	1
Asiaidd – Tseinieg	1
Asiaidd – Indiaidd	0
Asiaidd – Bangladesiaidd	1
Asiaidd – Arall	2
Cymysg – Gwyn a Du Caribiaidd	0
Cymysg – Gwyn a Du Affricanaidd	0
Cymysg – Gwyn ac Asiaidd	2
Cymysg – Arall	1
Gwyn	1,273
Du – Caribiaidd	0
Du - Affricanaidd	0
Du – Arall	0
Sipsiwn neu deithiwr Gwyddelig	0
Arall	5
Gwell gennyf beidio â dweud	16
Cyfanswm	1,302

Cyfeiriadedd Rhywiol	Nifer
Deurywiol	4
Dyn Hoyw	6
Dynes Hoyw / Lesbian	3
Heterorywiol neu 'Strêt'	1,242
Arall	6
Gwell gennyf beidio â dweud	41
Cyfanswm	1,302

Crefydd	Nifer
Anffyddiwr	34
Bwdhaidd	1
Cristion	724
Dim Crefydd	421
Mwslim	2
Iddewig	0
Hindŵ	0
Arall	33
Gwell gennyf beidio â dweud	87
Cyfanswm	1,302

Statws Priodasol : Ydych chi'n briod, neu mewn partneriaeth sifil?	Nifer
Nac Ydw	530
Ydw	729
Gwell gennyf beidio â dweud	43
Cyfanswm	1,302

Anabledd : Ydych chi'n ystyried eich hun yn anabl?	Nifer
Nac Ydw	1,233
Ydw	29
Gwell gennyf beidio â dweud	40
Cyfanswm	1,302

A yw eich hunaniaeth o ran rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg geni?	Nifer
Nac Ydi	1,264
Ydi	14
Gwell gennyf beidio â dweud	24
Cyfanswm	1,302

Oedran	Nifer
16-19	8
20-24	52
25-29	140
30-34	140
35-39	172
40-44	164
45-49	193
50-54	153
55-59	160
60-64	71
65-69	20
70-74	3
Gwell gennyf beidio â dweud	26
Cyfanswm	1,302

7. Aelodau o staff sydd wedi bod yn rhan o'r weithdrefn gwyno naill ai fel achwynydd neu fel y sawl y gwnaethpwyd cwyn yn eu herbyn

Mae 12 unigolyn wedi bod yn rhan o weithdrefn gwyno. O rhain dim ond 2 oedd wedi cwblhau yr holiadur cydraddoldeb. Nid yw'n bosib dadansoddi'n bellach oherwydd y peryg o adnabod unigolion.

8. Aelodau staff sydd wedi bod drwy'r weithdrefn ddisgyblaethol

Mae 61 achos o ddisgyblu wedi digwydd yn ystod y flwyddyn. O rhain dim ond 8 oedd wedi cwblhau'r holiadur cydraddoldeb. Nid yw'n bosib dadansoddi'n bellach oherwydd y peryg o adnabod unigolion.

9. Aelodau staff sydd wedi gadael cyflogaeth y Cyngor

Bu i 609 unigolyn adael cyflogaeth y Cyngor yn ystod 2019/20. O'r rhain, 102 ohonynt oedd wedi ateb yr holiadur cydraddoldeb.

Rhyw	Nifer
Benyw	70
Gwryw	30
Arall / Rwyf yn meddwl amdanaf fy hun mewn ffordd arall	1
Gwell gennyf beidio â dweud	1
Cyfanswm	102

Cenedligrwydd neu Hunaniaeth Genedlaethol	Nifer
Albanwr / Albanes	-
Cymro / Cymraes	91
Gwyddel / Gwyddeles o Ogledd Iwerddon	-
Prydeiniwr / Prydeines	6
Sais / Saesnes	5
Arall	-
Gwell gennyf beidio â dweud	-
Cyfanswm	102

Hil	Nifer
Asiaidd - Pacistanaidd	1
Asiaidd – Indiaidd	-
Asiaidd – Bangladesiaidd	-
Asiaidd – Tseinieg	-
Asiaidd – Arall	-
Cymysg – Gwyn a Du Caribiaidd	-
Cymysg – Gwyn a Du Affricanaidd	-
Cymysg – Gwyn ac Asiaidd	-
Cymysg – Arall	-
Gwyn	101
Du – Caribiaidd	-
Du - Affricanaidd	-
Du – Arall	-
Sipsiwn neu deithiwr Gwyddelig	-
Arall	-
Gwell gennyf beidio â dweud	-
Cyfanswm	102

Cyfeiriadedd Rhywiol	Nifer
Deurywiol	1
Dyn Hoyw	1
Dynes Hoyw / Lesbian	-
Heterorywiol neu 'Strêt'	92
Arall	-
Gwell gennyf beidio â dweud	8
Cyfanswm	102

Crefydd	Nifer
Anffyddiwr	3
Bwdhaidd	-
Cristion	45
Dim Crefydd	37
Mwslim	1
Iddewig	-
Hindŵ	-
Arall	3
Gwell gennyf beidio â dweud	13
Cyfanswm	102

Statws Priodasol : Ydych chi'n briod, neu mewn partneriaeth sifil?	Nifer
Nac Ydw	51
Ydw	46
Gwell gennyf beidio â dweud	5
Cyfanswm	102

Anabledd : Ydych chi'n ystyried eich hun yn anabl?	Nifer
Nac Ydw	92
Ydw	3
Gwell gennyf beidio â dweud	7
Cyfanswm	102

A yw eich hunaniaeth o ran rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg geni?	Nifer
Nac Ydi	97
Ydi	-
Gwell gennyf beidio â dweud	5
Cyfanswm	102

Oedran	Nifer
16-19	2
20-24	9
25-29	22
30-34	11
35-39	11
40-44	11
45-49	5
50-54	6
55-59	9
60-64	10
65-69	5
70-74	-
Gwell gennyf beidio â dweud	1
Cyfanswm	102

ASESIAD EFFAITH CYDRADDOLDEB CYNLLUN CYDRADDOLDEB STRATEGOL

1) AWDUR (ON) YR ASESIAD

Delyth G Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb

2) PARTNERIAID

Pwy yw eich partneriaid wrth gychwyn neu newid y polisi / cynllun / arfer?
Bydd angen eu cynnwys wrth wneud yr asesiad yma.

- Pobl sy'n rhannu nodweddion cydraddoldeb
- Grwpiau sy'n cynrychioli pobl â'r nodweddion yma

3) DYDDIAD DECHRAU'R ASESIAD

8 Hydref 2015
Fersiwn 2019 – 18 Mehefin 2018

4) NOD AC AMCANION Y POLISI / CYNLLUN / ARFER

Nodwch pam fod angen y polisi / cynllun / arfer. Nodwch beth mae'r
Awdurdod yn gobeithio ei gyflawni drwyddo

Pwrpas Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2016-20 ydi lleihau anghydraddoldeb rhwng pobl sydd hefo nodweddion cydraddoldeb a gweddill y gymdeithas. Y bwriad yw gwneud hynny drwy bennu amcanion fydd yn sicrhau fod llais pobl hefo'r nodweddion hynny'n cael ystyriaeth deg. Pwysig hefyd yw sicrhau fod cydraddoldeb yn treiddio trwy holl waith y Cyngor.

Pwrpas yr Adroddiad Blynyddol yw adrodd ar unrhyw gynnydd.

5) CYFRANOGIAD AC YMGYNGHORIAD

Ydych chi wedi ymgysylltu am y newid yn y polisi / cynllun / arfer? Beth oedd y canlyniad? Cofiwch fod hi'n ofyn statudol i ymgysylltu gyda phobl sy'n mynd i gael eu heffeithio.

Rydym wedi derbyn mewnbwn trwy nifer o ffynonellau. Cynhaliwyd diwrnod ymgysylltu rhanbarthol gydag amrywiol fudd-ddeiliaid i drafod ein hamcanion rhanbarthol.

Mae'r Cyngor wedi casglu gwybodaeth ar flaenoriaethau pobl drwy ymarferiad casglu barn Her Gwynedd, oedd yn cynnwys cyfarfod gyda grwpiau pobl hyn, pobl ifanc a phobl anabl. Mae'r wybodaeth yma wedi cael ei defnyddio wrth lunio'r amcanion isod ond hefyd bydd yn cael ei defnyddio wrth lunio ein gwaith yn y dyfodol.

Mae gwybodaeth o ymgysylltiadau blaenorol wedi ei ddefnyddio hefyd.

Cynhaliwyd ymgysylltiad cyhoeddus ar ddiwedd 2015

6) TYSTIOLAETH SYDD AR GAEL

Gall y dystiolaeth fod yn seiliedig ar ddata lleol, rhanbarthol neu genedlaethol er enghraifft gallai fod yn adroddiad cenedlaethol, data ar ddefnydd y gwasanaeth neu ystadegau cydraddoldeb rhanbarthol.

Mae ein tystiolaeth wedi dod o amryw o ffynonellau gan gynnwys

- Ymgysylltu – gweler uchod
- Gwybodaeth fewnol y Cyngor
- Data ar nodweddion cydraddoldeb o nifer o ffynonellau

Rydym yn ymhelaethu ar y data yma yn y Cynllun.

7) BYLCHAU MEWN TYSTIOLAETH

Nodwch unrhyw fylchau mewn tystiolaeth ac esboniwch sut yr ydych yn bwriadu eu llenwi

Rydym wedi nodi bylchau mewn tystiolaeth yn y Cynllun ac wedi adnabod dulliau o'u cywiro e.e. casglu gwybodaeth ar nodweddion cydraddoldeb y gweithlu. Rydym eisoes wedi diweddarau yr holiadur ond angen annog mwy o bobl i'w gwblhau.

Nid ydym yn teimlo fod gennym ddigon o wybodaeth am yr angen am ddogfennau mewn fformatau gwahanol e.e. Hawdd ei Ddarllen neu Iaith Arwyddion Prydeinig. Nid oes llawer o alw wedi bod am ffynonellau amgen ond nid ydym yn sicr os yw hyn oherwydd bod dim galw gwirioneddol neu oherwydd bod pobl ddim yn ymwybodol o'u hawliau yn y mater yma. Mae gwaith yn mynd rhagddo i ganfod mwy o wybodaeth drwy ein pumed amcan.

8) PERTHASEDD AC EFFAITH

Rhaid dangos beth yw perthnasedd y polisi/ cynllun / arfer i'r dyletswyddau cydraddoldeb cyffredinol ac i bob un o'r grwpiau cydraddoldeb (nodweddion gwarchoddedig). Dylid nodi'n glir beth fydd yn effaith wir neu debygol. Efallai na fydd perthnasedd nag effaith i bob un o'r dyletswyddau na'r nodweddion.

8a)

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	Perthnasedd	Yr effaith wirioneddol neu debygol
Cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Positif	Bwriad y Cynllun yw ymateb i'r dyletswyddau hyn ac felly bydd yn cael effaith bositif.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Positif	Bwriad y Cynllun yw ymateb i'r dyletswyddau hyn ac felly bydd yn cael effaith bositif.
Meithrin perthnasau da	Positif	Bwriad y Cynllun yw ymateb i'r dyletswyddau hyn ac felly bydd yn cael effaith bositif.

8b)

Nodweddion	Perthnasedd	Yr effaith wirioneddol neu debygol
Hil	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisïau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, edrych ar ein trefniadau cyflogi a gwella ein cyfathrebu.
Anabledd	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisïau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, edrych ar ein trefniadau cyflogi ac ystyried ein dulliau o gyfathrebu.
Rhyw	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd bron pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisïau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, ac edrych ar ein trefniadau cyflogi.
Ailbennu rhywedd	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd bron pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisïau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, ac edrych ar ein trefniadau cyflogi.
Cyfeiriadedd rhywiol	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd bron pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein ymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisïau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, ac edrych ar ein trefniadau cyflogi.

Crefydd neu gred	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd bron pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisiau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, ac edrych ar ein trefniadau cyflogi.
Yr iaith Gymraeg	Positif	Nid oes effaith penodol ar yr iaith Gymraeg ond wrth gwrs bydd yr holl waith yn cael ei wneud yn unol â Pholisi Iaith y Cyngor
Oedran	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisiau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, edrych ar ein trefniadau cyflogi a gwella ein trefniadau gyfathrebu.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd bron pob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisiau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, ac edrych ar ein trefniadau cyflogi.
Priodas a phartneriaeth sifil	Positif	Pwrpas y cynllun a'r amcanion yw lleihau anghydraddoldeb ac felly bydd yn cael effaith bositif ar bobl sy'n rhannu'r nodwedd yma. Bydd bronpob un o'r amcanion, yn cael effaith drwy gynnwys pobl yn ein hymgysylltu, llawn ystyried anghenion pobl wrth asesu effaith ein polisiau, annog mwy o bobl i sefyll mewn etholiadau, ac edrych ar ein trefniadau cyflogi.

9) MYND I'R AFAEL A'R EFFAITH

a)	Nodwch unrhyw effaith posib o safbwynt cydraddoldeb (sef crynodeb o'r uchod) Disgwylir i'r cynllun a'r amcanion gael effaith bositif o safbwynt cydraddoldeb.
b)	Pa gamau gellir eu cymryd i leihau neu wella'r effeithiau yma? Monitro ac adolygu, gweler isod.
c)	A oes angen ail-ystyried y cynllun? Nac oes

10) TREFNIADAU MONITRO AC ADOLYGU

Pa gamau ydych chi am gymryd i adolygu'r polisi / cynllun / arfer unwaith mae'n cael ei fabwysiadu? Er bod yr asesiad uchod yn adnabod yr effaith posib, rhaid cofio na fydd yr effaith llawn yn cael ei weld tan mae'r polisi ayb yn cael ei weithredu.

Bydd Adroddiad Blynyddol yn cael ei gwblhau yn flynyddol i nodi'r gwaith fydd wedi ei gyflawni yn ystod y flwyddyn ac i adnabod unrhyw fylchau.

11) PENDERFYNU

Cyflwyno i'r Cabinet i'w gymeradwyo'r cynnwys, ac er gwybodaeth.

Eitem 7

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	3ydd o Dachwedd 2020
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Nia Jeffreys
Swyddog Cyswllt:	Geraint Owen
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679335
Teitl yr Eitem:	Cod Ymddygiad Staff

1 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Bod y Cabinet yn mabwysiadu'r Cod Ymddygiad Staff ar ran y Cyngor fel cyflogwr.

2 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mae'r Cod Ymddygiad yn dod a sawl agwedd o amodau gwaith staff at ei gilydd, ac yn rhoi arweiniad cyffredinol ar beth yw'r ymddygiadau sydd yn cefnogi ac yn gyrru'r diwylliant gwaith newydd sydd yn cael ei sefydlu o fewn y Cyngor. Seilir hyn oll o fewn yr egwyddorion sylfaenol o weithredu yn unol â gofynion y gyfraith a'r angen i weithio mewn modd tryloyw.

3 CYFLWYNIAD

Mae Cynllun Ffordd Gwynedd 2019 – 22 yn cyfeirio at brosiect sydd ar y gweill i adolygu holl amodau gwaith staff y Cyngor dros gyfnod y cynllun. Sefydlwyd y prosiect er mwyn cefnogi'r ymdrechion i newid ein ffordd o weithio fel sefydliad, a hefyd er mwyn sicrhau nad ydi'r amodau gwaith yn tynnu'n groes i'r diwylliant gwaith sydd yn cael ei sefydlu.

Mae gan bobl Gwynedd yr hawl i ddisgwyl y safonau uchaf o ymddygiad gan gyflogeion y Cyngor, ac mae'r Cod Ymddygiad yn egluro beth yw'r safonau hynny. Mae'n mynd law yn llaw â swydd ddisgrifiadau pob swyddog sydd yn gweithio i'r Cyngor.

Mae'r ddogfen hefyd yn atgoffa staff o'r cyfrifoldebau sydd wedi ei osod arnom i gyd fel cyflogeion awdurdod lleol i weithredu yn unol â'r Cod Ymddygiad Statudol sydd yn ei le gan Lywodraeth Cymru.

Atgoffir staff hefyd o'r angen i gadw mewn cof unrhyw ddisgwyliadau sydd arnynt gan gyrrff proffesiynol perthnasol.

Ymgynghorwyd ar gynnwys y Cod Ymddygiad â'r undebau llafur a Phenaethiaid Adran y Cyngor. Cafwyd cefnogaeth i'r angen i gyflwyno'r ddogfen i sylw staff.

4 RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Bydd mabwysiadu'r Cod yn ein galluogi fel cyflogwr i wneud y canlynol:

- Rhoi arweiniad ar yr ymddygiadau sydd yn ddisgwyliedig o staff wrth i ni newid ein diwylliant o weithio.
- Cynnig arweiniad i reolwyr wrth recriwtio i swyddi, trwy ddisgrifio y math o ymddygiadau sydd yn bwysig i Gyngor Gwynedd fel cyflogwr.
- Cynorthwyo rheolwyr a staff i gael sgysiau gwerthuso, ac i ddatblygu unigolion.

6 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Pe bai'r Cabinet yn penderfynu mabwysiadu'r Cod, yna bydd cynllun cyfathrebu yn cael ei roi ar waith er mwyn hyrwyddo cynnwys y ddogfen ymysg staff. Yn ychwanegol i hynny, bydd mabwysiadu'r Cod hwn yn ein galluogi i fwrw ymlaen â'r rhaglen waith ehangach ar gyfer y prosiect sy'n adolygu holl amodau gwaith y Cyngor.

7 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Swyddog Monitro:

Mae cynnal safon uchel o ymddygiad yn seiliedig ar gyfathrebu disgwyliadau yn eglur a chreu diwylliant lle mae'r ymddygiadau yma yn ganolog. Rwy'n coroesawy dogfen sydd yn darparu crynodeb eglur o'r prif faterion mewn amryw Bolisiau a'r Cod Ymddygiad Statudol. Mae camau o'r fath yn cyfranu at ddiwylliant corfforaethol ehangach o briodoldeb a pharch at y gyfraith.

Pennaeth Cyllid:

Mae'r Cod Ymddygiad yma'n gosod safonau addas o ran atebolrwydd, gonestrwydd, a chyfathrebu, sydd (gyda'r polisiau perthnasol) yn sylfaen hanfodol er mwyn cyflawni priodoldeb ariannol. Felly, rwy'n cefnogi'r penderfyniad a geisir.

[

Cod Ymddygiad ac Ymarfer

Cod Ymddygiad ac Ymarfer

1. Pwrpas

Mae gan bobl Gwynedd hawl i ddisgwyl gwasanaeth ac ymddygiad o'r safon uchaf gan holl staff yr Awdurdod ac mae'r Cod Ymddygiad ac Ymarfer hwn yn amlinellu'r safonau a ddisgwylir gan staff y Cyngor.

Mae ein hymddygiadau yn hanfodol er mwyn sicrhau ein bod yn arddangos y meddylfryd, y cyfrifoldebau a'r arferion sy'n angenrheidiol i weithredu egwyddorion Ffordd Gwynedd ac mae'r ddogfen hon yn manylu ar yr agweddau hynny. Y bwriad yw y bydd y Cod Ymddygiad hwn yn llywio ac arwain ar y safonau a ddisgwylir gennym gyda'r nod o sicrhau perfformiad o'r safon uchaf.

Yn ychwanegol i hynny, dylai staff fod yn ymwybodol a chydymffurfio â gofynion y [Gorchymyn Cod Ymddygiad \(Cyflogeion Cymwys Llywodraeth Leol\) yn 2001](#), a luniwyd er mwyn ceisio sicrhau bod awdurdodau ar draws Cymru yn gweithredu yn foesegol, yn onest, yn ddiuedd ac yn ddiragfarn wrth ymgymryd â'u dyletswyddau. Nid yw Cod Ymddygiad ac Ymarfer Cyngor Gwynedd yn disodli'r gofyn hwn, ond yn hytrach mae'n ychwanegu ato.

Rhaid hefyd i weithwyr sydd wedi cofrestru â chorff proffesiynol a/neu sy'n aelodau o gorff proffesiynol gydymffurfio â'r cod ymddygiad perthnasol hwnnw, yn ogystal â Chod Ymddygiad ac Ymarfer Cyngor Gwynedd. Mae cynnwys y Cod hwn felly yn mynd law yn llaw a gofynion felly hefyd.

2. Sgôp

Mae'r ddogfen hon yn berthnasol ar gyfer staff a gyflogir gan Cyngor Gwynedd, boed yn staff parhaol, dros dro, achlysurol, llawn neu ran amser. Nid yw'n berthnasol i staff ysgolion ble rheolir eu cyflogaeth gan gyrff llywodraethol ysgolion. Nid yw chwaith yn berthnasol pan gyflogir trwy asiantaethau neu ymgynghorwyr hunan gyflogedig.

3. Egwyddorion allweddol

Mae diwylliant Ffordd Gwynedd yn golygu rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud. Golygai hynny bod disgwyliad i staff Cyngor Gwynedd fod gyda'r **agwedd, gallu, hyder a sgiliau** priodol er mwyn gwireddu eu potensial. Mae'r pedwar egwyddor isod yn rhoi cyd-destun o'r ymddygiadau a ddisgwylir.

- Ymroddedig
- Integriti personol
- Agored i feddwl yn wahanol
- Rhagweithiol

Mae gan yr holl weithwyr gyfrifoldeb personol i'w cyflogwr ac i'w cydweithwyr i amddiffyn a pharchu urddas y bobl maent yn gweithio â hwy. Fe ellir cyfeirio at y disgwyliadau generig yn swydd ddisgrifiadau pob aelod staff er mwyn deall mwy ar yr egwyddorion a ddisgwylir o weithwyr Cyngor Gwynedd.

Mae'r enghreifftiau a nodir yn y swydd ddisgrifiad a'r cod ymddygiad hwn yn rhoi arweiniad yn unig ac nid yw'r rhestrau yn gynhwysfawr o bell ffordd. Mae'r Cyngor yn cydnabod fod amgylchiadau yn gallu amrywio fesul achos unigol.

Ni fydd y Cyngor yn goddef ymddygiad gwahaniaethol, gan gynnwys aflonyddu, ac ymdrinnir ag ymddygiad o'r fath drwy'r Polisi Disgyblaeth.

Ymroddedig

Atebolrwydd

- yn cymryd perchnogaeth am benderfyniadau a bod yn atebol am eu hymddygiad ar bob achlysur.
- gwneud y defnydd mwyaf effeithiol ac effeithlon o'r adnoddau sydd ar gael.
- sicrhau bod ganddynt y sgiliau angenrheidiol i gyflawni'r rolau sydd eu hangen rwan ac i'r dyfodol.
- sicrhau fod penderfyniadau yn cael eu gwneud ar sail tystiolaeth.
- gweithredu'n amserol er mwyn dileu rhwystrau sy'n atal y gallu i gyflawni yr hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd.
- sicrhau fod cwynion yn derbyn sylw priodol a bod yr adran yn ystyried unrhyw wersi sy'n codi er mwyn gwella gwasanaeth.
- yn ymwybodol o ein cyfrifoldeb personol dros iechyd, diogelwch a llesiant ein hunain yn ogystal a chydweithwyr.
- adrodd ar unrhyw fater diogelu, neu unrhyw fater arall a allai o bosibl niweidio diogelwch neu lesiant aelod o staff / aelod o'r cyhoedd.

Cydweithio

- gweithio yn effeithiol gydag eraill er mwyn cyflawni gweledigaeth y Cyngor.
- cynnal perthynas waith dda gan barchu, cydnabod a chynnal ffiniau ein rôl fel gweithwyr llywodraeth leol.
- datgan unrhyw berthnasau neu gysylltiadau personol, e.e. gyda cynghorwyr, contractwyr, y cyfryngau.

Gwelliant parhaus

- dangos ymrwymiad i welliant parhaus drwy ddysgu o brofiadau ac adlewyrchu ar ein hymarfer.
- ymrwymo i'r broses werthuso parhaus.
- bod yn barod i rannu profiadau a gwybodaeth er mwyn helpu eu gilydd i wella a datblygu.
- sicrhau bod y wybodaeth a'n sgiliau yn gyfoes a chymryd camau i wella ein ymarfer lle y bo angen.

Integriti Personol

Ymddiried

- gweithredu mewn modd oddi fewn a thu hwnt i'r gweithle sydd yn ennyn ymddiriedaeth, hyder ac hygredd ynddom.
- cyfrannu at awyrgylch o ymddiriedaeth ac atebolrwydd yn ein timau drwy gyfathrebu yn onest, agored a pharchus.
- cydnabod ein cyfrifoldeb personol fel model rôl a ffigwr cyhoeddus.

Parch ac urddas

- arddangos parch ac urddas at reolwyr, cydweithwyr, cynghorwyr, ymwelwyr ac unrhyw aelod o'r cyhoedd.
- arddangos parch at ddefnydd o eiddo a chyfleusterau a ddarperir gan y cyflogwr.
- hyrwyddo cyfleoedd cyfartal a pherthnasau gwaith adeiladol gydol yr amser.
- yn cyfrannu at greu amgylchedd teg a chynhwysol drwy fod yn dryloyw ac yn fyw i unrhyw enghreifftiau o fwlio neu aflonyddu a wynebir.
- ymrwymiad at gydraddoldeb ac amrywiaeth drwy sicrhau nad ydynt yn gwahaniaethu ar sail unrhyw un o'r nodweddion gwarchodedig o fewn y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Gonestrwydd

- sicrhau perthynas agored a gonest gydag eraill gan ymddwyn yn ddi-duedd a di-ragfarn.
- sicrhau gonestrwydd a chywirdeb wrth gwblhau dogfennau cysylltiedig a'r gwaith, e.e. ffurflen gais, amserlenni.
- peidio â gadael i'w safbwyntiau personol a gwleidyddol amharu ar eu gwaith.
- sicrhau bod cyllid cyhoeddus sydd yn ein gofal yn cael ei ddefnyddio mewn modd cyfrifol a chyfreithlon..
- hysbysu cyflogwr am unrhyw euogfarn droseddol neu rybudd sydd heb eu threulio, neu gyfyngiad a osodir ar eu hymarfer.

Agored i feddwl yn wahanol

Derbyn a Cynnig Adborth

- gofyn am gyngor ac arweiniad lle y bo angen.
- bod yn agored i dderbyn adborth ac yn ymateb iddo mewn modd cadarnhaol ac adeiladol.
- yn fodlon rhoi adborth i eraill mewn modd adeiladol.
- yn adlewyrchu, gwrandao a chwestiynu ein hunain.
- annog eraill i weithio mewn modd sydd yn gyson gydag egwyddorion Ffordd Gwynedd.

Herio

- hyrwyddo diwylliant o wella perfformiad yn barhaus.
- yn ymwybodol, yn deall ac yn cydymffurfio â pholisïau, gweithdrefnau a chanllawiau cyfredol sy'n berthnasol.
- yn herio unrhyw ymddygiadau ac ymarferion gan ein hunain ac eraill sy'n gweithredu yn groes i'r hyn a ddisgwyllir ac a nodir yn y Cod hwn.

Rhagweithiol

Cyfathrebu

- cynnal perthnasau mewn modd clir, parchus ac yn y ffordd sydd fwyaf priodol i'r sefyllfa.
- gallu addasu dull cyfathrebu mewn modd priodol a chyfrifol yn ddibynnol ar y gynulleidfa.
- ymddwyn mewn modd sydd ddim yn rhoi enw drwg oddi fewn a thu allan i'r Cyngor (gall hyn cynnwys camddefnydd o gyfryngau cymdeithasol).
- ymdrin â gwybodaeth a data mewn modd priodol, gan gymhwyso'r protocolau angenrheidiol yn ymwneud â chyfrinachedd, sensitifrwydd a datgelu.

Polisïau Perthnasol

Gorchymyn Cod Ymddygiad (Cyflogeion Cymwys Llywodraeth Leol) (Cymru) 2001

Polisi Buddiannau Swyddogion

Polisi Canu'r Gloch

Polisi Cyfryngau Cymdeithasol

Polisi Defnydd E-bost a'r Rhyngrwyd

Polisi Derbyn Rhoddion a Lletygarwch

Polisi Diogelu Data

Polisi Diogelu Plant ac Oedolion

Polisi Diogelwch Gwybodaeth

Polisi Disgyblaeth

Polisi Iechyd, Diogelwch a Llesiant Corfforaethol

Polisi Recriwtio a Phenodi

Polisi Twyll ac Afreoleidd-dra Ariannol

Polisi Urddas yn y Gwaith

Eitem 8

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	3 TACHWEDD 2020
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Gareth Wyn Griffith
Swyddog cyswllt:	Dafydd Wyn Williams – Pennaeth Adran Amgylchedd
Rhif Cyswllt:	32371
Pwnc:	Penodi 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol i gynorthwyo gyda gwaith sydd yn deillio o'r pan demig

---

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Fod y Cabinet yn cytuno i'r Cyngor tanysgrifennu'r gost o gyflogi 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol ar gyfer yr Adran Amgylchedd am gyfnod dros dro, hyd at 31 Mawrth 2022 ac yn cytuno i'r Pennaeth Adran Amgylchedd weithredu ar recriwtio cyn gynted ag y bo modd.

RHESYMAU DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Er mwyn gallu recriwtio cyn gynted ag y bo modd i gynorthwyo gyda'r gwaith o ymateb i'r pan demig, drwy apwyntio 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol i gynghori ac ymgysylltu gyda chymunedau a busnesau yng Ngwynedd.

Fel rhan o'r uchod, i sefydlu cynllun hyfforddiant ar gyfer y 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol, gall gyfrannu tuag at roi gwyrddwch i Wasanaethau Gwarchod y Cyhoedd y Cyngor i'r dyfodol.

CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

1. CEFNDIR

- 1.1 Yn dilyn y gweithdy a gynhaliwyd ar 10 Medi 2020 gydag Aelodau'r Cabinet, adroddwyd ar y materion oedd wedi codi yn ystod y pan demig i gyfarfod o'r Cabinet ar y 15 Medi 2020. Roedd un o'r materion oedd yn codi ac oedd angen sylw gan yr Adran Amgylchedd ac yna'r Cabinet, yn cyfeirio at y maes lechyd Cyhoeddus lle nodwyd:

“Mae'r cyfnod clo a'r cyfnod a ddilynodd wedi amlygu dyhead mawr gan ein trigolion i sicrhau bod materion iechyd cyhoeddus yn cael sylw gennym. Mae'r galw wedi bod yn sylweddol uwch na'r adnodd sydd gennym i'w ddiwallu.

O edrych ar y materion yma drwy lygaid ein trigolion nid yw'r dyhead yn un afresymol. Yn anffodus mae degawd o gyni ariannol wedi golygu nad yw'r gwydnwch adnoddau gennym bellach. Bydd angen ystyried sut i gau'r cylch.”

- 1.2 Mae'r adroddiad yma yn cynnwys ymateb dros dro yr Adran i'r uchod ac yn edrych ar ddarparu ymateb brys byr dymor, fydd yn cynorthwyo gwaith y Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd drwy fod yn gyswllt uniongyrchol gyda busnesau a chymunedau. Ond hefyd, rydym yn edrych ar hyn fel rhan o gynllun hyfforddiant dros amser fydd yn gosod seiliau ar gyfer ceisio cyfrannu tuag gwydnwch hir dymor i'r Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd.

CYLLIDO A MATERION RHANBARTHOL

- 1.3 Nid yw sefyllfa Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd fel y nodir uchod, yn unigryw i Wynedd ac yn ddiweddar mae'r 6 Cyngor yn y rhanbarth wedi cyflwyno cais am arian grant o Gronfa Galedi Llywodraeth Cymru. Mae'r cais yn canolbwyntio'n bennaf ar geisio cael datrysiaid brys drwy gael cyllid i gyflogi 3 (FTE) o Swyddogion Gorfodaeth Gwarchod y Cyhoedd (Cofid 19) yr un i'r 6 Cyngor. Nodir mai Swyddogion Ymgysylltu Cymunedol fuasai rhain ar gyfer Gwynedd ac eglurir mwy am eu rôl yn 1.11 i 1.15 yr adroddiad.
- 1.4 Cyflwynwyd y cais gan Gyngor Conwy ar ran awdurdodau'r rhanbarth ac erbyn hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo grant o £426,000 ar gyfer yr awdurdodau. Disgwylir i'r grant gael ei rannu'n gyfartal a fuasai'n golygu grant o £71,000 i Wynedd, gyda'r gronfa ar gael hyd at ddiwedd Mawrth 2021, ond deallir y bydd hyn hefyd yn cael ei ymestyn ar gyfer y flwyddyn ariannol olynol (hyn i'w gadarnhau).
- 1.5 Nid yw'r arian grant o'r cais cyntaf wedi dod drwedd eto (er ei fod ar y ffordd) ac nid oes cadarnhad ffurfiol o beth fydd yn digwydd gyda grant ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Felly, gofynnir i'r Cabinet gytuno i'r Cyngor tanysgrifennu'r gost o gyflogi'r 3 Swyddog ar gyflog GS4, am gyfnod yn cychwyn 1 Rhagfyr 2020 hyd at diwedd Mawrth 2022 sydd yn gyfanswm cost o £113,220 (gydag argostau)

GWASANAETHAU GWARCHOD Y CYHOEDD Y CYNGOR

- 1.6 Cyn y pan demig roedd 3 Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd yn yr Adran sef:
- Gwasanaeth Rheoli Llygredd a Thrwyddedu
  - Gwasanaeth Safonau Masnach ac Iechyd Anifeiliaid / Bwyd Anifeiliaid
  - Gwasanaeth Bwyd ac Iechyd a Diogelwch (yn cynnwys afiechydon heintus)
- 1.7 Yn sgil y pan demig mae dyletswyddau Gwarchod y Cyhoedd yn ymwneud ac afiechydon heintus yn amlwg wedi dod un o brif flaenoriaethau'r Cyngor ac felly mae Gwasanaethau newydd wedi eu creu i gynnal y gwaith perthnasol sef:
- Gwasanaethau Profi , Olrhain a Diogelu - Cofid

- 1.8 Yr hyn sydd wedi dod yn fwy amlwg yn sgil y pan demig yw pa mor bwysig yw rôl y Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd o ran gwarchod iechyd ein cymunedau, ond hefyd o ran cynghori a chefnogi busnesau'r Sir a'r disgwyliad ein bod yn defnyddio ein pwerau gorfodaeth yn sgil honiadau o dorri'r rheoliadau coronafeirws.
- 1.9 Mae'r mwyafrif o'r dyletswyddau o ran gorfodi rheoliadau newydd coronafeirws wedi bod yn cael eu gweithredu gan swyddogion Gwarchod y Cyhoedd, ond mae gofyn wedi dod am orfodaeth fwy llym ond ar yr un pryd mae yna ofyn am bresenoldeb gweladwy yn ein trefi.
- 1.10 Wrth i'r Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd fynd i'r afael gydag archwilio cwynion, cynghori a gorfodi lle bo cyfiawnhad gwneud hynny, mae'n hynod anodd darparu presenoldeb gweladwy a rheolaidd allan yn ein cymunedau i ymgysylltu gyda chymunedau a busnesau.

SWYDDOGION YMGYSYLLTU CYMUNEDOL

- 1.11 Pwrpas y 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol yn ystod y byr dymor, yw bod yn bresenoldeb gweladwy yn ein cymunedau a'n trefi, sydd yn cynghori a chynorthwyo busnesau a thrigolion ar faterion Cofid, yn ogystal ac adrodd yn ôl ar faterion gall fod yn codi ar y pryd. Y bwriad yw eu bod yn dod yn wynebau cyfarwydd yn ein cymunedau ac yn gyswllt uniongyrchol rhwng y Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd (ac Adrannau eraill y Cyngor lle'n ymarferol) a thrigolion a busnesau Gwynedd. Gall hyn wedyn fod yn cynorthwyo'r Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd i fod yn canolbwyntio mwy ar faterion sydd yn fwy cymhleth a chynhennus eu natur.
- 1.12 Bydd y Swyddogion Ymgysylltu Cymunedol yn rhan o'r rhwydwaith bresennol o swyddogion y Cyngor sydd yn gweithio gyda chymunedau megis Swyddogion Adfywio ac ati, yn ogystal â chydweithio'n agos gyda phartneriaid fel yr heddlu. Byddant hefyd wrth gwrs yn gyswllt pwysig gyda Chynghorau Tref a Chymuned yn ogystal ac Aelodau Lleol.
- 1.13 Y bwriad yw defnyddio'r cyfnod dros dro fel cyfle i fuddsoddi yn y Swyddogion yma yn ystod y byr dymor, ond gyda llygad ar yr hir dymor. Felly, yn ogystal â chyfnod hyfforddi dechreuol (fydd yn cael ei gynnal gan y Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd) er mwyn paratoi'r unigolion ar gyfer mynd allan i'r trefi a'r cymunedau, bydd rhaglen o hyfforddiant fwy cynhwysfawr yn cael ei lunio ar gyfer y cyfnod cyflawn gyda hyn yn cynnwys:
- Hyfforddiant a phrofiadau o weithio mewn meysydd gwaith amrywiol ar draws y Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd.
  - Clustnodi swyddogion o'r Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd i fentora'r Swyddogion Ymgysylltu Cymunedol.
  - Yr uchod i gynnwys cysgodi swyddogion Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd yn eu gwaith dydd i ddydd.

- 1.14 Bydd penodi'r swyddi dros dro felly nid yn unig yn cyfrannu tuag y gwaith yn ystod y pan demig, ond hefyd yn gyfle i geisio datblygu gyrfaedd i'r unigolion mewn meysydd Gwarchod y Cyhoedd, gall fod yn cynorthwyo'r Cyngor i greu Gwasanaethau mwy gwydn ar gyfer yr hir dymor. Gall hyn fod yn gyfle i amrywiaeth o unigolion yn y Cyngor fel secondiad yn byr dymor. Mae profiadau diweddar wedi dangos ei bod yn anodd ceisio recriwtio swyddogion ar gyfer y Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd, yn sgil yr angen am gymwysterau, hyfforddiant a phrofiadau perthnasol a gall y rhaglen hyfforddiant fod yn ddatrysiaid ar gyfer hyn wrth recriwtio ar gyfer yr hir dymor.
- 1.15 Buasai'r 3 Swydd yn eistedd o dan y Gwasanaethau Profi, Orlhain a Diogelu-Cofid, gyda swyddogion o'r Gwasanaeth yma yn ogystal â'r 3 Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd yn cael eu clustnodi ar gyfer mentora'r swyddogion newydd. Er yn eistedd o dan y Gwasanaeth Profi, Orlhain a Diogelu - Cofid, sydd wrth gwrs, fel y 3 swydd newydd, wedi ei greu yn benodol i ymateb i Cofid, bydd y 3 swydd yn naturiol yn rhan annatod o'r Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd i gyd. Disgwylir y bydd angen cyfnod rhesymol o hyfforddiant dechreuol a chyfarwyddo gyda threfniadau Cyngor, cyn i'r swyddogion newydd fod mewn sefyllfa i fod yn ymgymryd â'u dyletswyddau'n llawn.

2. UNRHYW YMGYNGHORIAD A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 2.1 Trafodaethau gyda'r Prif Weithredwr a gyda'r Gwasanaethau Gwarchod y Cyhoedd.

3. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 3.1 Llunio Rhaglen Hyfforddiant dechreuol ac un mwy cynhwysfawr ar gyfer yr holl gyfnod a chlustnodi swyddogion ar gyfer mentora.
- 3.2 Hysbysebu ar gyfer y 3 Swydd gyda'r bwriad o apwyntio fel bod y swyddogion yn cychwyn o'r 1 Rhagfyr 2020.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Yn yr adroddiad Adolygiad o Gyllideb Refeniw 2020/21 cyflwynwyd i'r Cabinet 13 Hydref, nodais fod Llywodraeth Cymru wedi sefydlu cronfa caledi o hyd at £264 miliwn tuag at ddigolledu costau uwch a cholledion incwm awdurdodau lleol yn sgil yr argyfwng Covid-19. Mae llythyr diweddar gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol yn cydnabod cost gorfodi cyfyngiadau Covid-19, ac yn cytuno gall awdurdodau lleol hawlio (hyd at y lefel eu cynnig) o'r Gronfa Caledi Awdurdodau Lleol i gynyddu eu capasiti gorfodi. Mae cyfanswm o hyd at £2.5m wedi'i glustnodi yn y Gronfa Caledi Cymru gyfan i'r diben hyn yn 2020/21, a £426,000 ohono ar gyfer 6 awdurdod y gogledd. Gellid disgwyl bydd oddeutu £71,000 i Wynedd, ond mae hynny i'w gadarnhau.

Er mwyn i'r Adran Amgylchedd symud ymlaen a gallu recriwtio staff o ansawdd addas, os yw'n flaenoriaeth, medr y Cabinet danysgrifennu'r gost o gyflogi 3 Swyddog Ymgysylltu Cymunedol am gyfnod dros dro hyd at 31 Mawrth 2022. Byddwn yn hawlio'r gwariant perthnasol o gronfa caledi Covid-19 Llywodraeth Cymru, lle'n briodol, ond hyd nes cawn gadarnhad faint o grant gellid hawlio, am y tro bydd angen i'r Cabinet danysgrifennu'r gost llawn £113,220 o falansau'r Cyngor. Yn dechnegol, byddai hynny yn rhagfarnu 'bid' am gyllideb un tro erbyn 2021/22, pe bai'r cronfa caledi'r Llywodraeth ddim yn cyfarch yr holl gost. Nid yw'n arferol i'r Cabinet ragfarnu 'bid', ond rwy'n cefnogi'r bwriad yn amgylchiadau unigryw yr argyfwng Covid-19, ac oherwydd trafferthion ymarferol recriwtio am gytundebau byr iawn.
